

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

NYPL RESEARCH LIBRARIES

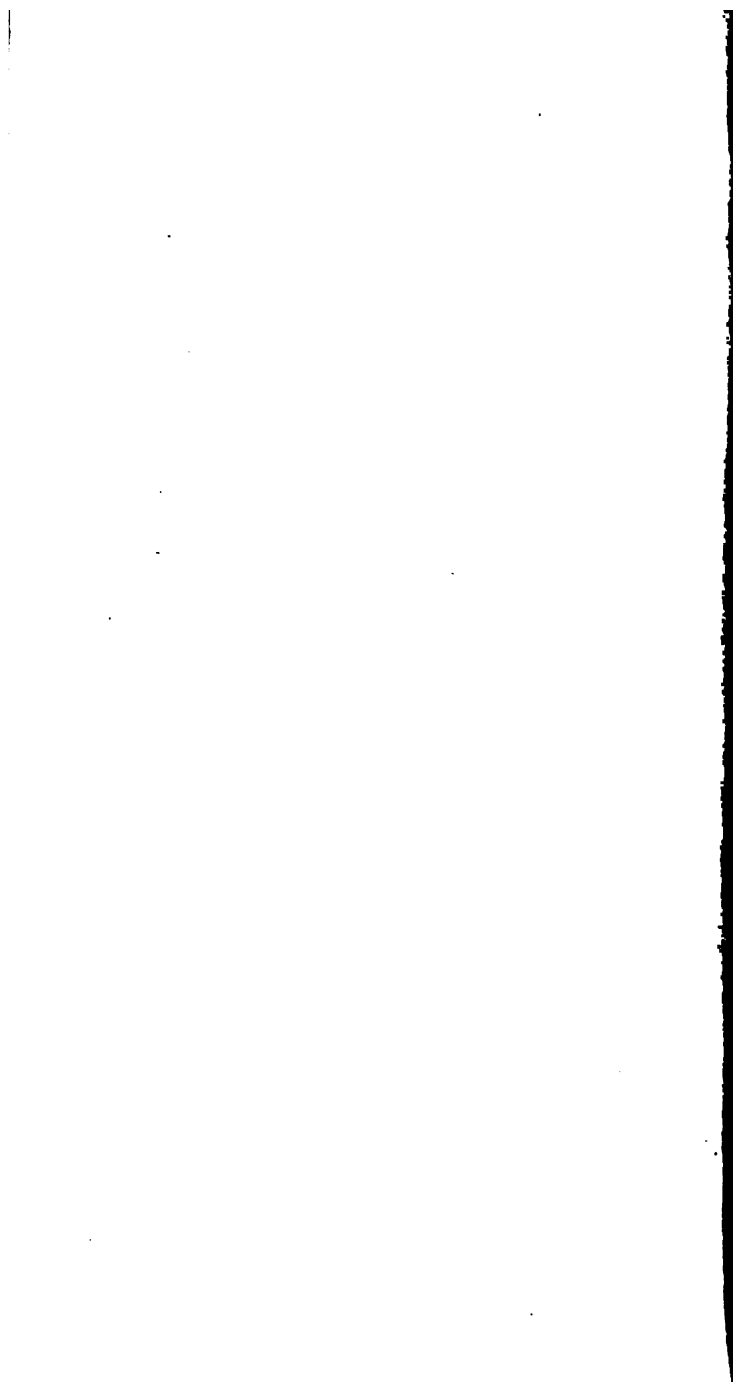

3 3433 08161678 5

(R. Oberholzer)

50 K-186

345

✓
THEOPH. CHRISTOPH. HARLES

Harless

B R E V I O R

N O T I T I A

LITTERATVRAE ROMANAE

IN PRIMIS

SCRIPTORVM LATINORVM

ORDINI TEMPORIS ADKOMMODATA

IN

VSYM SCHOLARVM

L I P S I A E

IN LIBRARIA WEIDMANNIANA

MDCCCXIII.

E. H.

A T T O R N E Y

AT LAW

IN

LVDOVICO ERNESTO

GOTHANORVM ET ALTENBVRGENSIVM

DVCI SERENISSIMO

POPVLI SVI DELICIIIS

LETTERARVM ARTIVMQVE VINDICI ET

CONSERVATORI

MVSARVM STATORI AC PATRONO

MVNIFICENTISSIMO

OPTIMO PRINCIPI

A T T E N T I O N

TO THE EDITOR

IN THE CITY OF NEW YORK

1911

LVDOVICO ERNESTO

GOTHANORVM ET ALTENBURGENSIVM

D V C I S E R E N I S S I M O

POPVL I S V I D E L I C I I S

L I T T E R A R V M A R T I V M Q V E V I N D I C I E T

C O N S E R V A T O R I

M V S A R V M S T A T O R I A C P A T R O N O

M V N I F I C E N T I S S I M O

O P T I M O P R I N C I P I

HVNC LIBRVM

LEVE RELIGIOSI DEVOTIQVE ANIMI

DOCUMENTVM

SACRVM ESSE VOLVIT

AVCTOR

PRAEFATIO

Paucis TE L. B. in limine opusculi morabor; neque, operis valde virgulentibus, licet mihi esse copiosiori. Princeps autem mihi ad hunc libellum conscribendum existit cel. *Müllerus*, Rector scholae Cizensis praeclare meritis, qui primum in ephemeridibus litterariis Erfurtensis, deinde in litteris ad me datis me excitavit, ut brevius quoddam Litteraturae romanae compendium in usum scholarum concinnarem. Quod consilium quum alii viri docti probarent: animum adpuli ad illud componendum. Qua vero ratione in hoc labore et suscipiendo et profligando sum versatus, breuiter indicare mihi liceat. Primum igitur non in eo acquievi, ut, quae in Introductione in notitiam litteraturae romanae, et in Notitia breviori cum Supplementis, infra pag. 4. et 5. memoratis, paullo latius exposueram, in compendium quasi tantummodo redigerem; sed plurima, novis interdum adhibitis subsidiis litterariis, de novo inuestigavi. Quo factum est, ut haud pauca et corrigerem, et vero adicerem. Equidem, ut chartae et mar-

2

supio

supio iuniorum parcerem, maximam eorum, quae in prolegomenis, libris superioribus praefixis, scripseram, partem, et eorum librorum maioris minorisue molis, in quibus de singulis scriptoribus horumque vita operibusque varia ratione agitur vberius aut iudicatur, notitiam et multa alia rescui: attamen recentiorum editionum *) aut

*) Per hanc occasionem quasdam editiones, quae interea temporis, dum hoc opusculum sub prelo ludabat, praecipue his ipsis nundinis Lipsiensibus prodierunt, mihi quoque modo ex vniuersali librorum catalogo Lipsiensis nuperrime innotuerunt, paucis adhuc memorabo. Quibus anni nota non adscripta est, eae hoc anno exierunt e prelis, easque ego ex catalogo citato tantum noni. Sunt igitur

M. T. Ciceronis, quae vulgo fertur, oratio pro M. Marcello. Recognouit, animaduersiones selectas superiorum interpretum suasque adiecit *Frid. Aug. Wolfius*, Berolini. 1802. 8. Negat V. C. ullam umquam orationem pro Marcello edidisse Ciceronem, nedum hanc, quae iam in peritorum et acutorum iudicum cognitionem adducta sit.

Ciceronis Rhetorica: recensuit et illustrauit *Chstph. Godofr. Schütz*, Lipsi. 8. vol. I.

Ciceronis et clarorum virorum epistolae: recensuit et illustrauit *Io. Al. Martyni* — *Laguna*. ib. 8. vol. I.

Cice-

aut aliorum, qui huc pertinent, libello-
rum memoriam hinc inde addidi. Tum

3

poe-

Ciceronis de Officiis librorum III. de-
scriptionem ad faciliorem eorum intel-
ligentiam in breui conspectu posuit
Rud. Gotthold Rath. Halae. 4.

Terentii comoediae VI. ad optimas
editt. collatae, studio et cura *I. I. Bel-
lermanni*. Erford. 8.

Horatii opera: recensuit et illustra-
vit *Frid. Guil. Döring*. Lips. 8. tom. I.

Des *C. Crisp. Sallustius* säemmtliche
Werke, nach der Recension der Zweybr.
Ausgabe, mit deutlichen Anmerk. vnd
einem erklärenden u. histor. Woer-
terbuche versehen, zum Gebrauch der
Schulen, von *Alb. Christian Meinecke*.
Lemgow. 1802. 8.

Phaedri fabulae aesp. libr. V. *Pu-
blij Syri*, aliorumque veterum senten-
tiae, cum notis integris *Rich. Bentleii*,
selectis aliorum, quibus et suas addidit
F. H. Bothe, Lips. 8. med.

Io. Christian. Guil. Dahl progr.
Animaduerfiones criticae in *Taciti* *Agri-
colam*. Rostoch. 1802. 4.

A. Fl. Persii satirae VI. ad optimas
edd. collatae, cum selecta lectionum
varietate et perpetua adnotat. — *No-
ribergae*. med. 8. — *Persii Satyren* in
einer metrisch. Uebersetzung u. mit erl.
Anmerk. von *Ph. Wilh. Schindler*,
nach dessen Tode herausgeb. von *C.
F. Burdach*. Lips. 8.

Calpurnii *Eclogae* XI. emendauit,
adnotatt. et glossario instruxit *C. D.
Beck*. Lips.

poetas non separavi, uti in Notitia feceram, ab iis, qui soluta scripserunt oratione; sed satius esse duxi, ut servarem temporis ordinem: in quo quidem designando sequutus sum cel. Saxium, qui in *Onomastico* suo, opere praestantissimo, *nomenclatorem* siue aetatem scriptorum verisimilibus, quantum fieri potuit, annorum notis diligenter curateque adcommodavit. Quare plurimi hominum, in hoc opusculo memoratorum, eodem ordine, quem tenent in laudato *Onomastico*, se excipere solent. Quoniam igitur ordinem plane immutavi, nec pauca scitu licet iucunda utiliaue brevitatis studio omisi, ad Introductionem meam ac Notitiam breviorum cum Supplementis, si quis illos libros consulere velit, semper, vel ipso operis redemptore suadente, prouocaui: quod ideo monendum duxi, ne quis me id arrogantia fastuque quodam abruptum fecisse arbitraretur.

In recensione atque indice editionum, praesertim auctorum vere classicorum et antiquioris aevi puriorisque latinitatis potissimum habui rationem earum, quae classes duxerunt matresque aliarum factae sunt familiarum, aut ab arte critica atque interpretandi ratione prae ceteris laudantur, multisue aliis praetulerunt facem, et quae recens-

sentiore aetate prelis exierunt. Quod cur fecerim, causam ut peritis latius explicem, haud necesse erit. Et tamen, angustis finibus circumscriptus, eas paucis tantummodo indicare potui. Quare is, cui hoc compendium, quo duce alumni suae disciplinae viam muniat ad necessariam litteraturae romanae cognitionem, haud indignum videatur, si maiorem minoremue editionum copiam ad manus habeat, atque exemplaria ipsa monstrare potest; et maiorem suis praestabit utilitatem, et inscriptiones eorum dabit pleniores, idemque ea, quae deesse videantur, vel ex suo editionum adparatu, vel etiam ex aliis operibus litterariis haud difficulter supplebit.

Tum, quia in usum scholarum potissimum germanicarum hunc conscripsi libellum, versiones plerumque germanicas, easque nouissimas, solum modo memoravi. Etenim *Schummelii*, *Degenii*, *Paitonii*, *Goujeti* et *Brüggemanni* libri, in quibus versiones auctorum veterum germanicae, italicae, franco-gallicae atque anglicae recensentur, plurimarum varii generis versionum notitiam et cognitionem desiderantibus suppeditabunt. Praeter ea vel ex inscriptione libri praeclari *Brüggemanniani*, (*A View of the English Editions, Translations,*

tations, and Illustrations of the ancient Greek and Latin Authors, Stettin. 1797. 8. cum Supplemento, ibid. 1801. 8.) cognoscitur, quanta vis editionum in Britannia a viris doctis sit curata. De editionibus autem antiquissimis ac rarioribus, *Maittarius*, *Bandinius*, *Denifus*, ac *Panzerus* V. C. in annalibus typographicis, et docti curatores editionum *Bipontinarum*, in notitia litteraria singulorum auctorum editionibus praemissa; nec non *Audiffredus*, *Fossius*, *Affo*, *Braun*, *Seemiller*, *Laire*, *de Bure*, *Clement* aliique bene multi bibliographi, quorum opera aut catalogi si consuli possunt, sitim facile sedabunt. Namque me, moles libri ne obesset consilio vsuique, breuitati quam maxime studuisse, iam declaravi, et quilibet, vel me non monente, perspiciet. Et tamen me, haud diffiteor, quum ad scribendum accederem, pauciores plagellas destinasse opusculo. Enimuero copia premit. Atque nudum hominum, praecipue illustrum, de quibus agebatur, et quorum nomina scriptaque iuuenibus partim iam cognita sunt, nudumque editionum earumque paucarum catalogum parum utilitatis, nedum voluptatis adlaturum esse, persuasus; contra auctorum, maxime aurei argenteique saeculorum, qui tam-

tamquam exempla ad imitandum solent proponi atque commendari iuuenibus, curatiorem cognitionem et criticam quodammodo editionum praecipuarum historiam cum utilem tum vero necessariam fore arbitratus: subinde mutavi consilium, et moderatam prudentemque liberalitatem anxiae sordidaeque avaritiae anteponendam censi. At de Scriptoribus ecclesiasticis reliquisque mediae, praesertim infimae aetatis, quorum opera iuvenes nondum solent manibus versare, eo parcior fui, ne moles libelli praeter necessitatem augetur: et tamen multo plures, quam in Notitia breviori feceram, scriptores infimae potissimum aetatis, viris doctis suadentibus, ut iuvenes aliquam tamen illorum mature accipiant notitiam, futuris vitae annis forsan utilem, laudavi: de quibus qui plura scire cupiat, praeter *Fabricium* in Bibl. latina mediae et infimae aetatis, et *Schoenemann*. in Bibl. histor. litter. patrum latinorum etc. adeat velim *Saxium*, V. G. in Onomastico, et *Hambergerum* in zuverläss. Nachrichten etc. qui praeterea alios bene multos citare solent.

Ita vale, L. B. frueri, si placet, hoc opusculo, atque ignoscas velim peccatis, vel mea, vel operarum culpa commissis.

lis *). Scr. Erlangae d. XII. Maii.
 c180cccii.

THEOPHIL. CHRISTOPHOR. HARLES,

CONSILIAR. AULICVS ET PROFESSOR P. O.
 RHETORICES AC POESEOS. etc.

*) Quaedam peccata typographica, in quae
 forte incidi, (sed magnam plagellarum
 partem in manus meas nondum peruenisse
 scias velim,) hoc loco simul corrigam:

P. 9. sect. 4. lin. 11. l. *etiam* pro *et*.

— 14. lin. 28. post, *perfectum* add. *est*
tenendum.

— 15. sect. 2. l. 1. post *poeta* pone *confirma*.

— 19. — 10. l. 8. pro *quot* leg. *tot enim*.

— 24. l. 1. l. *aetas* pro *actae*.

— 26. l. 10. l. *Schmieder* pro *Smieder*.

— 30. lin. 16. ante voc. *de virili* infera,
Periodus III.

— 32. — 8. l. *Tridino*.

— 42. — antepen. sic distingue in-

— 71. — 2. l. *conterxit*, loco *contextit*.

— 77. — 5. l. *emendata*.

— 112. sub fin. leg. *Periodus IIII.* pro *III*.

— 189. lin. pen. — *Roterod*.

— 197. med. l. *Periodus V.* pro *IV*.

— 198. sect. 5. lin. 7. post *redegit* add. *in*
epitomen.

— 207. — 10. — 4. sic interpung. *sum-*
mam auctoritatem, quam.

Reliqua ipse corriget et infirmitati
 humanae ignoscet aequus lector.

PROOEMIUM.

SECTIO PRIMA.

Vt omnes res humanae sua habent fata, et interdum, quum natura nullos facere soleat saltus, ab exiguis profectae initiis sensim crescunt, et ad absolutionem ac perfectionem quamdam, et vero magnitudinem perveniunt; deinde, quum summum quasi consequutae fuerint gradum perfectionis aut honoris atque auctoritatis, paulatim decrescunt, labuntur, et pristinum amittunt florem, splendorem, atque dignitatem; ita quoque lingua, *latina* cum imperio romano suas habuit vicissitudines suasque periodos, quae primum, populo bellis fere perpetuis adfucto, fuit propemodum rudis, dein, usu potissimum cum Graecis frequentiore, cultior; postea, Graecia subacta, artioreque consuetudine cum graecis et doctoribus et auctorum veterum scriptis contracta, politior facta est, atque illorum imitatione et exercitatione diligentiore a Sullae potissimum temporibus virile robur et incorruptam accepit integritatem. Enimvero haud adeo diu vixit flos ille; nam ab Augusti imper. morte corrumpi coepit sermonis latini castitas, venustas et naturalis pulchritudo, quae virtutes ab Antoninorum temporibus variis de causis ma-

gis magisque defloruerunt, tum christianorum quoque doctorum culpa et societate cum barbaris gentibus inita valde imminutae sunt: denique omnis splendor nimia scholasticorum doctorum subtilitate sordibusque omnino obsoleuit et paene periit: quamquam omni tempore non defuerunt ingenia, quae multum adhiberent tolerantiae ac diligentiae ad tuendam et retinendam antiquam orationis latinae nisi formam semper, saltem umbram.

Conf. Des *Hétra la Moine*. Betrachtungen ueber den Ursprung vnd Wachsthum der schoenen Wissenschaften (etiam reliquarum artium et doctrinarum) bey den Römern vnd die Ursachen ihres Verfalls, (vsque ad tempora Antoninorum.) Aus dem Französischen uebersetzt vnd mit einer Abhandlung von den Bibliotheken der Römer begleitet von *I. C. Stockhausen*. Hannover. et Lüneburg. 1755. 8.

2. Fata linguae latinae et historiam tam monumentorum publicorum, quam auctorum latinorum, et librorum varii generis ab illis confectorum, partim deperditorum, partim superstitum, horumque editiones multi viri docti modo breuius, modo copiosius diuersimode enarrarunt. Hoc loco nominandi tantum sunt *Melchior Inchofer*, *Gerh. Ioann. Vossius*, *Olaus Borrichius*, *Christoph. Cellarius*, *Dan. Georg. Morhof*, *Io. Georg. Walch*, *Matthaeus Aemericus*, *Io. Adam Weber*, *Gottfr. Ephraim Müller*, *Hieronym. Tiraboschi*, et, qui illius vastum opus contraxit, aut potius mutauit, nec tamen absoluit, *Christ. Ios. Iagemann*, *Zeune*, *Hauptmann* alique, iis quoque omisiss, qui vel de scriptoribus ecclesiasticis aut speciatim de poetis, historicis, philosophis etc. romanis vberius disputarunt. Inprimis commendanda sunt opera:

Io. Alberti Fabricii bibliotheca latina; etc. Hamburgi 1697. 8. dein post iteratas editt. quintum emendatio cum supplementis, ibid. vol. I. II. 1721. et vol. III. 1722. 8. — recuf. Venet. 1728. — Id opus *I. A. Ernesti* in meliorem ordinem redegit, infinitis locis auxit et correxit, et tamen aliorum industriae haud pauca reliquit supplenda. Lips. tom. I. II. 1773. tom. III. 1774. 8. — Ernesti autem christianos scriptores e libro tertio semovit, additurus librum, christianis scriptoribus proprium. Verum id consilium quoniam exsequi non potuit, duo viri docti, *Schoenemannus* et *Oelrichsius*, at praematura quoque morte iam absumti, meliore fortuna ita perficere studuerunt, vt prior partem tractaret literariam, adeoque vitas patrum enarraret, atque de scriptis illorum, editionibus et codd. plene curateque differeret; posterior autem diligentem rerum in libris illorum pertractatarum notitiam suppeditaret. Oelrichsii autem opus praclarum prius exiit prelo, sed, quod ille, antequam ultimas plagulas describeret nitidius, satis interceptus est, cel. *Heeren* opus prelo destinatum absoluit addiditque indices. Inscriptio libri haec est

Io. Ge. Arn. Oelrichs, A. M. commentarii de scriptoribus ecclesiae latinae priorum VI. saeculorum, ad bibliothecam Fabricii latinam accommodati. Praefatus est et editionem curauit *A. H. L. Heeren*, phil. Prof. Goetting. Lipsiae 1791. mai. 8. — Tum lucem adspexit:

Car. Traugott Gottlob Schoenemann bibliotheca historico-literaria patrum latinorum a Tertulliano principe vsque ad Gregorium M. et Ildorū Hispalensem. Ad bibliothecam Fabricii latinam accommodata. Lipsiae tom. I. 1792. — tom. II. 1794. mai. 8. Tertius adhuc restat tomus.

Fabricius quoque ediderat *bibliothecam lat. med. et infimae aetatis*, vol. I—V. *Hamburgi* 1734—1736. vol. VI. post *Fabricii* obitum edit. a *Chr. Schoettgenio*, ibid. 1746. 8. → Sed noua, egregie correctā, suppleta illustrataque editio cura *Io. Dominici Mansii* in lucem emissā est *Patavii* tom. I—VI. 1754. 4.

Io. Nic. Funccius in septem commentt. de origine, — de pueritia; — de adolescentia; — de virili aetate — de imminente senectute — de vegeta senectute, denique de inerti ac decrepita senectute linguae latinae, *Marburgi* 1720—1750. 4. fata L. L. scriptorumque lat. docte et operose persequutus est.

M. Gs. Christ. Hambergers zuverlässige Nachrichten von den vornehmsten Schriftstellern vom Anfange der Welt bis 1500. I—IV. Theil, *Lemgo*. 1756—1764. 8.

Eiusdem kurze Nachrichten von den vornehmsten Schriftstellern vor dem sechszehnten Jahrhundert, in einem Auszuge aus seinem größern Werke. *Lemgo* tom. I. 1766. tom. II. 1767. 8.

Christophori Saxii Onomasticon literarium, siue nomenclator historico-criticus praestantissimorum scriptorum, item monumentorum maxime illustrium ab orbe condito vsque ad saeculi, quod viuimus, tempora digestus et verisimilibus, quantum fieri potuit, annorum notis accommodatus, part. I—VII. Traiecti ad Rh. 1775—1790. mai. 8. Illud virtum, annis meritisque grauissimum, cum primis sequutus sum in ordine annorum definiendo. Ego vero concinnaueram

Introductionem in historiam linguae latinae, *Bremae* 1764. — auct. ibid. 1773. 8. tum valde auctam et emendatiorem, praefixa inscriptione;

Br.

Brevis notitia litteraturæ romanæ, in primis scriptorum latinorum. Lipsiæ 1789. 8. Accesserunt:

Supplementa ad breviorē notitiā etc. pars I. ibid. 1799. — pars II. 1801. 8.

In alio opere, inscripto:

Introductio in notitiā litteraturæ romanæ, in primis scriptorum latinorum, Noribergæ, pars I. et II. 1781. mai. 8. coepi latius explicare historiam linguæ lat. ac scriptorum etc. Continuabitur opus, si deus vitam viresque concesserit; Lipsiæ sumtu Barthii; hinc nomen et vrbis et redemptoris operis mutatum est in reliquis superiorum partium exemplaribus. — In prolegomenis autem ad id opus et ad breviorē notit. atque supplementa de superioribus aliisque multis libris, quæ ad historiam aut intelligentiam atque interpretationem L. L. atque scriptorum lat. aut collectiones omnis generis scriptorum latinorum pertinent, vberius egi: quibus adijungi possunt eek *A. H. L. Heeren, Geschichte des Studiums der classischen Litteratur seit dem Wiederaufleben der Wissenschaften*, pars I. Göttingæ 1797. — pars II. ib. 1801. 8. — — *Ge. Mc. Brehm bibliographisches Handbuch der gesamten neuern, sowohl allgemeinen als besondern griechischen v. römischen Litteratur. Erster Theil. Allgemeine griechische vnd römische Litteratur.* Lips. 1797. 8. — pars II. a. 1800, litteraturam continet, graecorum auctorum secundum ordinem alphabetic. vsque ad Horapollinem; plures igitur sequentur partes. — Multa, quæ ad historiam intelligentiamque et omnem litteraturam L. L. spectant, breuiter quidem, at docte egregieque dixit collegitque *Christian. Dan. Beckius*, in libello huius sententiæ: *Artis latine scribendi præcepta*, suis scholis proposuit *C. D. Beck.* Lips. 1801. 8. — Idem

vir doctiss. multa de litterarum latinarum studio, visu, praestantia, yariaque auctorum interpretatione erudite disputavit, et nubem librorum in notis coëgit in V. program. quae continent *Observationes critico-exegeticas*. In testia. pro-
 lusione (Lipsiae 1801. 4.) obseru. V. praebet reco-
 gnitionem iudiciorum de philologia et classi-
 corum auctorum lectione: in obseru. autem sex-
 ta in quarta prolus. referuntur auctorum vete-
 rum studii et philologiae omnis rationes supe-
 riori saeculo probabiliter emendatae, adiutae,
 auctae. — Quaedam adtigat cl. *Ge. Gustav. Ful-*
lebörn in Encyclopaedia philologica, Vratislau.
 1798. 8. pag. 214 sqq. p. 89 sqq. et alibi, in
 primis p. 138 sqq. — Add. cl. *I. G. Purmann*
 progr. de incremento elegantiorum litterarum
 ap. Romanos ex recitationibus oriundo, Francof.
 ad Moen. 1770. 4. — eius programmata de in-
 genio poetar. romanor. ibid.

SECTIO II.

DE ORIGINE LINGVAE ET LIT- TERARUM LATINARUM.

Ab *Euandro* ante C. N. 1244. litteras in Ita-
 liam illatas esse, credidit antiquitas; sed lit-
 terarum formas ante illum et ante Troianos,
 qui si ad litus Latii accesserunt, Pelasgi inferre
 potuerunt, antiquiores tamen eas, Phoeniciis si-
 miles, quae etiam per Etruriam, et hinc in Gal-
 lias fuerunt propagatae. v. cel. *Heyne* erudita
 prolus. s. origines, vestigia et memoriae artium
 et litterarum in Italia antiqua, per tempora sua
 descriptae, in eius *Opusculis academicis*, vol. V.

Göttingae 1802. pag. 392 sqq. in primis p. 392. et 407 sq. Discernenda autem videtur antiquitas atque origo litterarum s. elementorum lat. ab origine sermonis ipsius latini.

2. Verisimilis est sententia illorum, qui arbitrentur, a Phoeniciis litteras primum illatas esse Graeciae per Pelasgos, multo post per Cadmum; a cuius litteris paulatim mutatis *Ionicas* ortae sunt. Hinc *latinae* litterae a Pelasgiis seu Ionicis sunt ortae. v. *Ernesti* Archaeologiam litter. pag. 4 et 5. collato *Martini* excursu ad illa loca pag. 116—129. et eiusdem akademische Vorlesungen ueber die Litterair-Archaeologie etc. Altenburgi 1796. pag. 16 sq. — *Io. Petri Sußmilch* specimen etymologici latini, seu glossarii harmonici latino-phoenicii, (conferat linguas ebraeam, chaldaicam, syram, aethiopicam et arabicam,) in Biblioth. Haganae historico-philologico-theologica, class. IV. fasc. II. Amstelod. et Lugd. Bat. 1772. 2. pag. 260 sqq. *) Adde nouissimam *F. Paulini a S. Bartholomaeo* diss. de latini sermonis origine, Romae 1802. 4. Is, postquam recensuit veteris Latii colonos, et ad familias, quarum caput esset et stirps *Iouan*, originem etiam sermonis tam graeci quam latini retulit; agit de Pelasgiis, in Latium migrantibus, de eorum litteris et vocabulis, de tabulis *Eugubinis*, de linguis *Oscan* et *Volsca*, a latina lingua quidem diuersis, (prioris tamen maiorem, quam posterioris cum L. L. cognationem esse statuit,) et de *Celtica* atque

A 4

Ger.

*) Quam diuersae sint variorum sententiae de primis Italiae incolis et de origine atque natalibus linguae litterarumque latinarum, uberius ostendi meumque copiosius declarare et explicare studui sententiam in Introductione I. pag. 100—151. in Not. breu. pag. 68 sqq. et Supplem. I. pag. 76 sqq.

Germania. Denique demonstrare conatur linguam *Samscrdamicam* seu *Samscrit*, veterem orientalis Indiae sermonem, et veterem Persarum sermonem, *Zend* dictum, magis, quam *Osceum* et *Volsceum*, consonare cum lingua latina, veteresque Indos ac Latinos in remota antiquitate, vnius stirpis fuisse homines, et ab vno stipite lauanis, in cuius familiis rudis ille quidem, sed, vnus primordialis Samscrdamicus viguisset sermo, hunc cum graeco et latino descendisse. Cuius rei causa multa latinae et Samscrdamicae linguae vocabula inter se confert, aliaque adfert exempla.

3. Sed, quia de ortu, propagine, et connectione antiquissimarum linguarum familiarumque haud pauca sine famae certae auctoritate ex opinione memorari solent: permulta in coniecturis posita sunt. Atque in linguae latinae historia probe discernenda sunt tempora incultae primae aetatis a cultiore, vinculoque societatis. legum, commerciorum artiumque magis iuncta atque sensim expolita, per aduenasque novos et frequentes, maxime Graecorum, colonias deductas subinde emendata. Hinc mutatio locorum, aeris, regiminis, maior rerum indigentia non minus quam abundantia et conjunctio cum prioribus incolis, accedente acriore litterarum artiumque studio, mire deinceps mutarunt amplificaruntque rerum cognitionem et linguae litterarumque formam. Vfus quoque erat vocabulorum et orationis tyrannus. Ex antiquissima autem primaque lingua, quaecumque fuerit, aliisque in oriente olim vtitatis multa vocabula, a necessitate primae vivendi loquendique rationis, orta, et imitatione rerum similium sonique expressa sictaque, quae diuturna consuetudine communique usu ciuitatem quasi nacta sunt, saltem vestigia illorum, in aliis linguis,

guis, adeoque ut in graeca, ita quoque in latina remanuisse, atque, (quod etiam cadente lingua latina factum est,) per barbaros aliquid peregrini admixtum fuisse, haud mirum videbitur.

De lingua primaeva eiusque in lingua hebraica antiquissima reliquiis duas disputt. ventilavit *M. Carolus Theophil. Anton. Vitebergae* 1800. 4.

4. In genere lingua graeca est mater linguae latinae, neque tamen omnium et singulorum vocabulorum modorumque loquendi; quae a Tarquiniorum aetate maiorem accepit auctoritatem. Priora autem quasi elementa L. L. adhuc rudis debet antiquioribus graecis colonis, praecipue Aeolibus ac Doribus. Hinc ductus litterarum maiuscularum latin. et antiquissimarum graecarum sunt similes, et in verbis eundem numerum temporum ac modorum, quem Graeci antiquiores habuerunt, et Romani semper servarunt. At oratio ipsa per poetas potissimum et oratores auctior, emendatior pulchriorque redita, debet incrementa, compositionem, structuram ornatumque maiori cum Graecia exculta, cum graecis magistris, summorumque Graecorum, maxime Atticorum, philosophorum, poetarum atque oratorum, monumentis contractae familiaritati prudentique imitationi. Add. quae scripsi in *Introduct.* p. 143 sqq. et p. 151 sq. De veteri scribendi ratione scripsit *Iulius Pontedera* II. epistolae, quas recudi fecit cl. *Schneider* ad calcem tomi I. part. I. *Scriptorum R. R.* pag. 327 sqq.

5. Tenendum tamen adhuc est, linguam latinam et romanam proprie et ab initio non fuisse unam eandemque. Nam prior in Latio, quod quidem antiquissimis temporibus non omnino rursus fuisse videtur bonatum artium, usque ad

sublatam potestatem regiam fuit in vſu, eiusque ſcriptura, forma, atque indoles adhuc cernitur in reliquiis legum XII. tabularum aliisque vetuſtiſſimorum monumentorum fragmentis. Poſterior autem poſt id temporis accepit quaſi ciuitatem regnauitque latiſſime, diuiſa in ſermonem *ruſticum*, *urbanum* et *peregrinum*.

6. Silentio praeterimus tempora vltima, incerta dubiaeque fidei, et fata mutationeſque L. L. per certarum periodorum decurſum designatas incipiamus a *Romulo*. Viciffitudines autem L. L. et ſcriptorum lat. alii compararunt cum quatuor ſaeculis, quae in poetarum ingeniis nata ſunt, aureo, argenteo, aeneo et ferreo; alii, Florum ſequuti, cum aetatibus hominum; et diſtinxerunt ordinem temporaque ſcriptorum in infantiam ac pueritiam, iuuentutem, virilem aetatem et ſenectutem, eam primum imminentem, dein vegetam denique inertem ac decrepitam.

CAPUT I.

Periodus prima, ſeu de infantia ac pueritia L.

*L. a Romulo uſque ad bellum punicum ſecundum *).*

I.

Lingua Romanorum, maxime quum Alba-na colonia, quae Romae, conditae ex epocha Varroniana a. ante C. N. 754. Olymp. VI. 3. ſedem fixit, parum operae litteris dare voluiſſet per ingenii ferocitatem, aut propter continua bella potuiſſet, primis temporibus fuit inculta, balbutiens, et barbara.

2. Ro-

*) Conf. Introd. I. p. 157—169. Not. breu. p. 75 ſqq. et Suppl. I. p. 79 ſqq.

2. *Romulus* Gabiis institutus et graeca disciplina imbutus dicitur; sed fides sit penes Plutarchum, Dionysium Halic. et Victorem ex Valet. Antiate. — *Numa Pompilius* rex ante C. N. 717. V. C. 37. Olymp. XVI. 4. fama et opinione habetur a Romanis tamquam auctor religionum et sacrorum; a *Liuius* quidem I. 18. praedicatur *diuini atque humani iuris, ut in illa quisquam aetate esse poterat, consultissimus vir.* Ab eo profectae sunt *leges*, quarum argumenta seruant Festus, et *carmina Saliorum*, quorum fragmenta collegit *Guthberletus* in libro de Saliis Martis sacerdotibus, Franck. 1704. 8. cap. 21. — *Leges* Numae et ceterorum regum, quae scriptae erant, collegisse et in vnum corpus redegisse dicitur *Papirius*.

3. Inter antiquissima historica monumenta sunt *annales pontificum maximi*. Perierunt vero *annales* et *libri lintei*, a magistratibus scripti, nec non *ensoriae tabulae* allaque monumenta, a veteribus scriptoribus passim commemorata.

4. *Leges XII. tabularum*, fons omnis publici priuatiq. iuris, ex quo fluere coepit ius ciuile Romanorum. Factae sunt a Decemuiris legibus scribendis, Olymp. LXXXII. 3. ante Chr. nat. circ. 448. a. v. c. 304. conf. *Liuius* III. cap. 31 sqq. In fragmentis illarum colligendis et ordinandis suaeque pristinae formae et splendori restituendis interpretandisque multorum virorum doctorum opera et diligentia versata est. E veteribus enim Ictis romanis iam scripserunt ad *leges XII. tabb.* Sex. Aelius, L. Acilius, Seruius Sulpicius, Antistius Labeo et Caius Ict. Arenatis autem litteris multo plures studium collectioni atque expositioni illarum consecrarunt; earumque historiam concinnarunt. Prae ceteris h. l. sunt laudandi *Iac. Gotho-*

Gothofredus, (in libro aureo: *quatuor fontes iuris civilis in unum collecti, puta legis XII. tabularum et legis Iuliae et Papiae fragmenta, notis illustrata* etc. Genev. 1653. 4. etc. rec. in *Euerh. Ottonis thesauri iuris rom. tom. III. coll. Ottonis praefat. §. 5 sqq.*) *Io. Nic. Funccius*, (in utilissimo libro: *Leges XII. tabularum suis; quotquot reperiri potuerunt, fragmentis restitutae et observant. critico antiquariis illustratae.* Riptelii 1744. 4.) — et *Bouchaud* in *Commentaire sur la Loi des douze tables*. Paris. 1787. mai. 4. — *Leges secundum ordinem systematis collocare instituit*, nimis autem copiosus est, et in introductione verbosa agit de conditione legum rom. ante Decemviros ac legationis ad colligendas leges historia etc. *Abb. Ludov. Valerianus*, in: *Leggi delle XII. Tavole*, esaminate secondo i principi del diritto pubblico e lo stato della Repubblica Romana, vol. I. Rom. 1796. 4. iudice censore in *ephem. litt.* Gotting. 1802. nr. 39. p. 389.

Vniuersum saec. V. et VI. viri sapientissimi rom. potissimum excellabant iuris legumque scientia non minus, quam severitate praeceptorum de virtute, et defensionum atque accusationum gravitate. Notissimi autem sunt, tamen ex historia potius quam scriptis, isti rom. *Appius Claudius Decemvir*, *Appius Claudius Caeus*, *Publ. Sempronius Sophus*, a. v. 449 consul, aliique.

5. *Columna rostrata C. Duili*: Olymp. CXXX. i. ante Chr. n. 258. a. v. c. 494. aut secundum Funccium 493. quod antiquissimum latinitatis et Romae balbutientis monumentum optime explicuit *Petrus Ciaconius*, Toletanus, Romae 1608. 8. in singulari libro, rec. in thesauro antiq. rom. Graeniano, tom. III. pag. 1807 sqq. ed. Ven. — In eod. tomo p. 1836 sqq. aeri

aëri incisa est et explanata *inscriptio in L. Scipionem*, Barbati F. a. v. 494. consulem. — Plures in Scipiones inscriptiones, sarcephagis aut vrbis incisae, ab an. 1780 sunt detectae. Omnia autem illorum monumenta et quae inuenta sunt, aëri incisa conspiciuntur in VI. tabulis id sôl. imper. addita explicatione et in XXIV. pagg. interpretatione in: *Monumenti degli Scipioni* publicati dal Cav. *Francesco Piranesi*, architetto romano. Romae 1785.

CAPUT II.

Periodus secunda, sive de adolescentia L. L. a bello Punico II. usque ad Ciceronis aetatem).

Continua bella et timor, ne adolescentes, amoenitate studioque litterarum adlecti a pristina feneritate desciscerent et a rebus gerendis auocarentur, maiorumque mutarentur instituta, fecerunt, vt Romani serius litteras et orationem latinam excolerent. Haec quidem aetas praeclara protulit ingenia: sed quamquam cum imperio et amplitudine populi romani flos et dignitas eius linguae sensim crescere videbatur, et Romani mansuetiores fiebant, in primis post Ennium et Pacuvium Romani aduectos litteras amare coeperunt: tamen, exceptis Plauto, Lucretio, cum primis Terentio, in reliquorum scriptis, quae ad nostra tempora conseruata sunt, inest pro temporis adhuc rûdis ratione durities sermonis huiusque desideratur suauitas atque vrbalitas. Neque communis fuit amor litterarum, neque artes aluit honor. Nam rhetores,

*) v. introd. I. pag. 169 sqq. Not. br. pag. 78 sqq. Suppl. I. p. 82 sqq. et II. p. 482 sqq.

tores, qui adolescentes declamare modo graeco docuerunt, Scto expulsi sunt, atque legati Atheniensem, Carneades, Critolaus, et Diogenes, philosophiae et eloquentiae magistri, qui Romam venerunt a. v. 599, et lubentissime audiebantur, (v. Cic. de orat. II. cap. 37. et 38.) auctore Catone, mature iussi sunt discedere. Ipse Cicerone teste, (Tuscul. quaest. I. capp. 1.—3. et libr. IV. cap. 1.) Romani poeticam serius acceperant, et sero ab illis poetae vel cogniti sunt vel recepti. Soliti quidem sunt primis temporibus in epulis canere conuiuae ad tibicinem de clarorum hominum virtutibus: ex quo perspicuum est, et canticus tum fuisse descriptos vocum sonis et carmina. Sed mos ille nec multis videtur placuisse, et mature desuisse. Illa quidem carmina iam ante Ciceronem periisse, patet ex eius Bruto cap. 19. Serius igitur, quam in Graecia, Romae exculta est et demum moribus Romanorum iam deprauatis, effloruit poesis. At aliqua dicendi facultas multo prius fuit Romanis, atque reipublicae, maxime iudiciorum forma et maior vitiorum scelerumque copia illam excitarunt et deinceps aluerunt. Oratorem vero primum non eruditum fuisse, aptum tamen ad dicendum, post autem eruditum et tandem paullo ante Sullae tempora atque post illa perfectum. Cicero Tuscul. quaest. I. c. laudat quosdam; sed in Bruto tamen multo plures, in arte orandi versatos, recenset, et de singulis iudicat. Philosophia iacuit vsque ad Ciceronis, qui primus illam literis latinis illustrauit, aetatem; nec geometria, omnisque ars mathematica in eo fuit honore, quo apud Graecos. Ars historica, quae antea erat nihil aliud, nisi annalium confectio, (v. Cic. de orat. II. c. 12 sqq.) sub finem huius periodi demum expolita et perfecta est. Studium gram-

maticae *), quae olim Romae ne in usu quidem, nedum in honore vilo erat, a Cratete Mallote sub finem saeculi VI. primum est in urbem illatum. cf. cel. C. D. Beckii disp. examen caussarum, cur studia liberalium artium, imprimisque poeseos a philosophis veteribus nonnullis aut neglecta aut impugnata fuerint, Lips. 1785. 4. pag. 17 sq. not. *). Sequuntur igitur homines, qui illam ornarunt periodum.

1. *Liuius Andronicus*, circ. Olymp. CXXXVI. 1. ante Ch. N. 238: a. v. c. 514. mortuus dicitur ante C. N. 225. natione Graecus; a Liuijo Salinatore, *Ἀνδραγωγός* vocato, cuius seruus factus erat, manumissus: poeta tragicus, et a. v. c. 513. **) Romae primus docuit fabulas. Scripsit tragoedias, *Odyssaeam*, hymnosque in deum. Fragmenta eius congesta sunt in quibusdam poetarum corporibus et collectionibus *Delrionis*, *Stephan.* et *Scriuerii*.

2. *Cn. Naevius*, poeta fabulas dedit circ. Olymp. CXXXVI. 2. ante C. N. 233. v. c. 519. quando mortuus sit, ipsi veteres non consenserunt. v. *Cl.* in *Bruto* c. 15. fin. Propter dicacitatem in vincula coniectus, postea Roma expulsus, abiit Uticam in Africa, ubi mortuus est. Scripsit carmen de bello punico primo; tragoedias atque comoedias et satiram. Fragmenta existant in

*) De cuius vi ac diuisione v. *Henr. Voss.* de critica, et *Burmanni* notam s. ad libr. I. cap. 1. p. 144 sqq. et *P. E. I. Walch* de arte critica vet. Romanor. lehae 1757. 8. add. Introd. I. p. 192.

**) aut secundum *Cic. Tusc.* quae est. I. 3. annis fere 510. post Romam conditam: in *Bruto* autem c. 18. scripsit a. 514. addit vero, inter scriptores de numero annorum esse controuersiam, iudicatque, *Li.* *visnas* fabulas non satis dignas esse, quae iterum legantur.

in *Mart. Ant. Delrii* syntagmate tragoed. lat. et aliis nonnullis poetarum corporibus et collectionibus.

3. *M. Cornélium Cethegum*, consulem bello Punico secundo, et alios, qui istis temporibus et postea valuerunt dicendo, laudat *Cic.* in *Bruto*, cap. 17 sqq. adde, quos memorant in *Introd.* I. p. 193. §. XIII. et p. 194. §. XV.

4. *Q. Fabius Pictor*, primus Romanorum, qui in oratione non ligata antiquitatem resque gestas Romanorum memoriae prodidit, Vixit circ. Olymp. CXXXVIII. 3. ante Chr. nat. 223. a. v. c. 529. Scripsit *annales* et libros iuris pontificii. v. *Cic.* de orat. II. cap. 12. Fragmenta eius collegerunt *Anton. Riccobonus* in libro de historia, Basil. 1579. 8. et *Auson. Poppa* in Fragmentis historicor. Amstel. 1620. 8. — Cum Sallustio Waffi, Cortii, Milleri et Haverkamp.

Spurii sunt libelli *de aureo saeculo et de origine urbis Romae eiusque vocabulorum*, ab *Annio Viterbiensi* pro germanis Pictoris evulgati. v. *Introd.* I. p. 74 sqq. et *Not. breu.* p. 30 sq.

5. *L. Cincius Alimentus*, rerum romanarum scriptor, et Fabii Pictoris aequalis. v. *Introd.* I. p. 177 sq. et *Suppl.* I. p. 83 sq.

6. *L. Accius* s. rectius *Attius*, poeta latinus tragicus circ. a. v. 600. Fabularum, quae saepissime laudantur a veteribus, fragmenta collecta sunt a *Stephanis*, *Delrione* et *Scriverio*. conf. *Ernesti* clau. *Cic.* in indice hist. li. v. *Mazzuch.* Scrittori d'Italia I. t. I. p. 54 sqq. *Introd.* I. pag. 266 sqq. *Suppl.* I. p. 112.

7. *Q. Ennius*, patria Rudius e Calabria, a Catone Romam deductus, et poeta suo tempore praestans: natus a. v. 515. denatus a. 585. Scrip-

Scriptis *Annalium rom. libr. XVIII*, carmines epico fideque historica; *tragoedias*; *comodias*; *satiras* et alia. Fragmenta eius collegit et illustravit Hieron. Columna, Neapol. 1590. 4. melius P. Merula, (qui Annalium solummodo reliquias edidit cum commentario,) Lugd. Bat. 1595. 4. Plenissima illorum ed. est *Francisci Hesselii*, Amstel. 1707. 4. v. Introd. I. p. 186 sqq. Not. br. p. 83 sq. et Suppl. I. p. 85 sq.

8. *M. Porcius Cato*, antea *Priscus* adpellatus, etiam *Maior* et *Censorius* cognominatus, patria Tusculanus, dein Romam demigrans omnes honores ac magistratus, etiam *cenfuram*, quam severe administravit, est consequutus, Natus Olymp. CXLIV. i. ante C. N. 202. an. v. c. 519. f. 520. Quando et quo aetatis anno vita decesserit, ipsi veteres dissentiunt, quia diversos annales sunt sequuti. vid. *Liv. XXXIX. 40.* (in quo cap. Livius vim dotesque animi atque ingenii et eloquentiam Catonis valde celebrat,) ibique Drakenh. et reliquos interpretes p. 385 sq. tom. V. Atque in illo laudando Cornelius in vita, Cicero in Bruto cap. 15 sqq. (atque cap. 17. iudicat de eius orationis forma,) et in aliis libris, Plinius maior, Plutarchus, qui vitam eius late exposuit, et alii sunt valde copiosi. Scripsit *Originum* s. annalium historiarumque pop. romani libros VII. (fragmenta ex illis collegerunt Riccobonus, et Aufon. Popma; reperiuntur quoque inter reliquias ceterorum historicorum in Waffii, Cortii, Havercampii etc. edd. Sallustii,) *orationes*, *de re militari*, et alia, quae interierunt. Superest solus libellus *de re rustica* s. agricultura: in quo *agricolationem* latine loqui primus instituit, teste *Columella* I. 1, 12. sed librum illum, ut nunc est, non esse Catonis, docent Gesnerus ac Schneider. Editur ut plurimum cum reli-

quis de R. R. scriptoribus. Atque add. quas familias duxerunt, has fere sunt. *Prima aetas Iensoniana: Cato, Varro, Columella et Palladius.* Edit. Venet. 1470. fol. pro spuria habetur, nec nominatur in catal. edd. a Gesnero ed. I. prae-fixo. — Contra princeps est ed. Veneta 1472. fol. — Ex ea ita fluxit ed. *Bruschiana*, Regii 1483. fol. ut interdum lectt. haberet sibi peculiare. Correctior esse dicitur ed. cum ex-feriptionibus *Phil. Berosi* et commentar. Bo-noni. 1494. fol. — Ab *Aldina* ed. Venet. 1514. mai. 8. noua edit. familia orta est: at locu-dum, Veronensem, illius architectum, multa quidem loca tentasse et mutasse, sed omnia fere corrupisse et peruertisse, iudicant Ponte-dera atque Schneider. — Aldinum exemplar re-praesentauit, et ex codd. suis, maxime in Ca-tone et Varrone, nec tamen semper feliciter, correxit *Petrus Vitorius*, Lugd. ap. Gryphium, 1541. 8. II. voll. ex qua *tertia* edd. aetas enata est: *quarta* vero aetas constituta est opera im-primis *Frid. Sylburgii* per *Hieron. Commelium*. Heidelberg. 1595. 8. in qua ed. M. Cato, M. Varro, et Columella e vetustiss. edit. Palladius vero e vet. membran. multis in locis emen-datiores facti fuisse dicuntur. — *Victorium* potissimum sequutus nouam curauit ed. *scrip-torum R. R. veterum latin.* additis *Vegetii* de mulo medicina et *Gargilii Martialis* fragmen-to, cum edd. prope omnibus et MSSis plu-ribus contulit notasque tam suas, quam viro-rum clar. integras tum editas tum ineditas et lexicon R. R. adiecit *Io. Matthias Gesner*. Lipsiae 1735. 4. — rec. curante *Io. Augusto Er-nest*, ib. 1773. et 1774. II. tom. 4. Contextus, a Gesnero constitutus, redditus est in edit. scrip-torum R. R. *Mannem.* 1781. 12. V. voll. et *Bi-pontino* 1787. 8. III. voll. — Nonissima ed. no-vaque

vaque recensio, Scriptorum R. R. cum *Pagetti Renati* Mulomedicinae libris sex (vulgo quatuor,) instituta est a *cel. Io. Gottlob. Schneidero*, qui Nlos ex librorum scriptorum atque editorum fide et virorum doctorum coniecturis correxit, atque interpretum omnium collectis et excerptis commentariis suisque illustravit. IV. tom. Lipf. 1794 — 1796. 8. Tomi primi pars prior continet textum *M. Porcii Catonis* et *M. Ter. Varronis* varietate lectionis subiecta; pars posterior egregios commentarios in illos auctores, et alia. — Separatim prodit *Cato* cum fragmentis aliorum librorum, cum notis *Aufonii Popmae*, Lugd. Bat. 1590. 8. et, accedentibus *Meursii* praefatione notisque, ibid. 1598. 8. atque *Franequerae* 1620. 8. — *Catonis de R. R.* liber, cura *Io. Christoph. Haynisch*, Schleizae 1743. 8. — germanice versus et illustratus a *Gottfr. Grosse*, Halae Sax. 1787. 8. conf. *Introd.* I. p. 178 sqq. *Not. breu.* p. 85 sqq. *Suppl.* I. p. 87 sqq. et II. p. 482 sq.

9. Notandum est *Senatusconsultum adversus Bacchanalia*, factum ante C. N. 184. v. c. 568. et adhuc superstes, v. *Introd.* I. p. 193 sq.

10. *M. Accius Plantus* Sarsinas ex Umbria, poeta comicus insignis. In lucem editus est ante C. N. 227. a. v. c. 527. denatus a. v. c. 570. ante C. N. 187. Incidit eius aetas in id tempus, quo romana ingenia coeperunt efflorescere, et litterae apud Romanos maiorem dignitatem atque honorem viresque nactae sunt. Ex 130 comoediis, (quot olim ferebantur sub *Plauti* nomine; sed v. *Gellii* N. A. III. 3. pag. 270 sq. ed. Lipf.) XX. supersunt: quarum clares et potiores editt. hae sunt. 1) *Princeps* est, in cuius fine legitur: *Plautinae viginti comoediae*: — magna ex parte emendatae per

Georgium (Merulam) Alexandrinum. — *Ingressae fuere opera et impendio Ioan. de Colonia Agripinensi atque Vindelini de Spira. Venet. 1472. fol.* — Huic aequalis est alia absque villa nota typographica. — Interpolatae, non recognitae esse dicuntur Plautinae comoediae per *Eusebium Scutarium*. — Mediolani in offic. Vld. Scizenzeler. 1490. fol. — Alias editt. curarunt aut interpretationem commentariosque scripserunt *Io. Petrus Valla*, *Io. Bapt. Pius et Phil. Beroaldus*. — 2) Cura *Simon. Charpentarii*, (Parisi. aut Lugd. 1513. 8. aut prius forsan in al. ed. f. l. a. 1500. 12.) et *Nic. Angelii* (Florent. ap. Phil. Iuntam 1514. 8. et 1522. 8. repet. in ed. Aldina, Venet. 1522. 4. aut mai. 8.) noua meliorque aetas exorta est, utroque antiqui exempla comparante, sed prior melius ordinavit versus. Inter reliquas huius aetatis edd. eminet altera *Roberti Stephani*, 1530. fol. — 3) Sospitator Plauti iure dicitur *Ioach. Camerarius*, qui primum sex, a. 1536. dein alias ex membr. Viti Verleri quinque comoedias recensuit additis adnot. a. 1545. 8. Postea totum Plautum ex antiquiss. bibl. Palat. codd. Basil. 1551. rec. 1558. 8. — 4) Noui exempli recensio MSS. et edd. facta est per *Dionys. Lambinum*, cum commentariis, ab ipso institutis, sed, quum mora eius intercessisset, perfectis ab eius collega, *Io. Helio*, Parisi. 1577. fol. et saepius. Acc. *Ianus Gruterus*, qui Plautum ad codd. Palatin. castigatum edidit, et comoedias actibus et scenis versusumque numeris distinxit, 1592. (teste Fabricio: sed in qua forma, nescio; nec licuit mihi notitiam illius alibi reperire.) Sed gravem nactus est aduersarium, *Io. Phil. Pareum*, qui edidit Plautum Francof. 1610. mai. 8. — tum curis secundis politum, Neapoli Nemetum, (Nephtadii ad Hartam,) 1619. 4. et mendose Fran-

Francos. 1641. 8. — Laudanda quoque est opera *Jani Douſae* in edit. Lugd. Bat. 1589. 16. a. 1594. 16. et ſaepe. — 5) Bene meruit de Plautinis fabulis, haſque recensuit, et luculentis illuſtrauit commentariis *Frid. Taubmannus*, Francos. 1605. 4. (cuius ed. ipſum poſtea pudit,) tum curis ſecundis 1612. 4. et poſt eius mortem prodierunt *Plauti* fabb. ex recognitione *Jani Gruteri*: acc. commentarii *Frid. Taubmanni* auctiores. 1621. 4. (Wittebergae. — 6) Textum ſabularum multis locis fecit correctiorem et frequenti interpretatione intellectu faciliorem *Io. Frid. Gronov.* notis variorum additis, Lugd. Bat. 1664. 8. — rec. 1669. 8. II. voll. — Tertia tamen edit. Amſtel. 1684. 8. II. voll. praefat prioribus. — Quae repetita eſt, cura *Enoci Chriſt. Aug. Othonis*, (qui ex *Gronovii lectionibus Plautinis*, editis Amſtel. 1740. 8. rec. Lipſiae cura *Frid. Platneri* 1755. 8. obſervationes varii generis delegit, ſuisque inferuit locis,) cum praef. *I. A. Erneſti*, Lipſiae 1760. mai. 8. II. voll. — Nitida, emendata et eclectica ed. *Io. Anton.* et *Hieronymi Vulpiorum*. Patav. 1725. 8. rec. 1764. 8. II. voll. quam ut plurimum ſequuti ſunt editor. Bipontini in ed. prior. 1779 et 1780. 8. III. tom. — altera enim eaque critica edit. 1788. 8. III. tom. e noua recognitione et recensione *Brunckii* eſt concinnata. — *M. A. Plauti* comoed. ſuperſtites XX. nouiſſime recognitae ac notis et indice verborum illuſtratae (a Span.) ed. accurata. Vindob. tom. I—V. 1792—1794. min. 8. cum figg. — — *Plautinae* fabb. nouum adhuc, ſed cautum moderatumque exſpectant ſoſpitatorem; et forſan is erit clar. *Godofr. Hermannus*, qui *M. Accii Plauti Trinumnum*, tamquam ſpecimen nouae futurae edit. cum commentario, e ſua recensione in lucem exire iuſſit,

Lipsiae 1800. mai. 8. sequutus exemplum *H. Wolf. Reitzii*, qui eodem consilio antea ediderat *Plauti Rudentem* ad edd. antiquarum fidem, tum ad criticorum emendationes, et ad metricae legis normam passim refictam, Lipsi. 1789. 8. — lat. et gallice *de Limiers*. Amsterd. 1719. 12. X. voll. — Aliae etiam fabulae olim erant separatim in lucem emissae. Quod lectione Plautinarum fabularum superioribus praesertim saeculis quam multi VV. DD. delectabantur: factum est, ut illae et in alias linguas haud raro transferrentur, plures in germanicam ling. ab anonymo, curante *Mylio*, Berol. 1784. 8. I. vol. singulae quaedam a *Borchkio* aliisque; et ab aliis in alias linguas, (de quibus v. *Degenii*, *Goujeti*, *Paitonii*, *Brüggemanni* etc. biblioth. et narrationes de versionibus,) et a multis in libris varii generis emendarentur, aut illustrarentur. Atque sales numerosque iam veteres laudarunt in Plauto, principe linguae atque elegantiae in verbis latinae, cumque ingenio fertili et maxime festivo, lectione atque imitatione Graecorum, praecipue *Diphili*, exculto, quamquam haud raro lasciuente exuberanteque abundantem, recentiores haud pauci in primis amarunt et commendarunt. Cedit tamen elegantia et perfectione fabulae atque orationis Terentio, et praeter archaismos vocabulaque noua aut risui captando apta, suae aetatis ingenio moribusque nimis indulgendo, obscenitate verborum salibusque lascivis saepe offendit aures verecundas. v. *Introd.* I. p. 195 — 222. *Not. br.* pag. 89 sqq. *Suppl. I.* p. 94 sqq. et *II.* p. 483 sqq.

11. *Stattius Caecilius*, poeta comicus, floruit Olymp. CL. 2. ante C. N. 177. v. c. 475. mortuus Olymp. CLIII. v. c. 586. Pauca comoediarum, quas scripsisse dicitur, fragmenta reperiri.

periuntur in collectionibus Stephan. Almelon. et Maittari. Conf. Gr. Brut. cap. 74. et *A. Gellii* N. A. II. 23. et III. 16. Introd. l. pag. 222 sqq. ac Not. br. p. 96 sq. ubi quoque nominantur *Porcius Licinius*, epigrammatum auctor, *Sevius Turpilius*, poeta comicus, *Ca. Matius*, scriptor *minorum*, *Q. Trabea*. De *M. Paenio* poeta Tragico, circ. a. v. 600, suo tempore celebri, cuius fragmenta collecta sunt a Delrio, Stephan. Seviere et Maittario, v. Introd. l. p. 265 sq. Not. br. p. 97 sq. Suppl. l. p. 111 sq.

12. *P. Terentius Afer*, optimus latinus poeta comicus; e servitute manumissus a phisico domino accepit praenomen *P. Terentii*. Quando natus sit, non omnino est exploratum, aliis alias subducentibus rationes: mortuus est a. r. 595. f. 594. Sex *comediae* reliquit ingenii elegantissimi monumenta, in quas olim iam commentati sunt *Aelius Donatus*, antiquus grammaticus, *Eugraphus* (circ. a. Ch. 998.) *Sulpicius Apollinaris* (in *Petiochis* in *Terentii fabulis*.) et *Io. Calphurnius* Brunsienfis. Infinita autem propemodum est vis editionum, quarum sex classes constitui possunt. 1) ab an. 1469. aut certius ab an. 1470. Mediol. aliave edit. f. l. et a. et typograph. nota, usque ad a. 1500. quae omnes, eaeque haud paucae, hodie rarissimae adnumerantur. — 2) quae melior facta est, ab a. 1500 — 1552. cum notis *Io. Badi Ascensii*, Paris. 1500. fol. et saepius. — a *Benedicto Philologo*, Florent. ap. Iuntam, 1505. 8. 1509. et 1517. 8. (r. *Badini* annal. Iunt. typogr. II. p. 17 sq. 31. et 151.) Venet. 1511. 8. — cura Asulani, Venet. in aedibus Aldi, 1517. 8. et 1521. 8. In primis notanda est ad. cum comment. Donati correctioribus et Calphurnii, Paris. ex offic. Rob. Stephani. 1529. fol. et saepius.

pius. — 3) ab a. 1523—1565. quae est aetas criticae nascentis, auctore *Desiderio Erasmo*, qui metrum denuo curavit, Basil. in offic. Froben. 1532. fol. Eminent inter reliquas, editt. Veneta ap. Paulum Manut. 1541. 8. — ib. et rec. *Gualt. Dolgii*, 1545. 8. ib. a *P. Manut.* emend. 1553. 8. — inprimis *Mureti*, interdum plus iusto iugento indulgentis, ibid. 1555. 8. — melius, collatis IV. codd. additisque notis, ibid. 1559. 8. (v. Series dell. ediz. Ald. p. 106. et 109.) 1560. 8. et saepius tum ibid. tum alibi. — item triplex *Petri Antesignani* ed. Lugd. apud Matth. Belhomme 1556. 8. — tum, quas praestit dñibus reliquis, ibid. ap. Anton. Vincent. 1561. min. 4. — denique ibid. ap. Matth. Belhomme 1560. 4. — 4) quae est aetas critices adultioris, et cuius parens est *Gabriel Faernus*, qui antiquissimo Bombino aliisque vsus codd. et ex versuum ratione emendavit, adiectisque emendatis separatim, curante post illius mortem *Petro Vissoria*, Florent. ap. hered. Bern. Iuntae 1565. 8. rec. ib. 1572. 1587. et Heidelb. ap. Commel. 1587. 8. — Successit *Frid. Lindenbrog*, e cuius recensione cum comment. Ael. Donati et Eugraphii, atque subseruatis prodierunt *Terent. comediae*, Paris. ex offic. Plantin. 1602. 4. et auct. atque emendatius repetita est edit. Francof. 1603. 4. — 5) aetas virilis progrediens, ab a. 1615—1700: cuius auctor fuit *Dan. Heinsius*; e cuius recensione saepe in Belgio, Lugd. Bat. 1615. 12. Amstel. 1618. 12. Lugd. B. 1635. 12. (quae est gemina et per rara) etc. atque in Germania Britanniaque *Ter. comediae* sub prelis sudarunt. — Faerni recensionem, e codd. tamen Palat. interdum mutatam, sequutus est, aliorumque subiecit obss. *Philipp. Parvus* in ed. Neapoli ad Nemet. 1619. 4. II. voll. — Laude digna est ed. *Io. Henr. Boesleri*, et

et ob eruditam illius adnott. egregiamque chrestomathiam Terent. et propter *Franc. Guyetti*, critici sagacis non minus quam audacis, commentarios, Argentor. 1657. 8. II. tom. — e recensione et cum not. *Tanaq. Fabri*, Salmuril 1671. 8. — (Gronoviana ed.) cum integris notis variorum etc. Amstel. 1686. 8. — 6) Sexta seu ultima, ab a. 1701. criticarum et splendentium sumptuosarumque edd. parens. Criticae sunt, collatis libris et scriptis et editis, *Longii*, Cantabrig. impensis Iac. Tonson. 1701. 4. max. et in minore forma, eod. an. atque 1713. — tum *Franc. Harii*, qui multa mutavit et metrum aliter constituit, Londini ex offic. Iac. Tonson. et Io. Watts. 1724. 4. — ed. II. auct. et emendatior. ibid. 1725. 4. — inprimis *Rich. Bentley*, qui infinitis locis mutavit textum, (hinc ab aliis vituperatus, ab aliis, praesertim Reitzio et Boettigero, defensus et laudatus,) una cum *Phaedri* fabulis et *P. Syri* aliorumque vet. sententiis, Cantabr. et Lond. 1726. 4. — auct. Amstelod. 1727. 4. et 1737. 4. — Edit. altera repetita est et denuo recensita, Lipsiae 1791. 8. mai. — Ed. *Arnold. Henr. Weserhouii* cum commentariis Donati, Euphrasii et Calphurnii, ipsiusque commentario perpetuo, (ab observant. grammaticis potius quam criticis laudando,) Hagae Comit. 1726. 4. II. voll. et, omisissis notis criticis, contractisque obli. grammaticis, ib. 1732. et 1745. mai. 8. — A nitore et splendore laudantur edd. *Ter. com.* lat. e rec. Heinsii, et italicis versibus a *Nis. Fortiguerra* redditae, cum personarum figuris aeri incis. e cod. Vaticano, Urbini, sumtu Hier. Mainardi 1736. fol. — cura *Rich. Spencer*, Lond. 1734. 8. — rec. Lond. 1764. 8. (secund. *Brugemann* View etc. pag. 463 sq.) — cum varr. lectt. et figg. ap. Sandby et Knapton. cum lar-

vis antiquis aeri incisis. Lond. 1751. mai. 8. et
 ra. II. voll. cum italica versione, larvis et parti-
 sonis, varr. lectt. notisque *Caroli Cocquelinii*,
 Romae 1767. II. voll. fol. (Non laudatur.) —
 Ex rec. *Lindobrog.* recudi fecit *Ter. Is. Carol.*
Zeune, additis suis, et contractis *Bentleii* ac
Faerni lectt. atque coniecturis; 1774. et mu-
 tato titulo, 1787. 8. II. tom. — Ex recensione
 nova ed. *Bipontina*. 1779. 8. II. tom. — *Ben-*
iam. Frid. Smider, Halm 1794. 8. cum breui-
 bus aenotat. (vberiores illi addidit versio-
 suae germanicae singularem comœdiarum, Ha-
 lae 1790. — 1793. 8.) — ac *Brunchii* in splen-
 dida edit. Argentor. 1797. mai. 4. Nouam edi-
 tionem cl. *Car. Aug. Boettiger* prœmisi et egre-
 gium illius specimen proposuit Lips. 1793. 8. —
 Separatim sunt aliquoties quaedam com. edi-
 tae atque illustratae. . . Nouissima est *Andria*
 cum animaduers. *Ge. Wolffg. Aug. Fikenscheri*,
 Altenb. 1799. 8. Idem V. D. separatim dedit
 versionem illius germ. atque vberiore in illam
 comœd. commentar. germanice scriptum, ibid.
 1800. 8. — Terentius, *Ménandri* potissimum
 fabb. vt plurimum sequutus, quas liberali imi-
 tatione expressit et latine vertit, ingenio qui-
 dem et facetiis, aut scurrilitate cedit *Plauto*;
 sed hunc vincit oratione morata, oeconomia
 fabularum, vrbinitate, et orationis venustate.
 Naturalis pulcritudo, popularis sermo aliaeque
 virtutes fecerunt, vt homines eruditi omni
 tempore illarum lectione delectarentur, et fre-
 quenter vel transferrent in alias linguas, vel
 obseruationibus varii generis illustrarent. *Kün-*
dermayeri (Ien. et Lips. 1799. 8.), *Neide* (Lips.
 1784. 1787. 8.) et *Rossi* (II. partt. Gießae
 1794. 1795. 8.) versiones germ. sunt recentis-
 simae. — *Dacieriae* versio gallica cum notis, in
 Galliis, Belgio et Germania saepe (interdum
 cum

eum textu latino et fgg.) sudaunt in prelo. Plura scripsi in Introd. I. p. 224 — 265. Not. breu. p. 98 sqq. Suppl. I. p. 115 sqq. et II. p. 485 sqq.

13. Ab a. v. circ. 621. ante C. N. 131. vsque ad a. v. 672. ante C. N. 80. floruerunt *L. Calpurnius Piso*, cognomine *Frugi*, annalium scriptor, *P. Mucius Scaeuola*, qui primus fundauit, h. e. extruxit atque constituit ius ciuile; *Sempronius Asellio*, historicus; *Lucius Coelius Antipater* et *Clodius Licinius*, annalium scriptores; *Cornelia*, Gracchorum mater, et latini sermonis peritissima; *Q. Mucius Scaeuola*, augur, Ciceronis in iurisprudencia magister; *Q. Mucius P. F. Scaeuola* pontifex, iuris peritorum eloquentissimus, (v. *Cic. Brut. c. 39.*) *C. Trebatius Testa*, iectus; *L. Cornel. Sisenna*, historicus; *L. Cassius Hemina*, *Q. Claudius Quadrigarius*, *Q. Valerius Antias* et *C. Licinius Macer*, quatuor annalium scriptores; *P. Rutilius Rufus*, iect. et stoicae philosophiae studiosissimus, quorum nonnullorum supersunt fragmenta, et alii: de quibus v. Introd. I. p. 268 sqq. add. Supplem. I. p. 113 sq.

14. *C. Lucilius*, Suetianus Aseruncanus, floruit circ. a. ante G. N. 121. v. a. 631. natus Olymp. CLVIII. a. denatus Olymp. CLXIX. a. romanae satirae pater, et satiricorum poeta acerrimus, scripsit *satiras*, quarum olim triginta libri exstiterunt. Pauca supersunt fragmenta, quae ediderunt *Franc. Douss* Lugd. B. 1597. 4. — repet. cura *I. Ant. Vulpii* Patav. 1735. 8. et *Hauercampii* cum Censorino, Lugd. B. 1743. 8. — *Maittierii* in corpore poet. latin. et cum Persio ac Iuuenale, Bipont. 1785. 8. conf. Introd. I. p. 283 sqq. Not. br. p. 110 sq. et Suppl. I. p. 148 sq.

156 *T. Lucretius Carus*, floruit circ. a. ante C. N. 78. v. c. 674. natus Ol. CLXXI. 2. v. c. 659. necem sibi ipse contulit. sec. quendam Olymp. CLXXVII. 3. v. c. 684. sed secundum Hieron. in Chron. Eusebii ad Olymp. CLXXI. propria se manu interfecit anno aetatis 44. aut 43. ergo a. v. 702 aut 703. Eques fuit. romanus et homo priuatus. Primus latinorum poetarum scripsit de rerum natura libros VI. ad mentem Epicuri s. Democriti, carmine heroico, variis elegantibus viuidisque descriptionibus atque imaginibus distincto atque exornato, quamquam verbis obsoletis, archaismum redolentibus, ac nouatis, quae quidem nouitas argumenti poposcerat, locisque haud verecundis hinc inde deturpato. Praeterea contra praecepta sanae rationis, ac dialecticae et physicae artis legitima, in iis praecipue, quae de ortu rerum et vniuersae naturae explicare sustinuit, peccat poeta, laqueis philosophiae, quam sectatur, irretitus. Quatuor recensio- num aetates possunt constitui. 1) Princeps esse videtur, quae auctore *Thoma Ferando* probabili- ter Brixiae circa a. 1473. fol. caractere ro- tundo est excusa. — Princeps olim habebatur Veronensis per Fridenberger, 1486. fol. Memorandae sunt *Aldina* ex recens. *Hieron. Auan- til*, (qui interpolauit textum,) 1500. 4. — *Bononiensis*, cum commentariis *Io. Baptistae* *Eu*, codicibus vfi, 1511. fol. — *Iuntina* cum castigati *Petri Candidi*, Florent. 1512. 8. — *Aldina* ab *Andrea Naugerio* ad vet. exempla- rium fidem castigata Venet. 1515. 8. — *Altera* aetas constituta est a *Dionysio Lambino*, qui ter recensuit Lucretium, permultisque locis e codd. emendauit textum. Primum cum com- mentariis. Paris. et Lugd. 1564. (al. 1563.) 4. — tum sine comment. cum breuib. tamen scho- liis.

liis ad calcem coniectis et emendat. Turneb. Paris. 1565. 12. (al. 8.) tertium, e noua recognitione et cum commentario valde aucto, et egregio. Lutet. 1570. 4. rec. Francof. ap. hered. Andr. Wecheli 1583. 8. In praef. furti reum facit *Obertum Gifanium*. cuius tamen ed. haud parui aestimanda est, in primis propter *collectaneas ad antiquitatis notitiam*. Antwerp. 1566. 8. et Lugd. Bat. 1595. 8. — Praestans est ed. cum acutis atque ingeniosis coniecturis atque emendat. *Tanaq. Fabri*. Salmori 1660. 4. Cantabr., Lond. et Neapoli rec. — *Tertis* aetas habuit parentem *Th. Creech*, cum notis et interpretatione paraphrastica, ad meliorem Lucretii intelligentiam oppido commoda, Oxon. 1695. 8. — cum auctioribus notis, at parum emendate rec. Lond. 1717. 8. — rec. Basileae et Lipsiae. Idem *Creech* vberiores ac doctiores notas adiecit versioni suae anglicae Oxon. 1682. 8. rec. ibid. 1683. 8. et plenius emendatusque Lond. 1714. 1715. 1722. 1744. 1776. II. tom. 8. — Splendida et correcte edit. cum varr. lectt. et figg. Lond. sumt. et typis. Iac. Tonson. 1712. fol. et 4. mai. — Plenissima non magis quam splendida ed. curata est a *Sigberto Hauecampio* cum eius, *Preigeri* et tam integris *Dion. Lambini* aliorumque, quam selectis *Io. Bapt. Pii* et aliorum notis et *Creechii* interpretat. figurisque venustis. Lugd. Bat. 1725. 4. II. voll. — Latine cum versione metrica *Io. Henr. Frid. Meinsche*, Lips. 1795. 8. II. tom. Notandae quoque sunt edd. *Bipontina*, 1782. 8. et, *F. C. Alsteri* ad cod. Vindebon. cum emendat. Vindob. 1787. 8. — *Quartam* aetatem aspiciat est *Gibb. Wakefield*, qui textum denuo ad fidem codd. MSS. recensuit, et saepe, interdum iusto audacius correxit, suisque, ac *Rich. Bentleii*, ante non vulgatis, animaduersionibus illustravit.

vit. Lond. 1796. et 1797. III. voll. in 4. mai. —
 Novam criticam eruditamque ed. cum Bentleii
 animadversis. Wakefieldique commentar. integris,
 et aliorum selectis suisque obss. parare
 coepit cel. *H. Car. Abr. Eichstadi*, vol. I. Lips.
 1801. mai. 8. Propter inaequalitatem obuias-
 que repetitiones, quae interpolationes esse haud
 possint, suspicatur cl. editor, duas quondam
 fuisse recensione: alteram Lucretii aetati ap-
 tam et horridiorem, a Lucretio ipso ortam;
 alteram, vero ab alio V. D. sequentis saeculi,
 qui limam addidisset et orationem emendasset.
 conf. Introd. I. p. 286 sqq. Not. br. p. 111 sqq.
 et Suppl. I. p. 449 sqq.

CAPUT III.

*De virili aetate L. L. a Sullae temporibus us-
 que ad obitum Augusti imperatoris.*

Aurea floruit Latinae orationis aetas, quam
 summa Romanorum ingenia et principes omne
 studium ad L. L. honorem et dignitatem or-
 natamque conferrent, optimos auctores grae-
 cos, quos imitarentur, sibi proponerent, iuue-
 nes Athenis et in insula Rhodo, ducibus prae-
 stantioribus tunc temporis magistris, philoso-
 phiam artemque orandi perdidissent, et prae-
 miis ac laudationibus ad acius litterarum stu-
 dium excitarentur. Hinc habuit aluitque aetas
 illa summos oratores, (quorum studium acce-
 runt aemulatio, crebriores de capite fortunae
 quae causae, et philosophia, quae ipso ore ro-
 mano loqui coepit,) praestantissimos historicos,
 atque egregios poetas in omni genere, excep-
 tis comoedia, quae elanguit, et tragoedia, quae
 nunquam caput quasi extulit, praecipue ob-
 im.

imperantem gladiatorum curam et insanium *Mis-*
enorum amorem. Graecia subacta, quum mul-
 tis picturis statuisque aedes et villae exorna-
 rentur; factum est, ut Romani, quamquam ipsi
 arte pingendi et sculpendi numquam eminue-
 runt, sensu tamen pulcri magis magisque im-
 buerentur. conf. Not. br. p. 117 sqq. Suppl. I.
 p. 156 sqq.

1. *Caius Valerius Catullus*, Veronenſis, in
 lucem editus Olymp. CLXXXIII. 2. v. c. 667.
 annus autem, quo animam efflarit, incertus
 esse videtur: Saxius scripsit Olymp. CLXXX. 4.
 v. c. 697. alii aliter subducunt rationes. Com-
 posuit carmina varii generis, maximam partem
 amatoria. Ut ingenii foecunditate, lepore, ver-
 borumque dulcedine atque elegantia et natu-
 rali pulcritudine nulli poetarum veterum cedit
 lectione et studio graecorum poetarum forma-
 tus; ita quoque dicacitate, salibus, iamborum
 acerbitate et obscenitate tam rerum quam
 verborum vincit plurimos. — Interdum separa-
 tim editus est Catullus; ut plurius tamen iun-
 gitur Tibullo et Propertio, et textus trium il-
 lorum poetarum quinquies nouis curis et in-
 genii pariter atque librorum scriptorum bene-
 ficio conſecutus est et emendatior factus.
 Princeps edit. illorum et *P. Papinii Statii* ſil-
 var. (Venet. typis Vindel. de Spira,) 1472. 4.
 mai. tum iidem Venet. opere et impenſa Ioh.
 de Colonia et Ioan. manth. de gherſem. 1475.
 mai. 4. — *Catulli* carmina et *Statii* ſiluae. Par-
 mes per Steph. Corallum 1473. fol. *Parthenius*
 autem primus fuit, qui Catulli textum perſpi-
 ceret corruptum, libros conſuleret veteres et
 poetae textum emendaret nec raro interpola-
 ret in edit. trium poet. amator. Brixiae, Bonini
 de Boninis 1486. fol. et aliquoties Venetiis. —
 Notanda est et *Veneta: Tibulli* cum comment.

Cyl.

Cyllaeni Veronenſis. *Catullus* cum comment. Parthenii Veron. et Palladii Patauini. Emendatt. Catullianae per *Hieron. Auancium* Veron. et eiusd. in Priapeias caſtigatt. *Propertius* cum comm. Philippi Beroaldi et adnotatt. Calderini et Io. Cottae Veron. Haec omnia ſunt ex exemplaribus dom. *Hieron. Auancii*, per Io. de Tridini de Cereto, alias Tacuin. 1500. fol. — Auancii correſtiones atque interpolatt. habere videtur, frequenter tamen diſcrepat variatque ed. Aldina trium illorum poet. Venet. 1502. 8. quae alteram inchoat aetatem, rec. ita vt emendatior atque correſtior, et noua, praecipue in *Tibullo*, fieret recensio, in aed. Aldi et Andreae ſoceri 1515. 8. — *Tertiam* inſtituit. claſſem *M. Ant. Muretus*, emendando *Catullum* partim e critica ratione, partim e libris editis ſcriptisque, ap. Paull. Manut. Ven. 1554. 8. et ibid. additis *Tibullo* ac *Propertio*, ab eodem correſtis; cum ſcholiis, 1558. 8. — *Catull.* ex ed. Aldina II. cum comm. *Achillis Stati* Luſitan. ib. 1566. 8. et adieſto *Tibullo* ibid. 1567. 8. — Praeſtans eſt edit. *Catull.* et *Tibull.* a *Viſſ. Giffelio* et *Theod. Pulmanno* inſtructi varia lect. e *Statio Ach.* potiffimum deſcripta, atque *Propert.* e *Canteri* recens. et cum eiusd. ſcholiis, ex officina Plantin. 1569. 12. cum *Galli* fragment. *Tibullo* ſubieſtis a *Pulmanno*. — *Quartam* aetatem auſpicatus eſt *Iof. Scaliger*, qui ad primam rediit Aldin. ed. ordinem diſtichorum ſaepe turbauit, multa, modo bene modo male, et audacter mutauit, multasque reliquit prauas lectt., cum libro caſtigationum. Lutet. Pariſ. 1517. 8. Emendata habetur, (nec tamen eſt omnino, quod etiam ſaepe retinuit Parthenii interpolationes;) edit. *Cat. Tib. Prop.* cum *Pernigilio Veneris*, cum varr. lectt. et notis *Iani Douſae* F. Lugd. B. Fr. *Rapheleng.* 1592.

12. — cum *I. Passeratii* commentariis. Paris. 1608. — *Cat. Tib. Propert.* cum notis variorum, ex Museo *I. G. Graevii*. Traiecti ad Rhen. 1680. 8. quae ed. haud tulit laudem criticorum. — *Quintam* aetatem instituit *Jf. Vossius*, qui solum edidit Catullum, et in textu multa ex cod. Mediol. aliisque libris et ex coniectura mutavit, doctumque neque verò verecunde scriptum adiecit commentarium, Lond. 1684. 4. VI. traiecti et mutato tantum primo folio, Legd. B. 1691. 4. Splendida et ad optimorum exemplarium fidem reconstituta atque emendata est ed. trium poet. cum varr. lectt. Cantabrig. typis acad. impensis Iac. Tonson, bibliopolae Londin. 1702. 4. max. — *Io. Ast. Vulpinus* admodum iuuenis edit. trium poet. probabilem cum notis curavit Patav. 1710. min. 4. dein *Catulli* carm. separatim cum locupletissimis, eruditoque, maxime tamen grammatico comment. Patav. 1737. mai. 4. — Critica quidem est ed. Catulli per *Io. Franc. Corradinum de Allio*, Venet. 1738. fol. sed impudenter multa iactitavit editor. — *Catullus, Tibull. Propert.* cum *Galli* fragmentis et *Peruigilio Veneris*, Biponti 1783. 8. — *Catulli* carmina, varietate lectionis et perpetua annotatione illustrata a *Frider. Guil. Döring*, Gymn. Gothani Directore, Lipsiae, tom. I. 1788. tom. II. 1792. 8. qui specimenis loco antea cum notis ediderat *Cat. epithal. de nuptiis Pelei et Thetidos*. Numburgi 1778. 8. Idem carmen separatim ediderunt *D. G. D. Kosler* cum comment. in: *Sammlung ausgewählter Poesien aus den alten lat. Dichtern*. Part. I. Lemgov. 1788. 8. — cum versione germanica *Chr. Frid. Eisen-schmidt*, in usum tironum illustravit *Car. Gott-hold Lenz*. Altenb. 1787. mai. 12. et in germanic. versus transtulit notisque illustravit *I. Garlitt*. Lips. 1787. 8. Nitida venustaque ed. est:

est: *C. Val. Catulli carmina minora*, cura *Theoph. Sam. Forbiger*. Lips. 1794. 8. cum adnotatt. — Atque carmina quaedam alias sunt separatim edita. — Elegiam ad Manlium recensuit ediditque tanquam specimen futurae nouae edit. *Cat. carminum*, *L. Santen*. Lugd. Bat. 1788. mai. 4. — *Cat. Tib. Propertii* Opp. Parmae apud Bodon. 1794. mai. fol. Splendidissima est ed. in qua editor Catulli carmina recensuit ex libris vett. Tibulli contextus recusus est ex ed. II. Heyniana et Prop. ex ed. Burmann. Santen. — *C. Valer. Katullus* in einem Auszuge, latein. vnd deutsch, von *Karl Wilhelm Ramler*. Lipsiae 1793. 8.

Catullo etiam adtribuuntur poemata, *Phasma*, *Laureolum*, cuius auctor habetur Naenius aut Laberius, *Ciris* et *Perisigilium Venenis* siue *de Vere*, quod vltimum aliquoties separatim editum est, variisque modis tentatum atque illustratum a Pithoeo, Seruierio, Riuiuo, Weitzio, (a Clerico,) cum notis variorum, Hagae Com. 1712. 8. a Sanadonio (lat. cum gallica versione,) nouissime a *Wernsdorffio*, (qui cum Seruierio et Bouhlerio auctorem fuisse censet *Annaeam Florum*, vel *Senecam* poetam,) in *Poetis lat. minorib.* tom. III. pag. 425 sqq. p. 535 sqq. tom. V. part. III. p. 1466 sq. Conf. *Introd.* I. p. 303—333. *Not. br.* p. 213 sqq. *Suppl.* I. p. 332 sqq. et II. p. 508 sqq. Subiungam statim *Galli*, *Tibulli* et *Propertii*, (qui in eodem carminis genere versati sunt, et saepe iunctim cum Catullo editi,) notitiam, vtut serius vixerint.

2. *Cornelius Gallus*, Foroiulienfis, Augusto imper. a quo a. ante C. N. 28. v. c. 724. primus Aegypto praefectus fuit, primum iucundus, dein propter facinora inuisus, a. v. c. 728. ante C. N. 25. (al. 26.) mortem sibi consciiuit.

v. Suet. in vit. Aug. c. 66. orator et poeta a Quindil. X. 1, 93. laudatus. Galli enim nomine sex elegiae quae vulgo feruntur, *Cornelium* (vel sec. alios *Longinum*) *Maximianum Gallum*, sub Anastasio imp. auctorem habuisse censentur: qua de re vberius disputauit I. C. Wernsdorf in tomo III. poet. min. latin. pag. 225 sqq. ac pag. 183 sqq. reddidit illustrauitque Afinius Cornelii Galli elegiam et epigrammata tria: add. eundem tom. IV. p. 832. V. 3, 1461, etc. in tom. autem VI. part. I. p. 269 sqq. edidit illustrauitque VI. *Maximiani* elegias et in prooemio p. 207 sqq. de *Maxim.* Etrusco, eius nomine, aetate, actis atque elegiis harumque editt. olim plerumque sub nomine *Cn. Cornelii Galli*, et de aliis *Maximianis*, egit. conf. Introd. I. p. 333 sqq. et 401. Not. br. p. 231 sq. Suppl. I. p. 357 sq.

3. *Albius Tibullus*, eques romanus, vixitque priuatus, comitatus vero est Valerium Messalam Corvinum, cuius cultor erat et cliens perpetuus, in expeditione Aquitanica. De vero die illius natali nihil certi potest pronuntiar. Secundum Saxium On. I. p. 183. is incidit in a. Olymp. CLXXXIV. 2. v. c. 711. mort. a. v. 735. Olymp. CXC. sed alii secus sentiunt. Princeps est elegorum poetarum Latinor. et artifex in motibus animi iisque ad naturae veritatem cum varietate copiaque semper iucunda, cum summa suauitate, elegantiaque dictionis et dulcedine quadam sine ulla tamen tumore non minus quam siccitate orationis viuide exprimendis. Hinc nunc carmen libri quarti primum, s. panegyricus ad Messalam rejunus et exilis, poetam nostrum habeat auctorem, valde dubitat cel. Heyne, qui etiam carmina, quae vulgo excipiunt illum panegyricum, non Tibulli, sed Sulpicias, aut alius poetae esse iudicat:

dicat: dissentit tamen de XI. prioribus poem.
Mund in Wielandl deutschen Merkur a. 1794.
 part. III. p. 257 sqq. Tres vero priores elegiarum libri certa fide Tibullo adferuntur.
 Editur *Tib.* plerumque cum Catullo, ut in superiore sectione notauimus. Separatus tamen a Catullo et Propertio aliquoties prodiit *Tibullus*. Princeps ed. habetur a cel. *Morellio* in catal. bibl. Pinell. II. p. 383 sq. ea, quae sine vlla nota circ. a. 1472. 4. probabiliter per *Florentium Argentin.* in 4. caractere rom. et eleganti descripta est. Idem V. D. aliam edit. quae a duabus aliis vetustis sine l. et a. exemplaribus differt, sine vlla nota loci, anni etc. typis romanis msn. 4. diligenter describit in epistola, subiuncta libro *Anton. Bartholini*: Saggio epistolare sopra la Tipografia del Friuli nel fec. XV. Udine 1798. mai. 4. Forſan ex aliqua illarum fluxit *Romana Tibulli* ed. 1475. min. 4. subiecto *Bernardini Veronensis*, vulgo *Cyllenii*, commentario, eaque fuit mater aliarum; sicut aliae edd. ductae sunt ex edit. *Cat. Tib. Prop.* a. 1472. ex qua, olim pro principe habita, aliae sunt expressae: plures vero ex Aldina ed. trium poetarum Veneta priore 1502. 8. maxime ex posteriore, in Tibullo utique correcta et emendata, a. 1515. 8. Haec autem pro fundo substrata est a *Murato*, auctore nouae recensionis doctissime factae, qui edidit *Catullum* cum comment. *Tibullum* vero et *Propertium* cum scholiis, Venet. ap. P. Man. 1558. 8. — Nouam *Tibullianae* lectionis concinnationem instituit *Jos. Scaliger*, Aldinam I. potissimum sequutus, sed multa temere mutauit versusque transposuit, Lutet. Paris. 1577. 8. ut iam supra ad Catullum est adnotatum. Scaligeri recensionem ut plurimum religiose sequutus est, in nonnullis tamen locis deseruit, *Ianus Brouckhusius*; qui *Tibulli*

buli quae exstant ad fidem veterum membranarum sedulo castigata cum operoso doctoque nec tamen ubique apto commentario et V. L. Amstel. 1708. 4. edidit. — Tibullus Corninianus, seu Albii Tibulli, Triumviri poetices, quae supersunt. E codice msto. Matthiae Cornini regis Hungariae recensuit Sam. Koelschius a Keres-Eer. Claudiopoli 1727. 8. — Io. Ant. Vulpinus, Prof. Gymnasii Patanini, Tibullum cum amplo eruditque comment. typis Ios. Comini. Patav. 1749. 4. ita curavit, ut Scaligerana luxatorum carminum transpositione eiecta, etiam in lectione multis in locis a Scaligerq ac Brouckhusio recederet, editionemque pararet, inter potiores merito habendam. Cel. Heynius, qui ter optime meruit de Tibullo, siue artem criticam spectes, siue legitimam interpretationem, in prima recensione, Lipsiae, 1755. 8. maxime infutitavit Vulpj vestigiis, sed in altera edit. Tibulli libri tres, cum libro quarto Sulpiciae et aliorum novis curis castigavit C. G. Heyne, ib. 1777. 8. novam plane instituit recensionem, multa mutavit et correxit tam in textu, quam in notis. — Novis praesidiis instructus tertiam Tibulli edit. multo castigatiorem et locupletio-rem curavit Lipf. 1798. 8. Plura et de versio- nibus germ. M. Io. Fr. Degenii Onoldi 1780. 8. aliisque et commentatt. vid. in Introd. I. pag. 337 sqq. Not. breu. pag. 224 sqq. Suppl. I. p. 246 sqq. et II. p. 508 sqq.

4. *S. Aurelius Propertius*, Vmber, sed in quo oppido et quando natus sit, non omnino habemus exploratum; hinc alii in alia transie- runt: decessit vita Olymp. CXCL 2. v. c. 739. Conscripsit elegiarum libros IV. quorum tres priores ipse, quum adhuc in viuis esset, pu- blicavit. Totus ad Graecorum, praecipue Cal-
C 3 lima.

Ilimachi et Philetæ Coi, imitationem formatus
 atque compositus adfectasse videtur græcam
 doctrinam: atque elucet ex eius carminibus
 gravitas coniuncta cum summa eruditionis poe-
 ticæ copia et varietate. Dictio est pura; nec
 verò omnium poematum argumenta, in quibus
 sæculi sui corrupti moribus iusto licentius in-
 dulgens haud raro lascivit, castitatis laudem
 tulerunt. Eius elegias sæpe coniunctim cum
 Catulli et Tibulli carminibus esse editas, supra
 in Catullo iam animaduertimus. Separatim ta-
 men illae aliquoties prelo sunt emissæ. Anti-
 quissimæ sunt e recognitione *Ant. Volsi*, Ro-
 mæ 1482. 4. — cum commentariis *Philippi Be-
 roaldi*, Bonon. 1487. fol. Recentiores sunt cum
 comm. *Iani Brouckhusii*, qui ordinem Scaligeran.
 adoptavit, Amst. 1702. 4. rec. post illius mortem,
 notis insigniter auctis, ib. 1727. 4. — cum amplo
 et erudito comm. *Io. Ant. Vulpii*, Patav. 1755. —
 lat. cum gallica *de Longchamps* versione. Am-
 stæled. 1771. 8. — reiectis audacibus Scaligeri
 transpositionibus, cum varietate lectionis et per-
 petua adnotatione, *Frid. Gottl. Barth*. Lips. 1777.
 mai. 8. — denique (reductis Scaliger-Brouck-
 husianis transpositionibus,) cum comment. per-
 petuo *P. Burmanni II*, aliorumque notis inedi-
 tis: opus Burmanni morte interruptum *Laur.
 Santenius* I. C. absolvit. Traiecti ad Rh. 1780.
 mai. 4. *Hermann. Boffcha* in Propert. p. 209 —
 226. et *Slothouwer* animadu. in actis litter.
 Societ. Rhen. Traiect. tom. III. Leidæ 1801.
 8. *Cel. Christian. Theophil. Kuinoel*, Profess.
 Giesfens. novam Propertii edit. curaturus; in
 tribus proluss. academ. praeclaras in *Proper-
 tium Observatt.* in quibus plura Prop. loca cri-
 tice et grammaticè pertractavit, atque aliorum
 examinavit opiniones, scripsit Gieslæ 1801. et
 1802. 4. easque continuabit. conf. *Introd.* I. p.
 348 sqq.

348 fqq. Not. bren. p. 227 fqq. Suppl. I. p. 353 fqq. II. p. 511 fq.

5. *Cornelius Nepos*. Quo anno et a quibus sit natus, et quando vixisse deserit, non constat. Scripsit tamen adhuc post Olymp. CLXXXVII. 1. v. c. 721. ante C. N. 32. (al. v. c. 722. ante C. N. 31.) quod patet ex eius vita Attici cap. 22. Italus fuit. Superfuit libellus: (sub nomine *Aemilii Probi* diu vulgatus,) *de vita* (vulgo *vitae*) *excellentium imperatorum*, maximam partem graecorum, et fragmenta aliorum librorum. *Vita Pomponii Attici* elegantissime scripta et tamquam exemplar perfectae biographiae non nisi pars operis Cornelianianae de viris illustribus; *vita Catonis* particula operis Corn. de historicis latinis, et libellus *de Regibus* appendix vitae Timoleontis esse videntur. Alia illi perperam tribuuntur. Dicendi genere vitur simplici, eleganti, atque perspicuo. In summa enim rerum breuitate nulla est obscuritas: atque ex mente, qua scripserat, optimus auctor diiudicandus mihi adhuc videtur: Ut alibi fufius ostendere studui. Aliis tamen V. D. aliud Corn. Nepotis consilium fuisse videtur. Princeps edit. quae desinit in vita Hannibalis, est *Iensoniana*, Venet. 1471. fol. *Alterâ* aetas incipit ab ed. *Iodoci Badii Ascensii*. Argentorati in aedibus Schürerianis. 1506. 4. — Correctiores melioresque sunt edd. *Franc. Asulanî*, cum Iustino, Venet. in aedib. Aldi, 1522. 8. — *Gyberti Longolii*, Colon. ap. Gymnecium, 1543. 8. et *Hieron. Magii*, Basil. 1563. et Paris. 1620. 8. — *Tertiâ* aetas incipit ab ed. *Dionysii Lambini*, qui nomen *Cornelii Nepotis* restituit, audacius quidem interdum mutauit textum, praeclarum tamen confecit commentarium tam historicum quam grammaticum. Lutet. 1569. 4. — rec. auctaque notis Longolii, C 4 Magii

Magil. et Sauronis etc. Francof. ad Moen. 1608. (in meo quidem exemplo: nam alii notant a. 1606.) nūi dixeris, quod paene e verbis in inscriptione cum comm. D. Lamb. auctis, nuper atque emendatis licet suspicari, intra biennium ex offic. Wechel. s. Marnii etc. bis exiisse Corn. cum Lamb. comm. fol. — Quartam aetatem inchoarunt Io. Henr. Boecler, in edit. cum eius commentario, notis et luculento indice, Argentor. 1640. 8. et deinceps crebrius, inprimis Io. Andr. Bosius, Prof. Ienens. qui primum edidit Corn. Nepotem cum egregiis commentariis aliorumque notis, Lipsiae 1657. 8. — curis secundis emendatus, additis H. Ernstii notis et comm. Boecleri: quae facta est basis subsequenitum edd. hinc inde mutatis interdum lectionibus. Saepius tamen discessit et novam dedit recensionem Io. Mich. Heusingerus in critica sua edit. Isenaci 1747. 8. et mutato tantum tituli folio, 1755. 8. Inter eas, quae antecesserunt, eminet ed. Christoph. Cellarii, Lips. 1689. 12. et deinceps saepius; tum observat. Christ. Schoettgenii, Lips. 1711. 12. iterumque notis Andr. Stübelii, Lips. 1720. etc. aucta. — Augustin. van Staurer ter edidit Cornelium Nepot.: primum, cum notis variorum selectis suisque, Lugd. Bat. 1734. mai. 8. unde acris lis orta est inter eum et Heusingerum; dein cum suis tantum animaduersion. criticis atque historicis, ibid. 1725. 12. tertium, maiorem edit. iterum coepit prelo subicere, curis secundis emendatiorem, et locupletiozem, in qua saepius alias in textum recepit lectiones, et interdum Heusingeri cessit consilio, Lugd. Batav. 1774. mai. 8. sed eam edit. dimidia iam ex parte typis descriptam, post Staurer. mortem demum profligavit Car. Ant. Wetstenius, IC. — Minorem ed. Staurer. ego, insertis meis et cel. Kup-

piis notis recudendam curauit, Erlangae, 1774. min. 8. — et iterum haud paucis in textu mutatis, notisque auctis, Erlang. 1800. min. 8. — Bosianam ed. formulis typograph. recudendam curauit Io. Frid. Fischerus, Lipsi. 1759—1768. 8. et praemisit praefat. de editionibus, subiecitque libellum varr. lectionum atque fragmenta, quae Io. Frid. Heusingerus primus reperit et Cornelio Nep. adseruit, tamquam genuina monumenta; vnde controuersia agitata est inter eum et Klotzium. — Ex edd. Bosiana, Sta- veriana et Heusingeriana nouam textus recen- sionem concinnauit I. S. Ith. notasque subie- cit, Bernae atque Lausannae, 1779. 8. — Tex- tum Heusing. hinc inde tamen refectum edito- res Bipontini reddiderunt, Bipont. 1782. 8. — Egregia ed. ex recens. Stauer. est curata cum doctis notis a Tzschuckio, Misniae 1791. 12. Vt alias vel splendidas nitidasque edd. in Britan- nia Galliisque exouas, vel in vsum puerorum emissas praetermittam, recentissimas adhuc me- morabo, H. Bremi cum notis german. Tiguri, 1796. 8. — C. Benjam. Schmiederi, cum notis germanice scriptis Berol. 1801. 8. (qui antea Halae Sax. 1798. vtile ediderat *Lexicon ueber den Cornelius Nepos* etc. 8.) — cl. Car. Frid. Heinrich, Vratislau. 1801. 8. cum breuibus ad- notatt. cl. I. G. Hitten, Tubing. 1798. med. 8. sine notis et pariter anonymi, Franc. ad Moen. 1801. 8. Sine notis quoque, ex noua V. D. re- cognitione, Marburg. 1799. 8. — In linguam germanicam transtulerunt additis obss. Otto, Magdeb. 1776. 8. — Io. Andr. Benignus Berg- strässer, Francof. ad M. 1782. 8. et 1789. 8. — anonymus, Stuttgart. 1799. 8. conf. Introd. I. p. 359 sqq. Not. breu. p. 174 sqq. Suppl. I. p. 285 sqq. II. p. 501 sqq. add. cl. M. Chr. Iul. Guil. Mosche progr. de eo, quod in Corneli

Nepotis vitis faciendum restat, addita commentat. super iis, quae de pace inter Persas victos et Graecos, Cimone duce victores, composita, varie narrantur. Francofurti ad Moen. 1802. 4.

6. *M. Tullius M. F. Cornelia Cicero*, Arpinas, e gente domi nobilissima ortus, lucem adspexit a. Olymp. CLXVIII. 3. v. c. 648. ante C. N. 105. Interiit Olymp. 184. 2. v. c. 711. ante C. N. 43. Romam adolescens delatus, optimum nactus est doctorem, A. Licinium Archiam; deinde ad perdiscendas litteras, n. philosophiam, secundum diuersarum sectarum placita, artem orandi et eloquentiam corporis s. actionem iusque ciuile, homines Romae, Athenis et Rhodi audiuit ant sectatus est praestantissimos, et philosophiam apte egregieque coniunxit cum eloquentia. Atque iudicium eius perpetuo philosophiae vsu subactum vel cernitur in collocatione verborum et totius orationis compositione. Quare, quum naturam quoque in tribuendis animi virtutibus habuisset fautricem, et Romae sedem fixisset, factum est, vt indefesso studio tantam vim eloquentiae idque orationis flumen sibi pararet, vt non solum omnium fere romanorum oratorum famam splendoremque obscuraret; sed fauorem quoque bonorum plausumque populi romani, et omnes, qui a ciue romano peti poterant, honores, denique, quod in nouo homine fuit singulare, a. v. c. 691. ante C. N. 61. *consulatum* consequeretur. Hic tamen honos, vt illi ob detectam exstinctamque Catilinae coniurationem fuit maxime gloriosus, sic, vt *pater patriae* salutaretur, ita etiam perniciosus. Namque, vt cederet furori Clodianorum, abiit in exilium; verum in sequenti anno summa cum ambitione et honore Romam reuocatus est atque restitutus.

Anno

Anno aetatis 54. in collegium *augurum* cooptatus est, anno duodecimo post consulatum obvenit ei Cilicia, prouincia proconsularis, in qua ob rem feliciter gestam, numero hostium ingenti caeso, *imperatoris* nomen reportauit. In bello ciuili primum fauebat Pompeio; quo deleto rediit in gratiam cum Caesare; sed hoc intersecto acerrimus libertatis existit defensor; quod quidem odium Antonii suumque interitum sibi contraxit. Omnibus autem artis naturaeque praesidiis ad dicendum instructus, et lectione atque imitatione Graecorum eruditus ac nutritus. inter Romanos oratores principatum obtinuit. Quamquam haud defuerunt vituperatores: tamen in omnibus sermonis latini generibus adhuc regula quasi est atque magister pulcre recteque et apte scribendi. Prudenter stilum adcommodauit rerum argumento et temporis rationi hominumque, vel coram quibus verba faceret, vel ad quos scriberet, ingenio, atque Romanorum primus fuit, qui philosophiam lingua latina illustraret, academicos philosophos in primis, in libris tamen de officiis Stoicos potissimum sectatus. In philosophia quidem nihil noui inuenit; sed materiam sedulo collegit, bene digessit venusteque exornauit et interdum acute, saepius callide cauteque aut male iudicauit. Iuuenis quoque posin adtigit; sed, ex multorum sententia, Apolline irato. Multa vero, praesertim iam senex, quum in otio viueret, commentatus est. Scripta autem, quotquot adhuc supersunt, in quatuor tomis sunt digesta. Primus continet *rhistorica*; alter *orationes*; tertius *epistolas*, quartus *opera philosophica*. Accedunt fragmenta. *Septem aetates* Opp. Ciceron. editionum, (quarum minimam partem breuitatis studio commemorare possum,) solent constitui. *Prima* est ea, qua

qua singuli libri in Germania et Italia prius vulgati fuerunt ope formularum typographicarum, quam saeculo ipso XV. iunctim editi sunt a *Minuciano*, Prof. Mediolanensi. Mediol. 1498 sq. fol. IV. tom. *Alteram* aetatem primum *Andr. Naugerius* in ed. Aldina, curante Asulano, Venet. 1519—1523. 8. IX. voll. inchoavit, tum *Bentinus* ornauit, qui pleniorē et e libris scriptis correctiorem ed. ex offic. Andr. Cratandri, Basil. 1528. fol. III. voll. exire iussit. Bona denique editionis Cratandr. multis nonis aucta sunt in ed. Basil. ap. Herwag. 1534. IV. tom. II. voll. fol. *Tertia* aetas habuit parentem et verum Ciceronis sospitatorem, *Petr. Vissorem*, in ed. castigatissima, Venet. Luc. Ant. Iunt. 1534—1537. IV. voll. fol. rec. Paris. ap. Rob. Stephan. 1538. 1539. IV. voll. fol. — a *Ioach.* autem *Camerario* e codd. reficta notisque aucta, Basil. apud Heruag. 1540. IV. voll. fol. — *Quartae* pouaeque recensiois auctor fuit *Paulus Manut.* Venet. 1540. 1541. IX. voll. (alii numerant IIX. alii X. voll.) 8. conf. Serie dell' Ediz. Aldine p. 71—83. — Notandae quoque sunt editiones *Stephanianae*. *Quinta* aetas habuit parentem *Dionys. Lambinum*, omnino quidem sagacem, at audacem quoque criticum, et bonum interpretem, Paris. 1566. II. voll. tres tom. fol. quae est genuina editio. *Lambini* inimicus, et in retinendis codd. lectionibus etiam falsis aliquoties iusto religiosior, *Ianus Gruterus* noui exempli editionem, plurium codd. ope adiutus curauit, notasque addidit criticas, adeoque *sextae* aetatis parens haberi potest, Hamburgi 1618. fol. IV. voll. cuius recensio seruata est a *Iac. Gronquio*, *Isaaco Vербurgio* et *I. Aug. Ernesti* in duabus prioribus editis etc. Ex superioribus recensioibus mixturam quasi fecit *Ios. Olivius*, cum delecta com.

commentarior. Paris. 1740. tom. IX. mai. 4. —
 rec. Geneu. 1750. totidem voll. Nouam et
 pulcram nitidamque edit. fecit, codd. vñs, Io.
Nicol. Lallemand. Paris. 1768. XIV. voll. 12. —
Septimam classẽm ducere coepit I. A. *Ernesti*
 Hal. Sax. 1774—1777. in VI. voll. Textus est
 cum notis criticis, in septimo vol. claus Cicero.
 ron. mai. 8. et IV. voll. min. 8. sine notis.
 Splendida est edit. ex Oñuetana ducta cum
 variis XXIV. codicum lectt. Oxon. 1783. X.
 voll. 4. — Ex melioribus edit. concinnauit
 textum *Æterus*, Bipont. 1780. XIII. voll. 8. —
 Plenissima *Operum Cicer.* cum notis variorum
 edit. (praeterea ad orationes cum Garatonii obss.
 eruditis,) futura fuisset *Neapolitana* typis ad
 sumt. Ios. Man. Porcelli: nam XXXVIII. voll.
 promiserat in conspectu operis redemptor: sed
 ad finem non est res perducta, et XVII. tan-
 tum voll. Neapoli 1777—1788. mai. 8. in lu-
 cem prodierunt. — Nonam, eamque criticam
 opp. Cic. edit. instituit cel. *Christian. Dan. Ba-*
ckius, cum animaduers. criticis, et hucusque
 Lips. prelo exierunt tria voll. 8. quae orationes
 continent: tom. I. 1795. tom. II. 1800. et tom.
 III. 1802. atque in praefatt. ad I. et III. to-
 mos praemittitur plena intelligenterque scripta
 historia codd. atque editionum critica. Maior
 est copia edd. in quibus singula Ciceron. opp.
 aut particulae separatim prela, doctorumque
 viror. manus, sollicitiamque exercuerunt. Sed
 ego principes tantum et recentiores nominabo.
Rhetoricorum novorum et rhetoricorum veterum
per Omnibonum. Venet. 1470. fol. — *Rhetori-*
corum ad Herennium libri 2), (quos alii iure

ne.

*) Schätzli progr. f. specimen emendationum libro-
 rum incerti auctoris Rhetoricorum ad Herennium,
 ex comparatione cum libris Ciceronis de Inuentio-
 ne

negant: a Cicerone esse scriptos,) Romae per Wendelin. Wila in artibus magistrum, 1474. fol. Nouissimam edit. *rhetoricorum ad Heren. libr. IV. et de inuentione libr. II.* cum notis variorum et ineditis Graeui ac Franc. Oudendorpii curauit Petr. Burmannus II. Lugd. Bat. 1761. 8. Collectionem omnium libror. qui ad *Rhetoricen* pertinent, edidit Ald. Manut. Venet. 1514. 8. — *De Oratore libr. III.* quorum principes sunt edd. Romae in monast. Sublacensi per Schweynheim et Pannarz. sine anni nota, (circ. 1467.) fol. — Romae per Vlricum Haug de Vienna, 1468. mai. 4. et cum libr. de claris oratoribus et Orator. ibid. in domo Magnifici viri Petri de Maximo, 1469. mai. 4. Recent. sunt edd. Tho. Cockman, cum varr. lectt. sex codd. Oxon. tum aliorum ex ed. Iac. Gronou. Oxon. 1696. et 1706. 8. — Zachar. Pearce, cum notis criticis atque exegeticis, Cantabr. 1716. auct. 1732. Londini 1745. rec. ibid. cum praef. tertiae edit. praemissa, scr. 1746. 1771, et ed. V. quae antecedenti ed. ad verbum respondet et in ordine consentit paginarum versusumque s. linearum, 1795. 8. Bruggemann in View etc. p. 483. memorat quoque ed. 1778. 8. At ego in manibus habeo edd. an. 1732. 1771. et, quae in titulo dicitur *editio quinta*, a. 1795. — Ego ipse edidi *libros III. de oratore*, cum animaduersis. Noribergae 1776. 8. — Nouissima ed. curata est a M. Io. Christ. Frid. Wetzel, qui in tomo I. textum dedit latin, interdum relictum, in tomo autem II. notas germanice

ne subnatarum. Ienae 1802. fol. Ludou. Putsch in Obs. criticis ad Sophoclem, Eurip. Anthol. gr. et Ciceron. Ien. et Lips. 1802. 8. comparauit Rhetorica ad Herenn. cum Cic. de inuent. et ostendit, Cic. ex rhetor. ad Her. magnam partem libr. de inuent. sumisse.

manice scriptas adiecit, Brunsvici 1795. 8. In linguam germanicam transtulerunt notisque illustrarunt libros de orat. *Heinze*, Helmstad. 1762. 8. et *Frid. Car. Wolff*, Altonae 1801. mai. 8. *) — *Brutus, sive de claris oratoribus*, seorsim, Viennae Austriae 1527. 4. — perpetua adnotatione illustratus a *Io. Christ. Frid. Watzel*: praemittitur *I. G. Schneiders* epist. critica. Halae. 1793. 8. Germanice vertit *Brutum et oratorem I. L. H. Waller*. Hamburg. 1787. 8. — *Orator* cum commentario Victor. Pisani, *de Fato, Topica, de Universitate* cum comm. Ge. Vallae. Venet. 1492. fol. — cum emendat. et animaduers. *Gottk. Bened. Schirach*. Halae Sax. 1766. 8. — Etiam libri, *Topica, partitiones orator.* et *de optimo genere oratorum* aliquoties sunt separatim editi. *Orationum* (quas iam antiquioribus temporibus bene illustravit *Q. Caius Pedianus*.) cum omnium, tum imprimis modo plurium iunctim, modo singularum separatim euulgatarum, editionum magna est copia. Sed paucas memorare licet, *Oratt. Philippicas* cum praefat. *Io. Anton. Campani*. Romae typis Vdalrici Galli, h. e. Han, Germani, s. a. in 4. magno circ. 1470. et ibid. per *Conr. Schweynheym* et *Arn. Pannartz*. 1472. fol. — *orationum, quotquot reperiri potuerunt, studio et labore Io. Andr. Aleriens.* Romae per *Conr. Schweynheym* et *Arn. Pannartz*. 1471. fol. — *Oratt.* 30. etc. Venet. ap. *Christoph. Valdarfer*. 1471. fol. et curatius ibid. per *Adam de Ambergau*. 1472. fol. — Notanda est ed. Florent. per *Nic. Angelium*, ex cod. pluribus locis correctis, ap. Iuntam. 1515. 8. Ut multas alias saec. XV. et XVI. (in his edd. Aldi-

*) *cel. Schütz* aliquot loca vel vindicauit vel emendauit in progr. 1801. 8p.

Aldinas cum correctionibus Paulli Manutii, et nonnullarum oratt. cum comm. P. Manutii,) et in omnes Cicer. oratt. doctiss. virorum lucubrationes, in unum volumen collectas — adiecit Q. Asconii Pediani commentariis cum correction. P. Manutii, Venetiis ap. Aldi fil. 1547. et 1552. fol. omittam; (v. cel. Beck. praef. ad tom. I. oratt. Cic. pag. CXXI. sqq.) plenissimam et criticam ed. ex rec. I. G. Graevii, cum notis Graevii et variorum, vt et Q. Asconio Pediano et anonymo scholiaste, Amstel. tom. I. P. I. 1699. (forsan mutato anni indice) P. II. 1695. tom. II. P. I. 1699. P. II. 1696. tom. III. P. I. 1699. P. II. 1698. voll. V. mai. 8. memorabo. — Selectas oratt. scholis aptas commodasque cum notis ediderunt Christoph. Cellarius, Chr. Aug. Heumannus, Io. Mich. Heusingerus, Io. Andr. Otto, (primum Magdeb. 1777. 8. II. tom. dein ex noua recognitione, ordine oratt. mutato, partt. III. ibid. 1800. 1801. 8.) Io. Christ. Frid. Wetzel, (Halaë 1801. mai. 8.) et Beniam. Frid. Schmieder (cum not. germanice scriptis, Halaë 1801. 8.) — Verrinas oratt. ego edidi et notis instruxi. Erlangae 1774. 8. — M. T. Cic. quae vulgo feruntur, orationes quatuor, 1. post reditum in Senatu; 2. ad Quirites post reditum; 3. pro domo sua ad Pontifices; 4. de Haruspicum responsis: recognouit, animaduersit. integras I. Marklandi et I. M. Gesnari suasque adiecit Frid. Aug. Wolfius, Berolini 1801. 8. Hanc edit. Wolfius, V. C. eo potissimum consilio suscepit, vt quatuor illas oratt., rationibus in vtramque partem expositis, demonstraret, (tam in praefat. quam in notis,) Cicerone indignissimas esse, et declamatorio studio exercendi vel ostentandi ingenii conscriptas. Atque in praef. controuersiam de antiquitate nonnullarum epistolar. atque orationum, ab aliis im-

impugnata, ab aliis defensa, inter Tunstall, Marklandum, Middleton, Gesnerum aliosque agitatam exponit: conf. quoque Saxii Onomast. I. p. 158 sqq. — Alias vel plurium vel singularum orat. editiones, interpretatt. commentariis versionesque alibi enumeravi: add. cel. Beckii praef. ad tom. I. pag. CXLII. sqq. et ad tom. III. p. VII. sqq. atque Franc. Christoph. Frenzelii progr. I. *Cicero's Rede an den Senat nach seiner Zurückkehr*, mit einem Commentar versehen. Soest. 1801. 8. In hoc progr. auctor persequitur octo capp. orationis. Haud meminit quidem Marklandi acutae, neque a Gesnero satis refutatae dubitationis, num illa oratio sit genuina; ipse tamen quaedam culpam et dubitare videtur. — I. Fr. Hazel kritische Muthmassungen und Bemerkungen ueber Cic. Verrin. Reden; in *Reporti et Schlichthorffs Magazin für Philologen*, tom. I. — *Epistolae ad diuorſos*, libr. XVI. Pausan. edd. (quarum magna vis est) indicare licet. Principes edd. sunt Romana per Conr. Schweynheym et Arn. Panartz. 1467. mai. 4. et ex recognitione Io. Andr. Aler. ibid. 1469. Veneta, ex typogr. In de Spira. 1469. fol. bis (v. Suppl. I. p. 10 sqq.) Fulginii, per Io. Numeister. T. a. n. (circa a. 1470.) fol. Mediol. 1472. fol. (v. cal. Morell. ad Pinelli cat. II. p. 217.) et saepius, saec. XV. in Italia. Haud paucis edd. et quidem primam Venet. 1489. fol. accessit comment. *Hubertini Clerici Crescentinatis*. — Inter edd. saec. XVI. eminent Aldinae, 1502. 8. et saepius; imprimis ex emendatione et cum scholiis P. Manuthi 1540. 1543. 1546. 8. in quibus scholia separatam habent inscriptionem; et crebrius. Optimum tamen ad illas Cicero. epp. intelligendas subsidium dedit Paul. Manutius in commentar. in epp. ad famil. cum ipsis epp. Venet. 1572. 8.

scorum, ibid. 1583. fol. tum aliquoties modo cum epp. modo separatim rec. — accurata et emendata commentarii est edit. adiectis Manutii scholiis atque Hieron. Ragazonii (h. e. Car. Sigonii,) in eadem epp. commentario, ex recognit. *Chr. Gottl. Richteri*. Lipsiae 1780. m. 8. II. voll. Plena et critica ed. est *I. G. Graevii* cum illius, Victorii aliorumque notis, adiecto P. Manut. commentario, at vitiose excerpto, Amstel. ap. Elzevir. et Lugd. Bat. ap. Hack. 1677. 8. II. tom. iterum Amstel. ex typogr. P. et I. Blaeu. 1693. 8. in qua edit. ait Graev. in praef. videbis non paucis accessionibus locupletatas esse notas, quas excerptimus ex minore, quae prodiit Amstelod. 1689. — Scholis aptae commodaeque edd. sunt *Chsiph. Cellarii* Lipsiae 1698. 8. etc. aucta notis *Gottl. Cortii* ibid. 1722. 1735. 1749. 8. — *Io. Alberti Bengelli*, Stuttgart. 1739. 8. et *Reimanni* cum notis german. edit. II. Lipsiae 1710. rec. ibid. 1715. 8. — cum notis criticis *Traugott. Frid. Benedikt.* Lips. tom. I. 1790. tom. II. 1795. 8. — cura *Io. Chr. Frid. Wetzeli* cum indicibus historicis etc. Lignitz. 1794. mai. 8. — Clarorum virorum epistolae (XXXIII.) quae inter Ciceronis epistolas servatae exstant, in unum volumen redactae et duplici commentario, (critico atque exegetico egregio,) illustratae a *Beniamin Weiske*. Lipsiae 1792. mai. 8. etc. — *Epistolae ad M. Brutum, ad Q. fratrem, ad Octavianum et ad Atticum* ex recognit. *Io. Andreas Aler*. Romae 1470. fol. Venetiis, apud Nic. Ienson. 1470. fol. — ibid. epp. *ad Atticum*, vel solae vel saepius coniunctae cum epp. ad Brutum, ad Q. fratrem. ex officina Aldina 1513. vsque ad a. 1570. crebro exierunt. — Ibid. *Pauli Manutii* commentar. in epp. ad Atticum, 1547. 8. cum epp. ipsis. 1548. 8. et crebrius;

brins; it. *M. Ant. Murati* comment. in illas
epist. ap. Aldi filios 1547. 8. — Epp. ad Attic.
ad Brutum et Q. fratrem, Flor. ex offic. Phil.
Iuntae. 1514. 8. — e bibl. P. Victorii, ibid.
1571. 8. (quae est praestans et rara editio.) —
Locupletissima est edit. *J. Ge. Graevii*, cum
eius et variorum notis. Amstelod. 1684. 8. II.
voll. — cum notis varior edit. *J. Verburgii*
1727. 8. II. voll. In linguam germanic. vertit
notisque doctis illustravit illas epp. *Elias Camp.
Reichard*. Hal. Sax. 1783. sq. IV. tom. mai. 8. —
Epistolarum ad Q. fratrem libri III. et ad Bru-
tum liber vnus, cum notis varior. Hagae Comit.
1725. 8. — *Philosophicorum* opp. cum omnium,
tum imprimis singulorum edd. sunt permultae:
(de edd. saec. XV. v. *Panzer*. A. T. indic. f.
vol. V. p. 152 sqq. de *Aldinis*, serie dell' ediz.
Ald. passim ab a. 1517 — 1592.) Antiquissima
post Moguntin. est ed. de Officiis, Paradox.,
de amicitia et de senectute, Romae typis *Conr.
Stueynheym* (sic) et *Arn. Pannarts* (sic) in do-
mo Petri de Maximo 1469. 4. — eadem et re-
liqua opp. philos. ibid. per eosdem, 1471. fol.
II. voll. — de natura deorum libri III. de di-
vinatione II. de fato; de legg. III. et academ.
II. et liber ad Hortensium, Venetiis per *Vindel.
Spir.* 1471. fol. — opp. philosoph. Vindobonae
ex offic. *Wappleri* 1790. 8. II. voll. est cor-
recta edit. — *Academica* ex recens. et cum
notis *Io. Davisii*. Cantabrig. 1725. 8. — notis
auct. ib. 1736. Londini 1740. 1746. 8. ex rec.
et cum notis criticis *I. Franc. Conr. de Allio*,
Venet. 1744. 8. — *Quaestiones acad. Tuscul. de
finibus B. et M. et de fato*, cum lectt. varr.
codicum Vindob. edidit *F. C. Alter*. Vindob.
1786. 8. — *De fin. B. et M.* libri V. finē I. et
a. (Coloniae, typ. *Olr. Zell.*) ex rec. *Ge. Moru-
las Alexandrini*. Venet. 1471. 4. — ex emendap.

et cum notis *Thomas Bentley*. Cantabr. 1718. 8. — e rec. et cum animaduerſi. *Io. Dauifii* et notis aliorum, Cantabr. 1728. et 1741. 8. — ex rec. et c. notis *I. Henr. Bremii*, tom. I. Turici 1798. 8. — *Tuſculanae quaefiones*, Romae per Vlr. Han de Vienna, 1468. in 4to magno. (vid. *Fbſſi* cat. bibl. Magliab. I. p. 544 ſq.) ſine l. et a. (Parif. in Sorbona circ. a. 1470. ſecund. *Raviczky* in Suppl. ad ſuum catal. p. 3.) Alius ed. Parif. ſ. a. cum Erhardi tribus diſtichis ad lectorem mentionem facit cel. *Panzer*. A. T. IV. p. 397. — Venet. per Nic. Ionſon, 1472. mai. 4. — cum commentar. *Philippi Beroldi*, Bonon. 1496. fol. — cum comment. *Ioach. Camerarii*, Baſil. per Oporin. tom. I. 1538. tom. II. 1543. 4. iterum in vno vol. Baſil. 1548. 4. — cum comment. *Io. Dauifii*, Cantabr. 1709. 1725. auctior et emendatior ed. ibid. 1730. 1738. 8. Editiones prima et vltima continent quoque Bentleii emendatt. — Gallice verſae a *Bouhier* et *d'Olivet*, cum obſſ. III. tom. Parif. 1737. 8. Amſtel. 1739. 8. — cum libello V. L. editore *I. Iac. Reiske*, Lipſ. 1759. 8. — Omnino critica eſt edit. e recenſ. *Frid. Aug. Wolfii*, Lipſiae 1792. 8. — Ex huius recenſione edidit, et commentario perpetuo illuſtrauit *I. G. C. Neide*, Lipſ. et Ienae 1798. mai. 8. — *De natura deorum*, Regii ap. Bazaler. de Bazaleriis, 1488. et 1495. fol. — gallice verſi libri de N. D. notisque illuſtrati ab Abb. *d'Olivet*; ed. II. cum textu lat. et adnotatt. *Bouhier*. Parif. 1732. 12. — de N. D. libri III. e rec. *Io. Dauifii*, cum eius et variorum not. Cantabr. 1718. 8. correct. et auct. 1723. 1733. et 1744. 8. — cum notis perpetuis *Chriſt. Viſſ. Kindervater*, Lipſ. 1796. 8. qui antea edid. *Anmerkungen vnd Abhandlungen philoſoph. vnd philolog. Inhalts*. Lipſ. 1790. I. vol. 1792. II. vol. m. 8. — de N. D. libri III. ex

ex recognitione et cum notis german. separa-
tim editis M. Io. Chr. Frid. Wetzel. Brunsvici
1799. 8. — *Cic. de divinatione et de fato* e rec.
et cum animadversis Io. Danissi, Cantabr. 1721. —
emendat. 1730. et 1741. 8. — e recens. et cum
notis eruditis Io. Jac. Hottingeri, Lips. 1793. 8.
Idem V. D. illos Cic. libros germanice vertit
Tiguri 1789. 8. — *de fato* cum comment. Ge.
Vallae, f. l. et a. 4. et sine loco 1485. fol. —
cum notis Io. H. Bremii, Lipsiae 1795. 8. —
Cic. de legibus et de fato ed. vetus litteris qua-
dratis sine ulla nota typograph. circ. a. 1475.
fol. — *de legg.* e rec. et cum Io. Danissi alio-
rumque notis. Cantabr. 1727. et 1745. 8. —
Cic. de lege liber, siue de legibus liber primus,
cum adnotatt. Io. Frid. Wagner, Hannov. 1795.
8. — Libros de legg. germanice vertit, adie-
ctis notis, Io. Mich. Heinze, Dessau, et Lips.
1783. 8. et mutato primo fol. Götting. 1788.
8. — *Cic. de Offic. ad Marcum filium libri III.*
Ex innumera paene edit. tum librorum *de*
Offic. tum eorum, qui vulgo addi solent, nec
raro separatim sunt editi, *de amicitia*, *senectute*
et *Paradox.* copia perpauca tantum h. l. no-
minare licet. Princeps, eaque nobilissima rari-
ssimaeque *Officiorum* et *Paradoxorum* edit. habe-
tur *Moguntina* per Io. Fust et Petr. Schoiffer
de Gernsheim. 1465. (ter.) — et cum quibus-
dam variationibus 1466. 4. mai. f. fol. min. An-
tiquior tamen visa est *Mangerardo*, ed. *Offic.*
libr. III. sine l. et a. char. Vlr. Zell. 4. (v. cel.
Panzer A. T. III. p. 492.) — Argentor. typ.
Henr. Eggesteyn 1472. 4. mai. — *Offic. Parad.*
de amicitia, *de senectute*, Romae per Contr.
Schweynh. et Arn. Panarz. 1469. mai. 4. —
Mediolani ap. Ant. Zarottum, 1474. et 1476.
fol. — Iid. libri et somnium Scipionis, absque
ulla nota, saec. XV. 4. max. de qua rariſſ. ed.
D 3 vid.

vid. cl. *Morell.* ad *Pinell.* cat. I. p. 252 sq. Iidem et de essentia mundi etc. Venet. ap. Vin-
del. de Spira. 1470. 1472. fol. — De ed. rariss.
Parisi. ap. Vdalric. Gering. etc. f. a. circ. 1470 —
1472. fol. v. *Panzer* A. T. III. p. 279. et IIII.
p. 395 sq. — De officiis libri III. cum com-
ment. *Petri*; de senectute, cum not. *Omniboni*
Leonicensi; de amicitia et Paradoxa, cum not.
Philietici. Venet. ac saepius ibid. et alibi. — Saec.
XV. admodum ferax fuit edit. illorum libro-
rum, ex. gr. Florent. a *Luca Robia*, ap. Iunt.
1508. 8. — 1513. 8. — 1517. 8. — Venetiis
Benedicti Brugnoti studio amaculati — cum in-
terpr. super offic. *Petri Marfi*, *Fr. Maturantii*
et *Iod. Badii* in senect. etc. per Io. Tacuin.
1517. fol. — ex offic. Aldina saepius prodie-
runt illi libri: de Officiis etc. is *Theodori* ver-
sio graeca Catonis et Somnii 1517. 8. cura *I.*
Bapt. Egnatii. (rec. Florent. in offic. Phil. Iun-
tae 1517. 8. — in aedib. Aldi. 1519. 8. — sine
vers. gr. additae sunt in fine variae lectt. e li-
bris mss. et ex ingenio ap. Aldi filios. 1541. —
1545. — 1548. 8. etc. — De praeclara et cri-
tica *Wolfgangi Aemmoicii* edit. 1535. Colon.
1537. Basil. 1541. vid. Héusinger fil. in praef.
ad Cic. de Offic. pag. XXXI. sqq. — cum eru-
ditis notis et castigatt. *Car. Langii*. Antwerp.
1563. 1567. 8. — cum bono comment. *Sam.*
Rachelii, Francof. 1668. 8. et venustiore forma
externa. Amstel. 1686. 8. — e recensione *I. G.*
Gracii et cum eius variorumque notis. Am-
stel. 1688. correct. 1691. et Lugd. B. 1710. 8.
Graeu. vt plurimum sequutus est Langium, et
eosdem libros cum solis suis animadu. edidit
Amstel. 1691. et 1699. 8. — de officiis: ex
MSS. recensuit *Thom. Cockmann*. Oxon. 1699.
et 1716. 8. — Critica bonaque ed. *Iac. Faccio-*
lati, Patav. 1720. 8. res. Venet. 1747. 8. —
Vti.

Utiles est. ed. de Offic. et reliquor. minor. li-
 bellorum, Io. Mich. Weirichii. Coburgi 1720.
 8. — Critica est ed. Zachar. Pearce. Londin.
 1745. 8. Londin. 1761. 8. Cantabrig. 1777. 8.
 Lond. 1778. 8. — Optimis adnumeranda est,
 quod tam ad emendationem quam ad interpre-
 tationem adinet: M. T. Cic. de officiis libri III.
 ad solam prisorum exemplarium fidem recen-
 suit, adiectisque Io. Mich. Heusingeri et suis ad-
 notationes explicatiores editurus erat Iac. Frid.
 Heusingerus, (et post huius mortem edidit ac
 præfatus est filius Cons. Heusinger,) Brunsvi-
 gae 1783. mai. 8. — dein id. Cons. Heusinger
 ita curavit recudendam minorem edit. in vsum
 scholar. ut, servatis tantum animaduersis. exe-
 geticis, omitteret criticas. Brunsvig. 1784. 8. —
 de officiis libr. III. notulis (admodum paucis)
 atque indicibus, (geographico, historico et philo-
 logico,) ornauit Fred. Gottlob Bornu Lipsiae
 1799. mai. 8. — Scholis aptam commodamque
 edit. cum commentario germanice scripto de-
 hemus cl. Io. Frid. Degen, Berol. 1800. 8. —
 Germanice post alios vesterunt Christian Garve,
 cum animadu. egregiis, Breslau. 1783. 1787.
 1788. et 1792. (quæ est maxime curata,) m. 8.
 IV. tom. atque Io. Iac. Hottinger. cum præ-
 claris philolog. et criticis obseruat. Tiguri.
 1800. 8. — Ita et libri de Offic. et reliqui mi-
 nores libelli separatim sunt frequenter editi
 aut in alias translati linguas. Sed vela sunt
 contrahenda, et plures tum editæ, tum versio-
 nes atque scripta, in quibus vel vitæ Ciceroni-
 nis exponitur vel de eius ingenio, iuriscien-
 tia, philosophia eto. differunt, vel argumenta
 locaque libror. aliisque variâ ratione explican-
 tur, indicant vberius, item de fragmentis, de
 perditis supposititiisque Cicér. libris egi in In-
 trod. II. p. 1 — 164. Not. breu. p. 124 — 164.

Suppl. I. p. 167 sqq. et II. p. 488 sqq. ad praef. p. VI. sq. et X. Addere iuvat, Virum quendam doctum ex fragmentis Ciceron. de republica et aliis scriptis collegisse atque concinnasse more Brosles in rekitutis libris de rom. historia, opusc. inscriptum: *De la Republique*, ou du meilleur Gouvernement. Ouvrage traduit du *Ciceron* et retabli d'après les fragmens et ses autres écrits, avec de Notes historiques et critiques. à Paris ann. 6. (1798.) 8. apud Fuchs. — *Henr. Aug. Schott* disp. f. commentatio philologico-aesthetica, qua Ciceronis de fine eloquentiae sententia examinatur et recentiorum quorundam scriptorum decretis comparatur. Lips. 1801. 4. — Aesthetisch-kritische Parallele der beiden grössten Redner des Alterthums, Demosthenes und Cicero, nebst vier Musterreden derselben aus dem Griech. und Lat. von D. *Jenssch*. Berol. 1801. 8. — *Ciceronianum Lexicon graeco-latium*, i. e. Lexicon ex variis graecorum scriptorum locis a Cicerone interpretatis. Item loci graecorum auctorum cum Ciceronis interpretationibus, et castigationes in quam plurimos locos Ciceronis. Augustae Taurinor. 1743. ex typograph. regia. 8.

6. Q. *Tullius Cicero*, frater Marci, etiam eum filio ab Antonio interfectus. Reliquit commentarium de petitione consulatus ad M. Tull. fratrem: Editur cum Cic. fratris operibus; separatim tamen illum commentar. cum aliis quibusdam Quinti scriptorum reliquiis recensuit *Christian. Gottlieb. Schwarz*. Altdorfii 1719. 8. rec. cum locupletioribus Schwarzii notis cura *Bernh. Frid. Hummel*, qui ipse nonnullas addidit notas. Noribergae 1791. 8. — Com-

Comment. — cum adnotatt. et italica versione
Jac. Facciolati. Patav. 1732. 8.

7. *Marcus Terentius Varro*. Natus Olymp.
CLXVI. i. v. c. 638 f. 637. ante Chr. N. 117.
denatus, prope nonagenarius, circa Olymp.
CLXXXVIII. 2. v. c. 727. ante C. N. 27. Ro-
mam habuit patriam, fuitque Ciceronis fami-
liaris; post varia munera, et post varia in bel-
lis civilibus fata, primum reconciliatus cum
Caesare, ab hoc praefectus est publicis biblio-
thecis graecis ac latinis; deinde, illo inter-
fecto, ab Antonio cum aliis proscriptus omni-
busque fortuna exutus, tandem, rebus per Au-
gustum tranquillatis, Romam rediit, et resi-
quum vitae tempus, ab omni vi-tutus, in li-
teris consumpsit. Fuit philosophus et gramma-
ticus doctissimus, atque Romanorum *velum-
pécatec* et *πελυγραφήταec*. Rerum tamen
potius cognoscendarum, quam stili formandi caus-
sa est legendus. Ex quingentis vero libris maio-
ris minorisque molis, quos confecisse dicitur,
admodum pauci, neque illi integri, ad nostram
peruenerunt aetatem. Nam praeter fragmenta
superfunt tantum 1) *de re rustica libri III.* qui
plerumque cum reliquis latinis *rei rusticae*
scriptoribus, quorum add. adtuli in superiore
cap. in §. de *Catone*; separatim tamen aliquo-
ties prodierunt per Petr. Victorium, ad vete-
ram exemplarium fidem suae integritati resti-
tuti. Paris. ap. Io. Lodoicum. 1545. 4. Halse
Sax. 1734. 8. cum not. germanic. etc. 2) *E*
libris XXIV. de lingua latina exstant lib. IV.
V. et VI. in quibus Varro ipsas verborum la-
tinorum origines persequitur; in illis tamen
inuestigandis est superstitiosus et foli atque an-
tiquitatis patriae nimium amans; tum lib. VII.
VIII. et IX. qui sunt de analogia: sed perin-

de, ut priores, habent lacunas. Illi autem libri de LL. vel seorsum sunt editi, vel cum reliquis operibus Varronis, vel cum aliis Grammaticis vet. Tres sunt edd. aetates; princeps autem habetur editio, L. I. et a. ex recogn. *Pomponii Laeti*, (Romae caractere Georgii Laueri eodem, quo a. 1472. Eutropium impressit.) — tam. L. I. et. a. 4. (Romae typis Ge. Sachsel et Barth. Golsch,) fol. etc. aut cum Festo aliisque Romae (1474.) fol. Parmae. 1480. fol. Venet. 1498. fol. et aliquoties adhuc. saec. XV. et XVI. Neque raro cum *Perotti* cornu copiae: in cuius ed. Venet. 1492. fol. ad calcem adhaerent *Mich. Bentini* castigatt. ad *Varronem* et *Nonium*; a qua ed. altera recensio s. aetas initium capeffit: tum in ed. Aldina 1527. fol. Paris. 1528. fol. *Varro* cum *Bentini* castigatt. etc. — Sequitur *tertia*, eaque critica aetas, cuius parens fuit *Anton. Augustinus*, Romae 1557. 8. rec. in Augustini Opp. Luccae, vol. VII. a. 1772. — Ex cond. Florent. et Romanis Varronia de LL. reliquias recensuit *M. Vetranius Maurus* et. in altera parte addidit libell. de vita Varronis et notis ad eius libros de LL. Lugd. ap. her. Seb. Gryphii 1563. 8. — *Varro* de L. L. cum Ios. Scaligeri coniectaneis, (et multis et doctis,) Paris. apud Rob. Steph. 1565. 8. *Adr. Turnebi* emendatt. et comment. in libros Varronis de L. L. postumi, edit. a filio Odone Turnebo. Paris. 1566. 8. rec. interdum diuersae a superioribus, vel apertius aut etiam doctius dictae, in Turnebi Opp. tom. I. p. 269 sqq. — *Varronis* Opp. quae supersunt, cum Scaligeri coniectaneis recognitis auctisque; c. Turnebi comment. (et ex prima edit. sumtis et ex Aduersariis illius,) in libr. de L. L. et emendatt. Ant. Augustini; item P. Victorii castigatt. in libr. de R. R. typis H. Ste.

Stephani. 1569. 1573. auct. 1581. 1585. 8. Coniungi debet *H. Stephani* adpendix ad assertiones analogiae sermonis latini M. T. Varronis: item *Iul. Caes. Scaligeri* de eodem disp. 1591. 8. — Varro de L. L. est quoque in Opere: *Auctores L. L. in unum corpus redacti, a Dionysio Gothofredo*, cum eiusdem in Varron. notis! Genevae 1595. 4. Geneu. 1602. 4. — *M. T. Varr.* operum, quae existant, noua editio. Edente et recensente *Anfonio Papma*, Frisio. Eiusdem Aufonii in ead. notae et contextanea. Lugd. B. ap. Christoph. Rapheling. 1601. min. 8. Haec edit. virtutes in fragmentis potissimum ordinandis emendandisque suas habet, aequae sua vitia: orae mei exempli passim adscriptae sunt manu V. D. notae et emendationes. — Plenissimae sunt editae cum notis superiorum tum in opera ipsa, tum in fragmenta auctiora et meliora. Durdrecht. 1619. rec. Amstel. 1623. 8. et Biponti. 1788. 8. II. tom. — *Fragmenta satyvarum (Menippearum)* etc. *Varronis* collegerunt *Rob. et Henr. Stephani* in fragmentis poetar. 1564. 8. *Anfonius Papma*, Franek. 1590. aut 1591. 8. et in sua edit. *Maittaire* in corpore poetar. Lond. 1713. fol. tom. II. p. 1525. et 1531. — *Historica* fragm. adherent *Antonii Riccoboni* libro de historia, Venet. 1568. 8. Sallustio Wassei pag. 271. etc. Varr. de R. R. germanice verterunt *Iq. Frid. Meyer* cum obs. Noribergae 1774. 8. et *Grosse*, Halae 1788. 8. Num *Varro* artem sciuerit, aeri imagines hominum insculpendi, secundum *Plin.* Hist. Nat. XXXV. sect. 42. disquiritur et affirmatur in *Lipf. Allg. litterar. Anz.* a. 1799. nr. 189. quod negatur ab alio V. D. ibid. a. 1800. nr. 158. *Pauw* quoque in *Recherches philosoph. sur les Grecs* tom. II. p. 100. conatus est, ex *Plinii* loco, Varronem laudare inuentorem artis aeri in.

incolendi. Sed negat id, et locum Plinii interpretatur vberius acutiusque, forsan vitas fuisse hominum celebrium cum descriptione formæ et figuræ hominis, etiam addita quodammodo imagine s. ichnographia (*Vmriss*) ope artis picturæ linearis, non aeri artificiose incisa; illamque consuetudinem primum fecisse, adeoque inuenisse Varronem, copiose demonstrat censor in Gotting. ephemer. litter. a. 1801. plag. 91. in iudicio libelli: *Sind wirklich die Römer die Erfinder der Kupferstecherkunst?* von Augustin Röde, f. l. 1800. 8. v. Introd. II. p. 164 sqq. vbi quoque de libris perditis p. 167 sqq. agitur; Not. br. p. 119 sqq. Suppl. I. p. 158 sqq. II. p. 488.

Diuersus ab illo Varrone est *P. Terentius Varro Atacinus*, natus Olymp. CLXXIV. 3. poeta, cuius variorum carminum fragmenta optime collegit atque illustrauit, et de ipso Varrone Atacino docte lateque differuit *Io. Christ. Wernsdorf* in *Poetis latin. minoribus*, tom. V. part. III. p. 1385—1418. v. Not. br. p. 124. Suppl. I. p. 164 sqq.

8. Notandi sunt Ciceronis aequales, *P. Nigidius Figulus*, qui varia scripserat; sed pauca restant fragmenta, quæ collegit et explicuit *Jan. Rutgersius* variar. lectt. lib. III. cap. 16. p. 246 sqq. Lugd. B. 1618. 4. — tum *Lauren. Tullius* et *M. Tullius Tiro*, Ciceronis liberti; *Luc. Aelius Tuberus*, *L. Luccius*, etc. de quibus y. Introd. II. p. 177 sqq. Not. br. p. 165 sqq. Suppl. I. p. 177 sqq.

9. *C. Julius Caesar*: patria Romanus, in toga sagoque et litteris gloriam consequutus est immortalē: summus imperator, praeclarus historicus, bonus orator, poeta et grammaticus: homo splendidissimo ingenio et multarum litterarum,

ratum, ut paucos haberet pares, neminem superiorem. Natus Olymp. CLXX. 1. a. v. c. 654. ante C. N. 99. et Olymp. CLXXXIV. 1. v. c. 710. anno C. N. 44. in curia vero 23. vulneribus confusus periit, postquam omnibus defunctus honoribus muneribusque, multis bellis gestis omnibusque in bello civili hostibus devictis Romanorum libertatem oppresserat, adsumto dictatoris perpetui nomine. Post cruentam tamen mortem est *consecratus*. (Sustor. in Iul. c. 88.) Res a se ipso gestas consignavit libr. VII. *de bello gallico* et libris III. *de bello civili*, et multa alia scripsit, (quae vero praeter fragmenta quaedam perierunt,) tam facili, puro venustoque genere scribendi usus, ea naturali pulcritudine *), interdum cum grata quadam negligentia, ut omnibus probaretur, imitatu tamen fieret difficilis. v. Cic. in Bruto cap. 72. 73 et 75. E. larga edd. messe paucas colligere h. l. licet. Duse principes editt. Romae cum praefat. Ioan. Andreae Aler. in domo de Maximis, 1469. fol. (quae editio omnia iam habet, quae hodie dum sub Caesaris nomine exstant,) et ibid. 1472. fol. **) iam inter se differunt: reliquae ut plurimum consentiunt inter se usque ad Beroaldum, Iacundum et Paullum Manutium. Inter edd. saec. XV.* notandae adhuc sunt ed. Veneta typis Nicolai Ienson. 1471. fol. et Iul. Caes. comm. de B. gall. cum *Iulio Caelo*, de vita et rebus Iulii Caesaris, f. l. et typographo, (at Argentorati typis Henr. Eggesteyn,) 1470. fol. Sed falso adscribitur ed. *Iulio*

*) Io. Guil. Bergeri de naturali pulcritudine orationis commentar. praecipue conscriptus est ad virtutes stili Caesariani adumbrandas. Lipsi. 1720. 4.

**) de his aliisque antiquis Caesaris editt. vid. Clemens. Bibl. curiensis etc. VI. p. 14 sqq.

Ad Celfo, qui circ. post C. N. a. DC. commentariis Caesaris Constantinopoli recensuerat *). *Altera* aetas incipit ab edit. Bononiensi 1504. fol. quae cura *Phil. Beroldi* ex codd. emendatior facta est — rec. f. l. 1508. 8. — curante *Luca Robia*, Florent. typ. Phil. Giuntae 1508. 8. — cura *Io. Iocundi Veron.* Venet. in aed. Aldi et Andr. Soceri 1513. 8. cum figg. (de qua ed. v. *Clement* l. c. p. 22 sqq.) quae correctius rec. est Florent. ex officina Ph. Iunt. 1514. 8. — 1520. 8. Ex Ald. offic. adhuc usque ad a. 1588. duodecies, cum scholiis quoque aut correctionibus exierunt Caesaris commentarii, secundum auctor. *Serie dell' ediz. Aldine.* — Haud sperendae sunt edd. ex *Henr. Glareani* castigatione et c. scholiis eiusd. *Friburgi Brisgoiae* 1538. 8. ex offic. Mich. Vascosani Par. 1543. fol. et Rob. Steph. Par. 1544. 8. (conf. Oudendorp. praef. ** 2.) Sequitur *tertia* aetas, in qua eminent. ed. *Gryphiana* Lugd. 1560. 12. ex antiquiss. cod. — cum scholiis Bruti, Venet. apud Manut. 1564. 8. praecipue emendante *Fulvio Ursino*, Antwerp. ex offic. Plant. 1570. 8. — Lugdun. ap. Guil. Rouillium 1574. 8. *Quartam* aetatem *Ios. Scaliger*, qui multa vel ex libris mutauit, vel ex ingenio, ap. Raphel. 1606. 8. etc. auspiciatús eumque in textu sequutus est *Gothofr. Iungermann*, qui *veterem graecum interpretem* librorum VII. de B. G. et fragmm. tum suas aliorumque notas adiecit, Francof. ad M. 1606. 4. II. tom. rec. Francof. sumt. I. Dau. Zunneri 1669. 4. quae qui.

*) conf. *Clement* l. c. pag. 19 sqq. et *Com. de Révickzy* in biblioth. gr. et lat. p. 142 sqq. De ed. quadam *Marliani* indicis locorum in commentar. Caesaris B. G. descriptorum etc. 4. haud longe post a. 1470. emissâ. v. *Pamzer*. A. T. IX. p. 314.

quidem ed. in fronte dicitur auctor et com-
 tor; at vitis scatet typographicis. — cum
 doct. notis *Dionysii Vossii* et cum *Iulio Cæso*
 ex museo *J. G. Graevii*. Amstel. 1697. 8. rec.
 additis *I. Dausii* aliorumque notis. Lugd. Bat.
 1713. 8. II. voll. — *Quintae ætatis* auctores
 præcipui sunt *Christoph. Cellarius*, cum notis
 Lips. 1705. 8. et sæpius, tum *Io. Dausius*, cum
 eius et aliorum animaduersis. ac metaphrasi
 graeca, Cantabr. 1706. et auct. 1727. 4. — dein
 ed. splendidissima, tabulis 87. æri incisus or-
 nata, cum libris editis et scriptis collata et
 correctæ et cum adnott. *Sam. Clarke*, Londin.
 1712. fol. max. — rec. sine iconibus ib. 1720.
 8. ac sæpius. — cum animadu. *Th. Bentlei*,
 acc. coniecturæ et emendat. Jac. Iurini. Lond.
 1742. 8. Nouam denique ex pluribus mssis
 factam recensione et locupletissim. edit. cu-
 raui *Franc. Oudendorp*. cum suis animaduersis
 notisque integris Dion. Vossii, Io. Dausii et
 Sam. Clarkii multisque iconibus. Lugdun. Bat.
 et Rotterod. 1737. 4. Vt alias edd. partim
 a nitore venustateque commendabiles et in
 Anglia Parisisque excusas, partim in vsum
 scholarum repetitas prætermittam, paucas ad-
 huc memorabo. Ad intelligentiam potissimum
 tam rerum quam verborum plena utilisque est
 ed. *Sam. Fr. Nathan. Mori*, Lips. 1780. m. 8.
 Nitida correctaque est Lond. ap. Payne, typis
 Jackson. 1790. 8. II. voll. ex ed. Oudendorp.
 ducta. Ex eadem hinc inde in textu resictæ,
 sunt edd. *I. Christi. Frid. Witzelii* cum indice
 historico ac geogr. Varsov. 1797. 8. m. et *M.*
Io. Ge. Hutten, Tübingæ 1797. 8. et Bipon-
 tina. 1789. 8. — In linguam german. transtu-
 lerunt Cæsaris et aliorum commentar. *Io.*
Franc. Wagner, Stuttg. 1765. 8. emend. 1779. 8.
 et *Ph. L. Hauss* Francof. ad M. tom. I. 1785. 8.
 tom.

tom. II. et III. 1788. 8. Conf. Introd. II. pag. 281—217. Not. hr. pag. 266 sqq. Suppl. I. p. 265 sqq. et II. p. 500 sq.

Caesaris editt. adiungi solent libri de *B. Alexandriho*, de *B. Africano* et *B. Hispaniensis*. Illi vero num *A. Hirtio*, an *C. Oppio*, Caesaris familiaribus, ut vulgo fit, an incerto auctori, sint adtribuendi, res dubia, nec paucis VV. DD. incerta esse videtur. v. Introd. II. p. 217 sqq. Suppl. I. p. 284. vbi quoque de *Q. Cornificio*, Ciceronis in auguratu collega, quaedam adnotatur: it. in Introd. II. p. 219 sqq. de *M. Iunio Bruto*; *L. Munatio Planco*; *C. Cassio Severo*, ac p. 230 sqq. de *Servio Sulpicio*; *Leuconia*, *Rufa*, mortuo a. v. 711. quem laudat *Cicero* in *Bruto*, capp. 40—42. de *Laetio* poeta incerti aevi, probabiliter tamen ante Ciceronem; de *P. Alfensio* s. *Alpheno Varo*, insigni isto, de *Cato Asinio Pollione*, homine docto et critico severo.

10. *Cn. Mattius*, mimographus, aequalis Varronis, et C. Caesaris familiaris; scripsit *Mimiambos* et *Iliada*, carmen heroicum; sed admodum pauci restant versus, qui edi solent cum *Laberianis*. Conf. *Spalding*, ad *Quintil.* I. O. III. i. p. 432 sq.

11. *Decimus Laberius*, eques, romanus, et Mimographus: denatus a. v. 711. homo ingeniosus, facetus mordaxque et verborum bouator. Pauca supersunt fragmenta in fragmm. vett. poet. per Steph. 1564. 8. in corpore lat. poet. Geneva. tom. I. 1611. 4. in Maittaire opp. et fragmm. vett. poet. lat. tom. II. p. 1520. in Poetis sententiosis lat. instruite *Jac. Elphinstasio*, Lond. 1794. 12. (v. Brüggem. View etc. p. 535.) — *Frid. Liebigott Becheri* epist. *D. Laberii Mimi prologus*: praecedat historia poeseos mimicae ap. Romanos, Lips. 1787. 8. — *Laberii* fragmm. mmo-

mimorum collegit atque interpretatus est, de illoque et de *Cn. Mattio* disseruit *Werner Car, Lud. Ziegler* in *diff. de Mimis Romanor.* Göttingae 1788. 8. v. Introd. II. p. 223 sqq. Not. br. p. 296 sq. Suppl. I. p. 486 sq.

12. *Publius Syrus*, mimographus; Caesaris, (qui ei in certamine poetico cum *Laberio* palmam dedit,) et Augusti temporibus. *Mimos* illius s. sententias moratas, lepidas et ad communem usum ad commodatissimas, quae superfluent, primus e cod. Cantabr. euulgavit, recensuit suaeque paraphrasi explicuit *Desid. Erasmus*, Basil. 1502. 4. etc. — *Ge. Fabricius* illis sententiis addidit viginti antea ineditas, in sua sententiarum collectione, Lips. 1550. et cum aliis sententiis ab ipso collectis, Lips. 1567. 8. *Ios. Scaliger* Publii Syri sententias totidem verbis graecis reddidit et notas adiecit, cum *Dion. Catonis* distichis. Lugd. B. ex offic. Plant. 1598. 8. etc. *A. M. Wespero* a. 1608. e cod. Frisingensi aucta est ed. et secundum litterarum seriem digesta cum notis ab *Ad. Sartorio* curatis, subiecta variis *Mureti* epistolarum atque orationum editt. — Postea *Ian. Gruterus* edidit illas ad MSSa Palatinum et Frisingensia recognitas, cum tragoediis *Senecae* 1604. 8. dein c. notis in *Florilegio ethico-politico* etc. Francof. 1610. 8. denique cum operoso illius commentario et nova versione gr. *Ios. Scaligeri*, diu post *Gruteri* obitum editae sunt *L. An. Senecae et P. Syri mimi* (cura *Sigeb. Haerkampii* et *Abr. Preygeri*.) Lugd. B. 1708. 8. et, mutato forsan primo tantum folio, 1727. 8. — Adhaerent quoque aliis operibus e. gr. cum variis vodicum lection. et coniecturis *Rich. Bentleii*, huius editioni *Terentii* ac *Phaedri*, et quibusdam aliis *Phaedri* editt. — In libr. ad *Laberium* laudato: *Poetae sententiosi* etc. nes

nec non in opere: *Cato tripartitus* — — i. e. sententiae morales M. Antonii Mureti, Dionysii Catonis et *Publii Syri mimi*. Edit. ab *Io. Casp. Maffchio*. Francof. ad M. 1723. 8. — Ex Gruteri florilegio *P. Syri* mimos recudi fecit *M. Sal. Ranisch*. Altenburg. 1756. 8. v. Introd. II. p. 226 sqq. Not. br. p. 294 sqq. Suppl. I. pag. 486.

13. *C. Sallustius, Crispus*, natus Amiterni in Sabinis Olymp. CLXXIII. 3. v. c. 668. ante C. N. 86. vita decessit Olymp. CLXXXVI. 2. v. c. 719. ante C. N. 35. Homo alacris ingenii in adolescentia atque iuuentute, etiam quum senator esset atque Proprætor Numidiae, quam provinciam, Iuba victo atque occiso, diripuit atque expilavit, libidini, luxuriei atque avaritiae se dedit: postea tamen, quum ad sanio-rem rediret mentem, ut saepius sit, illa et sæculi sui vitia graviter infectatus est et virtutes animi prædicanit. Sed de eius vita moribusque alii aliter iudicant. Quidquid est, optimis ac gravissimis historiae scriptoribus est iure adnumerandus. Testes sunt adhuc eius duo libelli, eleganter, acute concisèque, neque tamen obscure scripti, exempla historiae vere pragmaticae, more Thucydideo, *bellum* 1) *Catilinarium* i. e. *de coniuratione Catilinae*; 2) *Jugurthinum*. Nonnulla quidem vitia in Sallustiana dictione et narrandi ratione iure iurius cul- pantur; sed multo plures in ea nitent virtutes: Scripserat quoque *sex libros historiae romanae*, a morte Sullae vsque ad Catilinae con- iurationem: cuius operis iacturam quilibet hi- storiae romanae amans aegerrime tulit; frag- menta tamen collegerunt *Antonius Riccobonus* ad calcem libri de historia, plura *Lud. Carrio* ad suam Sallustii editionem et *de Brosset* in opere peculiari, *De duobus foliis stupendae*
anti-

antiquitatis, quae *J. Vossius* scripsit in ep. ad *Heinsium* se reperisse inter codd. *Petauinos*, et deprehendisse, fragmenta esse deperditorum *Sallustii* historiarum, atque continere *bellum servile Crisci et Spartaci*, v. *Fabricii* B. L. I. p. 239, et *Saxii* Onom. I. p. 166 sqq. Reliqua quoque eius scripta perierunt. Nam duae, quae supersunt orationes s. epistolae ad *Caesarem*, (in cuius quidem erat tutela.) de republica administranda ac declamatio in *Ciceronem* sunt spuriae, et declamatio in *Catilinam* a criticis *Porcio Latroni* adtribuitur. Editio-
num, quarum numerus a renatis litteris est magnus, septem classes constituuntur. Quae-
nam vero sit princeps habenda, non convenit inter viros doctos. Nam sine l. et a. saec. XV. (quod admodum ferax fuisse edd. *Sallust.* cognosces ex *Maittarii* et *Panzeri* Ann. typogr.) aliquoties prodierunt *Sallustii* opp. inprimis *Romae* et *Parisiis* circ. a. 1470. *Romanam* adhibuit valdeque laudat *Hauerkamp*. sed *Parisi-
nam* typis *Vlr. Gering*, *Mart. Cranz*, et *Mieh. Friburger*, in 4. principem esse arbitrantur *Com. de Reviczky* in *Bibl. gr. et lat.* p. 28. *Panzer*, A. T. II. p. 270. inprimis *de Bure* in cat. *bibl. ducis de la Valliere*, tom. III. p. 139 sqq. vbi plures enumerantur edd. *Sallust.* Ab ea dif-
fert edit. *Parif. per magistrum Vdalricum*, cognomento *Gering*. 4. circa an. 1477. opinante *Latirio* in ind. libror. ab inuenta typogr. part. I. p. 180 sq. qui etiam pag. 179 sqq. recenset *C. Cr. Sallustii libr. de B. Catil. et Iugurthino*, una cum IV. inuestiuis *Cicer.* in *Catillnam* in 4. quam is. ed. suspicatur excusam esse *Lutetiae* typis *Petri Caesaris* circ. 1473. — Ab aliis pro principe ed. habebatur ed. *Veneta* typ. *Vindel. de Spira*, 1470. fol. et 1471. fol. — *Rariss.* ed. est a. 1475. sine nomine loci et typographi,

quam adhibuit Princeps *Gabriel*. — *Altera* aetas habuit parentem *Pomponium Laetum*, qui nouam, at, ex iudicio multorum, corruptam, a Cortio tamen laudatam aut excusatam vtriusque belli, et orationum atque epistolarum recensionem proposuit, Romae per M. Euchar. Silber, alias Franck. 1490. 4. min. — *Sall.* historia ex rec. Pomponii Laeti cum comm. *Laurentii Vallae* in coniurationem Catilinae, Venet. 1491. fol. et saepius. — *Sallust.* Catilin. cum comm. Laur. Vallenfis; *Portii Latronis* declam. contra Catil. *Sallustii* B. Iug. et variae oratt. ex libris eiusdem Historiarum excerptae. Venet. f. a. fol. min. (v. *Panzer* A. T. III. p. 500. et p. 501. de alia ed. sine l. et a. fol.) — Eadem et *Io. Chrysost.* *Soldi Brixiani* comm. in B. Iugurt. Brixiae. 1495. fol. scatet vero haec edit. vitiis operarum multis crassisque. — Mater laetae familiae facta est *aetas* III. siue *Aldina*, cura *Andreae Asulani*, qui ex codd. *Sall.* duobus opera tam genuina quam spuria purgavit et suo quaeque ordine digessit, Venet. 1509. 8. (ed. a. 1504. ap. Harwood. est valde suspecta, neque Aldus in praef. ad ed. a. 1509. eius meminit,) emendat. a. 1521. 8. — e recensione et cum scholiis *Pauli Manutii*, qui adhibitis tribus codd. crebro discessit a lectione superiorum editt. et fragmenta addidit, Venet. ap. Aldi fil. 1557. 8. et vsque ad 1588. septies adhuc ex offic. Aldina; v. Serie dell' Ediz. Aldine. *Quartam* aetatem auspicatus est *Henr. Lorit. Glareanus*, codicis sui amori plus iusto indulgens, iniquior Aldinae lectioni, Basil. 1538. 8. Eius tamen merita multum vicit diligentia et sagacitas *Io. Rinii*, qui ex libris scriptis, praesertim Merseburgensi, et editis textum vt plurimum bene castigauit et emendauit apteque explicuit, Lipsiae 1539. et 1542. 8. cuius ed.

ed. facta est multarum edd. basis, eiusque adnotatt. frequenter additae sunt aliis edd. infrequentibus: inter quas nonnullae commendantur vel ab adnotationibus vel ab arte critica, e. g. *Cypriani a Popma*, qui, sex codd. collatis textum interdum mutauit; at multa quoque ad Catonis et Sisennae morem loquendi deformauit. Louan. 1572. 12. Successit *Ludon. Carrio*, qui nouae recensiois exemplum fecit, *quintamque* condidit aetatem, atque ex libris scriptis contextum multis millibus, vt ipse quidem iactitat, locis reddidit correctiorem, fragmentaque historiarum ac spurias ad Caesarem oratt. illustrauit Antwerp. 1573. ex offic. Plantin. 8. etc. Praestat tamen noua illius recensio nitidaque editio cum illius Aldique Manutii scholiis, Riuii castigatt. et Popmae emendatt. Antwerp. ex offic. Plantin. 1579. 8. II. voll. — Sequenti anno (1580) addendas curauit Plantinus *Iani Douzas* ad Sallustii historiarum libros notas, cum fragmentor. aliquot accessione. Criticae quoque sunt edd. ex recens. *P. Victorii* Florent. 1576. 8. et *Heliae Putschii*, ex offic. Plant. Rapheling. 1602. 8. — *Sextam* aetatem et legem quamdam breuitatis Sallustianae stabiliiuit textumque ex codd. Palat. aliisque scriptis editisque libris valde immutauit *Ian. Gruterus*, e cuius recensione cum notis variorum prodierunt *Sall. opera*, Francofurti 1607. 8. Multi editores seruauerunt textum ab illo constitutum, praeter *Auson. Popmam*, qui, Gruterianas lectt. improbens, *Sallust. opera* et *Luc. Sisennae* hist. fragmm. ex sua recensione atque cum scholiis edidit, Franeq. 1619. 8. — Vt edd. a *Parisiis* tam patre *Io. Phil.* quam filio, *Danielo*, varia ratione curatas et *Thysio-Gronouianas* cum notis variorum, aliasque omittam, progredior ad *septimam* aetatem, quam

ornarunt *Ios. Wasse* et *Gottlieb Cortius*. Prior ex libris scriptis editisque recensuit *Sallust*, suasque et variorum partim integras partim selectas notas, item *Iulium Exsuperantium*, *Porcium Latronem* fragmentaque historicorum vett. cum notis A. Popmae adiecit, Cantabr. 1710. 4. Posterior eadem *Sallustii* aliorumque opp. edidit, textum ex multis libris diligenter, at iusto subtilius emendare studuit, et amplissimo eruditoque comment. illustravit, Lipsiae 1724. 4. rec. Venet. 1734 et 1737. 4. — cum notis Cortianis contractis et Glossario Sallustiano, ed. *Briegleb*. Coburg. 1773. 8. — cum variis XII. codd. et primae romanae ed. lecticonibus, notisque variorum, exceptis Cortianis, ex Gruteri recens. edid. *Sigeb. Hauerkamp*, Amstelod. 1742. II. voll. 4. — Vtilis est ed. *I. Iac. Hottingeri*, Turici 1778. 8. et critica Bipontina 1779. 8. Splendida autem et regia, curata cum versione hispanica *Don Gabrielis*, filii regis Hispaniae, comment. (*Ferd. Perez Bayeri*,) et figg. Madrid. 1772. fol. f. 4. max. Nitida doctaque est, quam curavit *Guil. Abr. Teller*; inscripta; *C. Crisp. Sallustius*. Acced. recensio nouissimae versionis hispanicae; examen variarum lectt. interpretatio locorum, index latinitatis. Berol. 1790. 8. Ego edidi utramque *Sall.* bellum cum lectt. variis duorum codd. Noriberg. 1778. 8. iterum, collatis tribus codd. et pluribus mutatis in textu, auctisque in notis, ibid. 1787. 8. — *Sall.* Opp. excusa ad ed. Cortii, cum editt. Hauercampi et Gabrielis Antonii collata, sine notis, addito tamen indice VV. LL. Lond. ap. Payne. 1789. 8. — *B. Catil.* ediderunt, notisque instruxerunt *M. Henr. Kunhardt*, Lubec. 1799. m. 8. et *M. I. Chr. W. Dahl*, Brunsvic. 1800. 8. II. partt. De his aliisque edd. ac versionibus germanicis alibi

alibi egi fufus; — itidem de opere, quod contexit *de Broffes: Histoire de la republ. romaine* etc. Dijon 1777. III. voll. 4. mai. cuius versionem germanic. confecit, notisque illustravit *Io. Christ. Schlüter*. I. Buch. Osnabr. 1799. II. Buch. 1801. — III. Buch. 1802. 8. vid. Introd. II. p. 240 fqq. Not. br. p. 182 fqq. Suppl. I. p. 295 fqq. II. p. 503 fq.

14. P. Virgilius Maro, cuius vitam multi expofuerunt, Andefii prope Mantuam natus est a. v. c. 684. a. Ch. 70. idibus Octobr. obiit a. v. c. 735. a. Ch. 19. Maecenatis ipfiusque Augusti gratiam et omnis pofteritatis admirationem peperit fibi carminibus, et primas adhuc tuetur partes inter poetas romanos bucolicos, epicos et eos, qui de re ruflica cecinerunt. Ex carminibus vero, quae indubitati iute agnoscuntur diuini paene ingenii Virgiliani foetus, funt 1) *Bucolica*, in quibus Maro imitatus est Theocritum, fed non omnino aequauit, 2) *Georgica*, in quibus laetior est et floridior, quam Hesiodus aliique, quos imitatione expreffit, 3) *Aeneis*, in qua fplendet vis ingenii et ornatus orationis atque poeseos. In illis carminibus interpretandis iam antiqui grammatici, *Asper*, *Tiber. Claudius Donatus*, *Iulius Philargyrius*, *Stryius Maurus Honoratus* et alii funt varia ratione fortunaque verfati; de quibus confules Introd. II. p. 292 fqq. maxime *Burmanni* II. et *Heynii* praefatt. De aliis poematibus, quae Virgilio interdum tributa funt, sub finem huius paragraphi differemus. Genuina autem opera modo fola, modo cum catalectis aut aliis poematibus, quae nomen Virgilii mentiuntur, tum vel cum veteribus grammaticis aliorumue commentariis, vel feperatim bucolica aut georgica, etiam Aeneis, vt verfiones praetermittam,

iam saeculo XV. toties ex prelis exierunt, ut vel nudus earum index plures implearet paginas; vide praeter Maittarium aliosque cel. *Pannzeri* A. T. vol. V. in indice p. 447 sqq. Atque cel. *Heyne* in praef. historico-criticum editionum contexuit catalogum. Quare in commemoratione perpaucarum acquiescemus. *Prima* aetas incipit ab a. 1467 vel 1469. siue a principe editione *romana* ex recognit. *Io. Andree Aler.* cum reliquis minor. poematibus in domo Petri de Maximis per Conrad. (Schweinsheim) et Arnoldum, (Pannartz) f. a. circ. a. 1467 vel 1469. quae paullo post correctius repetita est circa a. 1471. fol. — *Venetis* typis Vindel. de Spira. 1470. fol. — *cum XIII. libro Maphasi Vegii*, sine loco (per Adam Rot, Venetiis) 1471. fol. — Eodem anno s. l. (Venetiis,) *Servit* commentarii, per Christoph. Baldarfer, Ratisbon. et iterum eodem anno apud eundem, a *Ludou. Carbone* emendati prodierunt. — *Virg.* opp. cum comment. *Servii* per Bernard. Ceninum et Dominicum F. Cenini, Florentinos, (e codd. emendata,) Flor. opus inceptum 1471 et absolutum est 1472. fol. — et ex codd. correctum cum opusculis ac Priapeis, Mediol. per Anton. Zarot. 1472. fol. — Rarissima est ed. *Brixienfis*, Presbytero Villa iubente, 1473. fol. Ex his memoratis fluxerunt multae aliae edd. saec. XV, hinc inde quibusdam mutatis. *Alteram* aetatem nobilitarunt Aldus Manut. Iunta, inprimis Pier. Valerianus. Tam *Aldinam* Venet. 1501. 8. rec. ibid. 1505. 8. licet meram superioris alicuius editionis repetitionem, postea plures sequuti sunt editores, quam criticam et multo praestantior em Aldin. ex *A. Naugerii* emendatione, 1514. 8. Inter plures edd. Aldinas, quae tamen differunt, est notanda ed. *Paulli Manutii*, qui

qui ex aliis edd. multa in textu ad suum iudicium mutavit, et adnotatt. ad marginem adposuit, 1555. 8. etc. Laudatur edit. Iunina, emendata a *Nic. Angelio*, cum adnotatt. *Bened. Philologi* praefixis Florent. 1510. 8. et, currente *Anton. Francino Varchicensi*, cum minor. opusculis, repetita ibid. 1520. 8. v. *Bandini* Ann. Iunt. typogr. II. p. 37. Inprimis bene meruit de Virgilio *Io. Pierius Valerianus*, qui praestantissimos adhibuit codd. ac seorsum edidit *castigationes et varietates Virgilianae editionis*, Romae, Ant. Blaes Asulanus, 1521. fol. illaeque repositae sunt in ed. *Virg.* cum veterum comm. et opusc. minor. Paris. per Pet. Vido-
vaceum, c. figg. 1529. fol. et ib. ex offic. Roberti Stephani. II. tom. 1532. fol. et in aliis edd. — Noranda est edit. *Virg. Opp.* et carmin. min. cum commentar. curata a *Ge. Fabricio*, praecipue propter Donati et Servii commentar. diligenter emendatos, acc. *I. Hartungii* adnotatt. in libros Aen. Basil. Henricopetri. 1551. fol. et saepius, additis variorum interpretum comm. — ex recogn. et cum obss. *Ge. Fabricii*, Argent. apud Rihel. 1557. 8. Inter edd. Gryphian. quae multae sunt, eminet edit. Lugd. 1560. 12. *Tertia Opp.* aetas enata est et emendata studio *Theodori Pulmanni*. Antwerp. 1564. 12. et saepius. Sed omittere cogor mentionem multarum Virgilii ac veterum interpretum *Iun. Philargyrii* et *Fab. Planciad. Fulgent.* editionum. haud spernendarum. Laude tamen dignae sunt edit. cum docto *Io. Lud. de la Cerda* comment. grammatico atque historico, Madriti 1608 — 1617. III. voll. fol. recusa aliquoties, etiam in Germania, Colon. Agrippinae, 1647. fol. III. voll. — cum primis, edit. ex rec. *Dan. Heinsii*, Lugd. Bat. 1636. 12. et 16. etc. atque *Io. Ogilvii*, cum 120 tabb. aen.

et charta geographica. Londini 1658 et 1663. *Quarta* aetas ingenio et sagacitate *Nic. Heinsii* meliorem Virgilio adtulit lucem, in nobili ed. apud Elzeu. 1664. 12. tum 1671. 16. 1676. 8. et 12. praecipue 1684. 12. et saepius illo saeculo; postea curante et interdum emendante *P. Burmanno*, Vltraiekti 1704. 12. et repet. a *P. Burmanno* II. Amstel. 1744. 12. — Inter meliores Virgilii interpretes haud ultimum occupat locum *Car. Ruæus*, qui opp. Virgilii interpretatione et notis illustravit in usum Delphini. Paris. 1675. 4. et deinceps Paris. ac Londini saepius. — *Panorat. Masuicii* ed. Opp. Virg. et libell. minorum cum commentar. Serui et aliorum veter. Leouard. 1717. 4. II. voll. rec. Patau. 1736. 4. II. voll. aequo acerbius exagitata est a *Petro Burmanno*, qui ipse praeclearam parauit Virg. Opp. edit. cum emendat. Serui reliquorumque vett. comm. Pierii aliorumque, *Nic. Heinsii* antea ineditis suisque animaduersionibus; quam post eius obitum profiligavit et adornauit *Petr. Burmannus* iun., Amstel. 1746. 4. III. voll. Minora opuscula, quarta volumini subiecta, carent adnotatt. A splendore et nitore laudandae sunt edd. aut aeri incisae aut figuris exornatae *Petri Ste Bartholi*, Rom. 1741. gr. fol. — *P. Franc. Foggini* Florent. 1741. 4. — impensis I. et P. Knapton et Guil. Sandby. Londin. 1750. 8. mai. et 12. — opera ex antiquis monumentis illustrata, cura, studio et sumpt. *Henr. Iussice*, IV. voll. quibus pro quinto vol. accessit docta monumentorum explanatio studio cl. *Saxii*, 1733 — 1765. 8. et 4. — Bucol. Georg. et Aen. Birmingham. typis Io. Baskerville. 1757. mai. 4. — ex cod. Medic. Laurent. descripta ab *Ant. Ambrogio*, cum vers. ital. adnotatt. et V. L. atque cod. Vatic. figg. aliisque veterum monumentis aeri in.

incisis etc. Rom. III. tom. fol. 1763 — 1765. —
 Opp. tabulis aen. a *Jo. Pine* illustrata et in lu-
 cem prolata a Rob. Edge Pine. Lond. 1774. 8.
 mai. II. voll. — Meliorum tamen interpretum
 editorumque merita aequavit et vero superavit
 cel. *C. G. Heyns*, e cuius nova recensione all-
 quoties prodierunt diligenter emendata et eru-
 dite ac praeclare explicata *Virg.* opera, varie-
 tate lectionis et perpetua adnotatione illustrata,
 Lips. 1767 — 1775. IV. voll. mai. 8. tum in tiro-
 pium gratiam perpetus adnot. novis curis illustra-
 ta Lips. 1779. et 1780. II. tom. 8. — et tertia
 ed. emendatior ac locupletior ibid. 1800. II.
 tom. min. 8. — ed. altera maioris editionis
 emendatior et auctior, Lipsiae 1788. et 1789.
 IV. voll. mai. 8. Nonnulla secundae edit. ex-
 emplariorum habent splendidiorem formam exter-
 nam et figg. vti etiam tertiae edit. valde au-
 ctae et emendatae ex nova recensione, ib. 1800.
 VI. tom. in mai. 8. — Altera maior ed. Hey-
 niana, aucta emendationibus et additamentis
 ab Heynio missis et nonnullis virr. doctorum
 coniecturis ab editore collectis, repetita est
 Lond. typ. Rickaby, impensis T. Payne 1793. 4.
 VIII. voll. c. figg. aen. et IV. voll. 8. c. figg.
 aen. atque IV. voll. 8. sine figg. — *Virg.* in
 usum scholarum ad Londinensem Heynii edit.
 exactus, excisis disquisit. excursibus et nota-
 rum iis, quae ad iuniorum commoditatem mi-
 nus pertinere videbantur, Lond. Payne. 1793.
 8. — Ex rec. Heyniana ducta est. ed. *Virg.*
opp. locis parallelis ex antiquis scriptoribus et
 annotatt. delectu illustrata, in usum iuventu-
 tis etc. Oxon. e typograph. Clarendon, 1795. 8.
 II. voll. *Virg. opp.* acc. *M. Manilii* astron-
 mioon. Bipont. 1783. II. voll. 8. — Novam
Virg. recensionem, ad optimorum codd. fidem
 factam, multis in contextu mutatis, instituit
Rich.

Rich. Franc. Phil. Bruuck, Argent. 1785. 8. mai. splendide rec. ibid. typis Phil. Iac. Dannbach. 1789. 4. mai. — Splendidam Opp. edit. curavit *D. Azara*, Parmae typ. Bodon. 1793. imper. fol. — *Gill. Wakefield* primum *Virg. Georgicas* libros IV. illustravit, explicuit, suoque more emendavit Cantabr. 1788. 8. Dein *Opera Virgillii* ex noua sua recognitione edidit cum notis, et multa in textu feliciter emendavit ac restituit, plura tamen temere perperamque mutauit, Lond. 1796. 8. II. voll. — *Io. Henr. Voss* quinque codd. usus, edidit *Georgic. libr.* (ex ed. Heinl. potissimum, haud paucis tamen mutatis,) cum versione german. versibus hexametris, et c. notis eruditis, Eutin. et Hamburg. 1789. mai. 8. / et correcti Alton. 1800. mai. 8. II. tom. — pari modo *Virgil. Bucolicon* eclogas X. Altonae 1797. 8. — Commendanda est ad mellorem rei rusticae et botanicae intelligentiam ed. *Georgic. lat.* cum versione angl. *Io. Martyn*, Lond. 1741. mai. 4. et saepius, c. figg. german. vers. a *Dusch.* Hamb. 1759. 8. — Ita saepius vel opera Virgilii vel singula poemata sunt edita, aut in alias linguas *) translata, aut explicita etc. de quibus aliisque rebus ad Virgilium pertinentibus, it. de *centonibus Virgilianis*, praecipue *Falconiat Probae*, (ed. a Kronmayero, Halae 1719. 8. v. Introd. II. p. 330 sqq.) et de *catalectis* aliisque poematibus, interdum Virgilio tributis, copiosius egi in Introd. II. p. 268 sqq. Not. br. p. 232 sqq. Suppl. I. p. 358 sqq. II. p. 513 sqq. Adnotare iuuat, in Hamburg. vermischten Bibl. tom. I. part. I. p. 158 sqq. reperiri emendatt. atque expositiones locorum quorundam diffic. Virgil. — in parte II. p. 203 sq. coniecturam anonymi: —
in

*) Nouissima Georgicor. versio anglica est a *W. Setheby.* Lond. 1800. 8.

in parte III. p. 477 sqq. *Heumanni* emendat, nouem locorum Aeneid. — p. 480 sqq. *Mich. Christoph. Brandenburg* crit. obss. in loca quaedam Aen. et part. V. p. 817 sqq. ab aponymo loca quaedam Virg. emendari. Multis editt. etiam antiquissimis Virgilii adiciuntur *Catalecta Virgiliana*, et varia carmina, quae edi solent sub nomine Virgilii, et de quorum auctoribus in vtramque partem abunde disputatum est *): quae interdum vel iunctim**), vel separatim edita sunt, vel aliis operibus inserta. Sunt vero illa 1) *Culex*; 2) *Ciris*, quod poema alii adiudicant Virgilio, alii negant, aut dubitant; alii adtribuunt Catullo, aut Gallo. 3) *Copa*. v. *Wernsdorf* in Poet. lat. minor. II. p. 258 sqq. 292 sqq. et *Burm.* in Anthol. etc. I. p. 707 sqq. 4) *Catalecta* in specie, s. collectio epigrammatum. 5) *Aetna*, quod poema alii adsignant *Cornelio Seuero*, vt *Theod. Gallus*, h. e. *Clericus*, qui edidit illud et *Corn. Seueri* fragm. in necem M. T. Ciceronis, aliaque fragm. cum *Scaligeri*, *Lindenbrogii* suisque notis, Amstel. 1703. et, innouato titulo, ibid. 1715. 8. ***). Contra *Lucilio iuniori* vindicat *Wernsdorf*. in poet. latin. minor. vol. IV. init. add. eumd. in tom. V. part. III. p. 1468. et 1472. atque *F. C. Mat-*

*) conf. cel. *Heyne* praef. ad vol. IV. Virg. et prooemia ad ea minora carmina, quae in illo vol. reposuit atque obss. criticis, philologicis et literariis illustrauit. Recepit vero 1) *culecem*, et subiecit id carmen, ab ipso probabiliter restitutum, cum notatione interpolationum; 2) *Ciris*; 3) *Catalecta*; 4) *Copam*, et 5) in *Moretum*.

**) e. g. *Diuersorum veterum in Priapum Iusus*, P. V. M. *Catalecta. Copa. Rosae* etc. *Veneriis* in aed. her. Aldi et Andr. soceri. 1534. 8.

***) Conf. *Introd.* II. pag. 403 sq. vbi de *P. Cornelio Severo*, *Quidii* aequali. egi. add. de eodem *Not. br.* pag. 293 sqq. et *Suppl.* p. 400 sqq.

Matthaei (v. Suppl. I. p. 400 sqq.) sed abnegat *Lucilio Rukkopf* in praef. ad Senecae Opp. tom. II. pag. XII. sqq. — 5) *Moretum*, quod post alios *Wernsdorf*. l. mem. II. p. 247. 264 sqq. IV. part. II. p. 815. etc. adserit *Septimio Sereno*, idque et *Sept. Seueri* opusculorum ruralium fragmm. edidit, tom. II. pag. 279. conf. addenda tom. IV. part. II. p. 818. 6) *Dirae in Battarum flauium*, a V. D. adseritur id carmen *Valerio Catoni* et ab *Arnoldo* editae sunt doctaeque explicitae *Valerii Catonis*, *Grammatici*, *Dirae* etc. Lugd. B. 1652. 12. et a *Burmanno* II. in Anthol. II. p. 647 sqq. (conf. Suppl. I. p. 402 sqq.) — 7) *Priapeia* s. lusus atque epigr. LXXXVII. in Priapum, ab aliis Virgilio; ab aliis Ouidio; ab aliis Domitio Marso aut aliis adsignata etc.

15. *C. Iulius Caesar Octavianus Augustus*, nat. a. v. c. 691. denat. v. c. 767. a. Chr. 15. varia scripsit, quorum fragmm. collegerunt *Ian. Rutgersius* in Varr. lectt. lib. II. cap. 13. pag. 135 sqq. et *I. Alb. Fabrici*, in lib. Imperatoris Caesaris Augusti temporum notatio, genus, et scriptorum fragmenta. Hamburg. 1727. 4. add. *Io. Guil. Bergeri*, respond. M. Christph. Frid. Ayrmanho, luctulentam doctamque disp. s. *specimen rhetorices Augustae*, Vitemb. 1713. 4. — In memorata collectione inuenitur etiam nobile illud monumentum *Ancyranum*, s. index rerum ab Augusto gestarum. *Oberlin* V. C. suae Taciti editioni, Lips. 1801. tom. II. p. 837 sqq. inseruit, paucis omissis, monumentum *Ancyranum suppletum ab Edm. Chishull in antiquitat. asiaticis*, suisque et aliorum obss. illustrauit. — Laudandus quoque est *C. Cilnius Maecenas*. v. Introd. II. p. 333 sqq. Not. breu. pag. 255 sq. Suppl. I. p. 404 sq. vbi p. 405 sq. quaedam addituli

tuli de *Domitio Marso*, nobili quondam poeta epico et epigramm. tempore Augusti.

16. *M. Vitruvius Pollio*, Veronenſis patria, qui temporibus Caſaris. atque Auguſti, horum gratia et laude matheſeos, praefertim architecturae floruit, et aetate iam prouectus ſcripſit de *architectura* libros decem, ſaepe editos a virisque doctis illuſtratos. Princeps edit. eſt: *Vitruvius* et *Sextus Iulius Frontinus* de aquis, quae in Urbem fluunt, edente Io. Sulpicio, Verulano, fol. ſine l. et anni nota (Romae.) — *Alteram* aetatem et nouam e codd. et ingenio recenſionem inſtituit Io. Iocundus, Venet. ſumtu Io. de Tridino, alias Tacuino, 1511. fol. cum figg. — repet. et repargati libri curis ſecundis, cum Frontino, Florent. ſumtu Phil. de Giunta, 1513. et 1522. 8. et ſ. l. et typogr. nota (Lugd. Gall. formulis Guil. Huijon typographicis,) 1523. 8. — *Tertia* aetas habuit parentem *Guil. Philandrum*, qui primum edidit ſine contextu commentarios in Vitruuium Romae 1544. etc. tum prodierunt: *M. Vitruvii* de architectura libri X. omnibus omnium editionibus longe emendatiores, collatis veteribus exemplis. Acceſſ. *Guil. Philandri* — annotatt. caſtigatiores et plus tertia parte locupletiores etc. Lugd. Bat. 1552. iterum Geneuae ap. Io. Tornaesium 1586. 4. mai. Pſeniſſima et hucusque optima quidem, nec tamen ſatis adcurata, ex recenſione *Philandri*, cum huius commentariis, (non, integris,) aliorumque excerptis notis, et cum Lexico Vitruuiano *Bernardi Baldi* curata eſt a Io. de Laet. Amſtel. ap. Ludou. Elzeuir. 1649. fol. cum figg. — lat. cum ital. verſione et commentario March. *Bernardi Galiani*. Neapoli 1757. fol. v. *Laur. Giuſiniani* Saggio ſtorico-critico ſulla tipograf. del Regno

Regno di Napoli. In-Napoli 1793. 4. tom. II. p. 207. — Nouissima ed. et recensio est: *M. Poll. Vitruuii de architectura libri decem.* Ope cod. Guelferbytni, edit. principis ceterorumque sub-fidiis recens. et glossar. in quo vocc. arti propria germ. ital. gall. et angl. explicantur. Il-lustrauit *Aug. Rodt.* Berol. 1800. 4. mai. add. Kupfer zu Vitruvs X. Büchern von der Bau-kunst, mehrentheils nach antiken Denkmälern gezeichnet, mit kurzen latein. vnd teutschen Erklärungen von *Aug. Rodt.* Berol. 1801. mai. fol. Idem V. D. Vit. libr. germanice vertit. Lips. 1796. mai. 4. II. voll. interspersis notis in textum lat. criticis et cum lexico Vitruuiano. Plura de edit. versionibus explicationibus etc. v. in Introd. II. p. 339 sqq. Not. br. p. 203 sqq. Suppl. I. p. 322 sq. II. p. 506 sq.

17. *M. Valerius Messala Corvinus*, nat. circ. ante Ch. N. 59. v. c. 695 vel 694. Mortis annus non satis certus est. Bonus imperator, orator et historicus. Varia scripsit; sed nihil tulit nostram aetatem. Nam qui hodie sub eius nomine circumfertur libell. ad *Octavianum Augustum de progenie sua* est spurius multo se-rrioris aevi foetus. Editus est interdum cum scriptoribus historiae romanae, aut cum Floro, aut ex rec. Hearnii cum Eutropio, et separa-tim in vsum scholar. a *C. H. Tschuckio*, Lips. 1793. 12. conf. Introd. II. p. 346 sqq. Suppl. I. p. 331 sq.

18. *Aemilius Macer Veronensis*, Ouidio et Virgilio amicus, obiit a. v. c. 737. a. Ch. N. 18. poeta, cuius tamen scripta omnia interierunt. Duo autem *Macros* poetas distinguit cel. *Heyne* ad Tibüll. II. 6, 1. ed. tert. Libellum, qui sub *Macri* nomine aliquoties editus est, de *viribus herbarum*, saeculo IX. aut serius ab inficeto poeta

poeta maloque medico compositum fuisse, critici iudicant. De eo, item de *Titio Septimio*, poeta lyrico et tragico, de *Albino* et *Tito Valgio Raso*, poetis epicis; de *L. Vario* poeta epico et tragico, qui cum *Plotio Tucca* Virgilii *Aeneida* post illius mortem emendasse dicitur, v. *Introd.* II. p. 349 sqq. *Not. breu.* p. 303 sq. *Suppl.* I. p. 491 sqq. inprimis p. 493 sqq. de fabula, tragoediam, *Tereus* inscriptam, a *Vario* fuisse confectam: denique p. 498 sqq. de aliis poetis, *Ovidii* et *Horatii* aequalibus.

19. *Antonius Musa*, Octavianus Caesaris archiater, nova et felici curationis ratione celebris et Augusto gratus atque iucundus. *Sueton.* in vita Augusti cap. 59. et 81. Perperam ei adtribuuntur libb. 1) *de tuenda valetudine ad Maecenatem*, et 2) *de herba betonica*, cuius posterioris exemplum: *In hoc opere contenta. Ant. Musae de herba Vetonica lib. I. L. Apulei de medicaminibus herbarum liber I. per Gabriel. Humelbergium — recogniti et emendati, adiun-cto commentariolo eiusdem. f. a. et l. in 4. (dedicatio scripta est Isinae 1537.) cum multis Th. Reinesii animaduersis. mssis habeo. Conf. Introd. II. p. 352 sqq. Not. br. p. 212 Suppl. I. p. 330 sq. Halleri bibl. botan. I. p. 63.*

20. *Quintus Horatius Flaccus*, nat. Venusiae aut, ut alii malint, Venusii, in confinio Appulorum et Lucanorum, (vnde audit poeta *Venusinus*.) Olymp. CLXXVIII. 4. v. c. 689. Varron. a. Chr. 65. (al. 66.) mort. Olymp. CXCIII. 1. v. c. 746. a. Chr. 9. (al. 8.) poeta splendido ingenio, lectione atque imitatione graecorum poetarum maxime lyricorum exposito, et phantasmatum sublimium capaci, praeditus, princeps lyricorum poetar. romanorum, et bonus poeta satiricus. Caesare interfecto, Athenas profectus

est, ibique studio philosophiae artiumque delectatus. Sedata autem republica Romam rediit, atque inprimis floruit gratia Augusti et Maecenatis, ac Virgilio Varioque fuit iacundus. Priuatam vero vitam (ut plurimum in villa sua commoratus,) praetulit publicis muneribus honoribusque. Ingenii sui fellicis, philosophiae, quae summos decet ornatque poetas, popularis et sermonis poetici exquiliti, ornati elegantisque atque rerum argumentis prudenter adcommodati luculentissima supersunt testimonia, eiusque carmina omnis aetatis laudem plausumque tulerunt; sunt vero *Odarum* libri IV. *Epodon* lib. vnus; *carmen saeculare*; *sermonum* libr. II. *epistolarum* libr. II. et *de arte poetica*; quae iam antiquitus nacta sunt bonos interpretes, praecipue *Helinium Acronem* et *Pompon. Porphyriorem* *). Sed de eius vita, ingenio, scribendi ratione, philosophia, poematibus, horum editionibus, quae paene sunt innumerae, aliisque rebus ad eum pertinentibus iam multi V. D. (quorum alibi feci mentionem, et quorum numerus facile augeri potest,) adeo copiose, interdum in vtramque partem disputarunt, ut longa non omnium, sed plurimorum scriptorum editorumque enumeratione ab instituto nostro nimis aberrarem. Quare in commemoratione praecipuarum et classicarum editionum tantum subsistere licet. Editionum stirpes, familias et cognationes curatius pleniusque, quantum fieri potuit, deduxit ac distinxit *cel. Mitscherlich* in praefat. ad tom. I. edit. Opp. Horat. *Printeps* edit. habetur, quae s. l. a. et typo.

*) In breui Hor. vita ex Sichardi cod. praefixa ed. Benin. Basil. 1527. 8. sic indicantur: „Compendiati sunt illum Porphyrius, Modestus I. Galenus Acron, omnium optime C. Aemilius.“

typographi nota in 4. in Italia prodit, quam Maittaire aliique circ. 1470. Mediolani ab Antonio Zarotto factam existimant; sed propter typorum diuersitatem dissentit. et *Morellius* in nota ad Pinelli catal. II. p. 324 lq. ubi permultae Horatii edd. excitantur. Per Ant. tamen Zarottum Mediolani an. 1474. fol. ac saepius deinceps per eundem aut alibi per alios in Italia *Horat.* carmina; et eodem anno 1474. Mediol. per Zarot. primam edita sunt *Acronis* in *Q. Horat. Flacci opp. expositis.* fol. — Novam plurimum editionum Venetarum; interdum quibusdam hinc inde sectionibus immutatis; duxit familiam *Christophor. Landinus*, cum obis commentariis *Hor. opp.* primum Florentiae per Anton. Miscominum 1482. fol. et deinceps certatim Venetis; etiam additis *Acronis* et *Porphyrionis*, atque *Mancinelli* comment. ex recognitione *Io. Franc. Philomusi Pisaurensis*, Venet. 1490. fol. etc. prodierunt. In Germania primum Horatii editionem, ita ut lingulae partes peculiarem haberent inscriptionem; curavit *Io. Cubitenfis*, *Liptzge per Baccalarium Martinum Weibipolensem*, 1492. 4. (v. quae notata in Suppl. I. pag. 409.) postea *Iac. Locher*, Prof. Gymnasii Friburg. ex codd. in Germaniae biblioth. custoditis, cum quibusdam adnotat. lepidisque figg. ligno incis. opera et impensis *Io. Reinhardi*, cognomento *Gürniger*. Argent. 1498. fol. quae ed. inter principes est referenda. Altera aetas eaque correctior incipit ab ed. et ex recognitione *Aldina*, cum metrorum generibus et emendat. Venet. 1501. 8. rec. 1509. 8. 1519. (quae emendatissima existimatur,) et 1527. 8. — *Iustinus*, et emendatae et rariae, quae interdum discedant quoque a superioribus, 1503. 1514. et 1519. 8. suam habuerunt propaginem; quod etiam fere dicendum

est de *Ascaniana*, maxime tamen ex ed. romana a. 1495. expressa, cum *Iodoci Badii Ascensii* explanatione, Par. 1503. fol. 1505. 8. cum asteriscis Ascensianis, et saepius; dissentiunt tamen Ascens., a. 1519. cum commentar. vett. notisque Bonfinis et Aldi, et 1529. fol. saepius a prioribus. Textum Aldinum, ut multae aliae edd. habet quidem, sed subinde e codd. correctum, ed. (per Sim. Carpentarium, Lugduni,) § 1. cum notis criticis, 1511. 8. — *Henr. Glarionus* in inscriptione suae editionis, Friburgi Brisgoiae 1523. 8. et sexies dein repetitae, arroganter promisit plura, quam ipse praestitit. — *Q. Horat.* — opp. cum commentariis *Acronis* grammatici — nuper quam accuratissime castigati aeditque (sic) ac amplifi. indice illustrati. Basil. ap. Val. Curionem. 1527. 8. curante *Mich. Bentino*. Nouam recensionem, *tertiamque* aetatem constituit *M. Muretus*, qui saepe discessit a priscis Aldinis et scholia addidit, Venet. ap. Ald. iun. 1551. 8. 1552. 8. 1555. 8. et saepius tum Venetiis, tum alibi. Memorandae sunt edd. *Plantinianae*, quae tamen non vnius sunt generis, cum notis *Theod. Pulmanni*, qui codd. contulit et emendauit textum, Antwerp. 1557. 8. 1558. 12. inprimis Antwerp. 1566. 12. et saepius; ex iisque prodierunt Cruquianae et Heinsianae edd. *Quarta* et noua quasi aetas enata est studio *Dionysii Lambini*, primum ex fide atque auctoritate X. libror. MSS. et cum eius copiosis eruditisque commentar. Lugd. per Io. Tornaesium, 1561. 4. rec. Venet. 1565. 4. tum Horatius ab eodem *Lambino* recognitus, et cum aliquot aliis exemplaribus (VII) antiquis comparatus, multis locis purgatus, iisdemque commentariis, plus tertia parte amplificatis, illustratus. Paris. apud Io. Macaeum 1567. fol. Vtraque editio per Galliam, Germaniam

manum et Italiam est certatim repetita. Edit. Lambinar. rarissima habetur Veneta ap. P. Manut. 1566. 4. et optima, Parisina, 1604. fol. propter additos *Adriani Turnebi commentar.* et in fine *Theod. Marcili ad Q. Hor. Fl. quotidianas et emendatas lectiones.* — *Horatii — poemata omnia.* Exactiori multo fide, innumeris ad veram metri rationem locis restitutis, recognita: variis etiam lectis, nunc primum ad marginem appositis: doctiss. item virorum argumentis et annotatt. quam diligentissime illustrata. Francofurti ap. her. Christi. Egenolph. 1569. 8. — *Int. Cruquius* carminum librum quartum, ex antiquiss. codd. cum commentariis falso adhuc Porphyroni et Acroni adscriptis suisque adnotatt. Brugis Flandr. 1565. 8. tum satyrarum libr. II. Antwerp. ex officina Plantin. 1579. 8. separatim; postea iunctim *opp. Horat.* ex XI. codd. et schedis aliquot emendata, et plurimis locis cum commentariis antiquis expurgata, cum suis enarrationibus, observatt. et V. L. edidit Antwerp. ex offic. Christ. Plantini. 1578. 4. et saepius. — Edit. Cruquil Plantin. Lugd. 1597. 4. access. Iani Doussae commentariolus et ineditus scholiastes, vel, ut Cruquius dicit, commentator, h. e. sylloge scholiorum, quae ille ex codd. Blandd. margine spatioque interlineari eruit: illa ed. saepius repetita est, sed classica iudicatur et admodum rara est editio septima Cruquiana, ex offic. Plant. Raphellng. 1611. 4. — Melioribus et criticis edd. sunt adnumerandae cum scholiis *H. Stephani*, sine a. et l. (Paris. 1577.) 8. et quibusdam accessionibus locupletata. f. l. (Paris.) 1588. 8. etc. — cum scholiis viror. doct. et varietate lect. ex VI. codd. et optimae notae libris, opera *Ge. Bersmanni*, Lips. 1602. 8. et saepius dein aeq. — cum erudito

Laetani: *Torrentii* comment. et *Petri Nandi* in
A. P. Antwerp. ex offic. Plantin. 1608. 4. est
 infer. add. principes numeranda: → et aliquo-
 ties repet. — Ex recens. et cum notis *Dav.*
Heinsii, qui multa tentavit, nec rase pervertit,
 ex offic. Plant. Rapheling. 1605. 8. si haec ge-
 nuina est. (v. Suppl. I. p. 416 sqq.) — Acc.
 Horatii ad Pisones epistola et Aristot. de poe-
 tica libell. ordini suo — restitutus, ib. 1610. 8.
 et, sine Aristot. at cum libro de Satyra Hora-
 tiana, Lugd. Bat. apud Lud. Elzeu, 1612. 8. et
 12. — et, quae optima est ed. cum animaduersis,
 Heinsii in *Hor. opp.* longe auctorioribus. Lugd.
 B. ex offic. Elzeu. 1629. 12. et sic *Hor. opp.*
 ex Heins. recens. saepius vel cum eius notis,
 vel sine his sunt repetita, etiam cum doctis
 notis *Ian. Rutgerii*, Lutet. ex typogr. Rob.
 Steph. 1613. 12. et a *Burmanno*, cum lectt.
Venulinis Ian. Rutgerii, Trai. Bat. 1699. 12.
 Heinsium tamen *Tanaq. Faber* ex ingenio, et
 coniectura interdum iusto audaciore, *Hor. opp.*
 cum notis, Salmur. 1671. 12. castigans, acer-
 bius infectatus est: atque textum a *Fabro* con-
 stitutum retinuit eius gener. *Io. Andr. Dacier*,
 qui *Horat.* lat. cum gallica versione, et copio-
 sis animaduersis, varii generis varique pretii,
 sed ipsi allegoriae studio abreptus edidit Paris.
 1681. 12. X. voll. et saepius. — Accurata est
Hor. opp. recensio, ad codd. et edd. vett. facta
 a *Iac. Talbot*, Cantabr. 1699. 4. rec. ib. 1701.
 12. expressa etiam in splendida ed. *Hor. Opp.*
omnis: aeneis tabulis incidit *Io. Pine*, Lond.
 1733. 8. II. voll. — Non tantam opem prae-
 stitit *Wilhelm. Baxter*, quantam promisit in in-
 scriptione: *Q. Hor. Fl. Eclogae, una cum scho-*
liis perpetuis, tam veteribus, quam novis. —
Adiecit etiam, ubi visum est, et sua textumque
ipsum plurimis locis, vel corruptum vel tuerba-
tum

tum *instituit* W. Baxter. Londini 1707. 8. —
 rec. cum nonis notis s. inanibus in Bentleium
 strictoria, ib. 1725. 8. acc. nouae notae, anim-
 aduersi. quam plurimae in Bentlei. et Cuning-
 ham. ib. 1739. 8. quam quidem edit. J. M. Gesne-
 rus recudi fecit, sed, aulis quibusdam Bax-
 teri in textu sublati, notis suis, et lectt. varr.
 additis reddidit multo meliorem Lips. 1752. et
 1772. 8. rec. Lond. 1772. 8. tum repetita ad-
 sperfis nonis, breuibus quidem, at vtilibus, ob-
 seruatt. Io. Car. Zennii Lips. 1788. maj. 8. —
 rec. Glasg. et Lond. 1798. 8. — *Quintam* aeta-
 tem felicibus auihus auspicatus est Rich. Bent-
 leius, qui, sagacitate ingenii et reconditoris
 eruditionis copia adiutus superiorum editorum
 merita, vti et audaciam, superauit. Sed, vbi
 etiam errauerit, acumen et subtilitatem ingenii
 admiraberis: Prodiit prima eius editio, notis
 ad calcem libri reiectis, Cantabrig. 1711. 4.
 rec. emendatior, notis cuius paginae substratis,
 Amstel. 1713. 4. — cum indice locuplet.
 ib. 1728. 4. Lips. 1764. 8. II. tom. Lond. 1765.
 8. II. voll. — notis Bentl. in compendium et
 lectionibus quibusdam, quas Rich. Bentl. L. in
 praefat. siue in notis probarat, in textum re-
 ductis a Thoma Bentleio, Cantabr. 1713. min. 8.
 Multos autem grauesque nactus est Bentleius
 aduersarios: quorum doctissimus et acerbissi-
 mus, idemque ingenio et acumine non minus,
 quam libidine corrigendi par Bentleio est Ale-
 xander Cuningham, qui Q. Hor. Fl. poemata
 ex antiquis codd. et certis obseruat. emendauit,
 variasque scriptorum et impressorum lectt. adie-
 cit: in primis stilum acuit contra Bentl. in al-
 tera veluti parte: *Al. Cun. animaduersiones in*
Rich. Bentleii notas et emendatt. ad Q. Hor. Fl.
 Hagae Com. ap. Thom. Iansson. 1721. 8. et eod.
 anno Londini apud fratres Vaillant et Prevost.

Præter Lambinum aliosque *Semadenius* Cuninghameum potissimum sequutus est, et novam quamdam dedit recensionem, atque vim, pulcritudinem sensumque carminum et poetæ artificium perite exposuit, et cautius, quam Dacier, venatus est allegoricam interpretationem in ed. lat. cum versione gallica et observatt. criticis: *Les Poësies d'Horace*, disposées suivant l'ordre chronolog. et traduites en François avec des remarques critiques, Paris 1728. 4. II. voll. — correct. et auct. Paris 1756. 8. X. voll. ordine carminum reuocato. Vt mittam multas alias criticas aut varietate lectionis instructas, aut a nitore et venustate, aut a splendore commendabiles, aut pueris scholisque aptas; adhuc laudandæ sunt edd. *Jos. Valartii*, Par. 1770. 8. — Birmingham: typis Baskerville 1770. 4. — carmin. cum adnotatt. gallic. *Lud. Poinssinet de Sivry*, Paris. e typogr. Didot, 1778. 8. Bipontina 1783. 8. cum notis critic. *Io. Christ. Frid. Wetzel*. Lignit. 1799. mai. 8. Reliquis tamen edd. melioribus omnino æquiparandæ et ob interpretationis rationem præferendæ sunt edd. Iani et Mitsch. *Q. H. Fl. opera* recensuit, varietate lectionis et perpetua adnotatione illustravit *Chr. Dan. Iani*, Lips. tom. I. 1778. tom. II. 1782. mai. 8. (quatuor tantum odorum libros ab ipso curate editos, intelligenterque explicatos absoluerè posuit morte præmatura impeditus:) quam immutavit et novam *Opp. Hor.* recensionem, sed sobrie ad codicum fidem constitutera, et commentario amplo valdeque erudito, in quo et sensus verborum et virtutes poeticæ, comparatis etiam Græcorum locis, poetæque ingenium atque artificium scite periteque declarantur, ornare coepit *cel. Chr. Guil. Mitscherlich*, Profess. Gotting. *Q. H. Fl. opera illustravit*

uit etc. Lips. 1800. tom. I. et II. mai. 8. — Nitida curatque facta ed. est: Q. H. Fl. quae supersunt, recensuit et notulis instruxit *Git. Wachsfield*, (qui modo bene, modo male vel ex suo ingenio vel de aliorum coniectura aut lectione, interpunctionis etiam ratione bene habita, refinxit,) Lond. 1794. II. voll. — Mentionem adhuc faciam editionis, quam *Principe de Fürstenberg* curatam esse constat, et editam Pragae 1760. Inscripta est: Q. H. Fl. opp. quae vulgo exstant, omnia prius ad exemplar Bentleii excusa, nunc insertis duabus odis (n. 39 et 40 libri I.) nouissime repertis, (Romae in bibl. Palatina, olim Heidelberg.) aucta, addita quoque de harum odorum inuentione epistola (perbreui) G (Gasparis) Pallaucini. II. tom. subiectis textui paucis varr. lectt. f. l. et a. 8. in forma obliqua. Alia igitur edit. forsan eiusdem formae rarioris praecessisse videtur. Splendidae sunt edd. Lond. apud *Gul. Sandby*. 1749. II. voll. mai. et min. 8. — Argentor. curante *Iac. Oberlin*, (qui varias lectt. IV. codd. Argentor. sub finem adiecit,) Argent. 1788. m. 4. f. min. fol. — Parmae, cur. *Jos. Nic. de Akara*, qui codd. vsus nouam quodammodo fecit recensionem, typis Bodonian, 1791. m. fol. et 1793. 4. et 8. — Londin. cum varr. lectt. notis variorum et indice locuplet. II. tom. (curante *Car. Combe*) 1793. m. 4. — Paris. in aedibus Palatin. ex edit. Argentorat. ducta, quibusdam tamen hinc inde mutatis, exc. Petr. Didot natu minor, cum XII. allegoricis min. figg. a. reipubl. VII. (1799.) mai. fol. De edit. nitidis in Britannia excusis et versionibus anglicis v. *Brugger*. View etc. p. 580 sqq. et Supplem. etc. p. 102 sqq. — Odorum libri, vel ars poetica, vel reliqua poemata haud raro sunt separatim edita notisque illustrata. E mul-

tis notatu digniores edd. etc. videntur. *Q. R.*
Fl. ars poetica; epistola ad Pisones, cum com-
 mentario notisque anglice scriptis, Lond. 1749.
 8. tum secunda ed. inscripta, *Hor. epp. ad Pi-*
sones et August. subiectis praeterea II. diss. crit.
 ab. 1753. 12. II. voll. — tertia ed. auctior et
 correct. Cambridg. 1797. 12. II. voll. rec. quar-
 tum ib. 1766. 12. nomine auctoris, *Hurd*, ad-
 dito, (quo facto Hurdii ed. et comment. ger-
 manice vertit *Eschenburg*, Lips. 1772. m. 8. II.
 tom.) denique Lond. 1776. 8. III. vol. — *Hor.*
epp. cum versione metrica; histor. introd. et
 observationibus doctis, germanice scriptis, *C.*
M. Wielandi, Dessau. 1782. 8. repet. Lips. 1787.
 et 1790. 8. pari modo *Hor. Sat.* Lips. 1786. et
 1794. 8. — *Hor. Oden*, vebersetzt v. mit An-
 merk. erläutert von *Car. Willh. Ramler*, II. tom.
 Berol. 1800. 8. — De laudibus vitae rusticæ
 commentarius in secundam *Hor.* odam e libro
Epodon. Autore *M. Jo. Witzio*. Francof. 1625.
 8. — In varias linguas sæpe sunt translata
Hor. poemata vel omnia, vel singula: in mul-
 tis aliis libris maioris minoris molis, aut
 sparsim vel vindicatur *Horat.* vel eius vita
 enarratur vel de eius ingenio, vitiis virtutibus-
 que poeticis indicatur, vel eius opp. locaque
 explicantur, tentantur aut illustrantur. Jam
 nubem eiusmodi scriptorum excitavi, aut ad
 alios de Horatianis copiosos provocavi in In-
 trad. II. p. 363 sqq. Not. br. p. 256 sqq. Suppl.
 I. p. 406 sqq. II. 519 sqq. quibus addi possunt:
Horat. de A. P. liber ad Pisones, lat. et an-
 glice, cum notis crit. hist. et poet. per *Car.*
Roscommon. Dublin. 1743. 8. — De satiræ at-
 que epistolæ Horatianæ discrimine scripsit *Car.*
Morgensfern. Lips. et Dantisci, 1801. 4. (conf.
 ephem. litt. Gotting. 2. 1802. pag. 1390 sqq.) —
Obseruatt. grammat. in *Hor.* scribere, et in
 progr.

progr. Hal. Sax. 1801. 8. *Horat.* l. carm. I. et II. explicare instituit M. *Beniam. Frid. Schwinder*, Rector.

21. *M. Verrius Flaccus*, grammaticus, clarus tempore Augusti, et senectute confectus obiit imperante Tiberio. Varia scripsit, quorum tantum supersunt fragmenta, cum Festo edita. Inprimis notandi sunt *Fasti anni romani* a Verrio Flacco ordinati, Praenestæ quondam marmori incisi: quorum *reliquias*, quæ erant servatæ atque intelligi poterant, (sunt vero fragmenta IV. mensium, Ianuarii, Martii, Aprilis et Decembris,) reperit, collegit, illustravit et cum ceteris Verrii operum fragmentis etc. edidit *P. F. Fogginus* in opere splendido, Romæ 1779, mai. fol. cum tabulis aeneis. v. Introd. II. p. 355 sqq. ubi quoque pag. 348 sqq. egi de *fastis Capitolinis*, quos Onuphrius Panvinus confudit cum fastis Verrii Flacci, et p. 361 sq. de *L. Fenestella* ac libellis, de *sacerdotiis et magistratibus rom.* qui perperam ei attribui solent, et auctorem habuerunt *Andr. Floccum*, de natum a. Chr. 1452. Not. breu. p. 209 sq. (p. 210 sq. et Suppl. II. p. 507 sq. de *Fenestella*) Suppl. I. p. 338 sq.

22. *P. Rutilius Lupus*, rhetor, quem sub Augusto vel Tiberio vixisse, demonstravit *Dax. Ruhnk.* in praef. p. XIV. sq. Is vero, post alios, quorum idem edd. recensuit in praef., optime edidit doctisque adnotatt. illustravit *P. Rutilii Lupi de figuris sententiarum et elocutionis libros duo* acc. *Aquilae Romae et Rutilii Rasiniani de eodem argumento libri*. Lugd. B. 1768. 8. v. Supplem. I. p. 329 sq. *Herrl.* in censura. ed. *Ruhnk.* in ephem. litt. Erfurt. 1769. plag. IX. acutas quasdam protulit emendationes.

23. *P. Ovidius Naso*, Sulmonensis ex Pelignis, familia equestri ortus et natus a. v. c. 711. ante C. N. 43. Postquam Romae et Athenis cum fructu operam dederat litteris; ex quibus tamen scholis amorem studiumque declamationis, cuius vestigia vel in eius poematibus crebra, nec semper grata comparent, et loquacitatem quandam retulerat: dein Romae quibusdam mulieribus erat functus: patre mortuo, ut studio poeseos vitaeque molli amoris inveterato vnice indulgeret, ab omnibus munis publicis se abdicauit. Primum insinavit ingenii carminumque suauitate atque praestantia in Augusti gratiam, ex qua tamen sua culpa et imprudentia excidit, ab eoque Tomos in Ponti Euxini littore relegatus et in exilio, cuius poenae causam inuestigarunt plures viri docti et alii aliam deprehendisse sibi visi sunt, (ut alibi ostendi,) fatis interceptus est a. v. c. 770. a. Ch. N. 17. Felicis venae poeticae et ingenii fertilissimi, nec tamen rare mire luxuriantis, atque sermonis puri, elegantis copiosique, in libris autem quibusdam lasciui, (conf. *Quintil.* I. O. X. 1, 88.) leges verecundiae ac pudoris petulantius migrantis, et egregiae cum seuerioris tum inprimis amoenioris doctrinae multa eaque luculenta reliquit documenta, quae quando edita fuerint ab Ouidio, *Masson* in eius vita inquisiuit. Scripsit vero 1) *Heroides*, in quibus quidem interdum ludere et ab ingenio naturaque prisca aevi aberrare videtur; at nouum carminis genus inuenit; 2) *Fastorum libros VI.* priores, in quibus, ex pontificum commentariis, carmine elegiaco, sacra, antiquitatem et caerimonias Romanorum tam grata foecundaque ratione descripsit, ut sterilem materiam fecundaret; 3) *Metamorphoson libros VI.* carmine heroico, quo sibi

sibi ipse promissit immortalitatem, et ex quo maxime elucet ingenii splendor atque vbertas. Novum quasi religionis systema condidit, vel potius veterum commenta fabulasque graecas, ex mythicis et tragicis graecis collectas, veteresque etruscas et patrias, ad theogoniam, cosmogoniam resque religiosas pertinentes, diligenter congestit, bene ut plurimum disposuit, ingeniose exornavit, pulcreque, at interdum iusto vberius amplificavit *). 4) *Amerum libros tres* haud modeste verecundeque confectos; 5) *artis amatorias* libr. III. 6) *remedia amoris* libr. I. 7) *Ibis* siue *diras in Ibis* mordaces, sub cuius nomine num Cornutum, an C. Iul. Hyginum deuoverit, non explore certum habemus cognitumque; 8) *Tristium* (elegiarum) post relegationem et in itinere, atque *ex Ponto* Romam missarum, *libros V.* nec non 9) *epistolarum e Ponto libros IV.* In illis elegiarum et Tristium et e Ponto libris, licet admodum flebilibus, atque ad satietatem propemodum querelarum perpetuarum plenis, tanta tamen inest copia orationis, comparisonum et digressionum, tantaque formularum sententiarumque variatio, ut lector non taedio vnius eiusdemque cantilenae enecetur, sed cum noua quadam voluptate ad illarum studium excitetur. Add. Vita di Publio Ouidio Nasone, (auctore Rosmini.) Ferrariae. 1789. 8. II. tom. Alter tomus peculiarem quoque habet inscriptionem: *Esame de' defecti di pregi caratteristici di P. Ouidio Nasone.* Opus laudatur. — Alia Ouidii scripta

*) conf. Bayle Diction. voc. *Ovide*, *Gignii* praefat. ad suam *Metamorph.* edit. et Io. Guil. Lud. Meilmanni commentar. de causis et auctoribus narrationum de mutatis formis, ad illustrandum maxime et diiudicandum opus metamorphosium Ouidianum. Göttingae et Lips. 1786. m. 8.

scripta perierunt; alia, quæ adhuc sub nomine illius circumferri solent, partim aperte sunt spuria, partim dubia; ad posterius genus referuntur a nonnullis V. D. 1) *Nux*, elegia; Ovidii quidem ingenio non indigna, 2) *Halieuticon* fragmentum f. principium operis maioris, idque trunatum capite, quod Vilius in præfat. ad Halieutica, et Wernsdorf in poet. lat. minor. I. p. 142 sqq. Gratio potius adferendum duxerunt, et Wernsdorf. ib. p. 147 sq. de alio *Halieutici* fragmento, quod quidem Ovidianum quibusdam visum est, erudite disputavit, et utrumque fragm. reddidit atque interpretatus est *). — Primum edd. opp. antiquissimas recentioresque notabiliores, quæ in quatuor ætates siue familias possunt disparti, memorabo: *Prima* quidem ætas secunda fuit editionum; at parum curate paratarum, nec ex optimis doctrinarum edd. msst. cum omnium, tum singulorum operum. Atque nubem illarum excitarunt Maittaire, imprimis Panzer in anal. typographichs. Princeps igitur opp. editio habetur, *Bonomiensis*, Opp. scil. metamorphos. amator. fast. et trist. a *Francisco Putzolano* recognita, typ. Balthesar. Azogidi. 1471. fol. v: *Panzer* I. p. 204. et vol. IV. p. 242. inprimis *Audiffredi* specim. hist. critic. editionum italicarum, facc. XV. p. 405 sq. de ed. Opp. nempe, epistolar. lib. amorum libri III. de arte amandi libr. III. de remedio amoris; metamorphoseon libri XV. in Ibin; fastor. libri VI. tristitum libri V. de ponto libri IV. de pulice; de philomela; de medicamine faciei; de nuce, Bonon.

*) De reliquis libris Ovidio suppositis dubiisque v. *Fabric*. B. L. I. p. 262 sqq. et, uti quoque de Ovidio etc. *Intrud*. II. p. 440 sqq. *Nor. breu.* pag. 276 sqq. præcipue pag. 278 sq. quænam, primæ fuerint edd. *Suppl.* I. p. 445 sqq. II. præf. p. VIII. etc.

Boron. 1471. fol. cum *Patrolani* epistola. — *Romae* operum volumina II. ex recognit. Io. Andreas ex offic. Conr. Schweynheym et Arn. Pannartz prodierant; et sec. cel. Panzer. II. p. 425. (ubi alios citat,) vol. I. quod complectitur libros *Metamorphoson*, Romae 1471. fol. vol. II. quod comprehendit reliqua et gemina et quaedam dubia opp. s. anni nota, eodem forte anno; suspicante autem *Lairs* in indice librorum ab inuenta typogr. I. pag. 161 sq. in principio a. 1472. Sed compara, quae scripsit *Audiffred.* in catal. add. roman. saec. XV. p. 77 sqq. nisi dixeris, vol. quod continet libros elegiarum, s. 1470 iam exiisse prelo; deinde a sequenti sub prelo fudasse vol. quod comprehendit *Metamorph.* libr. idque absolutum fuisse, additis anni, loci et typographor. nominibus. Nam *Ovid. de arte amandi et remedio amoris*, Augustae Vindel. iam a. 1471. Kal. Febr. prolam Gintheri Zauner. fol. reliquisse, constat; illius autem edit. lectiones, exceptis paucis quibusdam lenioribus, ab edit. recentioribus raro discedere, animaduertit *Freystag* in apparatus litt. I. pag. 476. *). Quare suspicor, illam edit. ex edit. *romanae* volumine, quod continet illos Ovidii libros, esse reductam, et hoc uno aut binis annis prius lucem adspexisse: nisi ex comparatione utriusque editionis fiat manifestum, ed. August. fluxisse ex cod. mss. **) —

Ad

*) Ibid. p. 477 sqq. recensentur plura Ovidiana: scil. *ars amandi* Lips. 1498. 4. *Fastorum libri*. ib. 1512. 4. *Metamorphos.* libri cum comment. Raph. Regii. Lugd. et Paris. 1501. 4. iidem libri cum enarrata. Raphaelis Regii, s. loci et typogr. nota. 1505. fol.

**) Florentiae in B. Dominican. S. Marci adseruari edit. antiquam *Opp. Ovidian.* s. 4. loci et typographi nota cum adnotat. *Angeli Politiani* mssis, testatur Franc. Anton. Zucharis in *linere literat.*

per

sine notis, Amstel. 1713. III. voll. 12. rep. a. 1717. licet inscriptio, eam Heinfil cura prodire, mentiretur, et. 1725. 12. III. tom. Postea tamen ope librorum tam scriptorum quam editorum novam instituit recensionem, et saepe discessit ab audacia N. Heinfil, cuius tamen curas secundas et longe pleniores, quas ille vivus adhuc promiserat, adicere potuit: *P. Ovidii Nasonis opera omnia, IV. voll. comprehensa* cum integris Iac. Micylli, Herculis Ciofani, et Dan. Heinfil notis, et Nic. Heinfil *) curis secundis, et aliorum in singulas partes, partim integris, partim excerptis, adnotatt, cura et studio *Petri Burmanni*, qui et suas in omne opus notas adiecit. Amstel. apud Ianfonio-Waesbergios. 1727. 4. tom. IV. Basis est, ed. N. Heinfil 1668. Acrior et maior praefatio in bibliopolas, Chippingium, Maitharium etc. tum omitenda et suppressa, in lucem demum Amstelod. 1756. 4. prolata est. — Parabiles haecque *Ovid. opp.* editiones sunt: Lond. ex offic. Iac. Tonson et I. Watts 1712. 12. III. tom. Londin. curante *Mich. Maithaire*, qui tertio tomo quasdam adiecit V. lectt. — ex recens. N. Heinfil, cum eiusdem notis integris, (plenioribus ex ed. Burmann,) cura *Io. Frid. Fischeri*, qui indicem plenissimum adiecit, Lips. 1758. 8. II. voll. reperet. *ibid.* 1773. 8. III. tom. — Bipontina 1782. 8. III. voll. — ex rec. *Burmanni*, (reductis interdum lectionibus quae codd. auctoritate suffulcirentur, ab Heinfilio aut a Burmanno expunctis, et meliore interpunctionis cura adhibita,) curante *Chr. Guil. Mitscherlichio*, sine notis.

*) Ab Heinfilio quoque permulta Ovidii loca in illius *Adversariis*, a Burmanno II. Harlingae 1742. 4. editis, pag. 1—8. et passim frequenter castigata sunt.

notis. Gottingae, tom. I. 1796. tom. II. 1798. m. 8. Tom. III. qui solam clauem contineat, adhuc desideratur. — Singulorum poematum permultae factae sunt editt. quarum antiquissimae aut notabiliores rarioresue vti et versiones a Maittaire, Panzero, Fabricio, et partim a me alibi, sunt indicatae. Ego vero, ne extravagari videar, h. l. recentiores tantum edd. memorare cogor. *Heroides*. Io. Henr. Kronmayerus retensit et notis instruxit. Lips. 1719. 12. — Idem suae editioni *Musaei* addidit *Epistolas Ovid.* II. Leandri ad Hero et Herus ad Leandrum. Ienae 1721. 8. — Her. et A. Sabini *) epp. ex emendatt. N. Heinsii, P. Burmanni et Iac. Frid. Heusingeri (edid. *Chr. Heusinger*.) Brunsvic. 1786. 12. — Notanda est versio gallica *Claudii Gaspar. Bâchet, domini de Meziriac*, cum eiusdem vberimis doctisque commentariis. Burgis. 1686. 8. rec. additis quibusdam Meziriaci opusculis profaicis ac poeticis. Hagae Com. 1716. 8. — Amatoria, (*Heroides, Sabini* epp. libri Amorum etc.) e rec. P. Burmanni cum varietate sectionis praecipua (cod. Helmstad.) (ed. *Chr. Gli. Wernsdorf*.) Helmstad. 1788. 8. II. tom. — *Metamorphoseon* libri saepe a renatis litteris sub prelis sudarunt. — Vtilis est edit. *Thomae Farnabii*, Amstelod. Io. Iansson. 1655. 12. — Londini 1677. 12. — Ed. *Dan. Crispini*, in usum Delphini, in Anglia recusa est primum, e recens. *Io. Freind*. Oxon. 1696. 8. m. tum Lond. 1708. 8. et octies adhuc, nouissime, 1785. 8.: splendide, accedentibus adnotatt. ex Iac. Constantii Fanensis, Henr. Loritii Glareani, Micylli, Ciofanii, Heinsii, Burmanni, etc. commentariis. Dublin.

G 2

Georg.

*) De quo v. Introd. II. pag. 362. Suppl. I. pag. 454 seq.

Georg. Gieson. 1739. 4. (v. *Brüggen. Vltw* etc. p. 6114qq. vbi multae Ovidianorum poem. editiones aequae ac versiones anglicae recensentur.) — Laudanda est edit. *Metamorphos.* e rec. P. Burmanni: varietate lectionis et notis (eruditis) perpetuis illustravit *Theoph. Erdmann Gierig*, scholarum (tum) Lennep. in Montania, (in praesenti, Tremonensis,) Rector. Lips. tom. I. 1784. tom. II. 1787. mai. 8. — lat. et gallice cum expositionibus *Banierii* et figg. aen. a Picarto aliisque artificibus sculptis. Amstel. 1732. II. voll. m. et III. voll. 12. Exstant quoque lat. edd. cum versione vel gallica, vel anglica, vel italica, notisque. v. Suppl. I. pag. 470 1qq. *Fastorum* libri VI. ex recens. P. Burmanni. Revidit et notas maxime criticas tum aliorum, tum suas, itemque libror. singulorum descriptionem adiecit *Ge. Christ. Taubnerus*, Lyc. Laub. Conrector. Laubae et Lipsiae 1747. 8. — Habeo *Fastorum* cum argumentis exemplar f. a. et l. (probabiliter Lipsiae.) 4. *Tristium* (elegiarum) cum notis grammatic. *J. Verburgii*. 1713. 12. — Utilis doctaque est ed. *Trist.* et *e Ponto lib.* cum notis *Phil. Theodori Verpoortensis*. Coburgi. 1712. 8. — Eosdem libros edidi, cum, varr. duorum codd. lection. notisque. Erlangae 1772. 8. — Iidem libri et *Ibis* cum lect. varietate et clauae *Ier. Jac. Oberlin* Argentor. 1778. 8. — Liber in *Ibis*, cum interpretat. gallica et notis a *Mich. de Marolles*. Paris. 1661. 8.

24. *Gratius Faliscus*, Ovidii aequalis: doctus quidem et bonae poeta, neque tamen secundum a *Virgilio* locum meretur. Primus autem Romanorum fuit, qui artem venaticam carmine composito et *Cynegeticon* inscripto explicare sustineret. Codicem, qui *Gratii* et *Nemesiani*

nemesiani Cynēgeticon, cum *Ovidii* Halientico continebat, Actius Sannazarus e Gallis adportavit in Italiam; eumque, postea a Io. Lucretio Aeslandro descriptum, *Georgius Logus*, Silesius, additis *Nemesiani* et *Calpurnii Bucolicis*, primus edidit Venetis in sedibus hered. Aldi et Andr. Soceri. 1534. 8. — negligenter recusat. eod. anno, in offic. Henr. Steyner. 8. et apud Seb. Gryphium, Lugduni. 1537. 8. — Inter epigrammata et poemata vetera *Petr. Pithoeus* edidit *Calpurnii* et *Nemesiani* eclogas. nec non *Gratii* et *Nemesiani* Cynēgetica. Paris. 1590. 12. et Lugd. 1596. 8. Ad hanc expressa est ed. inscripta: *Dareti Phrygi* de bello Troiano libri VI. a *Corn. Nepote*, (verius Ios. Iftano) lat. carmine donati; it. *Lucani* panegyricum ad Calp. Pisonem; *Gratii* et *Olympii* Cynēgeticon; *Rufi Festi Auieni* descriptio orbis; *Olympii* et *Calpurnii* Bucolicon. Antwerp. ap. Ioach. Trognaesium 1608. 8. — rec. per Alex. Gar. Trognaesium, Duaci 1632. 8. — *Casp. Barthius* edidit, dum Pithoeanam quidem ed. fecit basin, at ex ingenio correxit, comment. addito, *venaticos et bucolicos poetas latini*. Hanoviae 1613. 8. cum fragm. *Vespr. Spurius*. — *Iani Plittii Venatio nouantiqua*, h. e. auctores rei venaticae antiqui, cum Bucolicis *Nemesiani* et *Calpurnii*, cum comm. *I. Plittii*. Ex offic. Elzeu. 1645. 8. et, mutata tantum indicis prima pagina, additaque noua dedicatione ad Christianam, Suecorum reginam, 1653. 8. — Idem Vlitius curas secundas in scriptores venaticos deinceps seorsum edidit an. 1655. — *Gratii Cynēget.* latine edidit, in versus anglicos transulit, notisque eruditis illustravit *Christoph. Wasse*. Londini 1654. 12. *Gratii Fal.* et *Nemesiani Cynēget.* notis perpetuis variisque lection. adornauit *Thom. Johnson*, aliaque addidit. Londini.

dini 1699. 8. (v. *Brugemann View. etc.* pag. 631 sqq.) — Plena, splendidaque est ed. Haueſcamp. *Poetae lat. rei venaticae ſcriptores et bucolici antiqui*, cum notis integris, doctor. viror. Lugd. Bat. et Hagae Com. 1728. 4. — Melior tamen eſt ea, quam curauit P. Burmannus: *Poetae lat. minores, cum integris doctozum virorum notis* (quibus inferuit Rob. Tuti ineditas in Venaticos adnotation.) et quorundam excerptis. Leidae 1731. 4. II. tom. Tomo autem priore *Gratii et Nemeſiani* cyneget. cum *Nemeſ.* fragm. de aucupio; item eclogae *Nemeſ.* et *Calpurnii* continentur. — Textus ſolus *poetarum latin. minor.* ex edit. P. Burmanni repetitus eſt, Glasguae 1752. 8. — *Gratii Falſci et M. Aurelii Olymp. Nemeſiani Cynegetica* cum notis P. Burmanni integris et aliorum ſelectis. Mitau. 1775. mai. 8. — Eadem aliorumque de venatione, aucupio et piſcatu carmina et fragmenta, ſecundum ordinem a Iano Vlitio ſerpatum, in textu autem *Gratii* et *Nemeſ.* conſtituendo vt plurimum, paucis locis exceptis, ex recenſione Burmann. reddidit, eruditisque notis illustrauit I. Chr. *Wernsdorf*, in tomo I. poetarum lat. minorum. Altenb. 1780. 8. et in prooemiis ad tom. I. pag. 3 ſqq. et ad tom. II. pag. 34 ſqq. de utroque poeta et edd. diligenter diſcruiſit, item tom. IV. 2. p. 806 ſq. et alibi in add. ad tom. IV. et V. collegit ſpicilegia. Conf. *Introd.* II. p. 406 ſqq. *Not. breu.* p. 291 ſqq. *Supplem.* I. p. 484. et II. p. 346.

35. *T. Liuius*, Pataulinus: natus Olymp. CLXXX. 2. v. c. 695. ante C. N. 59. obiit a. Chr. 18. al. 19. v. c. 770. al. 771. anno aetatis 76. Vbi Romam ſe contulerat, naſtus eſt Auguſtum imperat. et admiratorem ingenii ſui
et

et nutritorem: quo mortuo, rediit in patriam, ac priuatam degit aetatem. *Historiam romanam*, ab urbe condita vsque ad ann. 744. a mira facundia, ab vbertate lactes, orationis elegantia, grauitate, prudentia ciuili arteque pragmatica valde commendatam*), conscripsit libris XL. aut XLII. quorum tamen maxima pars interlit: namque ad nostram aetatem peruenierunt libri XXXV. librorum vero CXL. exstant epitomae, quae *Florum* habere dicuntur auctorem. Incredibili studio diligentiaque Freins-hemius ea, quae hodie in Lioio desiderantur, ex graecis latinisque monumentis congeffit atque explicuit. Fragmentum quoddam *Brunsius* in cod. quodam rescripto Romae reperit. De alijs fragmentis, quae nonnulli inuenisse sibi vili sunt, res est partim falsa, partim dubia incertaque. De versione *arabica* a libro LX. vsque ad LXXXVII. quam *Vella*, Prof. L. L. OO. Palermi in cod. quodam detexisse opinabatur, alibi dictum est. — *Editionum* omnis aetas a renatis litteris fuit ferax, eaeque in sex classes possunt dispesci. Nec tamen omnes, qui adhuc supersunt, libri ab initio statim exierunt e prelis. Quatenam autem princeps sit editio, non conuenit inter viros doctos. Alii *romanam*; *Livii historiar. romanar. Decades* III. ex recognitione *Io. Andreae*, episc. Aler. per Conr. Schweynheym et Arn. Pan-narz, f. a. fol. principem esse contendunt; et ad an. 1459. referunt; contra alii edit. *romanas* earumdem Decadum ex recognitione *Io. Ant. Campani* per Vdalt. Gallum, fol. sine anni

G 4

nota,

*) V. *Quintil.* VIII. 1, 3. (vbi tamen dicitur quoque *Pollio Asinius*, putasse in Lioio inesse *Pataenitatem*, et alii alia culpam in eo, alii vero quum defendunt aut excusant.) VIII. 3, 53. X. 1, 101 sq.

nota, II. voll. principatum auferunt, atque *Loire* in specimine etc. p. 137. a. 1469. sed ita, ut prima decas 1469. duae autem ultimae non ferius, quam ineunte a. 1470 primam viderint lucem; atque *Audiffred.* (quem v. in catal. edd. rom. saec. XV. p. 25 sqq. et p. 32.) a. 1470. *Rossi* autem et alii an. 1472. adsignant. v. *Panzer*, A. T. II. p. 412 et 414. et vol. III. p. 64. de ed. *Veneta* per Vindel. de Spira, cum epist. Andr. Aler. fol. In fine decadis quartae legitur annus M. CCCC. LXX. (1470.) Tertia romana ap. Contr. Schweynh. et Arn. Pannartz, a. 1472. fol. mai. Ex romana prima plurimae saec. XV. edd. fluxisse videntur. In his notanda est: *Liuii Decades* I. III. et IV. cum adnotatt. *Marci Ant. Coccii Sabellici*, qui Livium ad vetustum exemplar contulit, Venet. 1491. fol. (v. *Panzer* A. T. III. pag. 303. et 309.) — Altera aetas incipit ab ed. *Moguntina*, libro XXXIII. a cap. 17. §. 6. et parte libri XL. a cap. 37. ex cod. Moguntino aucta cum praefat. Vlrici Hutteni, Erasmi Roterod. et Nic. Carbachii, cum L. Flori epitome. *Mogunt.* in aedib. Schöefferi, 1518. fol. Ab *Hurnmel.* in neue Bibl. H. p. 131. diuersitas exemplarium huius edit. notatur. — Diuersum exempl. in fine, 1518. cum praefat. Carbachii, data idib. Mart. MDXIX. (1519.) est in bibl. cel. *Panzeri.* v. eius A. T. IX. p. 539. — Ex illa fluxit, sed ex codd. emendata, cum Floro et Polybil histor. libr. V. latinitate donati a Nic. Perotto, cura *Francisci Asulani*, Venet. in aed. Aldi et Andr. Asulani foveri 1518 — 1521. et decadis quintae libri V. an. 1533. (in quo quinto vol. sunt libri Liuii a Grynaeo reperi.) V. voll. 8. — et Decad. I. III. IV. ibid. 1520. fol. et 1521. fol. de quibus v. Serie dell' Ediz. Ald. et *Panzeri* A. T. vol. VIII. sub illis annis.

nis. — Dec. I. III. et IV. et epitome Florent.
per hered. Phil. Iuntae 1522. 8. — Decadis
quintae libri V. nunc primum excuss. ib. in aedi-
bus Bernardi Iuntae 1532. 8. (v. *Baldini annal.*
typogr. Iunt. II. pag. 177 sqq. et 227.) — *Liui.*
access. decadis V. libri V. numquam antehac
editi cum chronologia Henr. Glareani. Venet.
in aed. Lucaeanton. Iuntae, 1532. fol. — Gla-
reani autem chronologia *Liuiana* primum ad-
dita est editioni rarissimae *Basileensi*, quae *ter-*
tiam classem ducit, et in qua, adluhante *Sy-*
monis Grynaeo, libri V. decadis quintae ex cod.
Laurishemensi, nunc Vindobon. primum adie-
cti sunt, cum praef. Des. Erasmi, Basileae in
offic. Frobeniana. 1531. fol. mai. Haec mater
fuit amplae familiae: eminet tamen ed. Basil.
cum adnotatt. *B. Rhemii* et *Sigism. Gelenii*.
In offic. Froben. 1535. in initio; sed in fine
1534. fol. etc. et cum eorumd. notis ibid. e
rec. *Coelii Secundi Curionis* 1549. fol. — Pell-
oiter successit *Carol. Sigomus*, qui faciem prae-
tulit criticis in eximia ed. Aldina Venet. 1555.
fol. — auct. et in schollis correctiore, ib. 1566.
fol. iterum auct. et correct. vna cum defensio-
ne scholior. contra Robortell. ib. 1572. 1592. —
Quarta aetas habuit haud felicem parentem,
Ian. Gruterum, qui primus libros secuit in mil-
linores partes s. capita, contextum castigauit et
suis, maximam partem politicis aliorumque notis
operauit, Francof. 1608. — quinquies deinceps
usque ad a. 1659. 8. et Par. 1625. fol. rec. —
Editioni a. 1628. nouam Gruter. addixit ope-
ram, edd. principes codicesque consultit mul-
taque mutauit, et vero interpolauit. Felicior
fuit aetas *quinta*, auspice ac sospitatore *Io.*
Frid. Gronou. e cuius recensione textus *Liuii*
primum prodijt Lugd. B. ex offic. Elzev. 1649.
12. III. voll. *quartus* tomus, qui etiam seor.

sum venit, continet Gronovii in Lijlum notas: — rec. textus sine Gron. notis, Lugd. B. Elzev. 1653, 12. III. tom. — Amstelod. 1661. 1665. 12. III. voll. — Denuo Gronovius recognovit textum, eique subiiecit perpetuas suas et Car. Sigonii variorumque notas. Amstelod. ap. Elzev. 1664. 1665. 8. III. voll. quam ed. eius filius, *Iac. Gronov.*, suis aliorumque notis auctiorem, repetendam curavit, ib. 1679. 8. III. voll. — rec. Basil. 1740. III. voll. mai. 8. — Notanda est ed. *Io. Douiatii* in usum Delphini. Par. 1679—1682. IV. voll. 4. nam in ea Freinsheimii supplementa integra primum comparent: repet. additis *Clerici* notis. Venet. 1714. sq. 4. VI. voll. *Clerici* autem ed. cum eius notis et Freinsheim. supplementis prodijt Amstel. 1710. 8. X. voll. — vitiose rec. omittit tamen Freinsheim. supplem. cum praef. *I. M. Gessneri* lectu dignissima. Lips. 1735. 8. III. tom. — *Sextam* aetatem ornarunt *Crevier* et *Drakenborch*. Prior contextum Gronov. paucis locis e libris scriptis editisque immutatum cum Freinsheim. supplem. reddidit et illustravit. Par. 1735—1741. mai. 4. V. voll. — Idem edidit *Liuium* cum notis, vsui scholarum adcommodatis. Paris. 1746. 8. VI. voll. — Omnium tamen superiorum editorum merita partim aequavit, partim superavit, et tamen aliis criticis reliquit spicilegium *Arn. Drakenb.* qui multos libros scriptos editosque contendit, textum recognovit, suisque eruditis et aliorum adnotatt. saepe iusto liberalius instruxit, cum supplem. Freinsheim. et in ultimo tomo cum aliis opusculis atque indd. Lugd. Bat. 1738—1746. VII. voll. mai. 4. — *Drakenborchii* recensio basis facta est editionis nitidae a *Tho. Ruddimanno* curatae, Edinburgi, 1751. 12. IV. tom. — rec. ib. 1752. 1764. et 1772. 12. (iv. de illa et aliis edd. versionibusque

que anglicis obseruatt. librisque ad *Liuium* pertinentibus, *Brüggem*. View etc. p. 632 sqq. — *Fr. Andr. Stroth* edere coepit *Liuium*. Lipsi. postea Gothae 1780. sq. 8. II. tom. quos diligentius recensuit, melius curatiusque interpretatus est iterumque edere atque continuare coepit *Fr. Guil. Döring*. Gothae, vol. I. II. 1796. vol. III. 1801. 8. — ex rec. Drakenb. textum cum varietate lectionum bonoque glossario *Liuiano* edidit *Aug. Guil. Ernesti*. Lipsiae 1769. III. tom. mai. 8. — ib. 1785. V. tom. min. 8. — *Liuii*. — cum supplementis *Freinsheim*. Bipont. 1784—1786. 8. tom. XIII. — Fragmentum ex libro XCI. histor. *Liuii* ex cod. MS. rescripto primus euulgauit *Faust. Jac. Brunus*. Hamb. 1773. fol. — cum scholiis *Gionenazii* cura *Franc. Castallerii*, Romae eod. anno. — et rec. cum praef. *I. A. Ernesti*, Lipsi. eod. anno. 8. — Idem repetitum quoque est et subiectum edit. *Liuii* secundae cum adnotatt. etc. *Crevier*, ex recent. Drakenb. Venet. 1791. 8. VI. tom. (prior ed. ibid. prodit 1759. 8.) — *Liuii* hist. ex rec. Drakenb. cum indice rerum, acc. gentes et familiae Romanorum, auctore R. Streinno: nec non *Ernesti* glossarium *Liuianum*, auctius nonnihil et in locis quam plurimis emendatum. Lond. 1800. VI. tom. 12. — Excerpta ex *Liuiio* aut chrestomath. *Liuianam* in usum scholarum bene concinnarunt *Car. Lud. Bauer* (*Exc. Liuiana*, cum not. Laubani 1766. 8. tum, praefixo titulo: *Chrestomathia Liuiana* etc. Lipsi. et Lauban, tom. I. 1770. tom. II. et III. 1774. 8. denique cum inscriptione: *Liuiana excerpta, vel Chrestomathia Liuii*. Sect. I. ex Decade I. Lipsi. 1785. — sectio II. et III. e Decade II. III. IV. et Pentade vltima, ibid. eod. anno. 8.) *M. Fr. Soergel*, Lemgou. 1772. et 1784. II. tom. 8. et *Christ. Guiljelm. Snell*, (histo-

Historisches Lesebuch aus des Livius Werken gesammelt. Gießae 1795. m. 8.) — In linguam german. transtulerunt *Liuii histor. I. Fr. Wagner* et *G. Chr. Ehrh. Westphal.* Lemgou. 1776 — 1785. mai. 8. VI. tom. — *Ge. Christi. Matern. a Cilano*, cum obff. *Ge. Chr. Adler.* Hamburg. 1777 — 1779. 8. VIII. tom. — *Gottfr. Grassi.* Halae 1789 — 1793. 8. VII. tom. et *I. P. Oftertag*, cum obff. Francof. ad M. 1790 — 1798. X. tom. Conf. Introd. II. pag. 408 sqq. Not. breu. p. 192 sqq. Suppl. I. p. 308 sqq. II. p. 305 sq. Add. *Ch. Gf. Muellert* obseruat. *Livian.* Specimen, Citzae 1789. 4. — *Morhoffi* Patavinitatem *Livianam* breuioribus literis recensuit, variisque obff. auxit *Dan. Richter.* Rostoch. 1744. 4. — In Hamburg. vermischten Bibliothek, tom. I. Hamburg. 1743. 8. sunt in part. I. pag. 150 sqq. et III. p. 681 sqq. *Alb. Dieter. Treckell*, zufällige Gedanken ueber einige Stellen des T. *Liuii.* — part. II. p. 203 sqq. *J. A. F.* Untersuchung einer Stelle des *Liuii*, im III. Buch. cap. 41. — part. V. p. 751 sqq. *Jo. Sam. Müllert* disquisitio de patrio I. *Bruti* animo ad recte interpretandum locum *Liuii* II. 5. contra auctorem animaduers. criticarum in scripta *Rollini*, (gallice scriptarum,) Amstel. 1740. 8. — *H. Bredenkamp.* animaduers. ad *Liui.* IX. 28. X. 6. et 7. XXII. 10. In *Schul. Magaz.* I. 2. et *Pratie* atque anonymi animaduers. ad illas, ib. II. 1. — *Saxii* Onom. I. pag. 196 sqq.

26. *Trogus Pompeius*, illustris historicus, Augusti imp. aetate, composuerat latino sermone XLIV. voluminibus totius orbis, praesertim Graeciae historias, quas *Iustinus* in compendium redegit. Trogi vero ipsius labor interit.

27. *Caesar Germanicus*: quod cognomen ob devictos Germanos accepit, Drusi filius, Augusti imp. nepos, in lucem editus a. v. 737. ante C. N. 17. Auctore autem Tiberio, gratiae illius atque auctoritati invidente, per Cn. Pisonem, tum Syriae praefectum, Antiochias a. v. 772. a. Ch. 19. (al. 20.) veneno est sublatus. v. *Sueton.* in vita Caligulae cap. 2 sqq. Variorum carminum auctor; *Prognostica* ex varis graecis astrologicis transtulit, quorum fragmentum restat, inprimis *Arati*, poetae graeci, *phaenomena*, versibus latinis paula quidem liberius, nec tamen infeliciter, expressis, quae viri docti Caesari Germanico contra Rytgersium, G. I. Vossium et Nic. Heinsium vindicaverunt. Princeps edit. vna. cum Manilio prodit Bononiae. 1474. fol. *) Tum in collectione Astronomicorum, Venet. ap. Ald. 1499. fol. et in offic. Sanctandreae 1589. 8. Critica rarique est ed. *Arati* Phaenom. et *Prognostica*; interpretibus M. T. Ciceroni, Rufo Festo Avienus, Germanico Caesare. C. Iul. Hygini astronomicon. Parisi. apud Gull. Morell. 1559. 4. Emendatius pleniusque edita sunt atque illustrata ab Hugone Grotio *Opera Caesaris Germanici*; in Syntagmate Aratorum, Lugd. B. 1600. 4. Plenissime *Caes. Germanici* opera omnia, quae existant, cum lat. tum graeca, cum Grotii comm. notisque suis et aliorum, nec non epigramm. et versus C. I. Caesaris, Octavianii Augusti, et Neronis Claudii Caesaris, edit Io. Conr. Schwarz, Coburg. 1713. 8. eaque in Schwarzii miscellan. philologic. et theologicis primum locum occupant. *Germanici* oppi

*) De hac et Venet. ed. 1498. 4. atque Aldina collectione v. Fabricii B. G. IV. pag. 98 sq. et pag. 100 sqq. de aliis edd.

opp. — *Christi. Frid. Schmid*, Rector scholae Lüneb. 1728. Nouissime cl. *Buhle* in vol. II. *Arati* etc. Lipsi. 1801. 8. *Germanici Caesaris Aratea et in eadem commentaria*. Basis est ed. *Morell.* a. 1559. sed ex *Grotii* correctionibus et *Buhlii* coniectura passim textus est mutatus: vid. censur. in noua biblioth. Berol. a. 1802. tom. II. P. II. fascic. 8. Cf. *Saxli Onom.* pag. 203 sq. Introd. II. p. 473 sqq. Not. breu. p. 301 sqq. Suppl. I. p. 491. II. p. 339.

28. *M. Antistius Labeo*, (de qua v. *Aeg. Meneghi* inuenit. Iuris ciuili, Franq. 1700. 8. cap. XX. p. 95 sqq.) et *C. Ateius Capito*, (a Chr. 17. consul suffectus,) isti Celeberrimi. v. *Saxli Onom.* I. p. 302 sq.

29. *M. Manilius*, Romanus, poeta et carminis heroici *astronomici*, siue de sideribus, librr. V. inter Romanos parens. Floruit circ. a. Chr. 8. Quintus tamen liber haud integer ad nostram peruenit aetatem. Nouitati materiae, quam primus latino carmine tractare atque illustrare conatus est *Manilius*, indeque orae difficultati, et ipsi temporis illius, quo curatio siderum cognitio desiderabatur, rationi ac superstitioni orationis hinc inde asperae atque obscurae forma non minus quam errores sunt condonandi. In exordiis tamen, descriptionibus ac digressionibus cernitur ingenii poetici vis atque fertilitas et orationis copia. Tres autem editionum classes constituendae videntur. *Prima* incipit ab ed. *Noribergensi* a *Io. Regiomontano* curata sine villa anni, paginae et custodis nota, 4. quam, sequentibus editoribus vsque ad *Stoeberum* ignotam, *Schwarz.* Professor quondam *Aldorfinus*, posedit et in singulari commentat. de *prima Manilii Astronomicorum editione* etc. Altd. 1764. 4. (rec.

(rec. in *Waldau* Thesauro bio- et bibliograph. p. 102 sqq.) descripsit, et a. 1472. ad summum anno sequenti adserendam esse docuit. — Princeps olim habebatur *Bononiensis*, cum Arato *Germanici*, per Vgonem Rugerium et Doninum Bertochum, 1477. fol. Sed iam antecessit ed. rariss. *Neapolit.* typis *Ios. Hoensteys*, aut Hauenstein, in 4. fine anni nota, circ. 1478. v. cl. *Morali*. ad Pinelli cat. II. p. 346 sq. et *Laur. Giustiniani* Saggio. — sulla tipografia del Regno di Napoli. II. Neap. 1793. 4. p. 64 sq. — Est quoque Manil. in collectione astronomorum veterum in antecod. 6. memoratorum. — Alteram classem duxit *Ios. Scaliger*, e cuius audaciore recensione et cum illius castigat. atque commentario *Manilii* astronom. libri primum prodierunt Paris. ap. Mamert. Patisson. in offic. Rob. Stephani. 1579. 8. II. tom. repet. cum varr. lectt. notisque *Franc. Iunii*, in offic. Sanctandr. 1590. 8. — tum a *Scaligero* iterum recensiti et ex vet. cod. Gemblacensi repurgati, Lugd. B. 1600. 4. — tertium, e cod. Scaligeri denuo recensiti, cum accessionibus notarum illius et cum *Th. Reinesii* atque *Ism. Bullialdi* animaduersis. (curante *I. Henr. Boeckero*.) Argentor. 1655. 4. Pari sagacitate non minus, quam audacia *Rich. Bentley* in textu multa bene correxit, multa licentius mutauit, *tertiamque* condidit aetatem in ed. *M. Manilii Astronom. e recens. et cum notis Rich. Bentley*. Londin. 1739. 4. Quare haud pauci viri docti et editores sequentes improbarunt aut deseruerunt audaciores Bentley coniecturas atque lectionum mutationes. Textus quidem Bentleyanus recusus est Basil. 1740. 8. nec non a bibliopola Argentorat. Amand. Koenigio; sed postquam *Elias Stoeber*. Prof. Argentor. a bibliopola rogatus erat, vt opus absolueret, ille, codd.

codd. editionum aliorumque subsidiorum ope in notis saepe oppugnavit damnavitque audaciores Bentleyi mutationes, textumque saepius tentavit emendare atque interpretari, neque tamen criticis omnino probavit operam, in ed. *M. Manilii* — cum selectis variorum ac propriis notis — cura et studio *M. Eliae Stoeberi*. Argentorati 1767. 8. — Missis Scaligeri, Bentleyi ac Stoeberi conjecturis, curata est *Manili* ed. *Bipontina*, (cum Virgilio) 1783. 8. Pariter audaciores Bentleyi conjecturae partim reiectae, partim sub examen hunc vocatae in edd. *Edmundi Burton*, (cum Castigatt. Ios. Scaligeri, Fr. Junii et Mich. Fyri). Lond. 1783. m. 8. et *M. G. Pingré*, qui *Manil.* et *Cicero- nis Aratea* cum interpretat. gallica, (cui subiectae sunt notae gallico sermone confectae,) et notis, latine scriptis, edidit Paris. 1786. II. tom. mai. 8. conf. Introd. II. p. 433 sqq. Not. brev. pag. 298 sqq. Suppl. I. p. 487 sqq. et p. 493 sqq. ac p. 498 sqq. de aliis doctis Romanis.

CAPUT IV.

Periodus III. De imminente L. L. Senectute ab obitu Caesaris Octavianæ Augusti sue ab a. Chr. 14. ad mortem Traiani sue ad an. Chr. 117.

Splendida quidem haec aetas tulit ingenia, aluitque disertos homines, acutos philosophos, bonos historicos atque insignes poetas, sed patricos, qui praeclara superioris aetatis exempla imita-

*) Fyris edid. *Manil.* in usum Delph. Paris. 1679. 4. quam ed. commendant add. *Petri. Dan. Hæretii* animadu. ad *Manil.* et *Scaligeri* notas.

imitarentur et commendarent. Attamen nonnulli exstiterunt imperatores, liberales litterarum tutores: et eruditio crevit. Enimvero oppressa libertate, et studio exercitioque declamandi crescente, sensim obmutuit vera eloquentia. Contra, ut perfecta disciplina et simplicitate aurea sobriaque dicendi ratione, selecta fieri solet, ingeniosi scriptores, praesertim poetae acumen sententiarum et nitidam contortamque dictionem flosculosque orationis exquisitiores venari coeperunt. Denique confluxus peregrinorum, qui Romam transmigraverunt, et linguae latinae suos admiscuerunt dicendi modos, fecit, ut latinae orationis puritas et elegantia pedetentim corrumpetur. conf. Not. bz. p. 306 sqq. *Christoph. Meiners de imminuta oratione et eloquentia Romanorum prioribus saeculis a Chr. nat. in opusc. Geschichte des Verfalls der Sitten, der Wissenschaften v. Sprache der Römer in den ersten Jahrhunderten nach Christi Geburt etc. Vindob. et Lips. 1791. 8. p. 287 sqq.* Veber Litteratur in ihren Verhältnissen mit den gesellschaftlichen Einrichtungen und dem Geiste der Zeit. Ein histor. philosophischer Versuch der Frau von *Städel Holstein*, geb. Necker. Nach der neuesten Ausgabe des franzöf. Originals ins Deutsche uebersetzt von *Karl Gottfr. Schreier*. II. volk. Lips. 1801. 8. Nec tamen omnibus eius de antiquioribus temporibus iudiciis, licet ingeniose acuteque saepe latis, sublaribent critici.

1. *Caius Iulius Hyginus*, cognomine *Polyhistor*, natione Hispanus siue Alexandrinus, Ovidii familiaris et Palatinae biblioth. praefectus fuisse dicitur: vixit secundum Hieronym. in chronico Eusebii ad Olymp. CXCIII. p. 156. a. v. 746. ante Ch. N. 6. Ab illo diuersus est *Hyginus*,
H

gromaticus, qui circa Traiani et Hadriani tempora fertur vixisse. Nec idem esse, qui *Hyginus, mythographus*, videtur criticis quibusdam. Sub *C. Iul. Hygini*, cuius quidem scripta, a veteribus memorata, interierunt, aut potius plurium *Hyginorum* nomine circumferuntur 1) liber *fabularum* 270. quarum magna pars ex vero *Hygino* desumpta videtur; 2) *poeticon astronomicon*; 3) *Gromaticus*, s. de *castris metandis* liber; 4) *de limitibus*; 5) *de conditionibus agrorum*. — *Poetici astronomii* princeps ed. prodit Ferrariae per Augustin. Garnetium 1475. 4. tum Venetiis ap. Erhardt Ratdolt. 1482. 4. ibid. 1485. 4. etc. *Alberam* classem duxit ed. *Colonias*, ad codd. mast. emendata, opera et impensis Io. Soteris. 1534. Tum secundum Manker. in praef. a. 1535. 4. eam figg. et secundum *Hamberger*, Z. N. I. p. 563. *Hyg. poet. astron.* ad veterum exemplarum eorumque mstor. fidem diligentissime recognitum et repurgatum. Saltingiaci, opera et impensa Io. Soteris. 1539. fol. — *Iac. Mytyllus* primus e cod. Frisingensi edidit *Hygini fabular. libr.* et addidit *Hyg. poet. astronom. Palaeophat.* aliosque. Basil. ap. Io. Herdag. 1535. fol. rec. et auct. *Albrii philosophi* (qui vixit circ. a. 1217.) de debrum imaginibus libr. ib. 1549. et 1570. fol. (v. ad Fabr. B. Gr. I. p. 188 sq.) — *Fabulae* cum emendatt. et notis C. Barthii. Lugd. B. 1670. 12. — *Tertiam* aetatem stabilivit Thom. Muncker, qui *Hyg. fabb. et poet. astronom.* in collectione plurium scriptorum eiusdem argumenti, inscripta: *Mythographi latini* etc. ex codd. et coniecturis emendavit et doctissimis instruxit commentariis. Amstel. 1681. 8. II. Tom. cum figg. Plenissima est editio optimaque *Auctores mythographi latini, Cai. Iul. Hyginus* etc. cum integris comment.

ment. Mycilli, Schefferi ac Munckeri et omne-
datt. atque coniecturis Thomae Wopkensis, cu-
rante *Augustino van Staveren*, qui et suas anim-
aduerſſ. (ad meliorem et mythologiae et lati-
nitatis intelligentiam efficaces,) adiecit. Lugd.
B. et Amſtel. 1742. 4. cum figg. — *De limi-
tibus conſtituendis in Goefſii collectione rei agri-
ariae auctorum.* Amſtel. 1674. 4. *de caſtris me-
tandis* edidit *Scriuerius* cum *Vegetio* etc. ap.
Raphel. 1607. 4. emendat. *Rath. Schellius*, cum
Polybio de caſtris metandis et notis. Amſtel.
1660. 4. Conf. Not. br. p. 309 ſqq. Suppl. I.
p. 499 ſqq. et de *Hygino Gromatico*, Suppl. II.
p. 69 ſqq.

2. *Caius Velleius Paterculus*, Romanus, na-
tus a. v. c. 735. a. Ch. N. 19. Poſt varios in
militia gradus dignitatem Quaeftoriam et Prae-
toriam conſequutus eſt; ſed poſt interitum
Seiani, cui, vti et ipſi imperatori, nimium
adulando iocundus erat, honores, et probabi-
liter vitam quoque a. Ch. 31. amiſit. Reliquit
breue compendium, *Hiſtoriae romanae* libros II.
quorum tamen pars, praecipue ab initio, peri-
it. Eleganter quidem, terſe vniuſteque hiſto-
riam explicuit *Velleius*, Salluſtium imitatus;
ſed ſtilo florido uſus haud raro diſcedit ab
aurea ſimplicitate, et, in poſteriore hiſtoriae
parte, metu tyrannidis etiam coaſtus, inter-
dum a fide hiſtorica. Eius quidem fides ac
probitas hinc inde in dubium vocantur; quan-
quam haud deſuerunt, qui Velleium a crimine
vel nimiae adulationis vel malae fidei deſer-
derent. Ex cod. mſto Murbacenſi, qui vnicus
quondam ſupererat, ſed hodie non amplius
poſſeſt reperiſi, *Brutus Rhenanus* primum edi-
dit *Velleii Patere. hiſtor. romanae duo volumi-
na*, Baſileae, in aedibus Frobenii. 1520. min.
fol. Bene tamen Io. *Albr. Burerius* recentem a

prelo *Velleium* iterum exegit ad eundem cod. et summa cum religione curaque omnes vel minutissimas syllabarum vocabulorumque variationes enotavit editionique subiecit Rhenaniae. Hanc quod nullus hucusque inuentus est cod. sequentes editores modo pressius sunt sequuti; modo ex suis aut aliorum coniecturis loca corrupta sanaturi, haud pari felicitate deservierunt. Hinc posteriores tantum edidit. nominare licet. Primum in Velleio aliquid mutare instituerunt *Phil. Iunta*, (cum Iustino et Corn. Nepote,) Florent. 1525. 8. (v. *Bandini*. Iuntar. typogr. anal. II. p. 197 sqq.) et *Mich. Vascosanus*, qui *Velleium* addidit Appiani Alexandr. versioni lat. Paris. 1538. fol. Prope novum et a Rhenaniano diuersum Velleium, at mira temeritate abreptus, protrudit anonymus in edit. *Velleii*, subiecta Scriptoribus historiae augustae, antea Erasmi cura editis: *Vitas Caesarum*. — *C. Suetonius etc. annotatt. D. Erasmi Rot. et Bapt. Egwartii in vitas Caesarum. Accesserunt in hac edit. Velleii Paternuli libri II. ab innumeris denovo vendicati erroribus*. Basil. ap. Froben. 1546. fol. Hanc tamen adulterinam edit. sequentes editores, etiam critici, maxime expresserunt. De Velleio tamen praeclare meruerunt *Acidalius*, (iusto interdum proclivior ad mutandam vet. lectionem,) *Putranus*, (cui Aldus, Pauli filius, in sua edit. Venet. 1571. 8. cum scholiis, quidquid bonae frugis adtulerit, sublegisse arguitur,) inprimis *Iust. Lipsius*, (cuius commentar. ad calcem Tacit., Antwerp. 1607. fol. rec. 1627. etc.) et *Gerh. Vossius*, cum not. Lugd. Bat. 1639. 12. Amstel. 1664. 12. et saepius. — *Iani Gruterus* libros Velleii capitibus distinxit, recensuit et cum suis aliorumque notis edidit Francof. 1607. form. min. et in collectione historiae Aug. scriptor. latin. minor. Hano-

Hanoviae 1614. fol. — E recensione et cum notis *Nic. Heinsii*, felicioris cuitici in tractandis poetis, quam prosaicae orationis scriptoribus, Amstel. 1678. 12. cuius tamen iudicio plus iusto tribuit *Christoph. Cellarius* in sua edit. alioquin vtili notisque instructa, Lipsiae 1707. 12. — cum varr. lection. optimarum editionum, doctorum viror. coniecturis et castigat. Praemittuntur *Henr. Dodwelli* annales Velleiani *) (cura *Io. Hudson.*) Oxon. e theatro Sheldoniano 1693. 8. — accedit adnotationum libellus. ib. 1711. 8. — *P. Burmannus* eiectionem quasi concinnavit edit. (sed *Ruhnkenio* haud omnino plaudente,) et edidit *Vell.* cum suis integrisque variorum doctorum notis etc. Lugd. B. 1719. 8. — auct. et emendat. ibid. 1744. 8. II. voll. Rotterod. 1756. 8. — Commoda doctaque est edit. *Io. Frid. Gruneri* cum commentario et *Dodwelli* annal. Coburgi 1762. 8. Horum tamen merita vicit *Dan. Ruhnken*, dum lectionem primae editionis, quoad per leges criticas licuit, reduxit, atque eruditis notis varii generis illustravit, in altero autem tomo, postulante operis redemptore, ex *Burmanni* exemplo molem alienarum animadversionum repetiit Lugd. Bat. 1775. m. 8. Critica bonaque ed. est *Bipontina*, 1780. 8. — In linguam gallicam translatus est *Velleius*, cum textu lat. recognito notisque criticis atque histor. *Abb. Paul.* Paris. 1769. 12. I. vol. — Germanice vertit *Frid. Jacob.* Lips. 1793. 8. — Nouissima est editio: *Cassii Velleii Paterculi quas supersunt* — recensere et commentario perpetuo illustrare coepit *M. Chr. Dan. Iam.* — continuavit *Io. Chr. Henr. Kränke.* — Access.

H 3

D.

*) *Dodwelli* annales Velleiani, Quintilianei, Straboni — Oxon. 1692. 8.

D. Caroli Morgensterni commentatio de fide Velleii historica, et. Io. Frid. Hessel. adnot. criticae in Velleium. Lips. 1800. m. 8. Conf. Not. breu. p. 313 sqq. Suppl. I. p. 501 sqq. II. p. 529 sq.

3. *M. Annaeus Seneca*, Cordubensis Hispanus, regnante Augusto Romam venit, ibique artem dicendi professus est. Collegit *causarum civilium* sive *controuersiarum* decem libros, quorum primus, secundus, septimus, nonus et decimus supersunt integriores, corrupti tamen passim mutilique, reliquorum vero tantummodo excerpta s. fragmenta: etiam excerpta ex libris X. Restat quoque *Suasoriarum* liber primus tantum, neque hic integer. Stilus est concisus et gravis; sed argutus quoque atque declamatorius. Excerpta ex X. libris controuersiar. iam sunt in prima ed. Opp. Senecae filii Neapolitana. *Marci declamationes* in ed. Opp. Vtriusque Sen. Taruisii 1478. fol. per Bern. de Colonia, et aliis in edd. cum operibus filii, *M. Ann. Sen. rhetoris* opp. Bipont. 1783. 8. Filius illius fuit

4. *Lucius Annaeus Seneca*, Cordubae natus a. Ch. N. 2. s. 3. qui pater cum patre demigravit Romam, ubi a patre aliaque eloquentiam, et philosophiam, praecipue stoicam, quam adamat, edoctus est et excellentis ingenii beneficio tam felices fecit progressus, vt, quamquam fortunae inconstantiam ad ultimos vitae dies expertus est, amplissimos obtineret honores et Neronis moribus studiisque litterarum praeficeretur. Ab hoc postea muneribus diuitisque, quae supra modum priuatum erant eubctae, ornatus; sed tandem, senectute iam grauis, instigantibus inuidis hominibus ipsaque Poppaea, Neronis vxore, a. Ch. 66. ad mortem volun-

Vaticano, Venet. per Bernard. de Cremona et
 Sim. de Luero. 1490. fol. et 1492. fol. — Se-
 cundam classem habilitat *Desider. Erasmus*, qui
Senecae opera philosophica ad duorum cod. fidem
 recensuit, et multa emendauit, Basil. apud Io.
 Froben. 1515. fol. adiectus est *index in Claudium*
cum notis Rhenani. Sed Erasmus, quem illius
 editionis, ipso absente peractae, postea pudit,
 et iterum e codd. et coniectura recensuit *Senecae*
opera, et adhibita opera *Sigism. Gelenii*, cor-
 rectoris in offic. Froben.; purgavit contextum a
 multis portentis. Adiectae sunt notae *Des. Eras-*
mi Rotor. in bonam partem operis; *B. Rhenani*
in laudum de morte Cl. Caesaris; *Adolphi Agri-*
colae in declamatt. aliquot commentarioli; et
Frid. Pinciani, (cui exemplaribus scripsisset per-
 vetustis XVI.) castigatt. Basil. per Hier. Froben. et
 Io. Hernag. 1509. fol. (cons. Thesaur. biblioth.
 tomi IV. p. 314 sqq. ubi multae aliae edd. cum
 omnium, tum maxime singulorum opp. neo
 non versiones et VV. DD. iudicia excitantur.) — repetita tamen est illa, nonnullis Pin-
 ciani castigatt. ib. 1597. fol. —) Erasmiana se-
 cunda ed. et Pinciana correctione usus *Cochius*
Sus. Curio Senecae opp. emendata aut, Ste-
 phano indice, corrupta edidit Basil. Hernag.
 1557. fol. Melius consuluerunt Senecae Mu-
 retus, ingenio subinde iusto liberalius indul-
 gens, Gruterus, qui matos Palatin. contulit,
 cui vero lites intercesserunt cum Dionysio
 Gothofredo; inprimis Iust. Lipsius et Io. Frid.
 Gronov. duces tertiae classis. *Iani Gruteri*
animadversiones in L. Annaei Senecae opp. etc.
 praedierunt ex typograph. Hieron. Commelini
 1594. fol. etc. De ed. II. Commel. 1604. cum
 observatt. variorum, notisque vett. Roman. ad-
 ditis, et *Tirbini* ac *Senecae* nomine insignitis,
 v. Fabr. B. L. II. p. 113 sqq. et notit. litter.
 in

in ed. Bipont. p. XXXIV. fqq. — *A Iusto Lipsio* Sen. opp. emendata notisque illustrata prodierunt. Antwerp. 1605. fol. ab ultima Lipsii manu Antwerp. 1615. fol. aucta *Lib. Frommondi* scholiis ib. 1632. fol. — optima raraque Lipsii ed. est Antw. 1652. fol. adiunctis *Lib. Frommondi* ad apocolocyntosin et quaestiones naturales observationibus — cum notis variorum et *D. Heinsii*, Amstelod. 1620. 8. II. tom. etc. Nitidam criticamque edit. curavit *Io. Frid. Gronov.* qui primum edidit. *Senecae opera* Lugd. Bat. ap. Elzevir. 1649. 12. IV. tom. cum notis seorsum excusis; — rec. Amstel. Elsev. 1659. 12. IV. tom. — *L. Annæi Senecae* opp. quae exstant, integra Iusti Lipsii, I. Fr. Gronovii et selectis variorum commentariis illustrata. Acc. *Liberti Frommondi* etc. notae et emendatt. Amstelod. ap. Dab. Elsev. 1672. III. tom. 8. Tertius tomus inscriptus est: *M. Annæi Senecae rhetoris opera*, quae exstant, integris *Nic. Fabri*, *Andr. Schotti*, *Io. Fred. Gronovii*, et selectis variorum commentariis illustrata. — Acc. *Io. Schultingii* in eundem notae et emendatt. haecenus ineditae. — cum notis selectis, (curante Oleario.) Lipsi 1702. 1741. et (vitiose) 1770. 8. II. tom. — Opp. ad optimas add. collata: praemittitur notitia litteraria. Bipont. 1782. 8. II. tom. — Praeclaram criticamque ed. Opp. curare coepit cl. *Friedrichs Ern. Ruhnke*. Lipsi. vol. I. 1797. vol. II. (qui epistolas ad *Lucilium Iuniorum* continet, ideoque V. D. in praef. de illo, et nam auctior poematis, *Aetna* inscripti, fuerit, acute differit.) 1800. 8. Reliqua adhuc expectantur. Idem V. D. in vol. I. p. 416 fqq. fragmentum *de Otio* aut *secessu sapientis*, quod in codd. et edd. vet. cum libro de vita beata una serie connexum est, cum Mureto et Lipsio coniungit;

sed propter argumenti similitudinem post H-
brum de Constantia sap. collocavit. — De edd.
singulorum opp. aequè minus ac de libris, Se-
necae suppositis, eorumque edd. nec de ver-
sionibus agere hic vacat. Quare ad potiores
Tragoediarum edd. progredior. *Princeps* est
per Andr. Gallicum, fol. (f. l. et a. Ferracinae
circa a. 1484. aut 1485.) — ex recensione *Be-
ned. Philologi Florentini*. Florentiae 1506. et
1513. 8. *Alteram* aetatem constituit *Desid.
Erasm. Roterod.* qui suam tragoediarum re-
cognitionem permisit Aldo, ex cuius officina
Syn. Tragoed. cum praefat. *Hieron. Ananti*,
qui contulit MSS., et cum dimensionibus tra-
goediarum prodierunt Ven. 1517. 8. dein aliam,
in Anglia factam, *Desid. Erasm.* misit ad Ba-
dium, libera eius potestate facta. Hinc orta
est editio proba: *L. Annaei Senecae Tragoedias*
pristinæ integritati restitutas per exactissimi iu-
dicii viros. — explanatas diligentissime tri-
bus commentariis, *G. Bernardino, Marmila
Parmensi, Dan. Gaetano Cremonensi, Rodoca
Badio Ascensu*. Paris impensis et industria
Ascensiana, 1514. fol. Ex cod. emendata ed.
Georgii Fabricii Lips. 1566. 8. — *Tertia* aetas
habuit egregios parentes, Delrium, Lipsium
aliosque. Delrii edd. sunt tres: 1) In *L. Ann.
Senecae* tragoedias X. — amplissima aduersa-
ria — ex bibl. *Mact. Antonii Delrii*. Antwerp.
1576. 4. in qua tamen Plantinus contextum
non dedit a Delrio correctum; sed, hoc in-
vito posteaque conquerente, expressit a Fabri-
cio constitutum: postea Delr. edidit *Synagoga
tragoedias latinas*, adeoque in tom. II. *Sen-
ecae* trag. atque fragmenta cum commentario,
ibid. 1593. sq. 4. II: voll. tum idem opus Paris.
1619. 4. et in parte II. *Syn. tragoedias* cum
recognitis apiculisque aduersariis; in tertia parte
(Lat.

(Lugd. Par. 1600.) nouum commentae, in X. Sen. tragoedijs. — Nitida est ed. Antwerp. ex offic. Plant. 1588. 8. in priore parte est textus tragoediarum; in altera autem *Lipsii* epist. ad *Raphel* continens *Lipsii* eruditae in Senecam animaduersioni. Statim ab initio ex comparatione stili colligit, tres aut forsan quatuor fuisse illarum tragoediarum auctores *). — cum *Lipsii* animadu. Heidelberg. ap. Hier. Commelin. cum variis VIII—IX. MSS. lection. 1589. 8. — cum *Lipsii* et *Raphelingii* notis Aurel. Allobrog. 1611. 12. — cum notis *Ian. Gruteri*, ibid. 1600 et 1604. 8. — cum *Ios. Scaligeri* et *Dan. Heinsii* notis Heinsiique diss. de Tragoed. auctoribus. Lugd. B. 1611. 8. — Criticam ad codd. fidem ed. quae basis facta est subsequentiū, dedit *Petr. Scriverius* in suis collectaneis vest. tragicorum, cum notis suis ac reliquorum omnium, (excepto *Delrio*,) in Sen. Tragoedijs. Lugd. B. 1621. 8. II. tom. — *Quantum* aetatem arripuit. *Io. Frid. Gronovius*, qui ex cod. Florent. et coniectura recensuit correxitque textum et cum suis variorumque notis edidit Sen. Tragoed. Lugd. Bat. 1661. 8. Amstel. 1662. 8. rec. post mortem I. F. Gron. cum huius notis ex patris chiographo auctoribus opera *Iac. Gronouii* Amstelod. 1682. 8. — Ex recensione I. F. Gron. cum huius integris aliorumque selectis, suisque notis edidit *L. An. Sin. Trag. Io. Casp. Schroeder*. Delphis 1728. 4. Sed opera *Schroederi* haud tulit laudes plausumque quorundam criticorum. v. *Saxii* Onom. I. p. 231 sq. — Ex Gronon. recensione potiss.

*) *Cassiodorus* tamen in vers. gallico, cum notis histor. et criticis. (Théâtre de Sénèque, etc. Paris. 1796. 8. II. voll.) Senecam philosoph. arbitratur, esse verum tragoediarum auctorem.

potissimum doctus est. ed. Bipont. 1785. 8. — Nouse criticae emendataeque editionis, promissidem gratam quod, subsidis et. scriptorum et editorum libr. adiutus, cl. *Torkill. Baden*, Professor Kilon. in trag. *Hercules Furens* etc. separatim edita, amplissimoque instructa commentario. Kilon. 1798. 8. Idem V. D. plura tragœdiarum loca emendat illustraque in prolusione, *instruendo copias medicorum, quatenus inde subsidium quomodoque potat criticus ad adflectes veterum pœtarum locos sanandos*. Kilon. 1801. 4. Plura collegi in Not. brev. p. 319 sqq. Suppl. I. p. 505 sqq. quibus add. *L. A. Seneca's Avaritia* I. ludus in mortem Cl. Caesaris a *Fr. Erg. Guasco* illustr. Vercelli, Paucolis. 1787. 8. Obss. et coniecturae *I. A. Fabricii* ad Seneca's opp. cum *I. Gf. Gurlitti* Gedanken ueber die Wirkung der sogenannten heidnischen Moral. gegen die christliche, in *Wiedburg. philos. paedag. Mag.* tom. II. part. IV. p. 437 sqq. *Io. Georg. Caralt. Klotzsch* prolusio de *Attus Seneca's*, vno tragœdiarum, quae supersunt, omnium auctore. Viteberg. 1807. 8.

5. *Masurius Sabinus*, circ. a. Chr. 39. Interconsultus, grammaticus et historicus, auctor sectae *Sabinianorum*, a *Caelia Sabina*, sub Vespasiano et Ottone, confirmatae. v. *Chr. Ott. Hoerschelen* de diuersis familiis Ictur, in *Opusculis de sectis et philosophia Icturum*, a D. *Gottlieb Slenogtio* collectis, Ienae 1724. 8. p. 29 sqq. 74 sqq. *Petr. Nic. Arutzen*, diss. de *Masurio Sabino*, Traiect. Rh. 1768. 4. *Saxii Onom.* I. p. 214.

6. *Sempronius Proculus*, Ictus, auctor sectae *Proculianorum*, successor *M. Cocceii Nervae*, mortui a. v. 786. v. *Saxii Onom.* I. pag. 235. *Gotfr. Mascon*, de sectis *Sabinianorum* et *Proculiano*.

lianorum. Lipsi. 1728. 8. A Boeckley in Schle-
vogti collect. mem. p. 19 sq. 59. 74 sq. 91 et 96.

7. *Valerius Maximus*, Romanus. Floruit a.
Ch. N. 32. v. c. 784. Sub Sexto Pompeio me-
ruit stipendia; sub Tiberio autem vitam egit
privatam, et post Seianum fastigio suo deie-
ctum scribere coepit *Ditorum et factorum mi-
morabilium libr. IX.* gratam collectionem, sed
stilo usus, prouti ipsi forsitan auctores, ex qui-
bus sumsit exempla, vario, interdum declama-
torio, tumido et frigido. Addi solet fragmen-
tum *libri de nominibus*, qui in quibusdam codd.
titulum *libri decimi* praefert, sed, iudice Ighio,
indignum Valerio Max. *Princeps* editio habebatur
Mogunt. ex offic. Fausti et Schoefferi,
1471. fol. Sed praecedunt alia sive l. et a. fol.
(forsan Argentor. 1470. typis Io. Mentellini *).
Inter edd. saeculi XV. sunt notandae Venetae
cum comment. *Omniboni Leonicensi*, 1482. 1485.
et fine anni notae, fol. atque pariter Venetae
cum commentar. *Oliverii Arzignaneis*, 1487.
1488. 1491. et saepius, etiam alibi seq. saeculo
repetitae. Memoratu digna est ed. *Lipsienf.*
per *Martin. Herbipolensem*, 1501. fol. quod illa
iam habet exempla, interrupta serie collocata,
libr. I. cap. I. ad fin. usque cap. IV. Illa igitur
ducere videtur *alteram* editi. classem, cuius
principem alii facere solent *Aldum*, ex cuius
officina prodixit Valerius Venet. a. 1502. 8.
(huius tamen anni exemplaria differunt,) 1512.
1514. et ex recognitione Pauli Manutii, 1534. 8.
Tertius aetatis auctor, et quodammodo sospita-
tor, nec tamen satis corruptor contextus Va-
leriani, fuit *Stephanus Pighius*, qui adnotat.

ad.

*) v. Suppl. I. p. 119 sq. II. p. 2 sq. ubi et in Not.
br. p. 342 sqq. de Valetio Max. plura scripsi.

adiexit. Antwerp. 1567. 8. ed. autem secundae, Antwerp. 1574. 8. addidit *fragmentum de prae-nominibus antiquum incerti auctoris*, quod decimum libri locum in multis exemplaribus occupat. Pighiana autem recensio saepius est repetita. Pighii adnotationibus acceperunt *Iusti Lipsii* breves notae in edd. Antwerp. 1585. 1592. 1594. 1621. 8. — *Valerii Maximi libri IX.* — ad vetustissim. P. Danielis exempl. collati; adiectis etiam animaduersis a *Christoph. Colero*. Francof. typis Wecheliani. 1601. 8. Contextum Valerii excipiunt adnotatt. 1) *Steph. Pighii*, 2) *Iusti Lipsii*, 3) admodum utiles *Chr. Coleri*: — tum ibid. 1614. 8. et cum notis *Coleri* auctior. ac *Sebast. Corradi* animaduersis. ib. 1627. 8. — *Quartam* aetatem ornant *Io. Vorssius*, qui Valer. ad ed. Aldini. et duos codd. Brandenburg. scite emendauit et restituit, beneque explicuit. Bero. 1672. 8. Illius recensionem ut plurimum sequutus est *Abrah. Torrenius* in sua egregia edit. ad plurimorum MSS. fidem recusa cum suis, et aliorum partim integris, partim selectis notis, et cum obs. Iac. Perizonii atque Anton. Schultingii exercitatione ad Valer. Max. VII. cap. 7. de testamentis rescissis. Leidae 1726. 4. Torrenium vero in textu formando, nisi ubi codd. mast. aut critices leges aliam suaderent lectionem, sequutus est cel. *Io. Kappius*, (in praesenti praesul sacri coetus Baruthini,) in comoda maximeque utili ed. cum varietate lectionis notisque perpetuis et indicibus copiosis. Lipsi. 1782. 8. — *Val. Max.* — libr. IX. ad optimas edd. collati. Biponti 1783. 8. — ex rec. Torrenii cum praecipuis eruditorum explanationibus, quibus suas adiecit *Io. Theodor. Beniam. Helfrecht*. Curiae Regni. 1799. mai. 8. Recen-

Recentissima versio german. facta est a M. G. Chr. E. Westphal. Lemgov. 1786. 8.

8. A. Cornelius Celsus, Romanus, ait ex aliorum sententia Veronensis, sub Caio Caligula, homo privatus et philosophus, *de re medica octo libros*, ingenii et eruditionis testes locupletes, reliquit, atque *Medicorum Cicero* audit. Illum quidem et fuisse artis medicae peritum et eam usu atque exercitatione habuisse cognitam, plures negant; contra rectius, silem probabilius contendit *Krause* in epistola editioni suae praemissa, pag. XXXV. sqq. — Celsus etiam scripserat libros *de arte rhetorica* sed illi perierunt. Nam, qui adhuc existat, lib. *de arte dicendi*, Celsi perperam olim tributus, legitimo suo parenti, *Iulio Sacerdiano*, saeculi V. rhetori, iure possimmini est restitutus! conf. *Petr. Bondam* in variis lectt. Zutphan. 1759. 8. pag. 363 sqq. — Princeps *librorum de medicina* ed. est ex recognitione *Barthol. Pontii* et *Saxetti*, Florent. typis Nic. Alemani, 1478. fol. Notanda praeter alias saec. XV. ed. *Mediolan.* per *Leonard. Pachet* et *Idelrich. Sinczler* emendata; 1481. fol. et *Veneta* collatis exemplaribus mss. impensis Luc. Ant. Iuntae, 1524. fol. unde per incuriam quidam sinxerunt ed. Aldin. Ven. eiusd. anni. In aedibus autem Aldi et Andr. Asulani saceri, curante *Egnatio*, qui alteram aetatem auspicatus est, *Celsi libri* emendati cum *Quinti Sereni* libro de medicina, Venet. 1528. 4. sunt excusi. — Praeter alias edd. bonas laudantur ed. *Guil. Pantini*, cum huius commentariis et notis, Basil. 1550. fol. et ed. Plantiniana cum *Hieremiae Thirnerii Brachetii* in 1. librum comment. et *Balduini Ronsei* in reliquos libros enarrat. Lugd. B. ap. Fr. Rapheling. 1592. 4. *Tertias* aetatis auctor fuit *Io. Antonid. van der Linden*, prae-

præclaris quidem usus subsidij; sed audacior in oratione mutanda, Lugd. B. 1652. 12. præcipue in edit. secunda Lugdun. 1665. 12. — ex emendatione *Theod. Ianson, ab Almeloneen*, et cum eiusdem aliorumque scholiis brevioribus et locis parallelis, Amstel. 1687. 12. rec. ibid. 1713. 8. Lugd. Bat. 1736. 8. cum præfat. Ge. Wolfg. Wedelii. Ienae 1713. et 1730. 8. It. cum notis integris variorum; in his primum comparent *Ios. Scaligeri* not. et *Morgagni* *) animaduers. ex eius epistolis sumtae. Lugd. B. 1746. 8. rec. Basil. 1748. 8. *Quarta* aetatem condiderunt *Car. Christ. Krause* in præclara sua edit. nonaque recensione cum suis et aliorum animaduers. et varr. lectt. Lips. 1766. 8. et *Leonard. Targa*, qui ex codd. pluribus textum recensuit, et cum suis aliorumque notis edidit *Celsi* libros Lugd. Bat. 1785. 4. — Editi quoque sunt illi a *L. Valart*. Paris. 1772. 8. — cura Alb. von Haller a *P. R. Vicat*. Lausannae. 1773. 8. et a societate Bipontina. Bipont. 1786. 8. *Germanice* versi sunt cum adnotatt. Ienae et Lipsiae 1799. mai. 8. Multi alii Celsi vel vitam enarrarunt vel eius libros vario modo illustrarunt. v. *Saxii Onom.* I. p. 237 sqq. Not. br. p. 337 sqq. Suppl. I. pag. 522 sqq.

9. *T. Phaeder*, Thrax; Augusti libertus, et apologorum latinorum scriptor tenuis, elegans, et quamdiu Aesopum sequitur, ingeniosus in fingendo, in eloquendo facill. *Saxius* in *Ort.* I. p. 241. eum posuit medio *Claudii* principatus tempore, a. Chr. 48. Scripsit post *Seiani* interitum *fabularum libros V.* et duae aut tres tan-

*) *Morgagni* VII. epistolae in Celsum sunt integras in *Io. Bapt. Morgagni* opusculis miscellan. Venet. 1763. fol. part. 1.

tantum editionum recensiones e eodd. sunt concinnatae: sed saepe exierunt illi e prelis. *Principis* editio curata est e cod. a *Petro Pithoeo*, Augustoduni Tricass. a. 1596. 12. — *Phaedri* — libri V. — emendati atque illustrati notis a *Contr. Rittershusio*, Profess. Altdorf. etc. Lugd. B. ex offic. Plantin. 1598. 8. et, renovato titulo, adiectis tamen Meurfii animaduersis (haud omnino probatis,) sed diverso character, ex offic. Plantin, apud Rapheleng. 1610. 8. Altera recensio auctorem habuit *Rigaltium*, qui lectionibus codicis Pithoeani diligentius usus est, et contulit Remensem codiceem, Paris. 1599. 12. — noua ed. multis mutatis, cum notis *Rigaltii* prioribus et nouis. Lutet. Rob. Steph. 1617. — rec. curante *Petro Axen*, qui ad primum fabb. librum copiosas adiecit notas. Hamburgi 1671. 8. — cum animadu. *Tan. Fabri*. Salmur. 1657. 4. — secundis illius curis, et cum versione de *St. Aubin* gallica proloca, 1665. 12. et saepius. — *Io. Scheffer*. recensuit *Phaedri*. fabb. primumque edid. cum notis suis eruditis et *Franc. Guisti* castigationibus Vpsal. 1663. 8. — emendat. ad vltimam ed. *Rigaltii* ac *Tan. Fabri*. Vpsal. 1666. 8. — et addito *Freinsheimii* indice, (ex huius Argentor. ed. 1664. 8.) Hamburgi 1671. 8. — *Petrus Burmannus* aliquoties et bene meruit de *Phaedri* fabb. primum edid. illas cum suis variorumque animaduersis. Amstel. 1698. 8. — iterum, cum nouarum fabularum adpendice ex cod. Diuionensi, Rimicio et aliis. Hagae Com. 1718. 8. et saepius, vel cum notis, vel sine illis. — ex recensione et cum notis *Rich. Bentleyi*, (nimis audacter versati in mutandis *Phaedri* verbis,) cum *Terentio* et *Syri* mimis, Cantabr. ac Lond. 1726. 4. mai. Amstel. 1727. 4. Hinc calamum strinxerunt contra eum *P. Burmannus* et *Har-*
I
rius

rius Augus, in prioris luculentissima ed: (quae
 ut plurimum basis facta est edd. subsequentium,) cum nouo prioris praestantique commentario aureaque praefatione de recto et prudenti critices usu, audaciae Bentleianae criticae opposita: acc. epistola critica (Harri) de Bentleii emendatt. Phaedri. Leidae. 1727. 4. rec. sine Harri epistola, Mitau. 1773. 8. mai. Admodum nitida, sed propter typorum exilitatem oculis haud commoda est ed. ex Tan. Fabri recensio-
 ne ducta: *Phaedri* fabulae et *P. Syri* sententiae. Paris. ex typogr. regia. 1729. in forma minima, sine notis. — Villes commodaeue sunt edd. cum notis perpetuis *I. Frad. Gronovii* P. et emendatt. *Iac. Gronovii* F. Acc. *Nic. Dispositini* in Phaedrum collectanea. Amstelod. 1703. 8. cum notis *I. Christoph. Wolfii*, Flensburg. 1709. 8. — cum *Maittaire* spicilegio V. L. et aliis accession. Londin. 1713. 12. ac saepius cum adnotatt. *Io. Mich. Heusingeri*, Ilenaci 1740. 8. 1772. 8. — ed. tertia prioribus accuratior et adpendice fabb. Aesopiarum P. Hurmanni aucta, ibid. 1800. 8. — cum obseruat. *Io. Gottl. Sam. Schwabe*, (qui nouam criticamque edit. promisit,) aliorumque selectis notis, partes III. Halae 1779—1781. 8. — Critica curataque ed. *Crollii*, cum *Publii Syri* sententiis, *Aniani* et anonymi veteris fabulis denuo castigatis. Biponti 1784. 8. — *Fabulae* etc. cum notis et indice germanicis *Ludou. Henr. Jakob*: iterum editae, et periculo obffi. criticarum auctae a *M. Guil. Lange*. Halae Sax. 1799. 8. In linguam germanicam recenti memoria sunt *Phaedri* fabb. translatae a *Xaenerio Weinzierl*, metricae, Monach. in Bauar. 1797. 8. — a *Io. Dau. Buchling*, cum notis, Halae Sax. 1796. 8. — a *Io. Paul. Sattlero*, metricae, Noribergae. 1798. 12. et a *Io. Ios. Pracht*, opifice

ficc. scriniario, Norib. 1798. 8. Conf. Not. hr. p. 435 sqq. Suppl. II. p. 92 sqq.

10. *Pomponius Mela*, natione Hispanus, floruit circ. a. Ch. 48. sub imper. Claudio, descripsit primus Romanorum *situm orbis* in III. libr. In summa breuitate est mira copia, et dicendi ratio in re tam difficili nouoque argumento nec florida esse potuit neque venusta; pura tamen neque sordida. In quinque fere classes dispesci possunt edd. *Melae*. Princeps habetur ea, quae cum Hermolai Barbari praefat. in fine: *Pomponii Mellae cosmographiae liber explicit.* sine vlla nota anni et loci titulique in Italia et probabiliter in principiis artis typographicæ in 4. est excusa: alia, forte diuersa, sine vlla nota, saec. XV. ab *Hermol. Barbaro* *), excitatur in cat. Pinelli, I. pag. 363. vbi aliae quoque occurrunt edit. — Venet. 1477. 4. min. vel 8. — *Pomponii Mellae geographia: Prisciani quoque ex Dionysio Thessalonice de situ orbis interpretatio.* Venet. Erhard. Ratdold. 1482. 4. — *Cosmographia* — Praecedat *Ael. Antonii* Nebrissenfis introductorium. Salmanticae 1498. 4. — paruo quodam compendio *Io. Coclei Norici* adaucta. etc. (Noriberg. typis Io. Weissenburgeri.) 1512. 4. — *Altera aetas* incipit ab edit. *Aldina*, cum *Solini*, *Antonini* itinerario, *Vibio Sequestro* etc. Venet. 1518. 8. curante *Franc. Asulano*. Iidem auctores per *Alex. Paganinum*, Venet. 1521. 12. quae edit. laudatur. *Tertia aetas* enata est studio *Ferd. Nuñez de Guzmán*, qui a patria vrbe Pincia, hodie Valladolid, *Pincianus* dictus, et *castigationes*

*) Qui etiam edidit *castigationes in Pompon. Melae*, cum secundis castigat. Plinianis. Romae 1493. fol. et saepius. conf. *Apost. Zeni Dissertaz. Vossiani*. tom. II. p. 374 sqq.

siones in Pomp. Melam, valde laudatas, edidit Salamanticae, 1543. 8. — cum eius obff. in Plinium. Antwerp. 1547. — *Mela* cum castigat. *Ferd. Nunii Pinciani*, notis *Hermolai Barbari* et *Andr. Schotti*. Antwerp. apud Plantin. 1582. 4. *Quarta* aetas nobilitata est studio *Isaaci Vossii*, qui cum suis obff. *Melam* edidit Hagae Com. 1658. 4. rec. cum appendice, *Franequer*. 1700. 8. at acrem, nactus est aduersarium *Iac. Gronou.* qui *Melam* cum *Iul. Honor. Excerpto*, et *Pseudo-Aethici* cosmographia edidit notisque illustravit. Lugd. B. 1683. 8. vnde graues inter eos ortae sunt lites, litteris quidem non admodum honestae; attamen Melae et geographiae antiquae vtilēs. *Quintam* recensionem ex codd. concinnauit *Io. Reinold* in praestanti splendidaque et tabulis geograph. XXVII. orbis antiqui ornata edit. Icae Dumnonior. 1711. 4. rec. Londini 1719 et 1739. 4. edit. altera, Etonae, typis et cura I. Pote. 1761 et 1775. 4. — Tum *Abr. Gronou.* patris editionem recudendam curauit, e codd. emendauit, vtplurimum refecuit oppobria et cotiuicia, quibus *Iac. Gronou.* et *Is. Vossius* se inuicem infamarunt, et *Vossii* adpenticem, contra variis auxit accessionibus, cum suis variorumque notis. Leidae 1722. 8. tum sine notis, at textu ex *Reinoldi* recensione multis locis castigato, Lugd. B. 1743. 12. — idem iterum recensuit ad codd. addiditque obseruatt. *Oudendorpii*, *Iac. Perizonii* adnotata ad XVH. capp. libri I. aliaque ornamenta. Lugd. B. 1748. rec. 1761. 8. — Ex rec. *Abr. Gronou.* cum indicibus copiosis *M. Henr. Adam. Meisner*, Curiae Varist. 1738. 1744. 1756. 8. et cum indice praeclaro, curante *Io. Kappio*, ib. 1774. 8. — qui *Melam* iterum recognouit, et cum varietate lect. *Reinold.* et *Gronou.* a quibus interdum

dum fecit discessionem, notisque critica feb-
iunctis indigebatque utilissimis, edidit ib. 1781.
8. — curante *Aug. Guil. Ernesti*, Lipf. 1773. 8. —
Germanice vertit Melae libros *Io. Christi. Dietz.*
Gießae 1774. 8. conf. Not. breu. p. 347 fqq.
Suppl. II. p. 9 fqq.

11. *T. Petronius Arbitr*, Maffilienfis, eques romanus, variis functus honoribus, et, is si est auctor satyricôn, a Nerone imperatore *ellegantiae arbitr* est adsumtus. Tigillini cuiusdam odio factum est, vt Petronius Neronis sentiret crudelitatem; quam vt citissime euitaret, incisus venis lenta morte, a. Ch. 66. hilaris iocansque periit. Scripsit aut forsan restius scripsisse dicitur *Satyricôn*, siue *libros Satyricôn*, de corruptis saeculi sui moribus, more Varronis, ligata et soluta oratione, et sub persona Trimalchionis, iudicibus quidem Burmanno, Io. Frid. Christio, Saxio, (in Onom. I. p. 243 sq.) aliisque, non vitia Neronis, sed Claudii stoliditatem sale perfricuit. Vti vita eius fuit, ita quoque scribendi ratio, elegans, comata, mollis, facetaque: et vt ingenio, acumine, sale, ita etiam nequitia Petronijus omnes fere aequales vicit in scribendi genere: vitia tamen sui temporis grauitur confectatus est. *Satyricôn* tamen liber mutilus et detruncatus, ad nostram peruenit aetatem. Fragmentum autem, in quo integra propemodum coena Trimalchionis describitur, et quod a Marino Statileo Traguriae in Dalmatia inuentum est, num Petronio adserendum esset nec ne? *) inter vi-

*) Saepius illud est seorsum editum, Lutetiae 1664. 8. a Io. Scheffero, cum notis Vpsal. 1665. 8. — a Tb. Reimasia, c^{on} illius episcopi et scholii, Lips. 1666. 8. — a Christ. Arnoldo, cum Valesii et Wagenheilii dissertat. Norimberg. 1667. 8.

ros doctos valde certatum est. v. *Burm.* in praefat. ad suam edit. de hac controuersia, qui cum multis id pro Petronii legitima prole agnoscit, et plurimas recenset edit. Petron. Idem docuit, fabulam esse fraudemque et *Franc. Nodatum* *) illuisse imperitioribus, quasi in expugnatione Albae graecae a quodam Du Pin repertus esset integer Petronius, qui omnes vetustatis notas prae se ferret. Potiores autem Satyricon hae sunt edd. Primum cum Plinii aliorumque panegyricis, *fragmentum Petronii Arbitri satyrici*, lucem vidit 1476. 4. sine loci nota. Tum plura fragmenta *Petronii*, subiuncta Dionis Chrysostomi orationi de Illo non capto, ex latina *Philelphi* versione, Venet. per Bernhardin. de Vitalibus. 1499. 4. — cum castigatt. *Io. Sambuci*, (qui codicem nactus est integribrem,) Antwerp. ap. Plantin. 1565. 8. — *Io. Tornaesius*, duobus codd. instructus, meliorem parauit edit. et varr. lectt. libellum adiunxit. Lugd. 1575. 8. — *Ianus Donsa*, P. doctissimos *Præcidianeorum in Petronium libros tres* euulgauit, Lugd. Bat. 1583. 8. qui postea additi sunt *Petronio* cum *Sulpicias satyra*, ib. 1585. 8. — et in editione emendatiore, adiectis notis *Richardi*, Biturigis, ac spicilegio *Dupeiratii*, Paris. apud Patisson. 1587. 12. — *Ge. Erhardus*, (h. e. *Melchior Goldast*,) notam e codd. fecit edit. et in altera parte syllogem adnotationum et obser-

*) Qui edidit illud fragm. Paris. 1693. 12. Nostra quoque aetate eiusmodi fraus per iocum facta est. Fictum nempe erat *Fragmentum Petronii ex bibl. St. Galli antiquiss. MSto excerptum*, — nunc primum in lucem editum, gallice vertit ac notis perpetuis illustravit *Lallemandus*, S. Theol. D. 1800. sine loci nota. Sed, decepto quodam censore, *Io. Decker*, editor, palam declarauit, *Marchenau* esse auctorem et texius et notarium.

seruationum, sine notas variorum dedit, suasque adnotatt. et Petronii fragmm. subiiecit Francof. 1610. 1621. 8. etc. *I. Petrus Lotichius* nouam parauit edit. notis variorum, praecipue suarum mole onustam, Francof. ad M. 1629. 4. II. vol. Eodem tamen anno, et ibid. ex museo *D. Ios. Anton. Gonsali de Salas*, qui contextum subinde mutauit ex ingenio, et praeclarum adiecit commentar. prodiit Petron. et additae sunt *C. Scioppii* symbolae criticae. min. 4. rec. ibid. 1643. 4. Fragmentum Tragurianum suo loco insertum cum reliquis Petronii editis et cum selectis variorum commentariis vulgatum est a *Nich. Hadrianide*, additis variorum auctorum poemat. eroticis aliisque. Amstel. 1669 et 1697. 8. — *Satyricon* — e recensione et cum notis *Io. Boschii*. Amstel. 1677. in 32. cum *Priapeis*: dein fragmento locupletatum Traguriano cum scholiis Th. Reinssii, et Schefferi dissert. notisque. Amstelod. 1700. 32. Noua tamen e libris scriptis editisque facta textus *Petroniani* recensio et optima plenissimaeque curata est editio a *Petro Burmanno*, qui textum in capita distinxit et suas non magis quam integras doctor. virorum notas, in his Nic. Heinssii et Guil. Goessii antea ineditas, addidit, Traiecti ad Rh. 1709. 4. II. voll. iterum, notis Burmanni castigatis et auctis, post eius mortem, cura filii, *Casparis Burmanni*. — Lugd. B. 1743. 4. II. voll. qui litem in praef. mouit Reiskio, quod hic, correctoris munere functus; coniecturas suas audacius intulisse in textum visus est Burmannis. Sed Reiske inuidiam abunde a se depulit in Miscellan. Lipsiens. nouis vol. VI. part. I—IV. — *Satyricon* ex rec. P. Burmanni passim reiecta, cum supplementis Nodotianis et fragmentis Petronianis, notas criticae aliasque

et indicem vber. adiecit *Conrad Gottlob Anton*, Prof. Wittebergenf. Lips. 1781. 8. — Nidita, correctaque est editio ex ed. Lipsiensi ducta, sublatis Nodotii interpolationibus et sine notis, (curante *Comite de Retwiczky*), Berol. typis Io. Fr. Vnger. 1785. 8. — cum supplem. Nodotianis, acc. veterum poetarum catalecta etc. Biponti. 1790. 8. — *Io. Christ. Wernsdorf Poetis latinis minor.* inseruit et diligenter exposuit illustravitque tam in notis subiectis addendisque ad illas, quam in prooemiis, Petronii carmina ex Satyr. libro aut fragmentis excerpta, in tomo III. pag. 24 sqq. 1) *de mutatione respubl. romanae*, aut, vt olim inscriptum erat, *de luxu Romanorum*, aut *satyra*, in qua vitia Romanorum reprehenduntur: 2) pag. 61 sqq. fragmenta in auaritiam, luxum et vanitatem; pag. 77 sqq. sequitur fragmentum *satyrae in Neronem*, quod *W.* in prooemio p. LVII. sq. vindicat *Turno*, celebri eorum temporum satyrographo, potenti in aula Vespasianorum, Titi et Domitiani, (schol. ad Iuvenal. I. 20.) in tomo IV. part. I. p. 283 sqq. *Petronii* carmina minora, et in parte II. p. 753 sqq. *Troiae halosis*. Tom. V. part. 3. p. 1352. epigramma *de Delo* et descriptiones II. loci amoeni in tom. VI. part. I. p. 183. et 185. Germanice verterunt *I. G. Carol. Schlüter*, Halae Sax. 1796. II. voll. 8. et anonymus, Blankenburg. et Lips. 1798. 8. conf. Not. brev. p. 368 sqq. et Suppl. II. p. 21 sqq.

12. *Q. Rhemnius Fannius Palaemon*, Vincentinus, grammaticus, circ. a. Chr. 50. Sub eius nomine circumfertur *ars grammatica, de summa grammatices, ars secunda*, edita inter Grammaticos veteres. Paris. 1516. fol. *El. Putschii* p. 1366. et ab *Adamo Petro*. Basil. 1527. 8. Ei

Et quoque olim tributum est *carmen de ponderibus et mensuris*, editum cum *Prisciano*. Vened. 1496. fol. et post alios a *P. Burmanno* inter poetas lat. minores, cum eius aliorumque notis, tom. II. p. 396. sed de vero fictioe auctoris nomine pluribus differit *Wernsdorf*. in *Poetis lat. minor.* tom. V. part. I. p. 212 sqq. 235 sqq. 259 sqq. et p. 494 sqq. carmen ipsum sub *Prisciani* nomine reddidit, cum suis aliorumque animaduers. v. Not. br. p. 353 sq. et Suppl. II. p. 12 sq. *Saxii Onom.* I. p. 245.

13. *L. Iunius Moderatus Columella*, ortu Hispanus, circ. a. Chr. 50. Ex eius scriptis supersunt *de re rustica libri XII.* et vnus *de arboribus*, copiose eleganterque confecti, et edi solent cum Catone aliisque scriptoribus R. R. separatim tamen prodierunt aliquoties *Columellae hortuli commentarii* s. de cultu hortorum, s. I. et a. (Romae charact. tom. Ad. Rot. 4. min. Louan. charact. Io. de Westphalia. 4.) — carmina de cultu hortorum cum interpretatione *Iulii Pomponii Fortunati*, s. I. et a. 4. — *de cultu hortorum* cum commentario *I. Bapt. Pii*. Bononiae 1520. fol. etc. — *Columellae* de R. R. libri XII. curante *I. M. Gesnero*, tom. I. cui et suas adspersit notas (germanice scriptas) *Io. Henr. Reis.* Flensburg. 1795. mai. 8. Germanice vertit, et notis illustravit *Mich. Conr. Curtius*. Hamburg. et Braemae 1769. II. tom. 8. add. Not. br. p. 366 sq. et Suppl. II. p. 19 sqq.

14. *Scribonius Largus Designianus*, medicus empiricus, circ. a. Chr. 50. Scripsit *de compositione medicamentorum* librum, cum Celso primum editum a *Ioanne Ruellio*. Paris. 1529. fol. optime a *Io. Rhodio*, cum doctis obseruat. et lexico Scriboniano, Patav. 1655. 4. et nouiss.

time a *I. Mich. Bernhald*, cum indic. Argentorati 1786. 8. v. *Fabric. B. Gr. XIII. p. 391. Saxii Onom. I. p. 246 sq.* et quos ille citat,

15. *Q. Asconius Pedianus*, Patavinus, Rhetor et Grammaticus, circ. a. 54. Reliquit vti-les in quasdam Ciceronis orationes commen-tarios; hodie vero non integros, qui separatim cum quibusdam interpretibus Ciceron. primum excusi sunt Venetiis per Ioan. de Colonia et Io. Manthem de Gerretzem. 1577. fol. (v. *Pan-zer. A. T. III. pag. 125 sq.*) cum notis varior. Lugd. Bat. 1644. et 1675. 19. Adhaerent et-iam editt. quibusdam orationum Ciceron. vid. Not. br. p. 365 sq. *Saxii Onom. I. p. 248 sq.*

16. *M. Valerius Probus*, Berytius, Gram-maticus, circ. a. Chr. 55. Sub nomine eius eduntur *Grammaticarum institutionum libri II.* (cum aliis grammaticis vett. editi Mediolani 1504. fol. v. *Panzeri A. T. VII. p. 391.*) et *de notis Romanorum*; (de litteris antiquis ex rec. *Fr. Michael. Ferrarini*, (Brixiae) per Bo-min. de Boninis 1486. 4. —) Vterque lib. in-ter *Elias Putschii* Grammaticos veteres, Libel-lum de interpretandis Romanorum litteris post *Dionys. Gothofred.* (in *Auct. L. L. Genen. 1602. p. 1454 sqq.*) e MSS. longe auctiorem vulga-vit notisque illustravit *Heur. Ernstius*, Sorae 1674. 4. *Valerium Probum*, *Magnonem*, *Dia-conum* aliosque cum obs. edidit *Frid. Tiliobroge* (h. a. *Lindenbrogius.*) Lugd. B. 1599. 8. — *Valerium Probum* ex ed. H. Ernstii, ad-iectis *Frid. Tiliobrogae* Obs.; recudi fecit *Ger. Meermann* in nouo thesauro iuris, tom. VII. p. 87 sqq. v. *Saxii Onom. I. p. 249 sq.* Not. br. p. 354 sqq. Suppl. II. p. 13 sq.

17. *A. Persius Flaccus*, Volaterranus, or-dine equestri ortus a. Chr. 34. et mortuus a. Chr.

Chr. 63. anno ætatis XXIX. Ingenio præstanti præditus sedulusque litterarum cultor, et nobilis poeta. *Cornuto* præsertim, Stoico philosopho, ita se addixit, ut ab disciplina placitisque illius numquam discederet. Hinc virtutis amator, et esor vitiorum erat, moresque suæ ætatis corruptissimos in *satyrarum Jex*, quas reliquit, libro maiore cum acerbitate, quam sale et facetiis, Lucilium imitatus, perstrinxit. Urbanitate tamen, elegantia ingenioque, cui quidem et philosophiæ stoicæ studio tribuenda videtur obscuritas orationis, cedit Horatio atque Iuuenali. Cum posteriore tamen crebro iunctus comparuit Persius. Uterque Romæ s. a. et loci nota, bis, nempe charact. rotundo rudiore Vdal. Han. 4. et charact. Georg. Lauer, 4. Romæ typis Vdalsici Galli, s. a. (1469 aut 1470.) 4. et sic sæpius. v. infra §. de *Iuuenale*. — *Barthol. Fontii* commentum in Persium, Florent. ap. Scutum Iac. de Ripoli. 1477. 4. *Persius* cum Fontii comment. s. a. et l. ante a. 1480. it. Venet. 1480. 1484. 1485. F. et sæpius Venet. ac Mediolani. — cum *Io. Britannici* Brixiani commentariis, Brixiae per M. Gabriel (Petri) Taruffin, 1491. fol. min. *Alteræ* ætas fit maturior et ornatio. Primum enim *Persii* satyræ ætiores prodierunt scholiis, sub *Cornuti* quidem nomine vulgatis, at potius ex notis interpretum diuersæ et ætatis et eruditionis confatis: *Persius* cum tribus commentariis *Cornuti* philosophi, *Ioannis Britannici*, *Bartol. Fontii*. Venet. sumtu Io. de Tridino. 1499. fol. — Satyræ — repurgatæ, cum ecphrasi et scholiis *Io. Murellii* Ruremundensis. Colon. in offic. Quentell. 1517. 4. min. Argentinae, industria Io. Knobloch. 1517. 4. et sæpius. — cum V. commentariis *Iod. Badii Ascensii*, *Io. Baptistæ Plau-*

Plautii, Io. Murmelli, Io. Britannici, Ael. Ant. Nebriffensis. Additis ad calcem *L. Io. Scoppae* in eundem (Persium) adnotatt. in aedib. *L. Badii Ascensii.* Paris. 1523. fol. rec. Basil. 1551. fol. — Nitida bonaque est edit. e recensione et cum notis *Th. Pulmanni.* Antwerp. apud Plantin. 1565. 8. *Tertiam* aetatem condidit *Petrus Pithoeus*, qui e cod. Budensi textum emendauit et ex vet. exemplari glossas veteres in Persium selectiores ac Persii vitam descripsit, *Persiumque* cum *Iuuenale* et *Sulpiciae* satyra I. edidit Paris. 1585. 8. Haud spernenda est edit. cum commentario *Theod. Marcilii, Cornuti* etc. acc. *Pithoi* V. L. et notae ad veteres glossas. Lutet. Paris. ap. Cl. Morell. 1601. 4. Optimus tamen interpres exstitit *Isaac. Casaubonus*, Paris. ap. Ambros. et Hier. Drouart, 1605. 8. qui in prima parte textum glossasque veteres recensuit, in altera autem s. commentario doctissimo cum Persiana Horatii imitatione, orationis obscuritatem ac poetae tenebras dispellere studuit, *quartamque* edd. classem duxit. — repet. ibid. 1615. 8. — auctior et emendatior ex ipsius *Casauboni* cod. facta est cura *Merici Casauboni*, F. Londini 1647. 8. et Lugd. B. 1695. 4. Ex hac edit. *Persius* Casaubonianus additus est Iuuenali in altera renouata edit. *Henninii* Lugd. B. 1695. 4. — Commoda est *Iuuen. et Persii* edit. cum notis *Thom. Farnabii.* Amstelod. 1631. 12. ac saepius. — *Persii* satiras ad fidem optimarum editt. vna cum variis lectt. codicis Ebucriani edidit *Ge. Frid. Sebalus*, tabulisque aeneis inuicidit. Noribergae. 1765. 8. — cum Iuuenale, Bipont. 1785. 8. — Noua est recensio vel ope interpunctionis, vel melioris lectionis delecta, vel versuum transpositione concinnata: *A. Persii Flacci Satyrarum liber* cum glossis veteribus,

bus, (auctore Reitzio, Profess.) Lipsiae 1789 8. — *Satyr.* lat. cum versione germanica et animadversis. ediderunt M. Io. Benj. Dragheim, Rostoch. 1725, 8. et Ge. Gustav. Fülleborn, (qui praemisit V. L. duorum codd. Rhediger. comment. de vita Persii huiusque comparationem cum Horatio,) Züllichau et Freystadt 1764. 8. Plura v. in Not. breu. p. 442 sqq. Suppl. II. pag. 97 sqq.

18. *Marcus Annaeus Lucanus*, Cordubensis; natus a. Ch. 38. Admodum adolescentulus Romam deductus; ut maturæ purioris addisceret latinitatem, optimisque litteris imbueretur, hic, et dein Athenis sub claris magistris eximios in artibus bonis fecit progressus. Romam redux primum insinuavit in gratiam Neronis, et magnis functus est honoribus; eius tamen iussu, quod illius invidiam, odium vindictamque partim nominis fama, partim sua ipsius culpa atque superbia et vero crimine perduellionis sibi postea contraxerat, ad mortem voluntariam, a. Chr. 65. venis incisis, est compulsus. Magna in eo fuit ingenii vis, sed adhuc iuuenilis, tumida, effrenata et luxuriosa. Hinc etiam in carmine, quod superest, inscripto: *Pharsalia*, siue belli civilis, inter Pompeium et Caesarem gessi, *libri decem*, et quod multis quidem virtutibus nitet poeticis, sed pluribus vitiis: tam in argumento, quam in oratione sententiisque, et in ostentatione Stoicorum dogmatum sequetur, cernitur. Ine ardor ingenii, et verborum tumor, illa animi concitatio et exaggeratio rerum ac verborum odiosa. Carmen est, more illius aevi, declamatio atque exercitatio poetica. Nec tamen defuerunt, qui eum defenderent, atque Lucanus multos nactus est et editores et interpre-

terpretes. *Princeps* habetur *Romana*, eaque correctissima, curante *Io. Andrea*, Episcopo Alerienfi, opera Contr. Schweynh. et Arn. Panartz, 1469. fol. De duabus perraris saeculi XV. edd. in fol. sine vlla nota, v. cl. Morell. ad Pinelli catal. II. p. 339 sqq. *Omnibonus Leonicens*, vel alterutra ed. f. l. vel codice, ab eo, ex quo ducta est *Romana*, diverso, vñus, edidit commentarios in Lucanum decurtatos sine Lucani textu, Venet. 1475. fol. Integri illi comparant cum contextu carminis in edit. *Venet.*, typis Nic. Battibonis Alexandrini, 1486. fol. sed, multis reſectis, multis mutatis correctisque in reliquis vett. edd. ab ed. *Brixienſi*, praemisso prologo *Io. Taberii*, (qui Omniboni commentarios ab aliquo illius auditore calamo exceptos arbitrabatur,) per Iac. Britannicum Brixianum, 1486. fol. — *Pharfalia*, Parmae per Deiphobum de Oſueriis, 1483. fol. — *Alteram* classem duxit *Io. Sulpitius, Verulanus*, qui critices habuit rationem; *Lucan: cum Io. Sulp. Ver. commentariis, a proprio originali extractis, nec non Omniboni Vicent: diligentissime emendatis.* Venet. per Sim. Bevilaquam Papient. 1493. et 1498. fol. *Tertius* edd. ordo exire coepit ex offic. Aldina 1502. et 1513. 8. cod. vetere et correcto adhibito, at tamen, suspicante Oudendorpio, illae maxima ex parte Sulpitii referunt mutationes, et deinceps translatae sunt in Gryphiorum aliorumque edd. — *M. Ann. Lucani — Pharfaliae — libri; Sulpitiana interpretatione explanati. Iamque longe accuratius reuſi.* (Hinc carminis contextus crebro discrepat ab Sulpitiano Sulpitiique explanatione.) Argentor. opera *Io. Prüss.* 1509. 4. — *Luc.* cum varr. lectt. calci adiectis, Par. ap. Rob. Stephani. 1545. 8. (aliquando tamen singulares in nitida illa ed. reperiuntur lectiones.) et *ibid.*
cum

cum *Lathb. Hortensii* et *Io. Sulpicii* notis. 1554. 8. Aetās quarta enata est studio *Theodori Pulmanni*, Antwerp. ap. Plantin. 1564. 12. 1577. 1592. forma min. cum libello V. L. — cum *Iac. Micylli* in difficiliores locos, et *Bersmanni* scholiis, variisque lectt. *Theod. Pulmanni* et in libr. I. animaduers. *Ioach. Camerarii*, addita etiam *epistola ad Calpurnium per Hadrian. Iunium* *) et illustrata a *Ios. Scaliger*. Lips. 1589. 8. Faustis auibus successit *Hugo Grotius* primò in ed. Amstel. 1616. 24. tum, aetatem V. auspicatus, e codd. partim, partim e coniectura emendauit *Lucani* carmen, et cum notis suis atque libello V. L. ex edd. Pulmanni ac Bersmanni euulgauit ex offic. Plantin. Raphel. 1614. 8. dehinc ex aliis IV. codd. correct. et cum notis auctioribus, Paris. 1625, et cum nouo titulo Lugd. B. ap. Io. Maire, 1626. 8. quae est editio classica, et 1639. Grotii notae repetitae sunt in commoda ed. *Farnab.* Amstel. 1642. 12. et saepius, — in *Schreueliana* cum notis variorum, et supplemento, libris VII. a *Thoma Maio* **), Anglo, confecto, Amstelod. 1658. 1669. 8. — lat. cum versione germanica metrica et dispp. *Vitt. Ludov. de Seckendorff*, Lips. 1695. 8. *Sextam* aetatem con-

*) *Iunius* carmen panegyricum ad *Pisonem*, e cod. emendatum et integrum edidit et *Lucano* adtribuit in Animaduers. libro VI. i, hinc adhaeret quibusdam *Lucani* exemplis. Alii, ut *Micyllus*, id assignarunt *Ouidio*. Contra *Wernsdorf.* in Poet. lat. minor. IV. p. 43 sqq. vindicat illud *Salsio Basso*, poetae tempore *Vespasiani*, et sub eius nomine p. 236 sqq. dedit illustratum, add. IV. i. p. 75. et V. 3. p. 1469.

**) De eius supplemento tam anglice scripto, quam lat. verso atque edd. v. *Brüggen.* View etc. pag. 664 sq.

condere coepit *Gottlieb Cortius*, qui multis subsidiis litter. instructus, et maiorem ed. paraturus; quasi praeluserat in minore ed. *Lucani Pharsalia*, eidemque carmen adscriptum ad *Pisonem* cum notis, 1726. 8. Meliore successit fortuna *Franc. Oudendorp.* in egregia et ex libris scriptis editisque correctæ ed. *Lucani* cum scholiaste hucusque inedito et notis VV. DD. partim integris partim excerptis ineditisque *Franc. Guyeti*, et cum *Thomae Maii* supplementis etc. atque ipsius *Oudendorpii* adnotatt. Lugd. Bat. 1728. 4. — Quæ illorum duorum edd. diu retardata fuit critica doctaque *P. Burmanni*, ea tandem cum amplissimo commentario notisque *Heinsii* hucum ineditis est carceribus quasi emissa Leidaë 1740. 4. — Ex *Burm.* recensione cum poemate ad *Calpurnium Pisone*m, *Biponti*. 1783. 8. — cum notis *Hug. Grotii* et *Richardi Bentleii*, ab eius nepote, *Rich. Cumberland* curata, *Strawberry-Hill*. 1760. 4. — Recentissima versio germanica profusa est *Phil. Lud. Haussii*. *Manhem.* 1792. 8. II. tom. conf. Not. br. p. 451 sqq. et *Suppl.* II, p. 105 sqq.

19. *C. Silius Italicus*, quod cognomen nunc ab *Italica*, Baeticae vrbe, acceperit ideoque fuerit natione Hispanus, an ex *Corfinio* Pelignorum in *Italia* vrbe principe sit eliciendum, an ex quocumque alio casu vel causa *Italicus* cognomen ab *Italia* potius, quam a singulari aliquo oppido deductum habuerit, viri docti valde dissentiunt *). Natus est anno Chr. 25. inuenis operam dedit eloquentiae atque

*) v. *Chrph. Cellarii* diss. de *C. Silio Italico*, poeta consulari, in eius diss. academ. collectis *Lips.* 1712. 8. p. 71. et cum *Drakenb.* *Silio* atque redact. in epitomen, cum *Ruperti* edd. *Silii*.

atque poesi. Hinc summus erat cultor atque admirator Ciceronis ac Virgilii, Romae multum valebat et opibus et auctoritate. Summos igitur gessit honores, atque a. v. 68, quo periiit Nero, consulatum, et postea Proconsul Asiæ bene administravit, Annis gravis, suadentibus amicis, decessit Campaniam, ibique satur vitæ hanc a. Ch. 100. in Neapolitano suo finiuit inedia, (v. *Plin. hist. III. epist. 7.*) Decantavit *Belium Punicum* II. libris XVII. Atque Plinio iudice *carmina scribat molore cura, quam ingenio*. Non fabulam quamdam more Homeri ac Virgilii exornavit; sed versum rerum earum, quæ quidem ad historiam belli punici pertinerent, materiem ex Liviani operis decade tertia deprecavit, at poetico colore ornamentisque carminis heroici illustravit. Num igitur et quatenus eius carmen vocari possit debeatque *carmen historicum*, narratione ad heroici carminis formam indolemque accommodata, nec ne? aut num et quomodo dici queat *declamatio poetica*, Ernesti ac Ruperti in suis disquisitionibus de carminibus Siliano dissentientibus inter se, omnis controversia versatur in notione atque significatione illorum vocæ, curate definienda. Editor Bland. pontinus, Ernesti et Ruperti præfuserunt suis editionibus catalogum edd. C. Silii Italici, quarum potiores paucis memorabo. Princeps est *Romana* una cum *Calpurnio et Hesiodo*, per Contr. Schweynhelm et Arn. Pannartz. 1476. fol. Eodem anno editum est satmen, ex meliore codice, a Pomponio Laeto, sine nomine typographi, (qui tamen Ge. Lauer fuisse putatur,) Romæ, fol. — Rarissimæ sunt edd. Romanae III. a. 1474. et IV. 1480. hæc non Patumensis, 1481. fol. — cum commentariis (verbosis) *Petri Marfi*, (qui quidem multa bene

illustravit, sed multa quibque prave exposita aut neglexit, et. codd. corruptos sequutus est.) Venet. per Baptista de Tortis. 1483. fol. ibid. 1492. 1493. et curatius. Paris. 1512. — Critica multisque praeferenda est ed. *Damiani Benessae*, Lugd. apud Bartholemy Troth. 1514. 8. a qua altera aetas ortum traxisse videtur, quamquam plures vestigia legerunt *Ambrosii Nicandri*, Tolotani, qui *Silii* carm. Florent. ap. Phil. Iuntana 1515. 8. emendavit, aut potius pluribus locis misere interpolasse et corrupisse arguitur. Ita quidem *Andr. Asulanus* in ed. *Aldina* Venet. 1523. 8. recudi curavit contextum a Nicandro interpolatum; primus tamen inseruit *Silii* lib. VIII. versus 145 — 225. Atque auditoritas nominis Aldini facit, ut multi editores insequuti usque ad Drakenb. vltimum redderent Ald. textum, quamquam ex eod. Colon. *Ludov. Carrion* in Emendat. et antiquorum lectt. libris 1576. 8. etc. multa *Silii* loca, plura vero *Franc. Modius* in Nou. antiquis lectt. ex eod. cod. Francof. 1584. 8. feliciter emendarunt; imprimis *Dan. Heinsius*, qui tertiam classem duxit in docta quidem et recondita doctrinae copia, sed ad IV. aut V. potissimum priores libros nimis larga, quae tamen ad ipsam carminis interpretationem parum confert, abundante edidit: *Silii Italicus de II. bello Punico*, in quo ad eod. Modiani fidem versus spurii eiecti sunt, ac legitimi substituti; notae vberiores sub *Crepundiorum Silianorum* titulo adiectae opera *Dan. Heinsii*, (tunc temporis nondum XX. annos nati,) Lugd. B. ex offic. Plantin. Christ. Rapheling. 1600. 24. Commoda vellisue ed. est *Christoph. Cellarii* cum notis, etiam ineditis criticis *Ios. Scaligeri*, (ipso, uti putabat Cellar. *Nic. Heinsii*.) et tabulis geograph. Lips. 1695. 24. — *Quartam* recensitionem debemus

mus *Arn. Drakenborchii* sedulitati atque diligentiae, qui meliorem Sili et intelligentiam et integritatem subsidiorum criticorum adparatu egregie iuuit, et notis suis, interdum copia exemplorum laborantibus, illustravit immiscuitque excerptas ex Franc. Modii Nouantiquis lectionibus et C. Barthii aduersariis, cum Dan. Heinssii crepundiis Silianis et postumis Nic. Heinssii Traiecti ad Rh. 1717. 4. — Ex illius recensione textum recudi ut plurimum fecit et *glossarium latinitatis* (adspersis plurimis Nic. Heinssii aliorumque suisque coniecturis,) adiecit *Io. Petr. Schmid*. Misau. 1775. 8. — Multa ingeniose coniecit, aut recte emendauit; multo autem plura perperam et inuita Minerva immutauit, et adunco naso summorum virorum merita spreuit *Io. Baptista Lefebure de Villebrune* *) in ed. arroganter inscripta: *C. Silius Italicus de bello Punico II. poema ad fidem veterum monumentorum* (codicum Tellieri et eorum, quos Carrion, Modius, Barthius et N. Heinssius contulerunt, editionumque praeclararum,) *castigatum, fragmento*, (huc panno libr. XVI, a vers. 27. adluto et ex Petrarchae poemate Africae lib. VI. tamquam Silianum esset, deprompto,) *augmentum* **). *Operis integri editio princeps. Curante I. Bapt. Lefeb. de Villebr.* Paris. 1781. 8. Idem eodem tempore aliam poetae edit. cum gallica versione et indice verboso, interdum pueris scripto, s. *Nomenclature historique et géographique*, III. voll. 8. curauit. — Ex Drakenb.

K 2

*) De instantia Galli ea de virtutibus non minus quam viris huius ad. septiesus disseruerunt ed. Bipont. et Ruperti.

**) Id. fragm. Ruperti cum notis editoris inseruit comment. de Sili. viii. bca. p. LXVI. sqq. tom. I. suae ed. d.

kenb. recens. additis in fine varlis lection. ed. Parif. mem. Biponti. 1784. 8. — Ab interpretatione legitima imprimis laudanda est ed. *Io. Chr. Theoph. Ernesti*, cum huius commentario perpetuo et lectionis varietate. Lipsiae, vol. I. 1791. vol. II. 1792. 8. — Nouissimam et ab solertia critica pariter atque interpretationis subtilitate maxime commendabilem edit. curavit *Ga. Alex. Ruperti*, cum varietate lectionis et perpetua adnotatione. Gottingae, vol. I. 1795. vol. II. 1798. mai. 8. Conf. Not. br. p. 477 sqq. Suppl. II. p. 141 sq.

20. *Quintus Curtius Rufus* rerum Alexandri M. scriptor facundus, qui florido, interdum oratorio et prope poetico dicendi genere usus, totus fuit in laudando suo heroe: hinc, quia forsitan interdum ex turbidis hausit fontibus, fides eius suspecta videtur. E coniectura *Rutgerii* L. varr. lectt. I. 19, et *G. I. Vossii* I. de histor. latinis 28. *Saxias* in Onom. I. p. 258. eius aetatem adligat a. Ch. circ. 60. Alii in alia omnia transire solent. Quare etiam, quae ipsius fuerit patria vitaeque conditio, non satis certum exploratumque habemus. Reliquit *de rebus Alexandri M. historiam libris X.* comprehensam, nunc tamen ab initio et quibusdam aliis in locis mutilam. Lacunas vero praeter alios, in primis *Freinsheimius* ex aliis veterum narrationibus operose, docte eleganterque supplere studuit. Editiones, quae multae

2. *Scaliger* in *Scaligerianis* secundis p. 61. indicat, omnia Q. Curtii, quae habemus, descripta esse ex unico exemplari, reliqua esse recentia. In cod. bibl. Malactestianae atis est librorum peritio. vid. *Not. Mss. Manceli*, anal. codd. MSS. Malactestianae Caesenaes bibl. tom. II. Caesenaes 1724. fol. pag. 127 sq.

multae sunt, criticae et quasi principes ducesque aliarum, ad quatuor classes possunt reduci. 1) Princeps est *Venetis* per Vindelino de Spira, f. a. (sive 1471. f. ex aliorum opinione, 1470.) fol. Eodem tempore aut ante Venetam ed. prodiit *Romana* typis *Georgii Lauri*, correctore *Pomponio*, f. anni nota, in 4. mai. ab editoribus fere neglecta, quae multas quidem habet pravae, at etiam singulares lectiones spatique interstitia. — *Curtius* — cum comment. *Bartholom. Merulae*, (qui codice usus, multa loca proprio Marte castigavit, nec pauca corrumpit.) Venet. per Io. de Tordinio, alias Tacuinum. 1494. et 1496. fol. — 2) — cum adnotatt. *Des. Erasmi*, qui quaedam emendare instituit, Argentorati 1508. F. (sec. Fabricii B. L. H. pag. 348.) ibid. 1518. fol. etc. Ex Erasmi recognitione reddidit *Adus*, ita tamen, ut quaedam Curtii loca ex libris scriptis corrigeret, Venet. 1520. 8. — Successit *Hadrian. Iunius*, qui ex antiquissimo cod. Schonhouiano lectiones diligenter adnotavit, et bene castigavit Curtii textum. Antwerp. ex offic. Io. Loel. 1546. 8. — 3) *Curtius* a *Francisco Modio* ad MSS. cod. recognitus, cum notis. Colon. 1579. 8. — 1591. et sine notis. 1598. 8. Is bene quidem meruit de Curtio; interdum tamen ingenii sagacitate et mutandi libidine abreptus loca sana audacius corrumpit. — Inter Gryphianas, quae bene multae sunt, edd. eminet Lugdun. cum emendatt. *Franc. Modii* et variis, iisque praeclaris, lectt. cod. *Theocrimi*, ap. Ant. Gryph. 1584. 12. rep. ibid. 1588. 12. et, minus tamen emendate, Lugd. ap. Paull. Frelon. 1597. 12. — Melioribus edd. adnumeranda est ea, quae cum *Matth. Raderi*, S. I. docto, at iusto ampliore commentario prodiit Colob. Agripp. 1628. fol. et praestat minoribus eius

editionibus. — 4) *Curtii* hospitator et nouae recensionis architectus existit, reliquisque praetulit facem *Io. Freinshemius*, qui dedit *Curtium* curate recensitum, critico et historico eoque copioso commentario instruxit, capitulaque minutis distinxit sectionibus, praeter ea notis doctaque supplementa ac prolegomena confecit plenosque indices, in quibus multa fusa explicantur, adiecit. Argentor. 1640. 8. II. voll. num. edit. a. 1648. ab *Fabricio* aliisque cum forte sequentis memorata, reuera existet, equidem nescio. — Alteram ab ipso *Freinshemio* recognitam valdeque locupletatam editionem post eius mortem absoluit et curauit *Io. Henr. Rapp*. Argent. 1670. 4. — *Schrenselianus* ed. cum notis variorum, Amstel. 1649. 1664. Francof. cum *Freinshem.* supplementis, nec tamen integris, 1668. Amstelod. ex offic. Elzeu. 1673. 8. — Melioribus et *Curtii* et aliorum auctor. in usum Delphini factis edit. adnumeranda est, quam *Mich. le Tellier*, e S. I. cum interpretatione notisque suis ac *Freinsh.* supplement. curauit. Paris. 1678. 4. rec. Lond. 1728. 8. — *Sam. Pitsius* *Curtium* edidit primum cum comment. et *Freinsh.* supplement. Ultraiecti 1685. 8. — postea cum comment. doctioribus et valde copiosis tam suis quam excerptis ex *Raderi*, *Freinshem.* etc. copiis et cum figg. den. Traiect. ad Rh. 1693. 8. et Hagae Com. 1708. cum figg. 8. — Commodae sunt edd. *Christoph. Cellarii*, cum huius notis ac breuioribus, at succinctis supplementis, Lipsi. 1688. 12. 1691. 1696. etc. Ead. ibid. 1711. 12. cui *Christ. Schöttgen*, notas addidit rec. 1745. 12. — *Martini*, cum variis lectt. Veronensis a. 1491. edit. Londini 1716. 1751. 1752. 1769. 12. Basil. 1726. 12. Plenissima est *Henr. Spakenburg.* cum variis lection. et aliis reliquorumque partium

tim integris, partim excerptis notis, supplementis etc. Delphis. 1724. 4. Caruit tamen Snaek. edd. antiquissimis, editione memorabili Adriani Iunii et lectt. Theocrenianis, — Notandae sunt ed. nitida, s. not. Paris. typis Barbou. 1757. 12. — ibid. e rec. Valart, ap. Barbou. 1764. 12. — et *Bipontina* cum supplem. Freinshem. 1782. 8. — Recentissima, utilisque necdum absoluta est ed. *Curtii libri superstites* e recensione et cum supplementis Io. Freinshemii: varietate lectionis (etiam cod. Theocren.) atque perpetua adnotatione illustrati a M. Dit. Ioach. Theod. Cunze, scholae Schoeningens. Rectore. Helmstädtii. vol. I. pars I. 1795. mai. 8. continet libros III. et IV. — pars II. siue, vt in titulo dicitur, vol. I. 1802. 8. continet libr. V. praefation. et longa prolegomena de Curtii nomine, aetate vitaeque conditione, nec non de fide eius historica et filo. Recenset latius, examinat diuersa variorum VV. DD. iudicia de Curtii aetate, atque coniecturam *Francisci Ios. Bagnoli*, comitis Itali, qui in libro: *Della Gente Curzia e dell'età di Q. Curzio storico ragionamento*, Bonon. 1741. 8. Curtium ad aeuum Constantini M. reduxit, vero esse simillimum arbitratur, — Germanice vertit Curtii libros *I. P. Osiatig*, Francof. ad M. 1783—1785. II. tom. 8. De celebri *de Vangelas* gallica, Paris. 1647. 4. ac frequenter repetita, et de aliis versionibus librisque s. historici s. critici s. grammatici argumenti v. Not. br. pag. 356 sqq. et Suppl. N. p. 14 sqq.

21. De fragmento *Senatus consulti*, quo, tamquam *legis regiae* ludibrio, idem Vespasiano imperium, atque olim Octauiano Casari, Tiberio et Claudio decretum esse dicitur, in *tabula aenea Capitolina* etiamnum superstitē, et

de quo viri docti in vtramque partem disputarunt, docte lateque disserit *Saxius*, in *Onom.* l. p. 259 — 264.

22. *C. Valerius Flaccus*, Patavinus, mortuus a. Chr. 89. auctor praeclari carminis *Argonautarum libr. VIII.* (ultimi tamen libri pars tantum exstat:) in quo haud infeliciter imitatus neque tamen adsequutus est Virgilium. Superat autem virtutibus, poeticis carminisque epici constitutione et dictione Lucanum, Silium Italicum et Statium, cui tamen cedit magnificentia. Vicit quoque Apollonium Rhodium, quem non vnice quidem, at potissimum sequutus est in fabulis aut narrationibus de illa Argonautarum expeditione. Princeps ed. esse videtur *Florentina* l. a. ap. St. Iac. de Ripoli. 4. et videtur antecessisse edit. *Bononiensem* per Vgonem Rugerium et Dom. Bertoch. Reginenses. 1474. fol. — diligenter accurateque emendata etc. Bonon. per Benedict. Hectorem, bibliopolam. 1498. fol. etc. — Florentiae, impensis Philippi bibliop. 1503. 8. cum Benedicti Philologi dedicat. quae recusa est in *Bandin.* annal. Juniar. typogr. II. p. 7 sq. et ex qua cognoscimus, *Barthol. Fontium* in corrigendo textu mendoso plurimum laborasse; (enimvero textum is intemperanter mutavit:) et ut videtur, ibid. recus. 1517. 8. v. *Bandin.* l. c. p. 114. — *Pal. Fl.* libri ab *Aug. Maserio* recogniti et scholiis illustrati. Paris. typis Io. Badii Ascensii. 1517. sec. Maittaire A. T. II. p. 306, et, si illa exstitit, iterum 1519 fol. v. praef. II. Burm. pag. LII. sqq. meae editionis, vbi Burmannus edd. recenset. — *Alteram* editionum classem duxit, textumque melius constituit *Io. Bapt. Pius*, qui primum edidit: *Annotations priores et posteriores in Valer. Flacc.* Bonon. 1504. postea

postea edidit Argonautica ex antiquo exemplari Dacico emendata, additis comment. et libris tribus, (n. supplemento libri VIII. atque libris IX. et X.) qui desiderabantur, et Orpheo latino, Bonon. 1519. fol. v. *Burm.* l. c. p. LXIX. fqq. In ed. *Aldina*, Venet. 1523. 8. textus verba sunt audacius mutata, aut potius corrupta. — cum notis verbosis *Laure. Balbi* Liffensis, Compluti 1524. 4. Tertius ordo exiit studio *Ludov. Carrionis*, qui ex egregio codice *Val. Flacci* carmen edidit multis locis emendatius, at etiam codicis bonitate fretus, non satis sibi cauit ab istius mendis, multaque audacius mutavit, Antwerp. ap. Christph. Plantin. 1565. 8. cum scholiis: iterum ille recognovit carmen, multaque in textu mutavit, et novas castigationes, quas quidem in inscriptione edit simul indicantur: *corsum exausas quidem Carrionis castigationes* etc. ideoque interdum deesse videntur in quibusdam, (in meo sane,) exemplaribus. Antwerp. ex offic. Chr. Plantini. 1566. 12. — Notandae sunt edd. cum *Carrionis* et *Iusti Zuerlingii* notis, Lugd. 1617. 12. et cum comment. *Lamp. Alardi*, Lipsiae 1630. 8. — *Nic. Heinsius* et *P. Burmannus* quartam feliciter aspicati sunt aetatem: quorum prior dedit eodd. et ex ingenio contextum poetae emendatiprem, sine notis, Amstel. 1680. 12. *) postea *Burmannus* cum *Heinsii* notis, Traiecti ad Rh. 1701. 12. et renouata tantum priore pagina, 2. 1724. 12. Tum *Burmannus* ipse recognovit textum, libris et scriptis et editis vsus et cum suis nec nop aliorum partim integris, partim selectis notis, praemisso docto

*) In *Nic. Heinsii* Aduersationum libris IV. ed. 2. Burmanno II. Harling. 1742. 4. multa *Val. Fl.* loca emendantur et illustrantur.

Argonautarum catalogo, edidit *Val. Flacc. Loidae*. 1724. 4. — Ego ipse curavi edit. cum integris Burmanni et aliorum selectis meisque adnotatt. Altenburgi 1781. mai. 8. — Nouissima est Bipontina. 1786. 8. Conf. Not. breu. pag. 461 sqq. et Suppl. II. p. 110 sqq.

23. *Pegasus*, forte circ. a 70. consul suspectus, et ictus, vnde *Proculianus* vulgo *Pegastianus* adpellatus fuisse, sunt, qui existiment, ut verbis utar *Saxii* in *Onom.* I. p. 265. Viris ibi citatis add. *Aegidii Menagii* iuris ciuiliis amoenitates, ed. IV. Franequer. 1700. 8. p. 89 sqq. ac *Gosfrid. Mascon.* de sectis Sabianorum, et Proculianorum, Lipsiae 1728. 8. p. 67 sqq.

24. *C. Plinius Secundus*, maior, siue Veronensis, sine; (ut *Anton. Ios. Comes a Turris, Rezzonici*, patricius Nouocomenfis, in Disquisitionibus Plinianis etc. Parmae II. tom. 1763. fol. in tom. I. libr. II. euincere studuit,) *Nouocomensis*: natus a. Ch. 23. et extinctus est a. Ch. 79. v. de eo *Plin. Iunior* III. ep. 5. et lib. VI. ep. 16. Fuit bonus historicus et grammaticus, imprimis acris et diligens naturae artiumque scrutator, nec tamen rerum naturae satis peritus, idemque credulus; hinc illam passim errasse haud mirum videbitur aequo lectori. Ad nostram aetatem peruenerunt eius *Naturae Historiarum libri XXXVII.*, opus immensae diligentiae atque eruditionis, ex voluminibus permultorum auctorum congestum: ideoque stilus aequè diuersus et varius. Saepius autem vel editi vel illustrati sunt illi libri. Princeps editio plurimis editoribus, etiam Harduino ignota, quae quidem multa habet vitia, multa tamen meliora, quam insequentibus editiones, Venet. per Io. Spirensen, 1469. fol. — Notiores attamen

men raræ sunt edd. *Romæ* ex recognitione *Yb. Andreae* episcopi Aleriens. per *Conr. Schweyheym* et *Arn. Pannartz*. 1470. fol. mai. — *Vb. nris* per *Nic. Ienson* Gallicum. 1472. fol. — *Pármæ* a *Phil. Beroldo* emendata, typis *Steph. Coralli*. 1476. fol. quæ mater quæsi facta est aliarum edd. — Melior lux adfulsit *Pliniano* textui ingenio studioque *Hermolai Barbari*, qui alteram duxit classem, et e libris scriptis atque coniecturæ, non semper fœlici, enūgavit *Castigationes Plinianas* *Romæ* 1492. et 4 vol. secundum, quamquam in titulo scriptum est *Secunda editio castigationum Plin. etc.* a. 1493. fol. Post eius obitum prodit *Plinii H. N.* ex correctione et cum castigat. *Beroldi*. Venet. 1496. fol. in primis notanda est et certior est. *C. Plinii Secundi* naturæ histor. libri XXXVII. e castigat. *Herm. Barbari* quam emendatissime editi. Venet. per *Bernardin. Benastum*, 1497. fol. et sæpius. — A bonitate et raritate commendatur edit. *Plinii* — libri XXXVII. ab *Alexandro Benedicto Vb. physico* (e cod. antiquo) emendatiores redacti. Venet. per *Io. Rubicum* etc. 1507. fol. Hæc recensio basis facta multarum insequentium editi. — *Plin. libri* — diligenti admodum labore pernilique cura nuper, nec antea in alma *Parrhisiorum academia* emendatiores impressi atque recogniti — cum quibusdam brevis *Hermolai Barbari* adnotat. in margine positis. *Parisi*. 1511. fol. — e cod. antiquo ab *Erasmio Desiderio* castigati. *Basil. ap. Froben.* 1525. fol. conf. *Maittaire* A. T. II. p. 665 sq. — ab *Angeio*, qui eodd. *Parisi* confusus, 1526. fol. — *Petr. Bulloricius*, (h. e. *Dioscori*) e duobus eodd. vetustis *Plinium* dedit multo correctiorem, et condidisse videtur *Erasmii* ætatem, *Parisi*. 1532. fol. de qua v. edit. *Dipont.* vol. I. p. XXXIX. sq. — Venetis eod. præf.

graef. *Andreas Rabinii*, in aed. Aldi 1536—
 1538. tom. IV. 8. in *Piueli* catal. I. p. 298.
 sed secundum auctorem Serie dell' ediz. Ald.
 p. 69 sq. *C. Plinii Sec. H. N. secunda pars.*
 Venet. per her. Aldi et Andr. Asul. soceri,
 1535. 8. — *prima pars*, ib. 1536. 8. — *tertia*
pars, ibid. 1536. 8. et *index* in C. Plinii Sec.
 N. H. locupletior et castigatio etc. ib. 1538. 8.
 ubi v. notam editoris, p. 71. atque in cat. bibl.
 Menken. tom. I. pag. 280. citatur inter edit.
 Aldin. *Plin. Mai. H. N.* Venet. 1536—1540.
 III. partes. III. voll. — *Sigismund. Gelenius* in
Castigationibus ex vetustorum archetyporum
 collatione, in aliquam multa Pliniani operis
 loca. Paris. 1536. 8. nisi *tertiae* edd. aetatis
 parens reuera dici possit, eam certe egregie
 aluit; atque cum illius castigat. *B. Rhemans*
 edidit. Basil. 1535. fol. sed Gelenii castigatio
 Des. Erasmo valde displicuit. v. *Maitt. A. T.*
 II. pag. 356. *Rhemani* castigat. in aliquot Pli-
 nii N. H. libros, (praefat. et libros XIV. prio-
 res,) separatim prodierunt. Basil. 1536. fol. tum
 Plinius cum castigat. *Gelenii* et *Beati Rhemani*.
 Basil. 1539. fol. etc. Ex Geleniana ducta est,
 eius quoque notis additis, et in margine qui-
 busdam lectionibus aliis notatis, ed. Lugd. ap.
 Beringos, fratres 1548. fol. et repetita, quam-
 quam in titulo dicuntur libri multis in locis
 emendati a Paulo Manutio, Venet. 1559. fol. —
 ex castigatione *Andr. Morgnaesi* cum varr.
 lectt. Lugd. ap. hered. Iac. Luytae (i. e. Phil.
 Tinguum,) 1560 et 1561. 12. — ed. Lugd. B.
 apud Petr. Sanctandream 1582. fol. habet quid-
 em multum boni, sed longe plus promissum
 esse dicitur ab initio, quam praestitum. — Bene
 meruit de Plinio, quamquam non satisfecit do-
 ctioribus, *Iac. Dalecampius*, codd. unus. Lugd.
 Bat. 1587. fol. et *quarta* aetatis auctor exi-
 tit:

tit: dein curis Dalecampii secundis post eius mortem opus repurgatum, varisque Sigism. Gelenis, Fridem. Piantii et aliorum lectt. ornatum etc. Geneu. sunt. I. Crispini. 1631. fol. — Egregie emendata est ed. Jo. de Lest. Lugd. B. 1635. ex offic. Elzen. 12. II. voll. cum varis lectt. et doctiss. virorum, in his Claud. Salmasii *) notis bene lectis. — Cum commentariis et adnotatt. Herm. Barbari et multorum aliorum. Lugd. B. 1669. tom. I. — III. 8. — Cornel. Schreuel. eam curavit edit. quae vulgo dicitur *Gronoviana*; at L. F. Gronov. tantum notas ad librum XX. vsque ad fin. egregias supeditavit. — Ex codd. atque edit. emendata et docte illustrata, ab multis tamen culpa ed. curata est a Jo. Harduino, quintae edd. aetatis parentis, Paris. 1685. 4. — V. voll. — auct. et emendat. ibid. 1729. fol. III. voll. — vitiose recusa, Basil. 1741. fol. — ex recognitione et cum versione franco-gallica notisque criticis *Ponsinet de Sivry*. Paris. 1771. — 1782. 4. XII. voll. — *Plin. c. not. Gabr. Brotier*. Paris. ap. Barbou. 1779. 8. VI. tom. — cum chrestomathia, (I. claus. quadam Pliniana,) ex ed. Harduin. curante J. P. Millero, Berol. 1766. 8. V. tom. — Jo. Ge. Alst. Fransson parum sobrie recoxit ed. Harduin. et oneravit reliquorum commentar. et adnott. Lipsiae 1778. — 1788. 8. IX. voll. necdum absoluta est haec edit. quas minus placuit criticis. — ex rec. Jo. Harduin., praemissa notitia litterar. et narratione de editt.

*) C. Salmasius confecit opus saepehauris eruditio-
nis, in quo etiam Plinii hist. nat. saepissime expli-
cavit emendandisque et inscripsit: *Exercitationes Plin-
ianae in Solinum* etc. Paris. 1629. fol. recusum,
emendatum ex Salmasii exercitiis. de Homonymis
Hylae iuricae et de Manna et Saccharo auctum,
cura et studio Piusel. Vursi. 1699. fol.

editt. critica Biponti. 1783. 1784. vol. 8. V. voll. Quasdam Pliniani operis partes nonnulli VV. DD. vel illustrarunt vel seorsim ediderunt. — Io. Matth. Gesner vtilem edidit *Chrestomathiam Plinianam* cum notis germanice scriptis, Jenae, 1723. 8. — repet. et emendatam Lipsiae et Cellae 1753. 8. rec. Lipsiae 1776. 8. Plip. H. N. germanice vertorunt Io. Dan. Eruso, Romarum, Rostoch. vol. I. 1764. — II. 1765. 4. et Gottfr. Grosse, Francof. ad M. 1782—1788. XII. voll. 8. qui etiam edidit *Plinianische Anthologie*, etc. Halae Sax. 1798. 8. v. Not. br. p. 376 sqq. Suppl. II. p. 25 sqq. et Saxii Onom. I. p. 265—269.

25. C. Fabius Quintilianus. siue rectius *Quintilianus*, Calagarritanus ex Hispania: natus a. Ch. 42. circ. a. Ch. 93. exorsus esse videtur *Institutionum oratoriarum* libr. XII. opus praeclarum, eleganter curateque scriptum, et tam ad intelligenda atque diiudicanda veterum monumenta, quam ad praecepta rhetorices stilique bene latini rite discenda imprimis utile. Verbo et re quam felicissime docet Quintilianus, ut ait Lutherus, qui eius lectionem imprimis commendavit. Atque maxime is aptus videbatur ad eiusmodi librum conscribendum. Namque a Galba Romanus deductus non solum in foro summa cum laude versatus est; sed etiam lectiano, atque interpretatione graecorum romanorumque auctorum; praecipue Ciceronis, cuius summus erat admirator aemulusque, bene nutritus, ludum cum fructu laudisque maximae usura aperuit. Atque ita probavit principibus romanis dexteritatem diligentiamque in tradendis bene dicendi praeceptis, ut salarium ex fisco, opes, civitatem rom., clenum latum, tandem consularia ornamenta consequeretur.

Post viginti annos in credenda innocentia cum laude consumtos, muneris impetravit vacationem, et reliquum tempus nepotibus Domitiani, sororis instituendis atque commentariis persuecendis impendit. Perperam vero ei adscribuntur 145. *declamationes*. *Dialogus* autem de *causis corruptae eloquentiae* nunc *Quintiliano* sit assignandus, an *Tacito*, aut *Plinio iuniori*, aut nunc verus auctor sit ignotus, viri docti valde dissentiant, et in utramque partem disputare solent. *Quintiliano* quidem eum vindicant Graevius, Cellarius, Heumannus, Saxius, (quem v. in *Onom.* t. p. 269 sq.) aliique. *Institutionum* autem *oratoriarum*, quae a renatis litteris in scholis rhetoricis vniuersis explicabantur, editionum insignis multitudo enata est prima illa aetate medium usque ad saec. XVI. et ultra. *Classicas* tantum paucis memorare licet. *Ad primam* igitur aetatem pertinet: ed. princeps eaque rarissima, ex recognitione Jo. *Ant. Campani*, per Vlr. Han seu Gallum, Romae 1470. fol. — ex recognitione et cum praefat. Jo. *Andreas*, per Cons. Schweynh. et Arn. Panartz, ib. 1470. fol. emendat. ab *Amthono Lepiceno*, typis Nic. Ienson Gallici ?), Venet. 1471. fol. — *Declamationes tres*, Romae emendante *Domitio Calderino*, per Jo. Schurener de Bopardia 1475. fol. Venetiis, per Luc. Venetum 1481. XIX. *Declamatt.* a *Georg. Merula Alexandrino* recognitaq. et 1482. fol. etc. (conf. notit. litter. in ed. Bipont. tom. I. p. XXV. sq.) — *Declamatt.* et *oratoriar. institutionum* libri XII. recogniti per *Andr. Pantum Brixian.* Tarvisii per mag. *Dionysium Bononiensem* etc. 1483. fol. Edit. Ienson. textum, at vitiose, exprimit.

*) Hoc nomine decepti fluxerunt quidam edit. *Paris* 1471. incysum.

mit. — II. aetas effloruit studio *Raphaël. Regii*, cum cuius comment. f. adnotatt. in eiusd. (Quintil.) depravationes, exiit ex offic. Lucas Veneti, Venetiis. 1482. fol. — ib. 1493. (vitiose excusa est in fine nota a. M.CCCCLXCIIL.) *) fol. quae bassis est editt. aliam, in his etiam Iuntinae Florent. 1510. 8. in qua tamen *Nicolas Angelinus*, qui ei praefuit, interdum discessit, cuius mera est repetitio ed. Aldina, 1512: curantibus *Andr. Nangerio* et *Bapt. Rhamusio*, in fol. et 1514. 4. f. mai. 8. et 1521. 4. f. mai. 8. Notandae praeterea sunt *Ascensianae*, Paris. 1516. fol. cum adnotatt. *Raph. Regii* usque ad libr. XII. 7. et ab h. cap. cum notis *Ios. Badii Ascensii*, tum cum declamatt. ex vetusto libro emendatis 1519. fol. quae mire recedit ab ed. priore. — et saepius, inprimis a. 1531. et 1536. Colon. cur. Hittorpii. 1521. fol. mellorem tamen ed. *Ger. Bucoldian* ib. 1527. fol. curavit. Tertia aetas illuxit studio *Petri Gallandii*, codice vñ, cum notis Mosellani, Camerarii et Pini. Galland. vero I. Orr. in partes minores distinxit, argumentaque addidit, et notas in margine scripsit, textumque emendavit, Paris. 1538. fol. rec. additis Quint. declam. ib. 1542. F. — Idem et textum et argumenta dehuo correxit, adiecitque Quint. declamatt. XIX. et *E. Ann. Seneca* declamatt. aliasque, ibid. ap. Mich. Vascosanum, (quaedam exemplaria habent Audouenum Paruum,) 1549. fol. ut Gryphianus haud paucas aliasque omittam; laudabo edd. ap. Sim. Colinaeum, Paris. 1541. 4. accesserunt Declamatt. a. 1542. 4. — apud Rob. Stephan. additis lectt. varr. in marg. ibid. 1542. 4. —

ap.

*) conf. Io. Fr. Aug. Kinderling de aetate typographiae Venetae in *Monstis histor. liter. bibliogr. Magazin*. part. II. Tiguri. 1790. 8. p. 45 sqq.

ap. Giol. Morell. et Iac. Bagard cum not. Morelli. — *Basili* I. Or. opera et studio Joach. Cameracil, Sighardi, aliorumque cum Philandri castigat. et XIX. Declamat. ap. Rob. Winter. 1543. 4. — Ibid. per eosdem et Iac. Hertelium restituta et illustratae. ap. Nic. Brylinger. 1548. 8. 1561. 8. — Paris. ex offic. viduae Maurici, a Porta et c. excud. Thom. Richard. Paris. 1553. 4. reamib. 1556. 4. additis notis saepe leionis et ineptis sub nomine *Adv. Turnebi*, quarum vero architectus ipse Richard. viris doctis fuisse videtur. — *Petrus Ascodius* Declamationes, quarum auctorem nostrum Quintil. esse non dubitabat. CXXXVII. edidit. textum, qpe. ingenii emendavit, et notis, a iure rom. potissimum petitis, illustravit. Paris. ap. Morell. 1562. 4. — *Declamation*. CXLV. ex vet. exemplari restituta. *Calpurnii Flacci* excerptae X. rhetorum minor. LL. nunc primum editae. Dialogus de oratoribus, s. de causis corruptae eloquentiae. Ex bibl. P. Pithoei. (cuius emendat. notaeque et variae lectt. in fine additae sunt.) Lutet. 1580. 8. (sed soatet multis operarum vitis.) et saepius. — *Aetas quarta Instit. Oratt.* inchoata est a Corn. Schrenkelio, cum notis. variorum editionem tamen post eius obitum profligavit I. Fr. Gronov. cuius vero merita praecipue splendent in emendandis restituendisque Declamat. et additae sunt Jo. Schultingii, Schellii ac Pithoei notae; it. dialogus de causis corruptae eloquentiae. Lugd. B. et Rotterod. 1665. 8. — Praestat tamen ed. Oxon. — de institutione oratoria. — ex tribus MSS. et octo impressis emendavit atque lectt. varr. adiecit Edmund. Gibson. Acc. emendationum specimen et tribunas Marjanus, declamatio nunc primum e cod. MS. edita. Oxon. e theatro Sheldoni. 1693. 4. — Critica est ed. Plr. Obrechtii, L. qui

qui ex eod. Gibbali et Argentor. recensuit *Inst. Orat. et Declam.* easque innotueris locis emendavit. Argentor. 1698. 4. Mors eius nobis abstulit comment. sue vol. secundum. Quintae aetatis nutritores fuerunt. 2) *P. Burmannus*, qui *Quintil. de instit. orat. libr. XII.* recognovit et emendavit, notisque variationum tam iam editis, quam Almeloveanti et Gallaei ineditis doctus suas ampliusque dimmisit, tom. I. et II. *) in tome autem tertio edidit et notis doctorum virorum suisque illustravit. Declamatt. XIX. maiores et, quae ex CCCLXXXVIII. supersunt, CXLV. minores. Lugd. B. 1726. 4. III. voll. — 3) *Claudianus Capperonius*, qui *Instit. Orat.* emendavit et aliorum selectis notis suas **) adiunxit. Paris. 1725. fol. — 3) ex rec. Burmanni de *I. Orat.* cum Dodwelli annal. *Quintil. et dialogo de oratoribus*, incerti auctoris, Patav. exc. loc. Comibus. 1756. 8. II. voll. — 4) *Io. Matthias Gesner*, in commoda valdeque utili edit. I. O. cum V. L. praecipue cod. Gothani et ed. Ienson. eruditique comment. Göttingae 1738. 8. — 5) Doctus editor *Bipontinus*, qui in *Instit. orat. Gesnerum*, in *Declam.* autem *Burmannum* praecipue sequutus est, et in *histor. litt. de*

*) Tom. II. subiecti sunt *H. Dodwelli* annales *Quintiliani*, primum editi in eius *Annalibus Vallesianis*, *Quintil. Stacianis*, Oxon. 1698. 8. p. 69 — 194.

**) Quod Capperon. tam in notis, quam separatim in IV. epistolis, operam Burmanni, quo nomen in critica ratione longe inferior erat, quamquam in his explicandis, quae ad antiquam Graecorum et Latin. technologiā spectant, subtilitate diligenterque superior, saepe perstrinxerat. Burmannus docte quidem, et nihilis speriter respondit in Epistolis ad cl. Capperon. — de noua eius M. F. Quintil. de I. Or. editione. Leidae 1726. 4.

edit. curate intelligenterque iudicavit. Bipont. 1784. 8. III. voll. 6) *Ge. Lædon. Spalding*, qui novam edd. classem ducere, et lib. I. O. ad codicum vet. fidem recensere, eruditæque annotatione explere coepit, in præf. autem de Quintil. eius nomine, codd. atque edit. diligenter differuit; venustæ huius edit. demum, quantum nopi, primum vol. continens libros I—III. prodit Lipsiæ 1798. 8. — Præterea memorandi sunt *M. F. Quins. I. O.* libri XII. ad vsum scholar. accommodati, recisæ, quæ minus necessaria visa sunt, et brevibus notis illustrati a *Cæ. Rollin.* Paris. 1715. 12. tom. I. II. — rec. ib. 1734. 8. II. voll. et Londini aliquoties: quam edit. ego emendatorem, addita lectionis variet. recudendam curavi, Altonæ. 1775. 8. II. tom. — quæ, me incito, et vitiose, est repet. Wirzburg. 1776. 8. — germanicè vers. omis. quibusdam, contra aliis additis, ab *Henr. Phil. Henke*, cum adnotatt. (*Lehrbuch der schoenen Wissenschaften.*) Helmsted. 1775. 8. III. vol. — *Bonaventura Andress* edidit vtilem *Chrestomathiam Quintilianam* et animadvers. adiecit Wirzburgi 1782. 8. atque *Quintilianus Pædagogik u. Didaktik*, cum notis, ibid. 1783. 8. — Priorem lib. hinc inde mutatum decurtatumque et notis auctum, addito appendice, reddidit *Laurent. Blass.* ib. 1793. 8. — Libell. *de oratoribus s. de causis corruptæ eloquentiæ* separatim editus est ab *Erico Benzelio* cum not. varior. Vpsal. 1706. 8. — ab *Chr. Aug. Humanno*, Gotting. 1719. 8. — a *Io. Henr. Aug. Schulze*, cum notis criticis et exegeticis. Lips. 1788. mai. 8. germanicè vers. et illustrati a *Io. Iac. Henr. Nafz*, (qui Plinio adferit dialogum.) Halæ 1787. m. 8. Huius sententiam argumentaque oppugnavit *Lud. Gottlieb Crome* in II. progr. Lüneburg. 1790. rec. in *Magaz.*

far Offentl. Schalen; tom. I. part. I. p. 35 sqq.
et tom. II. part. I. p. 1 sqq. Conf. Not. It. p.
387 sqq. et Prolegg. II. p. 31 sqq.

26. *Publius Papinius Statius*, Neapoli na-
tus a Chr. 61. Romae quum commoraretur,
ingenii carminumque elegantia procerum at-
que etiam Domitiani imperatoris, quem maxi-
me adulabatur, gratiam ac fauorem sibi con-
ciliavit. Tandem luxuriam romanam pertae-
sus, rediit Neapolim, ubi a 96. animam effla-
vit. Splendidum, et mire luxurians ingenium
cernitur in carminibus, quae tot praene vitis
obscurata sunt, quot virtutibus illuminata. Vt
magnificentia et sublimi genere dicendi cedit
nulli poetarum rom.; ita audacia, turbine at-
que inconstantia superat praene omnes. Scrip-
sit vero *Thebaidos* libr. XII. *Silvas* libr. V.
et *Achilleidos* libr. II. *Silvae* autem prius,
quam reliqua carmina, prelo. emierunt; primam
cum Catullo, Tibullo et Propertio. (Venet.)
1472. 4. mai. — lib. 1475. m. 4. cum Catullo,
Parmae 1473. fol. (v. supra, p. 31.) Ex eodem
Silvae ex emendat, et cum comment. *Domitii*
Calderini, (qui multa feliciter emendavit, nec
tamen pauca corripit,) Romae per Arn. Pan-
nartz 1475. fol. — Ibid. eodem anno, *Statii*
opera cum interpretatione s. comment. *Placidi*
Lactantii *), comment. in *Thebaida*, *Franc.*
Maturantii in *Achilleida*, et *Damitii Calderini*
in *Silvas*. fol. Ex hac et Veneta a. 1472. ce-
terae edit. Vespetae sex et aliae huius saeculi,
quibusdam hinc inde mutatis et correctis,
fluxisse videntur. Altera aetas est *Alcina*.
Scil.

*) Qui *Lactantius*, s. *Lutatus*, s. *Lactantius Placidus*
nominatur, et Boethio iunior videtur Tiliobrogae.
v. Saxii Onom. M. p. 45. ad et 99.

Scilicet *Ald. Manuscript Statii opp.* primum 1502. 8. ex offic. sua amittit conjecturis correctiora; deinde maiora diligentia. 1510. 8. cuius recensionem plurimi editores illius aetatis sequuti sunt; excepta ed. Jo. Bergartii, qui *Statii opp.* ad libros vet. recensuit et *Scholiis* illustravit. Antwerp. ap. officina Plantin. 1595. 8. repet. Lugd. 1598. 12. Venet. 1599. 8. Genev. 1612. 12. a quibus differt altera ed. Plantiniana cum *commentariis* I. Bergartii in filias. Antwerp. 1599. 8. — Tertia habuit parentem *Frid. T. Liabrogum*, (Lindembrog.) qui *Statii Opp.* recensuit collatis MSSis veteribusque exemplaribus cum *Placidi Luctatii* in Theb. et (primum ei eod. vulgate) in Achill. commentario, adiectis variarum lectt. obs. et indice. Paris. ex offic. Plantin. ap. Henr. Perier. 1690. 4. — Notanda est bona laus *Casperii Gevarthii* edit. cum eius libris V. Papin. lectt. Lugd. B. 1616. 8. — Rarioribus libris adnumeratur *Papin. Statii* filiarum libri V. et II. Achilleidos, cum notis marginal. *Thom. Stephens*. Cantabr. 1651. 8. — Ip. *Frid. Granov.* proluserat futurae aetati IV. in praefata *Diatrise in Papin. Statii filiarum* libros K. Hagae Com. 1637. 8. (vnde lis exorta est inter eum et *Emericum Cruceum*, cuius ed. Paris. 1618. 4. II. voll. valde displicuit erudit.) Tum recensuit et cum notis edidit *Statii opp.* Amstel. 1653. 12. ap. Lud. Elzeu. — Contextus Stat. ductus est ex illa ed. in Barthiana, docto et oporoso comment. instructa et veror. curata, quam Chr. Dammius Barthio mortuo curavit et praefat. ornavit. P. Papinii Statii, quas exstant, Caspar Barthius recensuit et animaduvers. locupletissimis illustravit: Ingeris ad Thebaida et Achilleida commentariis ac glossis veterum; Galienus partem invidiis, et scholiaste Luctatio multis locis corruptis corrigato

Agasfo etc. Cygne 1664. 4. HL. grand. voll. — cum notis variorum etc. ed. Io. Vossius, Lugd. B. 1671. m. 8. — *Silvarum* lib. V. novam ex vetustis exemplar. instituit recensione, additis notis atque emendat. Ier. Markland. Lond. 1728. 4. — Opp. Manhem. 1782. 8. II. voll. et Bipont. 1785. 8. v. Not. lit. pag. 465 sqq. Suppl. II. p. 113 sqq.

27. *Decimus Iunius Iuvenalis*, ortu Aquinas: eius aetatem Dodwell. in anal. Quintil. §. 37. sqq. adligat principatui Hadriani imper. nominationi a. C. 119. contra Sallust in Onom. I. pag. 274 sqq. principatui Domitiani imperat. ad a. C. 95. atque *Iuvenalem* *frulem* *satiras*, adhuc superstites; sub Traiano scripsisse, cum Lipsio, Salmasio et Britannico censet Arntzen ad Plin. Paneg. IX. 2. p. 50. a. Iuvenalis aeu sui ac singulorum hominum vitis acriter perstringit, mores corrigit pranos, et cum vehementia animi atque orationis purae, saepe luxuriantis, insurgit indignabundus. Ut Horatio cedit salibus et urbanitate; ita superat Persium perspicuitate gratoque ornatu. — Cum Persio frequenter edi solet. De edd. v. cl. Ruperii in Prolegg. ad I. tom. edit. Iuvenalis pag. CXLIV — CCXXXIV. atque ego de quibusdam antiquissimis, de quibus dissensus est inter viros doctos, egi in Prolegg. II. p. 146 sq. Etenim quatenam princeps sit editio, nondum satis est compertum. *Iuvenalis* *satyras*, sine commentar. 1470. fol. (Vehetis ex offic. Vinclini de Spira, censente de Burs in Bibliogr. instructive, B. L. tom. I. p. 372. vbi, nec non in catal. bibl. Ducis de la Vallière tom. II. pag. 102 sqq. ille plures edd. saec. XV. retulit:) idem vero in cat. bibl. Vall. nr. 2523. primam ed. esse optinatur, *Iuven.* et *Persii* *Satyr.* f. l. et

et in 4. (characteres, quo Nic. Ienson Venetiis.
 Decor. puellae impressit.) — Roberti primarii
 esse edit. suspicatur: *Iuuen. et Persii* sat. sine
 nota loci, a. et typogr. (Romae circ. s. 1470.)
 4. mal. et praefixo. typographi nomiae (edd.)
 forte unius iterum editus teste poetae illo.
 ibid. per Valerium Galatam, f. a. et loci nota.
 in p. mai. In exemplo bibl. Dresdensi teste
 Gorzius Mem. Illius bibl. IH. p. 297. et in
 ex. *Indistincti* in cat. edd. rom. saec. XV. est
 Iuuenalis sine Persio. — *Iuuenal.* Venet. per
 Sim. Biuilaquam, (ab. Bouslaquam) Papiens.
 sine a. not. fol. — cum Persio, iubente Pres-
 bytero, *Petrus Villa*, sine notis. Brixiae 1473.
 fol. *Iuuen.* satyrae cum commentario *Dominici*
Calderini v. d. Venet. typ. lac. de Rubens 1474.
 fol. m. h. Haec est prima edit. Iuuenalis cum
 comment. Dom. Calderini et qua multae aliae
 quibusdam tamen in textu passim mutatis, pro-
 pagatae sunt. — *Ge. Merulae* comment. in
 Iuuenal. cum aliis opus. sine textu poetae
 prodit Venetiis per Gabriel. Petri. 1478. fol.
 et eodem anno Tarvisi per Barthol. de Com-
 soloneris. fol. — *Iuuen.* etc. in fine — im-
 pressi *Pinorelli* — arte et ingenio lac. de Ru-
 beis, natione *Gallici* 1479. fol. sine Merulae
 comment. citat Bologn. Crocenna, cat. vol. III.
 p. 163. ed. in 8. cuius tamen exemplo additae
 fuerunt Merulae enarrat. in Iuui. etc. Venet.
 1478. — *Iuuen.* cum comm. *Georg. Vallae*,
 Placentini, Venet. 1483. fol. — *Iuuenalis* cum
 tribus comment. videlicet *Ant. Mancinelli*, *Do-*
minici Calderini, *Ge. Vallae*, Venet. per Ioan. de
 cereto de tridino, (alias Tacuinum de Fridi-
 no.) Venet. 1492. fol. et 1494. fol. emendatius
 Noribergae per Anton. Koberger. 1497. fol. et
 saepe illo saeculo Iuui. cum illorum comment.
 exiit prelis. Progredior ad *alteram* aetatem

quas ducitur a celebri et saepe repetita edit.
 Veneta, cum comment. *Jo. Britannici*, qui
 principem locum inter Iuvenalis interpretes
 tenet, (Venetia 1498.) fol. de qua ed. plura
 scripsit *Rupertus* p. CbXXX. sqq. ibid. de tribus
 edd. *Iuvenalis et Persii* Aldinus, 1) sine anni
 nota, 8. 2) emendatus ad meliores libros, a.
 1501. 8. (atque exemplaria h. anni inter se
 diversa, eaque duplicis editionis, Aldum hoc
 a. 1501. ex sua omniſſa officina, animadvertit
 cel. *Moresii* in cat. B. Pinell. II. p. 335. et id.
 ad Aldum in aliis quoque auctoribus vet. sa-
 crum esse, constat.) 3) a. 1535. 8. ex prima ed.
 deſtat ſic: etiam, qui deinceps Aldinum ſequuti
 ſunt, et reſenſionem, multis in locis redeunt ad
 L. Aldinum. — *Iuven. et Persius*, Florent. im-
 penſa Phil. de Giunta, 1543. 8. et ib. per he-
 red. Phil. Iuntae, 1519. 8. —) Commendantur
 edd. *Iuven. et Persii*. Lgd. cum adnotat. 1538.
 et e vet. cod. emendat. cum varr. lectt. Lu-
 tetiae ex offic. Rob. Stephani 1544. 8. et, le-
 ctione paſſim ad alios libros antiquiores mu-
 tata, ib. 1549. 8. — *Persii* ſat. cum com. Ba-
 dii; Britannici, etc. *Iuven.* cum comm. *Jo. Bri-
 tannici* et ſcholiis *Gelii Secundi Curiani*, Heſl.
 ap. Hier. Froben. et Nij. Episcop. 1551. fol. —
Iuven. et Persii, ſat. cum *Theodor. Ruhnmanni*
 (codd. et aliorum opibus vſi) adnotat. et *Iunii*
 ſchol. margin. Antwerp. ex officina Chriſtoph.
 Plantini. 1565. 8. rec. 1566. 1585. 24. 1587. —
Tertiam aetatem condidit *P. Rithovius*, e cuius
 bibliotheca, adiectis eiudem notis, prodiit ed.
 ope codd. emendata praefatiſſimaeque: *Persii*
 — *Iuvenal. ſat. Sulpiciae ſatyr. I. cum vet.
 commentar.* (ſ. ſcholiis, de quibus multis eſt
Rupertus.) nunc primum editis. Lutet. ap. Mam.
 Patissonum. 1585. 8. rec. Heidelberg. 1590. 8.
 quae eſt emendatio ed. in qua Commelin. et

distin-

distinctionem et lectiores pluribus locis immutavit. — *Iuven.* cum veteris scholiastae et Io. Britannici comment. acced. P. Pithoei, Coelii Soti, Curionis, et Theod. Pulmanni notae et V. Li. ad calcem adiecta. *Sulpiciae* sat. Lutet. ap. Claud. Morell. 1602. 4. rec. 1613. — *Iuven. satirarum* libri V. *Sulpiciae satyra* — cura Mic. Rigaltii, Lutet. ex offic. Rob. Stephani. 1613; 12. et noua ed. ib. 1616. 8. est classica editio. — *Iuven.* cum doctissimo J. Grangaei comment. Paris. 1614. 4. — cum notis Thom. Farnabii. Londin. 1616. 12. et saepius repet. — Ope Cl. Salmasii, qui quo codd. et veterem interpretem sua manu castigatum multis in locis emendatumque suppeditauit, Corn. Schreuel. quartam quodammodo edd. aetatem produxit et euulgauit; *Iuven.* et *Persii* sat. cum veteris scholiastae et variorum commentariis, Lugd. B. 1648. 8. ac saepius: praestata tamen edit. quinta prioribus auctior, adiectis cod. Basil. varijs lectis, paucisque notis I. G. Graeuii criticis, Amstelod. ex officina J. H. Wetsten. 1684. 8. Schreuelianam recensione in textu et ipsius poetae et Pithosani scholiastae exprimendo sequutus est Henr. Christian Henninius, qui *Iuven. sat.* cum scholijs veterum et variorum, suisque notis edidit cumulatque, Vitraiecti 1685. 4. tum Lugd. B. 1695. 4. praefixa tantum noua inscriptione, adiectisque *Persii sat.* ex ed. Celsaupon. Lond. 1647, sumtis. — Praeterea notandae sunt utriusque poetae satirici edd. Mich. Maittini cum varijs plurium edd. lecta, Lond. 1726. 12. — cum notis Thom. Marshall, Lond. 1723. 8. — cum chrestomathia J. P. Milleri, Berolini 1749. 8. — Bipontina, cum *Sulpiciae* satira et fragm. C. Lucilii, 1785. 8. — Optimorum tamen cum editorum tum interpretum merita aequat, et vero superat

cl. *Raperti* in praefata edit. intertextu. *D. M. nri Iuuenalis Aquinatis Satirae XVI.* ad optimorum exemplarium fidem recensitas; varietate lectionum perpetuoque commentario illustratae, et indice yberrimo instructae. a *Ge. Alex. Raperti*. vol. *primum* continens prolegomena; satiras Iuuenalis; varietatem lectionis et indicem verborum; vol. *III.* s. commentarius in Iuuenalis satiras, Lipsi. 1809. mil. 8. Praefationem in vol. I. excipiant 1) Iuuenalis vita, Suetonio vulgo tributa; *cpm nobis*, 2) vita Iuuenalis ex *Dodwellii* *Annal. Quintilian.* etc. §. XXXVII. → XLI. 3) vita Iuuenalis per annos probabiliter digesta, ab a. Ch. 49. a. v. c. Varr. 795. Iduen. I. usque ad a. Iuuenal. 80. a. Ch. 121. a. v. c. 874. 4) de satira Romanorum docta disquisitio. 5) de satiricis Romanorum poetis. 6) de diuersis Satirarum Lucillii, Horatii, Persii et Iuuenalis indole, deque fructu ex earum lectione percipiendis. 7) index eodd. MSS. 8) index criticus eodd. Iuuen. et pag. CCXXXV. fqq. est brevis recensio scriptum ac familiarum eodd. et notitia commentariorum atque observatt. in Iuuenalem. 9) catalogus versionum atque observatt. in poetam etc. Inter versiones *gallicas* memorandae sunt *Ier. Tarteron*, cum textu poetae latino, e regione posito; et omni obscuritate expurgato; Paris. 1689. 12. ac saepius; et *Dufaut*, Paris. 1769. 1770. 1782. et 1796. 8. inter *germanicas* (*M. Frid. Gotthard Fiedelism*, *Corrector* quondam scholae Dorpat. in Libonia) cum *lat. Sulpiciae*. Berol. et Lips. 1777. 8. *D. Car. Frid. Bahrdt*, cum adnotatt. Berol. 1781. et addendat. 1787. 8. — *Fr. Gottfr. Abel*, cum textu lat. et notis. Lemgou. 1785. 8. etc. Add. *A. Matth. Gesneri* coniectura in Iuuen. sat. III. 350.

250. in Hamburg. vermischten Biblioth. tom. I. part. 2. pag. 171 fgg. Not. breu. pag. 482 fgg. Suppl. II. p. 145 fgg.

23. *Marcus Valerius Martialis*, Bilbilli, oppido Celtiberiae, ortus, ab a. Ch. 40: vsque ad a. 101. in viuis fuit. Romam postquam iuuenis venit, sub Domitiano potissimum flores coepit, eumque viquum putide adulatus ab eoque vicissim honoribus ornatus est, eundem vero extinctum amaris virulentisque saepe laceravit *epigrammatibus*. Hoc quidem poeseos genere Martialis, homo ingeniosus atque acutus, idemque facetus, inter Romanos illis primis excoluit, et secundum a Catulla obtinuit locum. Saeculi sui mores, anecdotas quasi et varios hominum errores aperte et iocose refert aut cum acrimonia verborum perstringit, illorumque est quasi index. Etenim, ut suos imperatores eorumque clientes atque amicos abiecte adulatur, ita quoque erga pares est inhumanus, incivis et arrogans, et in sententiis verbisque saepe migrat verecundiae et honestatis leges. Praeter *XIV libros epigrammatum liber* quoque *spectaculorum* sub eius nomine vulgatur: cuius tamen Martialis non unus esse videtur auctor; sed est potius collectio carminum a variis poetis in spectacula fratrum Titi ac Domitiani conscriptorum, a Martiale autem edita forsitan et locupletata. — Ad editum quidem magna est copia, principes referuntur Veneta, *Epigr. cum libro de spectaculis* per Vindelium Spirensium, correctore Georgio (Messula) Alexandrino, sine anni nota, circ. 1479. fol. — Ferrar. 1471. 4. quae ed. caret libro Spectaculorum, et ex alio cod. eoque a superiore ed. valde diverso ducta est: et Romana f. a. at, iudice Audifredo, ante a. 1471. 4. magno,

magno. Tum praeter multas alias saec. XV.
 edit. h. l. memorandae sunt *Romanae*, per Contr.
 Schweynheym et Arn. Pannartz, 1473, fol. 10.
Domitii Calderini commentarii in M. Val. Mar-
 tial. (ex V. vetust. codd. recensentur epigram-
 mata) Romae per Io. Gensberg, 1474, fol. 11, et
 postea cum line Mart. epigramm. tum maxime
 cum illis. — Cum epigr. Venet. 1480, etc. —
Mart. cum *Domitii Calderini* et *Gg. Merulae*
 commentar. Venet. per P. Pinjum, 1491, fol.
 et ib. per Barthol. de Zanis de Portefio, 1493.
 fol. atque ib. 1495, fol. min. — *Nic. Perotti*
 cornu copiae emendatissimum l. comment. L. L.
 et in Martialis epigramm. Venet. 1494, 1496,
 1501, fol. Lugduni 1501, fol., et saepius dein-
 cept. *Altera* classis incipit ab ed. *Aldina* Ve-
 netiis 1501, 8. quae quidem non nova textus
 est concinnatio, sed ed. ornatior, et ibid. ali-
 quoties repetita. Notandae sunt edd. *Othmari*
Nachtgall, Argentinae in aedib. Jo. Knobloch,
 1515, 4. — *Basileensis*: cum schol. Jac. Mi-
 cylli, ap. Heruag. 1536, 8. — *Mart.* epigram-
 maton libri etc. Omnia ad vetustiorum codd.
 fidem diligenter emendata cum scholiis et var.
 lect. ac demum X. epigrammatis ex vetusto
 codice suis locis adiectis, etc. Basil. ap. Petr.
 Pernam. 1559, 8. etc. — *Tertia* aetas plures
 nacta est nutritores. Mellioris igitur notae
 sunt edd. *Mart.* epigr. libri, e recens. *Adria-
 ni Iunii*, Antwerp. ex offic. Plantin. 1566, et
 1579, 8. — ex fide vetustissimorum exemplar.
 emendati Lugd. ap. Ant. Gryphum, 1576, 12.
 et ibid. cum scholiis variorum, inprimis *Hadr.*
Iunii, 1584, 12. — post *Hadr. Iunii* emenda-
 tionem recogniti, et lectionis varietate doctis-
 simorumque virorum obs. illustrati, adiecto
 nouo indice, opera *Ios. Langii*, Argentinae
 1595, 12. cura *Theod. Pulmanni*. — ex *Iani*
Gru-

Gruteri accuratiori ad MSS. Plautios et eod. vert. recensione? Francofurti 1496. 92. et 1602. 12. — *Quartus* hederis paterna est *Martialis* *Raderus*, qui Martialem notis plenisque egregia doctrina commentatiss. illustratum edidit. Ingolst. 1602. 16. 17. fol. et eisd. tectis Mont. 1627. fol. — *Præcipui* est edit. cum commentar. notisque variorum doctor. Batel. Paris. apud Claud. Morell. (in al. exempl. ap. *Blou*. *Sonnium*;) 1617. fol. — *Quinta* Notas usque ad ult. etat. est edit. *Pars Scribani*, cuius ed. ad criticam rationem exactior, cum illius aliorumque notis prædixit Lugd. Bat. 1619. 22. f. 16. — Amstelod. 1621. 22. etc. et batis. *Nicta* est plurimorum Insequentium edd. — Ed. *Thomæ Farnabii*, 1660. aliquot et superiorum optimorum notis ad sextum corrigendum vs, cum not. primum Londini 1615. 8. et deinceps sæpissime prellis exist. — *Haec* excoluit, et notis Farnabianis addidit variorum selectas *Corn. Schrevelius*. Lugd. Bat. 1656. 8. 1661. 8. (cui edit. accesserunt notae *I. Frid. Gronovii*, non alibi inuentendae) 1679. 8. — interpretat. et potis illustravit *Vincent. Collesio* ad vsus Delphini, Paris. 1680. 4. repet. et numismatibus exornavit *Lud. Smia*. Amstelod. 1701. 8. In utraque edit. sunt obscena epigr. in calce seorsim posita et cæcurnata. — *Nitidae* sunt edd. ex recens. *Mich. Maittaire* Londini 1716. 12. — ad optimos codd. recens. *Abr. le Mayrier*, typis Coustelier. Paris. 1754. 12. mai. II. voll. — *Ibid.* eod. anno typis Jos. Barbou. 12. II. voll. cum figg. — ex recens. *Scriuero* - *Schreuel*. Bipont. 1784. 8. II. voll. posteriori volumini subiuncti. Ant. 6) *Appendix* epigramm. Martialis. Hæc vere hæc perperam adscriptorum, atque vno auctior epigrammato, a *Lesingio* in *vermischten Schriften* tom. I. §. 4. de

de Martiale, ex cod. Salmasii primum in lucem prolato; 2) diversarum poetarum in Priapum iussus, ex nouiss. edit. 1782, sine l. et typographi nota. — Ineditum epigr. publicavit et varr. lectt. ad reliqua libr. l. — VIII. epigrammata dedit, *Amadotius*, in Anecd. litter. vol. II. p. 379 sqq. et 385. — *M. Val. Martialis* in einem Auszuge latein. vgl. deutsch von *Karl Wilhelm Ramlen*, cum notis, Lips. 1787 — 1791. 8. V. voll. quarta. tom. subiecta sunt multa *Catulli* carmina, lat. et germ. cum notis. — Anhang zum ersten Theil. ib. 1793. 8. Alia vertit idem in Berlio, Monatschr. 1793. et 1794. et spicilegium dedit lat. ac germ. cum notis. Berol. 1794. 8. v. Not. br. p. 471 sqq. Suppl. II. p. 116 sqq. vbi p. 126 sqq. retinenda. v. rani, *R. M. v. Goens* epistolam critic. de doctis quibusdam M. Val. Martialis. Add. *Ancarius Mart. libr. X. epigr. XCV.* (quod multi viri docti vel emendare vel illustrare studuerunt,) restituit *M. Io. Gottlieb Bassack*. Lips. 1740. 4.

29. *Salpitiä*, nobilis ac poetices studiosa romana matrona, cuius elegans *satyra de corrupto statu reipubl. temporibus Domitiani* superest; primum edita cum Ausonio a *Thaddeo Vgoleto*, Parmæ, 1499. 4. (v. *Panzer*. A. T. II. pag. 359.) — cum Iuvenale et aliis poetis; — a *P. Burmanno* in II. tom. Poet. lat. minor. Leidæ 1781. 4. p. 408 sqq. et a *Wernsdorff* in tom. III. Poet. lat. min. p. 83 sqq. coll. prolegg. p. LX. sqq. Separatim a *Schwarzio*, Altdorf. 1721. 8. v. *Saxii* Onom. I. pag. 277. Not. br. p. 490 sq. et Suppl. II. p. 153 sq.

30. *Trautianus Maurus*, Grammaticus, qui cum Martialis fuerit aequalis, sub Nerua circ. 96, an Longini, Rhetoris, ætate floruerit, incertissimum esse pronuntiat *Saxius* l. c. Scripsit

sit de litteris, syllabis, pedibus et metris carmen band inerseditum, sed culus textus adhuc est valde corruptus. Princeps edit. est cum Ausonio Mediolani per Vlder. Sciaenzeler. 1497. fol. — inter Grammat. lat. auctores a Putschio collectos, Hanov. 1605. 4. — in collect. *Piscurnsi*. Piscurni 1766. 4. v. Not. breu. p. 182. Suppl. II. p. 144 sq.

31. C. Cornelius Tacitus: quando natus sit, et quamdiu vixerit, dissentiunt V. D. sed eum post varias dignitates ameneraque a. Chr. 97. consulem fuisse factum, paullo tamen serius scribere coepisse, docet Saxius in Quom. I. p. 277 sqq. Ingenii subtilis et sagacis, iudicii acris et usu subacti, prudentiae civilis et orationis gravis, nervosae elegantisque, interdum tamen nimis sententiosae, concisae et subobscurae reliquit egregia monumenta, in quibus fidi, cauti et, quem vocant, pragmatici historici officia, si quis alius, saltem ut plurimum implavit quamquam more illius sequi haud omnibus abstinent adulationis orationisque vitis. Superfunt autem 1) *Annales libri XVI*, ab excessu Augusti ad Neronis usque interitum, (qui ultimus fuit Taciti labor,) in quibus, uti argumentum posebat, filius est scolorum pressiorque; 2) *Historiarum libri V*, at mutili, in quibus praecipue cernitur vis iudicii, cautionis veritas et sententiarum copia; ab excessu Neronis ad mortem Domitiani, ser. Imper. Nerva ac Traiano; 3) *vita Gn. Iulii Agricolae*, eleganter prudenterque viro adhuc Nerva circ. a. Chr. 97. scripta; 4) *libellus de gestis, moribus et populis Germaniae*, (et imprimis ex probabili Springeri coniectura, de moribus victisque Germanorum, qui Westphalia incolebant,) quantum resciscere potuit: a. Chr.

a. Chr. 98, consule II. Traiano consecutus. De libello, *de oratore*, vide supra ad Quintilianum: quem dialogum *Oberlin* in praefat. ad H. vol. iudicat, a nupero eius interprete *Durran de Lamalle Tacito* bene esse vindictum. De MSS. atque editionibus, quae multae sunt, harumque classibus diligenter curatoque egerunt *Ernesti* atque *Oberlin* praecipue in praef. ad tertiam edit. nec non *Crollius* atque *Extensus* in praef. ad ed. Bepont. Primus omnium Taciti libros a libr. XL. Ann. cum IV. libr. Histor. libro de Germania et dial. de orator. euulgavit *Io. Spirensis*, sine titulo operis et sine anni locique nota, (Venet. circ. a. 1469. aut secundum Comit. de Reviczky, cui accedit *Oberlin* a. 1468.) — *De Germania* cum *Diodoro Siculo*, a Poggio lat. verso, Bonon. 1472. fol. — Venet. per Thom. Alexandrin. 1481. fol. (de qua ed. v. Suppl. II. p. 39.) etc. *Taciti Hist. Augustae* cum lib. de Germania ac de oratoribus, Venet. impressi ac diligenter emendati per Phil. Pinol, curante *Franc. Puteolano* 1497. fol. ducta ex ed. *Mediatorum*. L. I. et a. — *Iul. Agricolae vita*, ibid. eodemque anno, fol. — *Secunda aetas* fuit felicior, prioribus *Annalium* libris 6. cod. Corbeiensis additis et cum reliquis libris ex *Puteolani* exemplo editis per *Phil. Beroaldum*. Romae 1515. fol. quae ed. aliquoties et passim emendatibz rescusa est. — *Tertiam aetatem* aluit *Bassus Rhennanus*, qui quidem primum curauerat edit. *Tac.* ex *Beroaldina* repetitam, auctam libello. obsi. in Tacitum; ab Andr. Alciato scriptarum, Basil. ap. Froben. 1519. fol. et *Tac. de situ*. — *Germaniae cum commentariolo* etc. ibid. eodem a. 4. — at ibid. ex ead. offic. *Tac. opp.* exire iussit *B. Rhen.* textum e eod. *Budensi* recognouit et in notis interdum correxit, 1523. fol.

fol. ¹ quae recensio aibi saepius est typis repetita. *Quarta* aetas est Lipsiana. *Iustus* enim *Lipſius*, qui Taciti ſospitator dici ſolet, primum *Taciti* Ann. et Hiſt. libros dedit e codd. emendatos atque illuſtratos, Antwerp. ex offic. Plantin. 1574. 8. et deinceps decies eo adhuc viuo repetita ſunt Tac. opp. ex illius recensione in varia forma, et quidem cum Vellejo Patere. Antwerp. 1600. fol. et 4. ex poſtrema recensione, at emendatiorem curavit edit. conſultis Pichenae notis, Antwerp. 1607. fol. cui ed. accedit praeter doctos commentarios et excuſus diſpunctio notarum Mirandulani codicis, (at ſicti;) et poſt eius mortem rec. octies *). Meliores autem ſunt Lipſii edit. quae prodierunt poſt Pichenae *indexiv*, *quintae* claſſis caput: ex illa enim Lipſius profecit, et in quibuſdam mutavit mentem. *Curt.* vero *Pichena*, vſus codd. Florent. Medic. et ed. Ven. 1497. alter Taciti ſospitator, curavit emendatiorem textum *Taciti opp.* Florent. 1600. 4. rec. Francof. 1607. 4. *Pichena*q. notae ſeorſim prodire Hannou. 1608. 8. — *Ian. Gruterus* primus in capita diſtinxit libros Taciti, eosque cum notis variorum edidit Francofurt. 1607. 8. — Pichenae textum prope totum ſervavit, pauca de coniectura DD. VV. etiam Freinſhemii, (cuius doctae adnotatt. acceſſere,) mutavit, capita in minutas ſecuit partes, indicem confeſcit pleniffimum, correctamque paravit edit. *Berneggerus*, idemque *ſextam* auſpicatus eſt claſſem, Argent. 1638. rec. 1664. 8. — Nitida commendandaque eſt ed. *Tac. Opp.* cum notis et emend. *Hugonis Grotii*. Lugd.

*) De Ant. *Mureti* meritis, notis atque edit. vid. Suppl. II. p. 40.

Lugd. Bat. ap. Elzeu. 1640. 12. — Bernegg. recensio, at minus correcte, repetita est in ed. quam instituit Io. Frid. Gronou. et absoluit eius fil. Iac. Gronou. additis variorum notis et excerptis ex variis lectt. cod. Oxon. Amstel. ap. Dan. Elzeu. tom. I. 1673. — tom. II. 1672. mai. 8. — Ipse Iac. Gronou. correctiorem ex codd. Florent. ac plenissimam *Opp. Taciti* ed. cum suis aliorumque multorum notis partim integris, partim selectis parare incepit, at post illius mortem *Abrah. Gronou.* fil. absoluit addiditque varr. cod. Bodleiani lectiones. Traiecti ad Rhen. 1721. 4. II. voll. *Gronou.* autem atque *I. A. Ernesti* ultimar. classis duces exstiterunt: atque posterior textum I. F. Gronouii cum antiq. edd. et Iac. Gronou. notis obs. collatum dedit, pluribusque et Heinssii et suis coniecturis auxit, textumque passim emendavit, Lipsiae 1752. 8. II. tom. — iterum recensuit notisque auxit ornamentis edit. at a mendis typogr. praecipue in notis haud diligenter repurgatam, 1772. mai. 8. II. tom. neque tamen vbique satisfacit *Ge. Christ. Crollii*, cuius sagacitati studioque debemus edit. *Opp. Tac.* accuratam emendatamque, cuius quidem basis est Lipsii ed. at multis in locis ad alias edd. aut ex ingenio correctas, cum notis et indice historico. Bipont. 1779. 8. IV. tom. rep. post mortem *Crollii* ab *Extero*, praemissa meliore notitia litter. ibid. 1792. 8. — Contextus, ab Ernesti in I. ed. concinnatus, vt plurimum servatus est in ed. *I. Nic. F. Allemand*, Paris typis I. Barbou. 1760. 12. II. voll. — contra hinc inde discessit ab eo *Gabr. Brotier*, multis librorum praesidiis instructus in ed. *Taciti Opp.* cum notis, disertat. et tabulis geographicis, Paris. 1771. 4. mai. IV. voll. — rec. ibid. 1776. 8. voll. VII. acc. Politica, res Traiani, supple.

plementum dialogi de oratoribus et fragmentum libri XCI. *T. Livii*, supplemento et notis illustratum. His, quae ad Tacitum non pertinebant, omissis, repetita est illa ed. Manhem. 1780. 8. V. voll. — Opp. cum scholiis cur. *G. Guil. A. Lampelii*, Slesw. et Lips. 1791. 8. — Opp. in usum scholar. cum varietate lect. Bipontinae, Halae Magdeb. 1793. 8. II. tom. — Opp. Tubingae. vol. I. 1797. vol. II. 1798. 8. — lat. cum versione italica *Davanzati* etc. Bassan. 1780. 4. III. tom. — Ernestinam edit. e cod. quibusdam hinc inde mutatis, repetiit, et versionem partim suam, partim *Blatterii* abbatis *) gallicam adiecit *I. H. Dotteville*, Paris. cuius tertia ed. prodiit 1792. 8. voll. VII. — Nouissima optimaque est edit. sine tertia Ernestina, quam inchoavit cel. *Frid. Aug. Wolfius* (vaguè ad Annalium libri II. cap. 24.) et absoluit cel. *Oberlinus*, inspr. *C. Cornelii Taciti* opp. ex recensione *I. A. Ernesti*. Denuo curavit *Iac. Oberlin*, Argentoratensis, Lips. 1801. 8. II. tom. In lectionibus, in quibus discessit ab Ernesti, ut plurimum sequutus est ed. Bipontin. multas tamen, ab Ernesti receptas, lection. retinuit, defendit et firmavit. Idem reperit cod. Budensem, quem Beatus Rhenus contulerat, et qui deperditus habebatur; eumque denuo contulit, et inde retulit fructus. Ernestinae praef. multas intexuit varii generis obs. Eodem tempore eadem Oberlini edit. *Taciti Opp.* sine notis, cum indice historico in usum scholarum, min. 8. Lipsiae formulis typograph. descripta est.

M 2

est

*) Is vero, Prof. quondam eloquentiae, edidit. *Tibere*, qui les six premiers Livres des Annales de Tacite. Paris. 1768. 8. III. voll. et version. gallicam libell. vitae Agricolae atque de moribus German. ed. nou. Paris. 1788. 12.

est. — Observations — sur les histoires de Tacite, avec le Texte latin corrigé — par *Edme Ferlet*. Paris a. IX. f. 1801. II. tom. — Opp. germanice versa sunt et illustrata a *Io. Sam. Müller*, Hamburg. 1765. 8. III. voll. — a *Patzkio*, Magdeb. 1765. et 1777. 8. VI. tom. — a *Car. Frid. Bährdtio*, Halae 1781. 8. II. tom. — *Agricolae vita* est aliquoties separatim edita aut in linguas alias translata. Memoro tantum edit. *Bosii*, Ienae 1664. 8. — *Georg. Schubarti* cum notis Buchneri, Lips. 1683. 8. — *Mich. Engelii*, cum animaduers. et versione germanica, Lips. 1788. 8. a *M. Arzt* german. versu, cum obs. et chart. geograph. Misniae 1800. 8. Nullus tamen Taciti liber frequentius est seorsum editus aut varia ratione illustratus aut in linguam germanicam conuersus, quam *libellus de moribus, situ et populis Germaniae*, sed recentiores tantum editt. versionesque h. l. indicare licet. — cum commentariis *Iust. Christph. Dithmarii* notisque aliorum, Francof. ad Viadr. 1725. 1749. 1766. 8. — cum notis perpetuis *Io. Christph. Vetteri*, Erlangae 1714. 8. — cum notis — *Car. Henr. Ioerdens*. Berol. 1783. 8. — latine cum vers. german. adnotatt. et indice geogr. Altenburg. 1786. 8. — ex recens. et cum selectis obs. huc usque anecdotis *Pauli Dan. Longolii*, ex MSt. edit. a *Io. Kappio*, Lips. 1788. 8. (conf. *Oberlin.* praef. ad tom. II. edit.) — a *Io. Henr. Emmert*, cum adnotatt. Gottingae 1791. 8. — *Tac. de moribus Germanorum et de vita Agricolae*, ex ed. *Gabrielis Brotier*, ad alteram *L. A. Ernesti* collata, Lond. 1788. 8. — a *M. Io. Henr. Mart. Ernesti* vers. cum adnott. et Lexico geograph. et histor. Noriberg. 1791. m. 8. II. tom. — *Taciti Germ.* germanice versa cum comment. *Car. Gottl. Anton.* ed. noua. Goerlit. 1799.

1799. 8. Plura collegi in Not. br. p. 396 sqq. et in Suppl. II. pag. 38 sqq. Add. veber den schriftstellerischen Charakter des Tacitus, in *D. H. Hegewischii*, Prof. Kilon., historischen u. litterarischen Aufsätzen, Kilon. 1801. 8.

32. *Sextus Iulius Frontinus*, Sub Nerua ei aquaeductuum cura demandata fuit: vita excessit sub Traiano a. Chr. 156. Poleno in vita Frontini §. XLIII. rationes subducente: vir consularis, auctor, quamquam non ubique elegans, at tamen utilis, *commentarii de aquae ductibus urbis Romae et librorum IV. de strategematibus*. Ei quoque, at minus recte, tribuitur *de re agraria*, siue de agrorum qualitate liber, *de limitibus* fragmentum, et aliud fragm. *de limitibus*, vid. supra de Hygino et Polen. l. c. sub fin. Librorum de aquae ductibus editt. olim cum *Vitruvio* iunctim in lucem emissas, v. supra ad Vitruvium notatas. Separatim et emendatius editi, docteq. illustrati sunt a *Io. Poleno*, Patavii 1722. 4. — a *Io. Franc. Corradino de Allio*. Venet. 1742. 4. et a *Ge. Christ. Adlero*, adspersis Io. Poleni, aliorumque notis, quibus suas pot. et Corr. de Allio omnes emendationes adiecit, Altonae 1793. 8. — *Strategemata* cum *Vegutio* et reliquis de re militari scriptoribus, interdum separatim euulgata sunt. Editionum vero *quatuor* classes possunt constitui. Ad *primam* pertinent, cum *Vegutio* etc. *Romanae*, 1474. 1478. 1487. 1494. 4. et saepius hoc et sequenti saec. v. Introd. in notissimam litter. rom. I. p. 65 sq. *Secundae* classis praecipui duces fuerunt *Godfr. Hittorp.* et *Franc. Modius*, qui Frontin. in *Strategem.* adiunctum *Vegutio* etc. fecerunt meliorem: prior ex codd. Colon. 1524. 8. posterior ibid. 1580. 8. — Iidem cum notis *Fr.*

Modii et *Io. Stewechii* coniectaneis, Antwerp. ex offic. Plantin. 1585. 4. — Superiorum merita superavit *Petr. Scriuerius*, qui *tertiā* condidit aetatem atque *Frontini* lib. de Strategematibus et Aquaeduct. cum *Vegetii* aliorumque vett. de re militari libris, emendatius, quaedam nunc primum edidit, atque in *Frontino* emendando VII. codd. et ingenio vsus est, Antwerp. ex offic. Plantin. Raphel. 1607. 4. — rec. auct. Lugd. B. 1633. 16. — 1644. 12. — Veteres de re militari Scriptorēs, quotquot exstant. — — Acc. Stew. coniectanea, *Modii* notae et *P. Scriuerii* animaduerss. in *Front. Valsaluae* Cluor. (quamvis mendose,) 1670. 8. — *Strategematum* libror. edd. IV. aetas habuit parentem *Sam. Tennulium*, cuius cura et correctiores et cum eruditis eius notis illi prodierunt Lugd. B. et Amstel. 1675. 12. — Plenissimam optimamque ed. debemus ingenio et diligentiae *Franc. Oudendorpii*, XI. codd. et edd. vsi, qui illos *Front.* libros cum suis copiosis, superiorumque editor. integris, partim auctioribus, et ineditis *I. F. Gronouii* ac *Lipsii* notis edidit Lugd. B. 1731. mai. 8. rec. et emendatior. cum notis locupletioribus, 1779. 8. edente *Corn. van Oudendorp.* fil. — Commoda bonaque ed. est *Nic. Schwæbelii*, cum huius et aliorum selectis notis atque *I. Fr. Hereslii* animaduerss. criticis. Lipf. 1772. 8. — *Frontini* Opp. Bipont. 1788. 8. — Strateg. cum adnotat. indicibusque *Ge. Frider. Wiegmanni*. Gottingae. 1798. 8. — Conf. Not. breu. pag. 418 sqq. Suppl. II. p. 71 sqq.

33. *C. Plinius Secundus Caecilius*, Nonocomensis, sororis *Plinii* maioris filius, et per adoptionem eiusdem filius, natus a. Ch. 62. post varia cum in sago, tum maxime in toga mu-

munera bene administrata, a. Ch. 100. consul suffectus Traiano imper. in Panegyrico gratias egit. Quando mortuus sit, non liquet. Vir bonus, magnificus erga amicos, ab ingenio animique magnitudine laudandus, et a dictione pura elegantique, quamquam valde concisa, nec raro nimis arguta, et a praeclara sermonis, morumque disciplina, suavitatem atque hilaritatem per epistolas sparsis commendandus: laudis et immortalitatis nominis cupidus. Atque gloriae cupiditate et vanitate quadam motus, multa, quae bene fecit, patrasse videtur. Reliquit *epistolarum libros X.* et *Panegyricum*, Traiano dictum. Perperam ei tribuitur liber de *viris illustribus*, qui saepe sub eius nomine est euulgatus, sed auctorem habuit Aurelium Victorem. *Princeps* ed. habetur, *epistolarum* libri octo, e recensione Lud. Carbonis, sine l. et typographi mentione, 1471. fol. min. (Venetiis per Christph. Valdarfer.) Num vero praecesserint *epistolarum libri VIII. Panegyricus et liber de viris illustribus*, (certe de cod. quodam descripti,) s. l. min. 4. (de qua ed. egi in Suppl. II. p. 57 sq.) aut *Plin. epp.* sine l. et a. 4. quae occurrit in cat. bibl. Io. Chr. Gottlieb Ernesti, Lips. 1802. p. 12. addita nota: „Haec editio videtur esse rarissima. Nam neque in indice editt. Plin. Bipont. neque Panzeri A. T. deprehenditur: eiusd. Panegyricus et lib. de viris illustr. deest;“ alii dispiciant. — Epist. libri IX. *Romae in hospitio sanctis de Pireto*, sine a. nota. (forte 1474.) 4. — libri IX. *Impressit Matthias Moraeus. Recognovit Iunianus Maius*, (h. e. Maggio,) Neapoli 1476. min. fol. — Lacunae expletæ sunt e codd. in ed. II. Romana, ex emendat. *Pomponii Laeti*, per Euchar. Silber, alias Franck. 1490. 4. min. — Epist. per *Philipp. Beroaldum*

correctae. Bonon. 1498. 4. *Altera* classis incipit a Io. Maria Cataneo, qui IX. epist. libris addidit decimum, et Papegyric. cum enarrationibus. Mediolan. 1506. fol. saepius rec. denique correctior ed. prodiit Basil. ex offic. Froben. 1552. fol. Sed multum praestitit ed. Aldina, quae saepius repetita et basis multarum, facta est edd. *Plin. epp. libr. decem, in quibus habentur epistolae non ante impressae, etc.* cum *Plinii* panegyri. et de viris illustr. cum *Suetonii* libr. de claris Grammaticis et *Iulii Obsequentis* prodigiorum libro. Venetiis 1508. 8. emendatior cum indice ibid. 1518. 8. — Quaedam tamen Aldinae recensionis filiae aliquam novam acceperunt dotem, e. g. Cratandinae, Basil. 1526. 8. inprimis cura *Sichardi*, 1530. 8. et 1542. 8. etc. — *Tertia* aetas est Stephano-Casauboniana: maxime in ed. *H. Stephani*, *Plin. epp.* et *Plinii, Pacati* etc. panegyrici, cum varia lectione in margine et If. Casauboni notis. (Genevae) 1591. 12. — ap. Paul. Stephan. Genevae 1599. 18. 1601. (al. 1600.) 4. — Epist. cum notis *Casauboni*, *H. Stephani* et *Iani Gruteri*, textum ex MS. Palat. ac vett. edition. interdum corrigentis. acc. Panegyrici vett. cum notis *Liuii*, *Acidalii*, *Rittershusii* et *Gruteri*. Francof. ad M. 1611. 12. — Critica est epp. et Paneg. ed. *Marc. Zuerii Boxhornii*, Lugd. Bat. (al. exempl. habent Amstel.) ap. I. Dan. Elsevir. 1653. 12. — Amstel. 1659. 12. — *Quarta* aetas initium cepit ab ed. *Plin. epist.* cum notis variorum et Io. Fr. Gronovii, dirigente Io. *Veenhusio*. Lugd. Bat. et Roterod. ex offic. Hackiana 1669. 8. Successit ed. perquam utilis *epist.* ex recensione M. *Iac. Thomassii*, cum eius et selectis variorum ineditisque antea *Casp. Barthii* notis. Lips. 1675. 8. — minus emendate repetita Halae Sax. 1675. 8. —
Epp.

Epp. et Panegyr. cum notis *Christ. Cellarii*. Lips. 1693. 1700. — tum adiectis quibusdam *Io. Chr. Herzog* vtilibus notis, Lips. 1711. 12. sed scatet mendis typographicis — *ibid.* 1721. 12. etc. — Epp. et Paneg. cum V. L. et adnotatt. *Th. Hearn*, qui epistolas cum III. MSS. contulit, aliaque accepit ornamenta. Oxon. 1703. 8. — Aetas quinta habuit egregios et liberales nutritores: maxime *Gottlieb Cortium*, qui epistol. ex libris tam scriptis, quam editis emendauit, et suis selectisque variorum notis instruxit, eoque libri X. tertiae. vix parti immortuo, absoluit nouasque addidit collationes *P. Dan. Longolius*. Amstel. 1734. 4. — Commoda vtilisque ed. Epp. et Panegyrici est cum adnotatt. *Io. Matthias Gesneri*. Lipsiae 1739. 8. ed. II. auctor et corrector. *ibid.* 1770. 8. — Splendidam Epp. et Panegyry, edit. excud. Robertus et Andr. Foulis. Glasgae 1751. 4. et III. voll. in 12. — Epp. et Panegyry. accedunt alii Panegyrici veteres. Bipont. 1789. 8. Notit. litterar. *G. Christi. Crollius* subiecit adnotatt. in Plinii Panegyry. in quibus loca quaedam, quae Chr. Gottl. Schwarzzius maiore medela opus habere monuit, restituere studuit docteq. explicuit. — Nouissima eaque ab arte critica non minus quam interpretatione, interdum liberaliore, commendabilis est ed. *Gottlieb Erdmanni Gierig*, Profess. Tremon. Lipsiae tom. I. 1800.* — tom. II. 1802. mai. 8. Add. lib. par.

M 5

vume

*) Praemissa sunt Prolegomena, quae continent disputat. de disciplina vitae condiendae, quam Plinius epistolae proponunt, tabulam chronolog. rerum Plinii, maxime ex ratione *Io. Massoni*, ((qui vitam Plinii descripsit Amstel. 1709. 8. auct. in Arneziiana Panegyrici edit.) et notitiam litterar. In tom. II. p. 498 sqq. copiosus est de epistolis 96. et 97. libri X. a multis illustratis, et de contro-

uersis

vum: C. Plinii Iunioris ad Traianum Epistole 46. super reperte cum eiusdem responsis. In calce: — impresse per Ioan. de Tridino alids Tacuinum 2. MCCCCCII. (1502.) 4. Dedicatio incipit Colendo virorum principi Bernardo Bembo — Veronae Praetori. Hieronymus auantius Veronensis foelicitatem. Hanc ed. eam ob causam cito, quia Longolius in edit. sua p. i. dedicationem quidem recudi fecit; sed male dedit Hier. Huantius, nec indicauit, vnde illam ded. sumserit mutuam. — Panegyricus vt plurimum editus est cum epistolis (vt paullo ante iam vidimus,) aut cum reliquis vett. panegyricis. (vs Introduct. I. pag. 60 sqq.) interdum quoque separatim. Hic paucas Panegyrici edd. memorare sufficiat — cum commentario Iustii Lipsii. Antwerp. ex off. Plantin. 1600 — 1604 et 1622. 4. et Traiecti ad Rh. 1652. 12. — cum notis Lipsii et aliorum cura Io. Frischmanni. Argentor. 1635. 4. — cum adnotatt. Dominici Baudii et aliorum. (ex Frischmanni editione.) Lugd. B. 1675. 8. — cum H. Casp. Kirchmaier comment. ad ductum Lipsii sufficiente. Wittenberg. 1689. 8. — cur. I. Matth. Gesner. Gottingae 1735. 8. emendat. ibid. 1749. 8. Ad plenissimas et optimas edd. iure referuntur cum propriis et aliorum notis, cur. Io. Arntzen Amstel. 1738. 4. — in primis ex XII. codd. librisque collatis et cum comment. Chr. Gottl. Schwarzii, notisque aliorum integris pariter atque exscriptis. Noriberg. 1746. 4. — e recensione et cum notis (tam criticis quam praeclaris grammaticis, in

versa de eorum auctoribus orta: (add. Schroeckh christl. Kirchengeschichte, part. II. pag. 328 sqq.) Idem V. D. scripsit: Leben, moralischer Charakter und schriftstellerischer Werth des jüngern Plinius. Dortmund. (Tremonae.) 1798. mti. 8.

in quibus etiam de singulorum locorum pretio, h. e. virtutibus ac vitiis oratoriis iudicatur,) *Gottl. Erdmanni Gierig*. Lips. 1796 mai. 8. Praemit- titur huic edit. iuvenibus ad acuendum iudicium sensumque pulcri rectique inprimis utili et com- mendandae, disp. de Panegyrici Pliniani virtu- tibus et vitiis. — Panegyri. germanice vertit etc. *M. Dan. Lud. Wigand*. Lips. 1796. 8. Gl. 10. *Ad. Schaefer* et Panegyricum, Onoldi 1783. 8. et Epistolas Erlangae tom. I, 1801. et II. 1802: bene venusteque transtulit in linguam germani- cam atque illustravit in adnotatt. Plura v. in *Poet. br.* p. 407. seqq. et Suppl. II, p. 57. seqq.

34. *Traianus* imperator confecit commen- tarios *de bellis Dacicis*, e quorum primo libro *Priscianus* lib. VI. p. 682. in *Putschii* auctoribus grammaticis lat. servavit fragmentum. v. *Supplem.* II. p. 68 seq.

35. *Vespritus Spurrinna*, in toga sagoque clarus; et adhuc a. Ch. 100. in vivis fuit. De se- iam sene, multa narravit *Plin.* iun. lib. II. ep. 7. (vbi v. *Gierig*. in argumento,) in primis lib. III. ep. 1. Superfunt quatuor fragmenta, neque ea integra, quae in IV. odas distinxit explicuit, que *C. Barthius*, et, aliis dissentientibus, *Spurinnae* adseruit, disposuit et illustravit *Siegfr. Bayerus* in *Commentar. academiae doctrinar.* Petropol. 1750. 4. p. 311. seq. *Wernsdorf.* in *Poet. lat. min.* III. p. 325. seq. de *Spurrinna* (vbi *Bayeri* edit. nondum sciverat,) egit ac p. 351. seq. dedit exposuitque fragm. illa; in tomo au- tem IV. p. 840. seqq. egit de *Bayeri* com- ment, et collegit spicilegium. conf. *Introd.* II. p. 476. sq.

36. *Iabolenus* siue *Iauiolenus Priscus*, Ictus et aequalis *Plinii junioris*; *Coelii Sabini* discipu- lus, eiusque in schola *Sabiniana* successor. De-

eo v. *Plin.* VI. ep. 15. ibique Gesner. cuius leniorem interpretationem amplectitur *Saxius* in *Onom.* I. p. 284. seq. add. *Not. br.* p. 415. nr. 6 et *Gotfridi Mascou.* de sectis Sabinianorum et Proculianor. cap. II. §. 4. p. 48. seq.

37. *C. Suetonius Tranquillus*, natus ordine plebeio circ. a. 70. fuit grammaticus et rhetor Romanus; in foro etiam versatus, atque fidus candidusque in describendis tam vitiis quam virtutibus imperatorum historicus. Hinc propter eruditionem non minus quam probitatem morum iucundus fuit *Plinio iuniori*: (v. *epist.* I. 24. et V. 11. ac X. 95. 96.). Sub *Hadriani* imperio nactus est *Magistri epistolarum* munus, quo vero a. Ch. 128. quoniam reuerentiam aduersus Sabinam imperatricem laeserat, est remotus. Varia scripsit: hodie autem supersunt 1) *vitas XII. imperatorum*, nobile illud opus, non tam ab arte et ornatu orationis, simplicis tamen tenuisque et purae, quam potius a fide studioque veri commendandum: 2) *liber de illustribus grammaticis*: 3) *lib. de claris rhetoribus*, at, vti e titulis codd. msst. constat, mutilus: 4) *ex libro de poetis* vita *Terentii*, *Horatii*, *Lucani*, *Iuuenalis*, *Persii*, et, quamquam aliis dissentientibus, vita *Plinii maioris*. *Suetonio* etiam olim adscribebatur, et saepius sub eius nomine separatim editus est libell. *de viris illustribus*; sed auctorem habuit *Aurelium Victorem*. — Ad primam editionum earumque principum de vitis imp. classem pertinent *Romana*, cum *Antonii Campanii* epistola, (ap. *Io. Phil. de Liguamine*) 1470. fol. — *Romanae* eodem anno et 1472. iterum. — ex alio cod. descripta, cum *epist. Io. Andrae*, *episcopi Aleriensis*, per *Conr. Schweygh.* et *Arn. Pannartz.* — *Veneta* per *Nic. Ienson.* 1471. mai. 4. (v. *Sardini* in *Esame* — ovvero *Storia*

Storia critica di Nicol. Ienson. libro III. Luccae 1798. fol. pag. 13. sq.) — *Suetonius et Augustae histor. scriptores*; curante Bonaccursio, Mediolani, per Mag. Phil. de Lauagna. 1475. fol. (v. *Hamburg. Z. N. II. p. 284. sq. et Penzer A. T. II. p. 19. nr. 38.*) — *Suet. vitae XII. imp. abaque villa nota*, saec. XV. 4. et f. l. ac typographi notata 1480. fol. (v. cl. *Mörell. ad catal. Pinell. II. p. 95.*) *de vita XII. Caesarum*, cum commentar. *Phil. Beroaldi*, Bononiae per Platonem de Benedictis 1488. fol. et ib. per Benedict. Hectoris. 1493. min. fol. — ex iterata *Beroaldi* recognitione, Bonon. 1506. fol. — cum commento *Anton. Sabellici*, Venet. per Bapt. de Fortia. 1490. fol. etc. — cum commentariis *Ant. Sabellici et Philippi Beroaldi*, Venet. 1496. et 1499. fol. — ib. per Barthol. de Zanis de Portesio 1500. fol. rec. cum omnibus vitiis typograph. et pluribus operarum erroribus aucta, Venet. per Io. Rubicum Vercellensem. 1506. fol. — Paris 1512. fol. inscript.: *Commentationes condite à Phil. Beroaldo adiecta paraphrastica M. Ant. Sabellici interpretatione in Suet. Tranq. etc.* cum textu Suetonii. In vastis notis multa occurrunt, quae plane nihil ad Suetonii explicationem adferunt. — *De claris Grammaticis et Rhetoribus*; Venetiis 1474. 4. Florentiae 1478. 4. etc. — *De Iustin.* edd. v. Supplem. II. p. 86. seq. — *Secunda* aetas habuit parentes. *Egnatium* et *Desid. Erasmus*. Prioris cura prodiit *Suetonius*, cum Sexto Aurel. Victore, Eutropio; et Paulo Diacono, Venetiis, in aedib. Aldi et Andr. soceri, 1516. 8. — *Desid. Erasmus* ex cod. Tornacensi et ex ingenio saepe correxit *Suetonii* textum ediditque cum historiae Augustae scriptor. Inscriptio incipit: *Ex recognitione Des. Erasmi Rotod. C. Sueton. Tranquillus, Dion Cassius etc.* Basil. ap. Io. Froben. 1518. fol. (ipse habeo exemplar,

emplar, et in hac forma citatur etiam a *Maittaire* A. T. II. p. 315. cuius not. conferes, aliaque: sed in cel. *Ranzov*, A. T. VI. p. 206. figuratur forma 4.) et saepius. — *Tertia* aetas condita est a *Roberto Stephano*, cui textus *Suet.* quem nunc habemus, plurimum debet, et qui cod. Memmiano usus, noui optimique exempli editionem curauit, Paris. 1543. 8. — *Glareani* edit. habet in margine V. L. et post textum notas adnotatt. Basil. 1553. et 1560. 8. — *Correcta* est edit. cum notis varior. cura *Theodori Palmanni* adiectis *Suetonii* de claris Grammaticis et Rhetoribus libris II. cum commentario *Achil. Stati.* Antwerp. ap. Christ. Plantin. 1574. 8. — *C. Suetonii Tranq.* XII. Caesares, et de illustr. grammaticis et claris rhetoribus libelli duo. Adiectae notae, quibus scripturae ratio redditur, et varietas lectionum indicatur. Lugd. Bat. ex off. Plantin. ap. Franc. Rapheling. 1596. 8. — *Aetas quarta* nacta est felicem *Suetonii* sospitatoremq. atque interpretem, *Isaac. Casaubonum*, qui primum edidit *Suetonium* Geneuae 1595. 4. Anno sequenti accessit notarum appendix et monumentum *Ancyranum*, notis illustratum: quae edit. aliquoties vel recusa est, vel basis facta aliarum edd. — *Ian. Gruter*, cum historiae Augustae scriptoribus edidit, et e tribus oodd. Palatinis recognouit. *Sueton.* Hanou. 1611. fol. — *Sueton.* cum notis et numismat. illustrat. a *Carolo Patino*, Basil. 1675. 4. ed. II. Basil. 1706. 4. — *Quintam* aetatem aluerunt *Io. Ge. Graevius*, *Sam. Pitiscus*, in primis *P. Burmannus* atque *I. A. Ernesti*. Ex recensione igitur *Graevii* *Suetonius* prodiit cum eiusdem animaduers. vt et commentario integro *Laenii Torrenii* et *I. Casauboni*: acc. notae *Theodori Marcilii*, *Franc. Guyeti*, *I. Fr. Gronov.* Traiecti ad Rh. 1672. 4. — 1691. 4. 1697. et cum nummis ac Patini com-

commentario. ib. 1703. 4. et, tituli folio for-
 san immutato ibid. 1708. 4. ex rec. cl. Salmasii,
 a Iac. Gronouio. Lugd. B. 1698. 12. — cum
 commentario Sam. Pufci amplissimo, Traiecti
 ad Rh. 1690. mai. 8. — ed. II. ornatio et lima-
 tio, cum figg. aen. Leouard. tom. I. 1714.
 tom. II. 1715. 4. — Praestat tamen reliquis ed.
 P. Burmanni, e Graeviana quidem ducta, adhi-
 bitis vero multis exemplaribus antiquis cum
 animaduersis Burmanni, integris Egnatii, Gla-
 seani, Torrentii, Casanboni, Gruteri, Patini
 etc. et selectis aliorum notis. Amstel. 1736. III.
 voll. 4. — Commoda et praeclara est ed.
 recensione et cum animaduersis (doctisque ex-
 cursibus) Io. Aug. Ernesti, Lipsiae 1748. 8. —
 editio secunda emendatio. ibid. 1775. 8. —
 Exemplum Ernestinum, facta vero cum accura-
 tioribus edd. comparatione, emendatius exscri-
 bendum curauit doctiss. Bipont. editor praemissa
 noticia litteraria, Bipont. 1783. 8. — Nouam o
 libris scriptis editisque fecit textus recensionem
 et sextae aetatis auctor exstitit Fr. Oudendorp,
 qui varr. lection. suasque animaduersis adiecit,
 intermixtis I. G. Graevii et Iac. Gronouii, nec
 non ineditis Car. Andr. Duckeri adnotationibus.
 Lugd. B. 1751. mai. 8. — *Germanice* versus est
 Sueton. a Wagnero. Lemgov. 1771. 8. — *gallica*
 a de la Harpe, cum textu lat. et cum notis at-
 que obseruat. Paris 1771. 8. II. voll. et ab
 Henr. Ophelot de la Pause, cum obs. et textu
 lat. Paris. 1771. 8. IV. voll. Plura vid. in Not.
 br. p. 427 seqq. et in Suppl. II. p. 82 sqq. Add.
 Super loco Suetonii, Galba c. 22. init. exercitat.
 critico-exegetica. Scripsit M. Dav. Chr. Grimm.
 Lips. 1798. 8. cuius tamen interpretationem non
 omnino probat censor in noua bibl. vniuers.
 germ. Kilon. vol. LV. part. I. fasc. 4. pag. 220
 seqq. a. 1800.

38. *Iulius* (male a quibusdam *Iunius* nominabatur,) *Obsequens*. Quando vixerit, non omnino constat. *Vossius* in libro III. de histor. lat. opinatur, eum ante Honorii Aug. temporā vixisse: alii aliter, v. *Schefferum* in praef. ad suam edit. *Hamberger* in zuverläss. Nachr. II, p. 802 seqq. (qui plures laudat VV. DD.) eum, putabat, in viuis fuisse ante a. Chr. 379. Ego vero cum *Saxio* Onom. I. p. 289. adserui eum initio saec. II. circ. a. C. 107. quia *Obsequentis* latinitas castior est et incorruptior, quam ut saeculi IV. ingenium referat, aut ab Traiani Hadriamque temporibus remoueri debeat. At tamen observandum est, *Obsequentem* libellum suum de prodigiis, (cuius vero fragmentum taptum modo ab a. v. c. 563. vsque ad a. v. 742. ad nostram pervenit aetatem,) ex ipsius *Liuii* verbis fero contextuisse: verba tamen peregrina, nova, poetica usurpavit et mutavit constructiones. Olim istud opusculum semper editum fuit cum *Plinio*, et *Suetonio* de claris Grammatic. et Rhetoribus, a principe ed. *Aldina* cum *Plinii* epp. et *Panegy.* libello de viris illust. etc. Venet. 1508. 8. *) — rec. Florent. per *Phil. Iuntam* 1515. 8. **) *Argentor.* 1514 et ex aedib. *Hulder. Morhardi* 1521. 8. et saepius. In his notanda est edit. *Rob. Stephani*, *Plin.* epp. etc. qui in *Obsequentis* libello multa ex ingenio emendasse dicitur, Paris. 1529. rec. 1539. 1544. 8. — *Conrad Lycosthenes* primus *Obsequentem* sine scriptoribus illis edidit, et ex *Liuii* aliisque auctori-

*) ex Mss. Iocundi Veronensis cod. Editores fere omnes, paucis mutatis, sequuti sunt, excepto *Rob. Stephano*, *Aldin.* edit. de qua v. *Freitag* adpar. litter. rom. III. p. 652 seqq. et *cel. Panzer*. A. T. vol. VIII. p. 392.

**) v. *Supplem.* II. p. 87.

toribus præmisit supplementa ab urbe condita; addiditque *Polydori Vergilii* de prodigiis libr. III. et *Joach. Camerarii* de ostentis libr. II. ex offic. Io. Oporini 1552. 8. — Tum separatim quoque edidit et recensuit *Iul. Obseq. de prodigiis* cum additamentis *Lycofthenis*, notisque illustravit *Ioan. Scheffer*, (in corrigendo tamen *Obseq.* nimis pronus,) Amstel. 1679. 8. — Nquam editionum aetatem constituit *Thom. Hearne*, qui sex edd. vet. contulit, textum emendavit, *Obsequentem* cum *Liurio* comparavit atque illustravit, adiunxitque suæ *Eutropii* editioni, Oxon. e theatro *Sheldon.* 1703. 8. — Præstat tamen ed. *Franc. Oudendorpii*, qui veteres editt. præcipue *Aldinam* et *Rob. Steph.* contulit, curavitque egregiam criticamque ed. inscriptam: *Iulii Obsequentis quæ supersunt ex libro de prodigiis: cum animadversionibus Io. Schefferi* et supplem. *Comr. Lycofthenis.* Lugd. B. 1720. 8. Intexuit notas *Scaligeri*, *Nic. Heinsii*, *Cuperi* et *Burmanni.* Hanc *Oudendorp.* ed. ita recudi fecit *cel. Io. Kappius*, (in præsentia præsul sacer *Baruthinus*,) ut eam a multis peccatis purgaret typographicis, multa loca, male citata, emendaret diligenter, et curatius indicaret, anonymi conjecturas suasque suspiciones notasque infereret aliaque bene adicebat. Quæ optima editio prodit *Curiae Regnit.* 1772. 8. Conf. Not. br. p. 601 sqq.

39. *Lucius Annaeus Florus*, forte domo Hispanus, (alii eum natione Gallum fuisse contendunt,) et sub Traiano, citc. a. C. 116. scripsisse videtur *Saxio* in *Onom.* I. p. 291. Scripsit *Epitomen de gestis Romanorum* ab v. c. vsque ad Iani templum, sub Augusto clausum, libr. IV. stilo tumido et frigido, et magis poetico, aut panegyrico in populum rom. quam historico,

N

pleno.

plenoque sententiarum atque argutiarum. At, quamvis fides sit interdum suspecta, Florus tamen non omnibus caret laudibus atque virtutibus. Num noster historicus idem sit ac *Florus poeta*, et num auctor fuerit carminis de vere, seu Peruigilii Veneris, inquit, nec omnino falsum esse iudicat *Werusdorf* in tom. III. Poetar, latin. minor. p. 450 seqq. et antea *Ducker*. in praef. ad *Florum*. — Quae autem princeps sit *epitomes* editio, res est ad definiendum haud adeo facilis; quoniam *Florus* haud semel saec. XV. sine vlla nota exiit prelis. Cel. *Morrell*. in cat. Pinell. II. p. 69 sqq. splendid. ed. *Epitomes historiae rom.* sine vlla nota in quarto maximo, principem esse iudicat pluribusque docet: idem ibid. p. 71. ed. ex recensione *Phil. Beroaldi*, per Steph. Corallum, in 4. f. a. et loci nota, ostendit Parmae circ. a. 1473. prodisse. *Affo* tamen in Saggio di Mem. su la Tipographia Parmense, Parmae 1791. 4. p. LXI seqq. malit referre ad a. 1476. — cum *Iustino* f. 1. et a fol. cum epist. *Phil. Beroaldi* et Romae per Schweynh. et Panartz. 1472. fol. atque saepius cum *Iustino*, saec. XV. — E codice ducta est multasque habet lectiones peculiare ed. *Lipsiensis*: *Lucii Flori epitomata*. etc. 1487. 4. de qua memorabili ed. v. Not. br. p. 422 seqq. — Ex MS. emendata videtur habetque proprias easque bonas lectt. (nisi ex superiore ductam esse putes) ed. Lips. per Iac. Thanner sine a. not. fol. — (de hac aliisque edd. et Floro ac versionibus gallicis consules *Freitag*. adpar. litt. II. p. 1386 seqq.) Sed ad secundam progredior aetatem, quam aluit *Io. Ricutius Vellinus*, a patria vulgo dictus *Camers*, qui *Florum* ex cod. vetusto recensuit et primum edidit Viennae. Austriae per Hieron. Vioreum et Io. Singren. 1511. 4. iterum, addito adnotationum (historicarum) libello, *Sextoque Ruse*

Ruso de consulari ac imperiali dignitate, ibid. per Io. Singren. 1518. 4. De ed. *Aldina* cum Liuius etc. 1521. in. fol. et 8. v. Supplem. II. p. 77 seq. et cel. *Panzeri* A. T. VIII. p. 466. — Cum Liuii de cadibus Florus saec. XVI. haud raro exiit prelsis. *Camertis* exemplum saepius est repetitum typis: paullo tamen correctius a *Tac. Bedrotio* cum *Sexti Ruffi* epitome, *Messalae Cornuini* de progenie Aug. Caes. libello, nunc primum excuso. Basil. ap. Io. Heruag. 1532. fol. etc. — *Tertia* aetas aduqtior facta sollertia *Eliae Vineri*, cuius studio *Flori* textus ex codd. prodiiit correctior atque curatior cum *Solub*, Pictau. 1553. (alii, 1554.) — castigatior ibid. 1563. 4. — rec. Paris. 1576. 4. Ex codd. et ex conlectura quaedam mutauit, in reliquis exempla Aldi (a. 1521.) et Camertis sequutus est addiditque commentarium Io. Siadius, Antwerp. 1567. 8. et saepius demceps. — *Quarta* aetas facta est firmior opera *Iani Gruteri*, inprimis *Cl. Salmasii*, licet adhuc adolescentis: prioris prima ed. prodiiit Heidelberg. ex off. Hier. Commelin. 1597. 8. S. Gerualii 1606. 8. — cura *Cl. Salmasii*, qui vetustissimo cod. vsus Nazariano multa correxit in *Flori* textu, notasque edidit 1608. quae cum *Floro* ex rec. Gruteri, (Salmasius vero textum *Flori* subinde aliter constituit,) excusae sunt Heidelberg. ap. Commel. 1609. 8. Postea Gruterus iterum ex cod. Nazar. et II. Palat. recog. nouit *Florum* et cum scriptorr. hist. Aug. edidit notasque scripsit longiores. Hanou. 1611. fol. — Aetas quinta exculta est acuminé atque eruditione Io. Freinsheimii, cui post Salmasium *Florus* plurimum debet. Ille vero et copiis curisque priorum editorum et ingenii sui felicitate vsus *Florum* multo emendatius, quam antea legebatur, edidit eruditisque illustrauit animaduersionibus, capita quoque dissecuit in minores particulas

culas etc. Argentor. 1632. 8. — iterum, contextu e msst. cod. emendato, cum notis aliorum selectis, cum VV. lectt. etc. ibid. 1636. 1655. et 1669. 8. — cum notis auctioribus ac limatior. *Cl. Salmasii*, qui nunc primum edidit *Luc. Ampelium* Lugd. Bat. ap. Elzevir. 1638. 12. et ib. 1655. 8. — cum versione gallica Philippi Ducis Aurel. et notis *Franc. la Motte le Vayer*, Paris. 1656. 8. et ibid. 1670. 8. — Sed missis editt. *Corn. Schrevelii*, Amstel. 1660. 8. *Annae*, Tanaquilli Fabri filiae, in usum Delphini 1674. 4. rec. Venet. 1715. 4. et saepius, aliorumque trans eo ad sextam aetatem, quae cura *I. G. Graevii* et *Car. Andr. Duckeri* ad robur ac firmitatem peruenit. Prior purgavit textum a mendis, et *Florum* eruditis suis aliorumque notis, ac variis nummorum veterum aliorumque *) monumentorum iconibus ornavit. Traiecti ad Rh. 1680. 8. Quae pro altera ed. Graeviana, Amstel. 1692. 8. ap. Wetsten. venditur, aut quae postea e rec. Graevii, cum auctioribus Graevii, integrisque Salmasii ac Freinsheimii notis, et cum *Ampelio*, multorum correctionibus temere in textum receptis, Amstel. ap. G. Gallet. 1702. 8. II. tom. prodit, in neutra *Florus* est vere Graevianus **). — *L. A. Fl. libri duo priores*, cum notis *Laur. Begeri*, ac multis nummorum et monumentorum figuris ornat, Colon. Marchicae 1704. fol. at criticis parum satisfecit Begerus. Multo meliorem et hucusque optimam edit. curavit *C. Andr. Ducker*, e cuius recensione et cum notis tam suis, quam aliorum partim integris, partim selectis

*) In his eminet *columnae rostratae* imago, in aes incisa, ad libr. II. cap. 2. de qua doctè copioseque agit edit. *Flori* Bipontin. in, notitia litterar. p. XIX sqq.

**) v. *Duckeri* praefat.

lectis, cum *Ampelio*, prodit Lugd. Bat. 1722, mai. 8. auct. et emendat. ib. 1744. 8. — cum notis *Germ. Sinceri* (*Christph. Frid. Ayrmanni*, Prof. Gießens.) germanic. Gießae, 1733. 1741 et 1769. 8. — ex recent. *Graevii*, cum eiusd. animaduers. Acc. praeter *Ampelium* libellumque varr. lectt. praefatio *I. Fr. Fischeri*. Lipf. 1760. 8. — *Flor.* et *Ampel.* curante *I. P. Millero*. Lipf. 1750. 8. — *Flor.* epitome, (ex ed. Ducker. II.) et *L. Ampelii* lib. memorial. Biponti. 1783. 8. Germanice versus est Florus a *G. F. Kretschmannu*, Lipf. 1785. 8. et ab anonymo, c. not. B. Francof. ad M. 1789. 8. Plura scripti in Not. br. p. 421 sqq. et Suppl. II. p. 76. sqq.

CAPUT V.

Periodus IV. De vegeta L. L. senectute ab obitu Traiani usque ad principatum Honorii imperatoris et Romam a Gothis expugnatam: ab a. C. 117 — 476. f. a. v. 1129.

Litterae praecipites ruunt, potissimum ob intestina bella, praemiorum raritatem, superstitionem etiam doctorum christianorum, barbarorum irruptionem et confluum peregrinorum: hinc studium litterarum, adeoque latinarum negligebatur, et oratio novis barbarisque verborum formis, vocabulis, constructionibus, tropis argutisque cumulata et vero inquinata, a pristina elegantia naturalique simplicitate prorsus descivit: multa vocc. mutabantur in provincialis, quae *gentilia* adpellabantur: quamquam haud negandum est, exstitisse in tanta labe cladeque splendentia huius periodi decora, et aliquot imperatores litterarum hospitatores.

1) Sub *Aetio Hadriano*, qui ipse fuit princeps haud indoctus, sed sui plane iuris, (v. *Saxii*

onom. I. p. 295 fqq. ac *Gottf. Mascon*, de sectis Sabinianor. et Proculianorum p. 114. fqq.) et sub *Antonino Pio* floruerunt Icti romani celebres *P. Iuuentius Celsus*, et *Neratius Priscus*, Proculiani; *Salutius Iulianus*, Adrumentinus Afer, auctor *Editii perpetui*, proauus aut auus *M. Didii Saluii Iuliani*, imperatoris: *Sextus Pompeius* *) et *Caius s. Gaius*, Erciscundi, s. Miscelliones, ac *Sext. Caecilius Africanus*: de quibus omnibus v. *Saxii* (qui multos laudat VV. DD.) Onom. I. p. 300. 301, 302 fqq. 305.

2. *Calpurnius Rufus*, rhetor romanus, parum elegans, sub Hadriano et Antonino Pio Augg. Eius *LI. excerptas rhetorum minorum declamationes* primus edidit *P. Pithoeus*, et subiecit Quintiliani minoribus declamatt. Paris. 1580. 8. quibus in aliis Quintiliani edd. etiam *Barmanniana* cum notis, (tom. III. p. 793 fqq.) sunt adiectae.

3. *Iustinus Frontinus*, qui in nonnullis codd. msst. dicitur *M. Iunianus Iustinus*. Vixit sub Antoninis, (v. *Hamberger* Z. N. II. p. 331 fqq. et *Saxium* in Onom. I. p. 309 fqq.) *Trogi Pompeii*, qui sub Augusto imper. vixerat, historiam Philippicam seu Macedonicam haud male redegit: at, siue Iustini siue Trogi ipsius culpa id factum sit, lex historici primaria, veritas historica, haud vbiuis seruata est. Inscribuntur autem illa excerpta: *Historiarum Philippicarum* et

*) v. Not. br. p. 507 fqq. de *S. Pomponio et Caio*, quem quidem cl. *Hugo* in *Civilistischen Magazin*, vol. II. fascic. 3. Berolin. 1796. 8. tempore Caracallae vixisse cum aliis contendit. add. Suppl. II. p. 163 fqq. et *Mascon*. l. cit. cap. VIII. de *Herciscundis*, p. 126, fqq. de *Caio*, et p. 129 fqq. de *Sexto Pompeio*, cuius *Enchiridion* est celebre: v. *Hamberger*. Z. N. II. p. 357 fqq.

et totius mundi originum et terrae situs ex Trogo Pompeio excerptarum, libri XLIV. a Nino ad Caesarem Augustum. Cum Floro aut aliis scriptor. historicis saepe editus est *Iustinus*. Sed quae huius princeps editio omnino sit habenda, nondum res expedita est: v. cl. editorem Bipontin. in indice editt. Iustini. Illi videtur princeps, quae sine a. et l. litteris rotundae formae elegantibus multisque scripturae compendiis expressa est fol. altera princeps Romana per *Valdr. Gallum* sine a. nota (circ. 1470. sec. editor. Bipont. et *Maittair.* sed sec. alios apud *Fanzer A. T. II. p. 422. a. 1471.*) mai. 4. f. fol. min. tertia princeps Veneta I. f. Iensoniana f. a. (circ. 1470.) fol. min. — ex aliq. cod. ducta est ed. Romana, per *Conr. Schweynheim et Arn. Pannartz.* 1472. fol. — et ex cod. perbono. ed. Mediolanensis per *Christph. Valdarfer.* 1476. fol. etc. — Altera aetas orta est a *Marco Antonio* (Coccio) *Sabellico*, curante *Io. Anton. Moretto*, f. l. et a. (in Italia, sub exitum saec. XV. et aliquoties deinceps cum Floro.) — *Iustin.* cum Floro et *Sexti Ruffi* historia, Mediol. ap. *Leon. Vegium* 1510. fol. — *Iidem* ex cod. emendati a *Petro Danefio*. Paris. per *Anton. Aufurdum*, impensis *Io. Parui.* 1519. fol. etc. — Tertiae aetatis princeps exstitit *Andr. Asulanus*, qui textum olim vulgatum ex libris tam editis, quam scriptis et ex ingenio passim mutavit, cum *Aemilio Probo*, (h. e. *Cornelio Nepote*), Venetijs, in aedibus *Aldi*, 1522. 8. rec. Florent. in offic. Iuntar. 1525. 8. — *Iustinus* illustratus a *Car. Sichardo*, Basil. ap. *Cratandrum.* 1526. 8. rec. acc. *S. Aur. Victoris* epitome ib. 1530. 8. — Melior est ed. *Iustini* ex *Ge. Maiaris* (qui ex cod. aliisque libris editis textum formavit,) castigatione et c. praef. *Phil. Melanchthonis.* Hagenoae 1526. 4. et 1533. 4. etc. — cum *Sichardi*

castigat. et adnotatt. *Maioris* Basil. 1553. 8. — Ex offic. Gryphiana *Iustin.* cum S. Aur. Victore ab a. 1542 — vel 1543. vsque ad a. 1585. nouies emissus est. — *Quarta* aetas firmior meliorque enata est in primis cura *Iac. Bongarsii et Franc. Modii.* Prior igitur ex octo codd. adhibita Aldina Asulani edit. textum saepius feliciter, interdum tamen male mutauit, et notis doctiss. tabulisque chronol. illustrauit, cum VV. lectt. Paris 1581. 8. posterior autem recognouit textum et ex codd. maxime Fuldensibus quaedam Bongarsianae recensitionis loca restituit, atque *Iustinum* sic emaculatum cum suis et Bongarsii notis edidit Francos. ap. Io. Wechel. 1587. 12. — repet. ib. 1591. — Tum noua edit. Bongarsiano — Modiana cum notis Bongarsii, Modii, Strigelii ac Freinshem. accurante *Matth. Berneggero*, qui contextum in capita versiculosque distinxit. Argentor. 1631. 8. — rep. additis aliorum notis et obseruat. in fine ib. 1655. 1662 et 1666. 8. — ex recensitione et cum notis *Jf. Poffii*, Lugd. B. ex off. Elzeu. 1640. 12. Bongarsiana recensio basis est ed. *Thysii* cum illius et notis varior. select. Lugd. B. 1650. et ed. S. D. M. C. (i. e. *Corn. Schreuelii*, medic. D.) cum notis varior. selectis, cuius quinta editio prodit Lugd. B. 1670. 8. II. tom. — Textum Bongarsianum reduxit ad primam potissimum Aldin. ed. *Io. Ge. Graeuus* et notas addidit *quantumque* aetatem firmavit primum in edit. min. 1668. 1669. 12. etc. rec. Amstel. 1694. 12. tum iterum recensuit *Iustin.* et suas castigatt. notasque variorum integras adiecit. Lugd. B. 1683. rec. ib. 1701. mai. 8. etc. Inter Oxonienses eminet ed. *Thomae Hearne* ad fidem IV. codd. etc. Oxon. e theatro Sheldon. 1705. 8. — Emendata est et varr. lectt. auct. ed. Amstel. ap. Iansson. Waesbergios 1706. 16. — Graeuii vestigiis instit

tit *Abrak. Gronou. c.* Not. varior. Lugd. Bat. 1719. 8. qui vero postea *Iust.* recensuit et plarium codd. atque edd. auctoritate fultus, editionem priore multo emendatiorem atque notis suis aliorumque auctioribus curavit, ibid. 1760. mai. 8. — Ex recens. I. G. Graevii, cum eiusd. et Io. Frid. Gronovii animadversis. etc. cursante *Io. Frid. Fischero*, Lips. 1755. 8. — Novissimae edd. sunt *Bipontina*, 1784. 8. — Manhem. 1790. 8. et *Alb. Christ. Meinecke* cum not. german. Lemgo, 1793. 8. — *Iustinum* germanice verterunt *Io. Frid. Oftertag*, Francof. ad M. 1781. 8. et *Chr. Frid. Schmidt*. Lemgo. 1786. 8. Add. Not. br. p. 493 sqq. Suppl. II. p. 153 seqq. et M. *Io. Gottlob Graesse*, Conrect. Lycei Witteb. disp. I. praef. Schroeckhio Prof. Rudimenta studii historiae orbis catholicae in Iustino vtiliter ponenda; ac disp. II. resp. M. Io. Aug. Zeune, qua differitur, quomodo Iustinus in scholis legendus sit, vt in eo rudimenta studii historiae vniuersae vtiliter ponantur. Witteberg. 1800. 4.

4. *M. Cornelius Fronto*, praeceptor M. Aurelii Antonini et Aelii Veri, scripsit de vocum differentiis, edit. cum Probo et Phoca, Vincentiae 1509. 4. — inter Grammaticos illustres etc. Paris. in aedib. Ascensianis. 1516. fol. item in aliis Grammaticorum collectionibus. v. Suppl. II. p. 230. et *Fabric. Ernest.* bibl. lat. tom. III. p. 377. et 410. *Freytag.* adpar. litter. III. p. 53—64.

5. *Aulus Gellius*, siue, male tamen, *Agellius*, Grammaticus, ex illustri Romana familia ortus, Romae et Athenis omne tempus tribuit litteris, ac postea, Romam quum rediret, cepssit rempublicam. Secundum rationes *Saxii*, in *Onom.* I. p. 311. intra annos Ch. 146. et 165.

elaboravit *Noctes Atticas*, XX, libris diuisas, (quorum tamen totus octauus et initium sexti periit,) in quibus ex permultis graecis ac latinis scriptoribus multa philologica, historica, critica, philosophica aliaque bene collegit. Hinc autem filius enatus est valde dinersus, interdum quidem textus atque elegans, sed multis quoque naevis repletus. Ad *primam* editionum classem pertinent *Romana* I. quae est *princeps*, e recens. *Io. Andreae*, episc. Alariensis, in domo Petri de Maximis, 1469. fol. — repetita ib. per Contr. Schweynheym et Arn. Pannartz. 1472. fol. — Venet. per Nic. Ienson. 1472. fol. — *Alteram* classem, eamque criticam, duxit *Phil. Beroaldus*, in ed. Bonon. per Benedictum Hectors. 1503. fol. 1512. 8. et saepius. — *Noctes*, redditae nuper omni discussa caligine micantissimae. Florent. curante *Carolo Aldobrando*, qui textum e codd. Medic. aliisque emendauit, sumt. Phil. de Giunta, 1513. 8. — Editionem Aldinam cura *Io. Baptistae Egnatii*, Venet. 1515. 8. a mendis foedissimis haud liberam esse conqueritur *Andr. Cratander*, qui, collatis exemplaribus, adiutus opera *Beati Rhenani* et *Fabricii Capitonis*, se, profitetur, restituisse ingenio mutila latina, pluries autem graeca germanae puritati. Basil: sumtu Ladon. Hornken. bibl. 1519. fol. (al. 4.) — castigatae emaculataeque diversorum codd. collatione, Colon. in aedib. Euchar. Cernicorni, sumpt. M. Godefr. Hittorpii, 1526. fol. — ibid. opera et impensis Io. Soteris. 1526. 8. — ibid. apud Soter. cum *Petri Mosellani* adnotatt. 1533. 8. — De edit. *Argentor.* in aedibus Knoblochii. 1521. 8. v. *Am Ende* in Ge. Theod. Strobel. Miscellan. collect. IV. Noriberg. 1781. p. 60. et Lips. Allg. litter. Anz. 1800. nr. 93. p. 817 sqq. — *Tertiam* aetatem debemus *Ludou. Carvioni*, qui MSSa contulit, et *Henr. Stephano*, qui

qui Gellium a se illoque castigatum, cum notis emendatt. et noctibus H. Stephani aliquot Parisinis, (Macrobio, quem sociare voluerat, in edit. quam in manibus habui, subiunctis,) edidit Paris. 1585. 8. etc. — optime meruit de Gellio Io. Frid. Gronovius, dux quartae classis, in edd. Amstel. ap. Elzev. 1651. 12. 1665. 12. — cum notis et emendatt. Gron. Lugd. Bat. 1687. 8. — cum selectis novisque commentariis, atque (collatis edd. vet. atque codd.) accurata recensione *Ant. Thysii* et *Iac. Oisellii* Lugd. B. 1666. 8. — Oisellium, frequenter iure, interdum plus iusto, carpit *Iac. Gronovius*, qui optimam, ad libros MSSos recensitam edit. cum perpetuis suis patrisque Io. Frid. Gron. notis et emendatt. aliisque accessionibus curavit Lugd. Bat. 1706. 4. — ex recensione *P. D. Longolii*, Curiae Regnit. 1741. 8. — Editio Gronoviana repetita est eique praefatus et excursus (iuridici argumenti) adiecit *Io. Ludou. Conradi*, Lips. 1762. 8. II. partt. M. Otho, operis praefectus, criticas quasdam subiecit obss. Adde Not. breu. p. 509 sqq. Suppl. II. p. 169 sqq. *Clodii* progr. Excursus in Gellium ad N. A. libr. XV. cap. 11. de scientia et philosophia. Lipsiae. 1800. 4.

6. *Helius Melissus*, qui tempore A. Gellii, ut hic ipse ait libr. XVIII. c. 6. *Romae fuit summi quidem loci inter Grammaticos et temporis* *), *sed maiore in litteris iactantia et coquenda, quam opera*: scripsit plura eodem Gellio teste, inter haec,

*) Pro hoc voc. depravato, et a multis tentato, *Petrus Panll. Instus* in specimine observatt. criticar. Viennae 1765. 4. cap. X. p. 26 sqq. legere mallet *rexvixus*, *rexvinox* autem vocantur, tum qui in uniuersum de artibus liberalibus scripserunt, tum maxime grammatici et qui de praeceptis grammaticis sunt commentati.

haec, de legendi proprietate, v. *Iustum* loco in nota citato, qui etiam alios excitat *Melissos*, cum *Helio* nostro a criticis confusos.

7. *L. Volustus Maecianus*, praeceptor *M. Aurelii*, postea *Augusti*, et *Vlpus Marcellus*, *Isti*, a. circ. 159 et subsequitis clari. v. *Saxii* *Onom.* L. p. 312 sqq. et *Suppl.* II. p. 166 sqq.

8. *Lucius Apuleius* (s. *Appuleius*), *Madaurensis* ex *Africa*, vixit post medium saeculum secundum christ. *Carthagine* educatus, *Athenis* et *Romae*, ubi proprio Marte linguam latinam arripuit, litteras tam mansuetiores, quam seueras, praecipue philosophiam *Platonicam* atque in itinere, quod litterarum amore incensus suscepit; mysteria sacerdotum variarumque religionum sacra summo cum studio reddidit sibi cognita. In patriam redux, patris munus duumviratum nactus, magiae, cuius etiam postea adculabatur, atque causam eius coram *Claudio Maximo*, *Africae* proconsule, a. 173 egit, et sacrorum optime gnarus, *Carthagine* suscepit sacerdotium et in foro summa cum laude versatus est. Homo omnino doctus, orator et philosophus suo tempore celeberrimus, sed a vaniloquentia, ineptiis, et superiorum adulatione non alienus, dicendi genere vsus vario, turgido et vere *Africano*: res tamen tractat eruditas, lectuque haud indignas. Multa graece et latine scripserat; sed magna eorum pars periit. Superfunt, (vt ea, quae perperam aut dubie *Apuleio* attribui solent, silentio praetermittam,) 1) de habitudine doctrinarum et nativitate *Platonis* philosophi libri III. in nonnullis editt, opus solummodo inscribitur *de philosophia*; 2) da deo *Socratis* liber; 3) de mundo liber; 4) *Metamorphoseon* s. fabularum *Milesiarum* de
afino

asino *) libri. XL. in quibus ineptiae Magorum, sacerdotum flagitia, furum cateruae etc. satirice perstringuntur. *Warburton* tamen in *Divine legation of Moses*, tom. II. p. 117 — 131. argumentis, neque vero validis, nec ad persuadendum omnino firmis, euincere studuit, Apuleium, superstitione odioque disciplinae Christianae motum, demonstrare voluisse, arcana apud cultores idolorum sacra, plus, quam doctrinam christianam, conferre ad animos purgandos; 5) oratio de magia, siue pro se apud *Claudium Maximum*, *Proc. apologia*; 6) *Florida*, siue orationum suarum excerpta. — *Operum* princeps edit. est Romae apud *Conr. Schweyng.* et *Pannartz*, curante *Io. Andreu*, episc. Aler. 1469 et 1472. fol. — repet. *Vincentiae* 1488. fol. Altera eaque critica aetas incipit a *Phil. B. toaldo*, nimio Apuleii admiratore, cum cuius commentariis libri *metamorphos.* *f. asini aurei* prodierunt *Bononiae* 1500. fol. Venetiis per *Sim. Papiensem*, dictum *Biullaquam* 1501. fol. et saepius Venetiis ac Parisiis. — *Tertiam* operum aetatem constituit *Franc. Asulanus*, qui praecipue librum de mundo ad fidem cod. antiquiss. restituit, et *Alcinoi* ad Platonis dogmata introductionem gr. adiecit. Venet. in aed. Aldi et Andr. Soceri. 1521. 8. — libri ad fidem vetustiss. codd. recogniti et castigati ab editore *Bernard Philomathe*. Florent. per hered. *Phil. Iuntae* 1522. 8. — Opera, c. dedicat. *Albani Torini*, Basil. per *Henr. Petrum* 1533. 8. et, cum *Marci Hopperi* epist. nuncupator. atque cum *Bernoldi* comment. in *Asinum aureum*, atque *Godeschalci Stewechii* quaestionibus. et coniecturis in *Opp. Apuleii*, (in tomo II. pag. 784 sqq.) et aliorum emen-

*) *Aureus* a recentioribus propter ingeniosam et iucundam inuentionem vocabatur *asinus*.

emendatt. — ibid. 1560. 8. III. voll. ibid. 1597. 8. cui edit. praeter Lipsii et Modii aliorumque emendatt. accesserunt in parte III. libri, Apuleio falso adscripti, de medicaminibus herbarum lib. et Merc. Trismegisti Asclepius de voluntate dei, ex versione, ut quidam volunt, Apuleii liber. — rec. ibid. 1620. 8. etc. — cum notis eorundem nec non *Casauboni* castigatt. *Pirrhii* in libros Floridor. scholiis, *Roaldi* V. L. *Gruseri* et *Scioppi* lectt. Lugd. 1614. 8. II. voll. — Aetas IV. habuit parentem *Petrum Coluuium*, Apuleii opera emendantem ex cod. et priscis edd. notisque vberioribus illustrantem: acc. nunc primum inter alia liber *περὶ ἐμπνεύσεως* ex biblioth. *Franc. Nansii*. Lugd. B. ex off. Plantin. 1588. 8. — ex recens. *Bonaui. Vulcanii*, (in cuius tamen edit. nihil boni praestitum esse, iudicat Scriuerius,) Lugd. B. ap. Rapheling. 1594. 16. et 1610. 12. item Paris. 1601. — ex recens. et emendatione *Io. Woueri*, Hamburg. 1606. 12. — Aetas quinta optimum nacta est nutritorem *Geuerhart. Elinenhorst*, qui opp. ex MStis et vet. codd. recensuit et (in altera parte) librum emendatt. et indices absoluit. adiecit. Francof. in off. Wecheliana, 1621. 8. Indici (cui immortalis est *Elmenhorst*, ideoque ei praefatus est *Io. Loccenius*,) cum peculiari inscriptione: *Io. Rutgersii, Erycii, Io. Brantzii spicilegia in Apuleium* ad *Geuerhart, Elmenhorst*. ib. 1621. et cum noua paginarum serie praemissa sunt. — Ad criticam rationem exegit textum *Petr. Scriuerius*, Amstel. 1624. 24. — Haud contemnenda est ed. opp. cum interpretatione et notis *Iul. Floridi*, in vsum Delphini. Paris. 1588. 4. II. voll. — cum VV. lectt. Altenburgi 1778. 12. II. voll. nitida est, at vitiosa editio. — Nouissima ed. est Bipontina, 1788. 8. II. tom. — *Separatim* libri singuli aliquoties sub prelis sudarunt. Hoc loco nominare suffici-

sufficiat: *Apologia* ex rec. *J. Casauboni*, Heidelbergae 1594. 4. — cum castigatt. *Io. Meursii*, Lugd. B. 1607. 8. — e rec. et c. notis *Io. Pricaei*, Paris. 1635. 4. — *de deo Socratis*, cura *Bonau. Vulcanii*, Lugd. B. ex offic. Plant. 1588. 8. — e rec. *Mercredi*, Lutet. ex off. Rob. Steph. 1625. 12. — cum versione gallica *Bar. de Conzures*, notisque. Paris. 1698. 12. — *Metamorphos.* c. notis *Io. Pricaei*, Goudae 1650. 8. — In primis laudanda est ed. *Metamorph.* cum notis variorum ineditisque *Frans. Oudendorpii* cum praef. *Dau. Ruhkenii*, Leidae 1786. mai. 4. — *Der goldne Esel von Apuleius*, von *August Roide* (cum not. criticis in textum lat.) Dessau. 1783. 8. II. tom. — *Psyche ein Feenmärchen des Apuleius*, Lateinisch nach Oudendorp und Ruhnkens Recension: mit Anmerkungen. Gotting. 1789. 8. — *Apul. de medicaminibus herbarum liber* ex rec. et c. notis *I. Christi. Gottl. Ackermann.* Noriberg. et Altdorf. 1788. 8. conf. Notit. br. p. 498 sqq. Suppl. II. p. 158 sqq.

9. Q. Cerbidius Scaeuola, Ictus et M. Aurelio a consiliis; *Papirius Iustus*, Ictus; atque *Taruntinus Paterculus* Ictus et praefectus praetorio, sub Commod. v. Suppl. II. p. 186. et *Saxii* onom. I. p. 327 sqq.

10. *Dionysius Cato*, deorum cultor, circa Antoninorum tempora *Disficha* *) *de moribus ad filium* scripsisse videtur. v. *Saxii* Onom. I. p. 330 sq. Propter summam, auctoritatem quam a Caroli M. temporibus illa *disficha* olim consequuta erant in scholis, infinita paene editionum atque commentato-

*) In edit. libr. inscribitur libell. modo *Disficha*, modo *Ethica*; modo *Praecepta* et *Disficha*; modo *Cato moralissimus*, modo *Cato moralizatus*, modo *praecepta*, aut *disficha moralia*.

tatorum, saepe illepidorum, caterua saepe. XV. et XVI. enata est: (v. cel. *Panzer.* indices ad A. T. vol. V. p. 136 sqq. et vol. X. p. 223 sqq.) sed paucas tantum editt. enumerabimus. In linguam quoque graecam a *Maximo Planude* aliisque illa disticha sunt translata. Princeps editio habetur *Catonis Magni ethica*, amplissimis commentar. illustrata. *August. Vindel.* (ap. Ant. Sorg.) cum *Phil. Bergomensis* praefat. 1475. fol. — Disticha latine reddita, Argentorati (charact. gothico Mart. Flach,) 1475. 4. — f. l. a. et typogr. nomine (Vlmae, charact. Io. Zeineri.) — *Moralissimus Cato* cum commento *Roberti de Euromodio.* Antwerp. 1485. fol. et saepius. — *M. Cat. Carmen* de moribus per *Anton. Mancinellum* ex depravato correctum, cura *Donato* meliore etc. Venet. 1493. 4. et in *Mancin.* opp. Basil. 1501. 4. etc. Notandae etiam sunt edd. — *Cat. sententiae* gr. per *Maxim. monach. Planudem*, in vol. cuius inscriptio est *ἐν χειρὶ διον γράμματα καὶ ἀποφωγῆς* etc. Florent. Phil. Iunt. 1513. et 1516. 8. — cum scholiis *Des. Erasmi*, Londin. 1514. 4. gr. et lat. Colon. 1523. 8. Colon. 1533. 8. Basil. 1534. 8. et saepius cum aliis opusculis. — cum notis *Des. Erasmi* et versione gr. *Ios. Scaligeri.* Lugd. Bat. 1626. 8. — Sed praestat ed. *Chr. Daumii*; cum versionibus gr. *Planudis* et aliorum, ac germanica *Mart. Opitii* etc. Cygneae 1662. 8. — ed. 2. auct. 1672. 8. — *Otto Arnzenius* bis bene meruit de hoc Catone: primum edidit *Catonis* disticha cum suis et variarum notis ac *Planudis* metaphrasi etc. Acc. *M. Z. Boxhornii* diss. et *H. Canngieteri* rescripta *Boxhornio* de Catone. Traiecti ad Rh. 1735. 8. — tum, cum notis varior. acc. *Boxhornii* diss. et *H. Canng.* rescripta, nec non *Io. Hildebr. Withofii* diss. de distichorum auctore et vera illorum lec-

lectione, recensuit et suas-adnotatt. adiecit. Ed. altera auctior et emendatio. Amstel. 1754. 8. — Disticha cum VV. lectt. etc. — ac. tom. II: *Historia critica Catoniana* etc. cum metaphr. gr. Planudis, *Des. Erasmi* expositione et notis variorum¹ etc. (edit. Koenig a Koenigsfeld.) Amstel. 1759. 8. — cum varr. lectt. e recensione Io. Mich. Bernhold. (Marchbreitae) 1784. 8. — Varias lectt. in Catonis disticha dedit Nodest in ed. sua Aviani. Amstel. 1787. mai. 8. conf. Not. br. p. 697 sqq. Suppl. II. p. 342 sqq.

11. *Nonius Marcellus*, Grammaticus, sub exitum saec. II. probabiliter vixit. Liber eius, *compendiosa doctrina de proprietate sermonum*, in 19. capp. distinctus, utilis est vel ob multorum scriptorum fragmenta, ab illo servata. Princeps est editio *Pomponii* s. l. et a. (Romae ap. Lauer a. 1471. aut 1472.) fol. aut. Venet. 1471. fol. sine loco et typogr. (charact. Nic. Ienson. conf. Sardini *Storia crit. di Nic. Ienson. lib. II. p. 31 sqq.*) — Frequenter editus est cum Varrone, Festo aut aliis Grammaticis vett. aut cum *Perotti* cornu copiae — Criticae et emendatiores editt. sunt, (cum Fulgentio,) *Hadr. Iunii*, Antwerp. 1565. 8. et (*Iosiae Merceri*) Sedani, (in quibusd. exemplar. Parisiis.) 1614. 8. Not. br. p. 573 sqq. Suppl. II. p. 223 sqq. *Saxii* Onom. I. p. 336.

12. *Aemilius Papinianus*, insignis Ictus, latinae linguae et philosophiae Stoicae peritissimus, et custos iurisprudentiae elegantioris. De eius patria non omnes consentiunt. Fuit libellorum magister, et praefectus praetorio; natus circ. a. Ch. 140. sed a. 212. a. Caracalla, quod nefandum eius parricidium defendere noluit, ad supplicium raptus est. In Digestis multa librorum illius fragmenta servata sunt. Conf. Not. br. p.

514 sqq. *Saxium* in *Onom.* I. p. 337 sqq. cui etiam *Claudius Tryphonianus*, Ictus, hac temporum serie (circ. a. Ch. 200) non videtur excludendus esse.

13. *Q. Septimius Florens Tertullianus*, Carthaginienſis, quo anno primam lucem adspexerit, non ſatis conſtat: adultus coetui Chriſtianorum nomen dedit, homo maioris ingenii, quam iudicii, multarum litterarum, antiquitatis iurisque romani ſcientiſſimus, et vt vitae, ita quoque doctrinae ſeuerae ſtudioſus; hinc etiam initio ſaeculi tertii doctrinam, vitamque *Montaniſtarum* ſequutus eſt; eiſque dicendi genus eſt naturae ſuae vitaeque adcommodatum et aſperum atque inſolens. Circa a. 220. e vita deceſſiſſe videtur. Multa ſcripſit: quibus autem temporibus ſingula ſcripta ab eo aut certo, aut probabiliter exarata ſint, aut quorum nulla ratio vel aetatis vel doctrinae tradi poſſit, optime docuit *Noeſſeltius*, Theologus Halenſis celeb. in libro egregio: *de vera aetate ac doctrina ſcriptorum, quae ſuperſunt, Q. Sept. Flor. Tertulliani* etc. editio altera emendatior. Halae Magdeb. 1768. 4. et ordinem, ab illo praefcriptum, ſequutus eſt *Io. Ge. Arn. Oelrichs* in commentariis de ſcriptoribus eccleſiae lat. Lipſiae 1791. 8. p. 17 ſqq. *) — *Opera* ſive potius partem illorum, n. 23. opuscula, ex II. codd. mendosis, primus edidit *Beatus Rhenanus*. Baſil. ap. Froben, 1521. fol. — tum emendatiorem emiſit edit. operam praestantē *Sigism. Gelenio* Baſil. 1539. fol. — auct. curante *Sig. Gelenio*. Baſil. 1550. fol. rec. ib. 1562. fol. — *Opera* — ad MSS.

*) Hiſtoriam editionum criticam contexuit *Schoenemann* in *Bibl. hiſtor. litter. patrum latin.* tom. I. Lipſ. 1792. 8. p. 2 ſqq.

MSSst. codd. recognita; aliquot etiam libris auctiora — in V. tomos distincta, cum *Iac. Pameli* adnotatt. Antwerp. 1579. fol. Paris. 1583. fol. etc. — Opera ex ed. *Iac. Pameli*: separatim additae sunt *Franc. Iunii* notae et castigatt. eruditae acutaeque. Franekeræ 1597. fol. — cum adnotatt. *Pamelii* aliorumque diligentia *Nic. Rigaltii*. Paris. 1634. fol. in tom. II. ib. 1635. sunt virorum doctor. adnotatt. coniecturae atque emendatt. — rec. et auct. observatt. notis ac glossario. Lutet. 1641 fol. — repet. cum varior. commentar. seorsim antea editis. *Ph. Priorius* argumenta et notas in libros omnes adiecit. — Acc. *Novatian* tractatus de Trinitate et cibis iudaicis, cum notis, (vt in ed. *Pameliana*). Lutet. Paris. 1664. fol. rec. ib. 1675. fol. acc. carmen de Iona et Ninive. — rec. addito *apologetico* cum comm. *Hauercampi* Venet. (splendida quidem, at vitiis operarum multis maculata est edit.) 1744. fol. — e recensione *Io. Salom. Semleri*. Halae ad Salam. 1769 — 1776. 8. VI. voll. A tomo quarto editionis curam gessit et praefatus est cel. *Christi. Godofr. Schütz*ius. — Hanc Halensem ed. vt plurimum sequutus est cel. *Oberthür* collata ed. *Pameliana* Paris. 1608. et additis illius varr. lection. Wirceburgi. 1780. 8. tom. I. II. etiam sub titulo: *Opera omnia SS. PP. latinorum*. II. voll. — *Quaedam* opuscula seorsim sunt edita; praecipue *Apologeticus*, isque primum, (sed contextus est admodum foedus,) Venetiis per *Bernard Benalium*. s. a. probabiliter 1483. fol. an cum *Lactantio*? Cum hoc quidem saepius prodiit saec. XV et XVI. etiam Venet. ap. Ald. 1515. 8. sed correctior cura *Io. Bapt. Egnatii*, qui primus ei, at ex ingenio tantum, emendando manum admouit. — e rec. et c. comment. *Des. Heraldi* etc. Par. 1613. 4. lat. et gallice, cum critica disp.

de Tertulliano eiusque opp. ed. II. Amstel. 1701. 8. — critica et optima ed. Apologetici est e rec. et c. comment. *Siggb. Hauercampi*. Lugd. 1718. 8. — *Tertull.* liber de pallio, ex rec. et c. notis *Cl. Salmasii*. Lutet. Paris. 1622. 8. recus. ex noua Salmasii ahte eius mortem recensione. Lugd. B. 1656. 8. inde excitatae sunt granes traegodiae inter *Anton. Kerkoetium Arémoricum* (h. e. Dion. Petauium,) et *Franc. Francum* (h. e. ipsum Salmasium.) — *Opera poetica omnia* — cura et impensis *D. Andr. Ruardi*, qui et notas breues post *Pamel. Fr. Iunium*, *C. Barthium* etc. illis adpersit. Lips. 1651. 8. rara est ed. conf. Not. br. p. 516 sqq. Suppl. II. p. 172 sqq. *Saxii* Onom. I. p. 339 sqq.

14. Diuersus est *Tertullianus* siue *Tertyllianus*, Ictus.

15. *Domitianus Vlpianus*, Tyrinus Syro-phoenix, Ictus praestantissimus; iam floruit sub Septimio Seuero, ab Elagabalo, malo principe, vt vir bonus vrbe expulsus; at restitutus et honore praefecti praetorio maectatus est ab Alexandro Seuero, cui erat carissimus. Tandem a perditis militibus circ. a. Ch. 228. in gremio imperatoris est occisus. Ex eius scriptis, quae multa fuerunt, in Digestis haud pauca reperiuntur loca. Libri *regularum* singularis superest epitome, ab *Aniano*, regis Alarichi cancellario, confecta et inscripta: *Tituli* (29) *ex corpore regularum Vlpiani*, aut *Vlpiani regularum liber singularis*, a *Io. Cannegietero* illustratus, Traiecti ad Rh. 1768. 4. Praeter alios V. D. *Domitii Vlpiani* fragmenta libri regularum, vulgo *Tituli ex corpore Vlpiani*, in vsum praelectionum edidit et praefatus est *Gustau. Hugo*, I. V. D. et Prof. Gottingenf. Gottingae 1788. 8. conf. Not. br. p. 525 sqq. Suppl. II. p. 182. sqq.

16: *Quintus Serenus Sammonicus*, medicus, historicus et poeta celebris, pater *Serani Sammonici*, praeceptoris Gordiani II., Caracallae propter Getae fauorem suspectus, et eius iussu a. Chr. 212. inter coenandum est interfectus. Superest carmen pro temporis ratione haud inelegans, at a recentioribus forte interpolatum, extrema autem parte truncum, *de morbis et morborum remediis*. At num pater id poema confecerit, dubitatur a viro quodam docto. v. Not. br. p. 709 sqq. — *Res reconditae* carmen, cuius fragm. habet Macrob. Saturn. III. c. 19. 16. 17. — *Serenus* de medicina, cum Auieni interpretatione Arati etc. Venet. ap. Ant. de Strata 1488. 4. — *Q. Ser. Samm.* liber; curauit *Suspius Severus*, f. l. et a. mai. 8. Num Romana haec sit editio, incertum videtur. — Cum Celsio et Rhemulo Fannio aq. aliis script. medicis aliquoties editus est. — In his notanda est emendata edit. et mater aliarum, typis Sebast. Gryphii, curante, et fama est, *Antonio Molinio*. Lugd. 1542. 8. — Critica ed. cum *Gabriel. Humelbergii* commentariis. Tiguri 1540. 4. — eadem plane est, cui *Casp. Wolf* in paucis foliis adiecit emendationes nouas, (Gesneri) et V. L. ex veteri MSto cod. collectas, indicesque. Tiguri 1581. 4. — *Ser. de medicina* praecepta saluberrima, *Rob. Kruchen* restituit, emendauit, illustrauit, (ex chartis aui sui.) Amstel. 1662. 8. rec. aut forsan primum tantum folium mutatum est, ib. 1706. 8. — Optimas editiones sunt *P. Burmanni*, cum illius et varior. notis, in eiusd. Burm. Poetis lat. minor. tom. II. p. 185 sqq. et *Io. G. Achermanni*, Prof. Altdorf. cum eius et selectis aliorum notis et VV. LL. Lips. 1784. 8. — *Q. Ser. Samm.* carmen de tingendis capillis repetit et illustrat *D. Boehmer* in IV. speci-

minibus f. programmat. Wittebergae 1798 — 1800. 4 v. Not. br. p. 706 fqq.

17. *Callistratus*, Ictus, circ. a. 210. *Cognitionum* libros scripisse videtur *Saxio* in Onom. I. p. 349 fqq. supersunt fragmenta in Digestis. conf. Not. br. p. 533. nr. 7.

18. *Arrius Menander*, Ict. et Antonino Carac. imperatori a consiliis, circ. a. Ch. 215. v. *Saxium* l. c. p. 350 fq.

19. *Caius Iulius Solinus*, Grammaticus; de eius patria, aetate vitaeque omnia sunt in coniecturis posita. Dodwello duce, cl. *Saxius* in Onom. I. p. 351. aetatem eius adligat circ. a. Chr. 218. Superest eius *Polyhistor*, f. collectanea rerum memorabilium: opus ex *Plinii* histor. naturali potissimum ita compilatum, ut saepius ne *Plinii* quidem mentem adsequeretur; et dicendi genus incultum, ultimam linguae romanae aetatem prodit. Saepe id opus exercuit prela et virorum doctorum ingenium ac diligentiam: idem saepe cum *Mela* aliisque scriptoribus iunctim est euulgatum. Separatim prodit primum Venet. per Nic. Ienson. 1473. fol. — circ. idem tempus, Romae, charact. lat. Io. Schuræner de Bopardia, l. a. 4. min. et saepius saec. XV. — critica est ed. operis a *Phil. Baroaldo* emendati. Bononiae, 1500. 4. Multa a se sanata, resecta correctaque esse iactitat *Iod. Badius Ascensius* in epist. ad edit. quam nuncupatoria, data ex eius officina litteraria 1512. quae igitur prodit Paris. quam non vidi; sed ead. epistola praemissa est edit. quam habeo, inscriptae: *Solinus de Memorabil. mundi, diligenter annotatus etc.* in fine: *Impressum Spire* Impens. L. H. MDXII. (1512.) 4. Notitiam illius ex indicio viri cuiusd. docti dedit *Freytag.* in adpar. litt. II.

II. p. 1376 sqq. conf. eundem in tom. I. p. 121 sqq. de edit. Brixiensi 1498. fol. de Solino etc. — et in tom. III. p. 646 sqq. de sequent. et aliis editt. — Multis locis textum *Solini* emendatum dedit *Io. Camers*, cuius duplex exstat editio: prior inscripta est *Io. Camertis* — in C. Iulii Solini *πελυστογρα* (sic) Enarrationes etc. (additus est textus Solini), Viennae Austriae per Io. Singrenium 1520. fol. — tum *Solinus* ex Camertis recensione, sed sine commentario, ibid. eod. anno, min. 4. — Nouam textus revisionem ex antiquis codd. confecit, et indices addidit tres; in quibus multa monuit de varia scriptura; nonnulla etiam explicuit *Elias Vinetus*. Pictavi. 1554. 4. v. supra §. de Floro. — Missis aliis edd. commendandae sunt *Claudii Salmasii* Plinianae exercitationes in C. Iulii Soli Polyhistora; item *C. Iulii Solini* Polyhistor, ex vett. libris (scriptis et editis) emendatus. Paris. 1629. fol. II. voll. — Hoc opus, in quod Salmasius omnes opes immensae eruditionis, quam saepe confusa ratione transfudit, deinde *Sam. Pitiscus*, multa cura ac sedulitate adhibita, correctius edidit, et praeclaris accessionibus ornauit: n. *Salmasii* exercitatt. de Homonymis Hyles iatricae, antehac ineditis, nec nop de Manna et Saccharo. Traiecti ad Rhen. 1689. fol. II. voll. — *Sol.* e recens. Cl. Salmasii, accurante *M. Andrea Goetzio*, Lipsiae, (Noribergae.) 1777. min. 8. conf. Not. br. p. 534 sqq. Suppl. II. p. 187 sq.

30. *Julius Paulus*, Ictus praeclarus et Vlpiano, quocum paria habuit munera et eadem paene fata, aequalis: Seueri imp. amicus, ab Elagabalo quidem exilio multatus, ab Alexandro autem reuocatus et praetorio praefectus est. De morte eius nihil constat. — Plura scripsit,

stilo grani, at obscuro, nec omnino comito atque eleganti: de eo tamen, ut de eius patria, non omnes unam eandemque tuentur sententiam. E graeca lingua saepe illustravit iurisprudentiam. Ab interitu servata sunt fragmenta in Digestis, una cum epitome ex libr. V. *receptarum sententiarum*, ab Anianoq. *excerptarum*, nouissime edita a *Gustavo Hugone*, Prof. Gotting. adiecto indice *omnium editionum* corporis iuris civilis fontium. Berolin. 1795. min. 8. Conf. Not. br. p. 527 sq. et Supplem. II. p. 183 sqq.

21. Sub Alexandro etiam Seuerio imp. a. Ch. 223 sqq. vixisse videntur clari Icti sequentes: *Aelius Marcianus*, *Petuleius Saturninus* *), diuersus a *Claudio Saturnino*, *Florentinus*, *Licinius Rufinus*, et *Aemilius Macer*, quorum vita fataque et fragmenta, quae supersunt in Digestis, a viris doctis sunt partim enumerata, partim illustrata. v. *Saxii* Onom. I. p. 354 sqq. Not. br. p. 532 sqq. Suppl. II. p. 186.

22. *Gargilius Martialis*, rerum Alexandri Seueri, et operis rustici auctor, de cuius patria vitaeque parum constat. v. *Saxii* On. I. p. 360. Suppl. II. p. 116.

23. *Coelius Apicius*, qui auctor fuisse dicitur libelli *de opsoniis et condimentis sive de arte coquinaria*; sed *Saxius* On. I. p. 360 sq. crediderit cum Vossio, *Apici* nomen non hominis, sed argumenti popinarij notam et indicem esse, et auctorem libelli referendum esse ad a. Chr. circ. 229. *Princeps* edit, est Mediolan. per *Guilerm.*

Sig.

*) Tres fuisse *Saturninos* cum Heineccio contra *Bachium*, qui duo tantum agnouerat, ostendit *D. Raa* in progr. de variis *Saturninis* Ictis. Lipsi. 1791. 4.

Siguerte, 1498. 4. — *Apitii Calii* de re coquinaria libri X. Venet. per Io. de Cereto. de Tridino etc. 1503. 4. Noua recensio fuisse videtur: lectiones quidem saepe differre dicuntur ab iis, quas rescripsit Listerus. — *Alteram* classem duxit *Albanus Torinus*, qui novam libri recensionem ex cod. et coniectura confecit, addiditque *Platinae* de tuenda valetudine etc. libros X. et *Pauli Aeginetas* de facultatibus alimentorum tractat. *Albano Torino* interprete. Basil. 1541. 4. rec. eodem. anno, Lugduni ap. Seb. Gryphium. 8. — *Tertias* classis dux fuit *Gabriel. Humelberg*, qui contextum e codd. et ingenio saepe beneque corripuit, et adnott. adiecit. Tiguri. 1542. 4. — Tum ob summam potius raritatem, quam obscuram interpretationem memoranda est ed. cum adnotatt. *Martini Listeri*, et notis selectioribus, varisque lection. *Humelbergi*, *Casp. Barthii* et variorum. Londini 1703. 8. — repet. et auctior atque emendatior, (cura *Th. Ians. ab Ameloussu*) Amstel. 1708. 8. — cum variis lection. curante D. *Bernholdo*, *Marco-breit*. 1787. 8. v. Not. br. p. 538 fqq. Suppl. II. p. 188.

24. *M. Minucius Felix*, habitazione Romanus; num vero Afer, an aliunde ortus fuerit, incertum est. Minucius tamen *Saxia*, qui in Onom. I. p. 361 fqq. multus est de eo, aliisque dialogum, *Octavius* inscriptum, circ. a. 230 euulgasse videtur. In illo libello, (qui ante Hadrian. Iunium liber octauus *Arnobii* libror. aduersus gentes habebatur, ideoque primum cum *Arnobio* Romae 1542. fol. editus est,) Minucius causam Christianorum, si eum cum ceteris scriptoribus eccles. comparas, eleganter defendit. Sed in dictione modisque loquendi et forma

dialogi non minus quam in refutandis a vero dei cultu alienorum erroribus desiderabis sensum pulcri rectique, et iudicii acumen. — *Octavianus* ex recensione *Franc. Balduini*. Heidelberg. 1560. 8. — cum *Arnobio*, cura *Fulvii Ursini* Romae 1583. 4. — *Minuc. et Cass. Cypriani* liber etc. ex recens. et cum observatt. *Nic. Rigaltii*. Lutet. 1643. 4. — et, acc. *Julia Firmico* de profana ac vera religione, cum notis *Io. a Wower*, Lugd. Bat. 1645. 8. f. 12. — *Iac. Onzeli* edit. siue potius notarum, post textum congestarum, colluvies, cum libr. *Iulii Firmici*, Lugd. Bat. 1652. 4. et, notis textui subiectis, ib. 1672. 8. parvi aestimatur ab erudit. — Melior scholisque aptior est ed. *Christoph. Cellarii*, cum *Cass. Cypriano*, Halae 1699. 8. et deinceps aliquoties. — Sequentes edd. optimis sunt adnumerandae: *Min. Fel.* cum observatt. *Nic. Rigaltii*, et selectis aliorum: recensuit suasque notas adiecit *Io. Davisius*, Cantabr. 1707. 8. ex secunda *Davissii* recensione c. variorum notis, additq. *Commodiano* etc. ib. 1712. 8. — ex rec. *Davissii*, sine notis, Glasguae 1750. 4. — cum notis *Woweri*, *Elmenhorstii* aliorumque notis ex rec. *Iac. Gronovii*, qui emendatt. et explicationes suas adiecit. Acc. *Cass. Cyprian.* et *Iul. Firmicus Maternus*. Lugd. B. 1709. 8. — *Min. Fel.* et *Cassil. Cyprian.* e rec. et cum notis *Io. Gottlieb Lindneri*, variorumque selectis, Longosalsillae 1760. 8. — ed. II. eaque melior, ibid. 1773. 8. — cum tom. II. *Opp. Cypriani*, cur. *Oberthür*. Wirceburgi. 1783. 8. conf. Not. br. p. 522 sqq. Suppl. II. p. 179 sqq. ubi quoque de versionibus agitur.

25. *Censorinus*; Romanus et Grammaticus, circ. a. Chr. 238. (v. ipsum *Censorinum* cap. 21.)

21.) confecit doctum vtilemque ad antiquam historiam temporisque rationem cognoscendam librum *de die natali*, cuius princeps est editio *Bononiensis*, cum Epicteto, Cebete aliisque latine versis, per Benedikt. Hæstoriæ. 1497. fol. Alteram aetatem constituerunt *Aldinae*, cum Macrobio et præfat. *Donati* Veronenfis. Venet. 1517. 8. et 1528. 8. separatim *Censorini liber* ab *Aldo Manutio iunior* emendatus et notis illustratus, Venet. 1581. 8. — cum Solino et cum notis *Eliæ Vineti*, Pictauii 1567. 8. — *Tertias* ætatis felicioris parens existit *Ludov. Carrio*, qui capita postrema, quæ vicissimum quartum insequuntur, haud pertinere ad Censorinum primus animaduertit, atque separatim, vt *fragmentum incerti scriptoris* subiecit, aliquot capitibus ex veteri libro additis, Paris. 1583. 8. Lugd. 1603. 8. — Ex Paris. exemplari ducta est, collatis edit. Ald. et Rostochiensis a. 1579. 8. ea, quam curavit notisque illustravit *Henr. Lindenbrogius*. Hamburg. 1614. 4. — rec. et emend. cum notis Lindenbr. auctioribus, Lugd. B. 1642. 8. quæ ed. repetita est, notis *Petri Io. Nunneshii* in fragmentum, et spicilegio adnotation, *Salmasii*, *Scaligeri* etc. locupletata. Cantabr. 1695. 8. — cum comment. *Lindenbrogii* notisque aliorum; acc. *C. Lucilii* satyrarum reliquias cum animaduers. Fr. Iun. F. Douzæ, ex reo. *Sigerberti Hauercampi*, Lugd. B. 1743. 8. — edit. ab *Andrea Goetzio*. Altdorf. 1744. 8. Conf. Not. br. p. 528 sqq. Suppl. II. p. 185.

26. *Chirius* vel *Curius Fortunatianus*, rhetor. et historicus, circ. a. C. 240. diuersus a *Fortunatiano*, Afro, episcopo Aquileiensi, ab a. Ch. 343. v. *Saxii* On. I. p. 365 sq.

27. *Hieronymus Modestinus*, Ictus praestans, modestus, cautus et aequus in sententiis. discipulus Papiniani: floruit circ. a. 244. Scripsit librum *Heurematicorum* (vulgo *πρὸς εὐσημετιανόν*), cuius libri fragmenta egregio commentario exposuit *Henr. Brenemann* Lugd. B. 1706. 8. et multa alia fragmenta supersunt in *Pandectis*, v. Not. br. p. 531 sq. et Suppl. p. 185. add. *Bachii* histor. iurispr. rom. libr. III. c. 2. §. 41.

28. *Novatianus*, presbyter Romanus, et auctor *Novatianorum*, in Concilio romano a. Ch. 251. condemnatus. *Opera* correctius edita notisque illustrata sunt ab *Eduardo Welchmann*. Oxon. e theatro Sheldon. 1724. 8. et a *Io. Iackson*. Londini. 1728. 8. v. *Hamburg. Z. N.* II. p. 570 sqq. *Saxii* Onom. I. p. 367.

29. *Thascius Caecilius Cyprianus*, Afer; primum, adhuc idolorum cultor, cum laude de-
cuit rhetoricam; tum haud multo post, quam
puriorum Christianorum disciplinam amplexus
erat, Presbyter, et a. Chr. 248. episcopus Car-
thaginien-
sis evasit; anno autem 258. sub Va-
leriano, imper. supplicio mortis est adfectus.
Vir fuit probus, constans, diligens et suae
aetatis fauendissimus; dignitatis tamen episco-
palis incontinens fautor ac defensor. Scripsit
epistolas, antiquitatum ecclesiasticar. thesaurum;
de idolorum vanitate librum, saepe cum Minu-
cio Fel., quem etiam et Tertullianum ex-
scripsit, *de unitate ecclesiae*, (qui liber conti-
net principia et quasi fundamenta futurae de
ecclesia doctrinae, multumque deinceps fecit
ad cognoscendam et definiendam de moribus
doctrinam,) et alia opuscula: praeterea XXI.
scripta nomen Cypriani mentiuntur. Saec. XV.
iam eius epistolae aliaeque scripta sub prelis,
ali-

aliquoties, haud raro f. l. et a. fudarunt. — *Epistolae* Romae e rec. Io. Andreae, episc. Aler. per Conr. Schweynheym et Pannartz. 1471. fol. (v. Panzer. A. T. II. p. 423.) — rec. emendatius, Venetiis, per Vindel de Spira. 1471. fol. etc. Sed *Desid. Erasmus*, princeps alterius classis, primus critica ratione tractauit contextum, alios *Cypriani* libellos ex vetustis exemplaribus protulit in lucem et semouit adulterinos, cum adnotatt. Basil. ap. Froben. 1520. et 1521. — correct. ib. 1525. et 1530. fol. — Denud recensuerunt opp. *Cypriani* et numerum libellorum auxerunt *Latinus Latinus* in ed. Romana ap. Paullum Manut. 1563. fol. et *Guil. Morellius*. Paris. 1564. fol. — Sed multo correctionem et auctiorem, notisque doctis illustratam edit. *Operum Cypriani* curauit *Iac. Pamelius*, qui *tertiam* condidit aetatem, nouamque edit. formam inchoauit. Antwerp. 1568. fol. tres tomi: quae diuersis in locis certatim repetita est, et per centum paene annos familiam duxit. Nam *Nic. Rigaltius* textum operum ad codd. nondum collatos denuo recensuit, ordine tamen Pameliano seruato, docteq. explicuit, Paris. 1648. fol. — rec. cum *Rigaltii* et *Pamelii* adnotatt. aliorumque comm. acc. Min. Felicis, Arnobii, Iulii Firmici Materni et Commodiani libri, cum notis Rigaltii et variorum, studio *Phil. Priorii*, Paris. 1666. fol. — *Cypriani* et aliorum quorundam ad ipsum scriptae *Epistolae* XXXIII. ordine Pameliano seruato, cum variis lectionibus, studio *Lucae Frider. Reinharti*. Altdorf. 1681. 4. — Nouam librorum seriem contexiuit et nouam recensitionem ad fidem codd. factam, *quartamque* classem instituit *Io. Pellus*, episc. Oxon. cum not. Acc. *annales Cyprianici*, auctore *Io. Pearson*, episcopo Cestriensi. Oxon. 1682. fol. rec. Bremae. 1690. et Amstelod. 1699. fol. —

Quin-

Quintam aetatem confidit, contextum e multis codd. emendauit, notasque maximam partem criticas subiecit *Stephanus Baluzius* et post illius mortem absoluit ac praefationem et vitam Cypriani adornauit vnus ex monachis congregat. S. Mauri, (*Prudent. Maranus.*) Paris. 1726. fol. max. — repet. Venet. 1728. et 1758. fol. — *Cypriani Opera*; acc. *Minucii Fel. Octauius* et *Novatiani* opusc. curante *Oberthür*, Wirceb. 1782. 8. II. tom. Plura v. in Not. br. p. 540 fqq. et 524. Suppl. II. p. 188 fqq. in *Schoenemanni* Biblioth. historico-litter. patrum latin. p. 77 fqq.

30. *Aquila Romanus*, rhetor, et interpres Alexandri Numensi, forsan circ. 260. (v. *Saxii* On. I. p. 372) inferior quidem tempore Antoninorum et superior aetate Constantini, docente *Ruhnkenio*, qui nouissime optimeque *Aquilae librum de figuris sententiarum et elocutionis* edidit adiecitque *P. Rutilii Lupi* de figuris sentent. et eloquit. libris II. Lugd. B. 1768. mai. 8. in praef. pag. XXIV. sq. et ad *Aquilam Roman.* p. 140.

31. *Commodianus*, Afer, poëtafter christianus, et auctor *instructionum aduersus gentium deos*, quae iungi solent cum *Minucio Fel.* aut *Cypriano*: Separatim editae a *Nic. Rigaltio*, Tulli Leucorum 1650. 4. — rec. cum diss. *Henr. Dodwelli* de aetate Commodiani, et cum praefat. *Henr. Leonhardi Schurzfleischii*. Vitemberg. 1705. 4. Idem *Schurzfl.* postea suas, et *Rigaltii* ac *la Croze* adnotatt. euulgauit in libro inscripto: *Supplementa quaedam ad Commodianum.* — acc. *Glossarium* et *index rerum* ad totum opus. Vitemberg. 1709. 4. v. Not. br. p. 710 fqq. et Suppl. II. p. 347 sq.

32. *Modestus* circ. a. 275. scripsit *de vocabulis rei militaris* librum, qui si genuinus est; plerum-

rumque edi solet cum *Sexto Iulio Frontino* aliisque scriptoribus rei militaris, e. gr. *Romae* per Euchar. Frank, alias Silber, cum epistola *Io. Sulpicii*, 1487. et 1494. 4. — cum Suetonio de grammaticis et rhetor. Venetiis. 1474. 4. — inter veteres de re militari scriptores. Vefal. 1670. 8. Primum, *de disciplina militari*, sine *Modesti* nomine, quoniam pro Opusc. Ciceronis habebatur, cum *Ciceronis* de natura deorum libris III. etc. Venetiis per Vindelin. Spirens. 1471. min. fol. v. Not. br. p. 546 sq. et 419 sq. nec non Suppl. II. p. 197 sq.

33. *Metius Voconius*, s. vti Vopisco in Tacito 6. p. 602. tom. II. scriptor. histor. August. ed. Hackianae dicitur, *Metius Falconius Nicomachus*, *Senator consularis*, a. Ch. 275. cuius oratiunculam, Tacito Augusto dictam, serpauit Vopiscus l. c. et *Christ. Gottlieb Schwarzianus* ex MSto edidit contulitque cum Vopisco, (a cuius vulgato-textu multum differt. illa oratio in cod. Schwarziano,) subiiecitque paucas adnotatt. in Miscellan. politioris humanitatis, Norimberg. 1721. 4. p. 125 sqq. rec. in *Schwarzii* opusculis quibusdam academ. varii argumenti, a me collectis editisque Norimbergae, 1793. 4. p. 123 sqq.

34. *M. Aur. Olympius Nemesianus*, Carthaginiensis, circ. a. Chr. 284. carminum venaticorum auctor pro sua aetate elegans atque venustus. Confecit *Cynageticon* s. de venatione carmen, et *de aucupio*, et, vti quidem plurimi iudicarunt, *IV eclogas*, quas vero Vlitius, Burmannus, imprimis *Wernsdorf*. *) abnegarunt Nemesiano. et
W.

*) v. in tom. II. Poetar. lar. min. p. 15 sqq. in docta commentar. de *Calpurnio* eiusque eclogis, et tom. I. p. 123 sqq. de *Aucupio*, cuius carminis duo superfuae fragmenta.

W. restituit eas *Calpurnio*. Idem Wernsd. carmen *de laudibus Herculis*, sub Claudiani nomine vulgatum, reddidit *Nemesiano*, in tom. I. Poet. Lat. min. p. 273. Vulgo edi solet Nemesianus cum *Gratio*, v. supra pag. 101 sq. atque in primis editt. rarior aut nulla fit mentio Nemesiani, contra sub unius *Calpurnii* nomine omnes edebantur eclogae, vti iam in edit. *prima*, Romae, ex recognit. *Io Andreae*, cum *Silio Ital.* et *Hesiodi* O. et D. carmine lat. per Nicol. de Valle. — typis Conr. Schweynheym et Arn. Pannartz. 1471. fol. — *Nemesiano* tamen quatuor eclogae extremae tribuuntur in ed. *Parmensi*, (quae secundam protulit aetatem,) *Calphurni* et *Nemesiani Bucolica*, ex cod. vetustissimo *Thadaci Vgoleti*, e Germania adlato, impress. per Angelum Vgoletum, sine anni nota, (circ. a. 1490, iudice *Affò* in Saggio di Memorie su la Tipografia Parmense, del secolo XV. p. XCII. sq.) 4. *Tertiam* aetatem inchoavit ed. Iuntina ex alio cod. expressa: *Eclogae Virgilii, Calpurnii, Nemesiani*, etc. Florent. 1503. 8. quae aut Parmensis editio matres fuerunt plurium — Eclogis primum adiuncta sunt *Gratii* et *Nemesiani Cynegetica*, cum praef. *Georgii Logii*. Venetiis in aedibus Aldi et Andr. Soceri. 1534. 8. — *Nemesiani* et *Calpurnii Bucolica* cum commentar. *Roberti Titii*, (qui ea dedit castigata ex collatione exemplarium,) Florent. 1590. 4. Nouam fecit recensitionem doctisque prooemiis litterariis ac notis eruditis illustravit *Wernsdorf*. in Poetis lat. minor. tom. I. *Gratii* et *Nemesiani Cynegetica*, et tom. II. *Calpurnii* eclog. XL omisso, vti iam monuimus, nomine *Nemesiani*. conf. Not. br. p. 701 sqq. et Suppl. II. p. 345 sqq.

35. *Tit. Iulius Calpurnius*, Sienus, Nemesiani aequalis, auctor *eclogarum VII.* vel *potius*

tius XI. adnumeratis istis, quae vulgo tribuuntur Nemesiano. Imitari nec omnino infelicitèr studeo modo Theocritum, modo Virgilium, neque tamen eorum simplicitatem et reliquas virtutes poeticas plane adsequutus est. De eod. vide §. antecedentem.

36. Cl. Mamertinus, maior, historicus et orator pro temporis illius ratione satis elegans. Primum a. 288. et die quidem urbis natali, tum Treuiris a. 292. dixit *Maximiano Herculeo, Aug. panegyricos*, qui cum *Plinii iunioris* reliquorumque panegyricis coniunctim edi solent. Excepto Plinio, reliquorum Panegyrici primum per *B. Rhetanum* promulgati sunt, Basil. 1520. 4. Probabilis est editio: *Duodecim panegyrici veteres ex saeculo a Diocletiano ad Theodosium superstiti*, recensiti et adnotati. illustrati a *Christoph. Cellario*, Halae Magd. 1703. 8. — *Chr. Gottl. Schwarzii* in aliquot disputat. acad. copiose illustravit aut emendavit *Mamertini* panegyricum. Primum conscripsit *Obss. philologico. criticas ad panegyricum Cl. Mamertini Maximiano Aug. dictum*. Altdorf. 1739. 4. Tum collegit spicilegium observat. ibid. 1740. Postea in quatuor part. I. disputat. emisit *Observat. ad Cl. Mamertini panegyricum genethliacum Maximiano Aug. dictum*, Altdorf. 1746—1748. 4. Textui subiectae sunt *obs.* Post *Schwarzii* obitum uterque panegyricus optime editus est in opere, inscripto: *Panegyrici veteres*; quos ex cod. MS. librisque collatis recensuit, ac notis integrisisque partim adhuc ineditis *Christi. Gottl. Schwarzii* et excerptis aliorum, additis etiam suis; instruxit et illustravit *Wolfgang Jaegerus*, Prof. Altdorf. tom. I. Norimbergae 1779. mai. 8. Singulis praefixa sunt docta prolegomena, et p. 18 sq. in specie de auctore prioris panegyrici, num

revera fuit *Claud. Mamertinus*. Hic autem diversus fuit ab alio *Claudio Mamertino*, qui vixit circit. a. 361. conf. Not. br. p. 551 sqq.

37. *Aelius Lampridius Spartianus*, idem forsitan ac *Aelius Lampridius* *), floruit Diocletiani, Constantii Chlorig et Constantini Augg. temporibus, circa a. 290. v. *Saxii Onom.* l. p. 378 sq. cui etiam vita *Avidii Cassii*, quantumvis notum *Vulcatii Gallicani* V. C. praeferat, ad *Spartianum* auctorem pertinere videtur: atque hinc etiam adseritur in cod. quondam Heidelberg. id tamen haud probabile esse suspicatur *Hamburg.* in *Z. N. II.* p. 656. vbi de *Vulcatio Gallicano* differit: idem p. 632 sq. separatim agit de *Spartiano*; et p. 672 sq. de *Aelio Lampridio*, quem discernit a *Spartiano*, et adligat an. circ. 324 **). *Spartianus* autem, vti reliqui *scriptores historiae Augustae*, historiam quorundam Caesarum, non eorum imperii, neque eleganter neque accurate enarrat. Ad cognitionem tamen historiae atque antiquitatis illorum temporum iurisque civilis multum confert illorum auctorum lectio. Atque *Augustae historiae scriptores*, qui vulgo sex numerantur, *Aelius Spartianus*, *Iulius Capitolinus*, *Aelius Lampridius*, *Vulcatius Gallicanus*, *Trebellius Pollio*, *Flavius Vopiscus*, saepe etiam cum

*) *Spartianum* haud diuersum esse ab *Aelio Lampridio* iam censuit *Casspar. Barb.* in *Adversariis ineditis*, e quibus locum huic pertinentem dedit *Lea.* in *Lips. Allg. Litt. Anz.* a. 1801. nr. 180. p. 1729 sqq. Quinque igitur tantum modo, non, sex esse iudicat *scriptores historiae Aug.* add. *Suppl. II.* p. 198 sq. Rectius tamen *quatuor* tantum sunt numerandi.

**) v. *Not. br.* p. 547 sqq. (vbi quoque v. de edit. *scriptor. histor. Caesar.* quam *Salmasius* errore deceptus, *Mediolani* 1465. excusam tradidit, quum sit ed. *Mediolan.* 1475. fol.) p. 556. et 560 sq.

Aelius Lampridius Spartianus.

cum Suetonio, Eutropio aliisque iunctim editi solent — Princeps edit. est *Mediolanensis*, per Philipp. de Lauagnia. 1475. III. tom. fol. (v. *Penzer*, A. T. II. p. 49.) — *Alagram* eamque fertilem aetatem auspiciatus est *Egnatius*, qui castigavit textum addiditque adnotatt. in libris III. de Caesariibus Venet. in aed. — Aldi et Andr. Saceri. (1517.) 1519. 8. (v. quae scripsi in Introd. I. p. 399. in primis tom. II. p. 477 sq.) — e cod. et Ald. edd. correct. cura *Des. Erasmi*, Basil. ap. Io. Froben. 1518. fol. etc. (v. Introd. I. p. 77 sq.) — ib. 1533. et, acced; *Veileio Paternulo*, 1546. fol. et saepius. — *Tertia* aetas summos criticos habuit altiores. *Jf. Casaubon.* edidit *Scriptores historiae Augustae minores sex* multo emendatiores et insignem addidit commentarium tam criticum, quam grammatico-historicum, Paris. 1603. 4. — Dein *Ian. Gruterus* historiae Augustae scriptores latin. minores a Iulio fere Caesare ad Carolum M., L. Ann. Florum, Velh. Paterc. Sueton. *Ael. Spartianum*, *Iul. Capitolin.* etc. ex optimis edd. et eodd. Palatin. emendavit et notis illustravit. Hannov. 1611. fol. — Postea *historiae Aug. scriptores sex*, *Ael. Spartian.* etc. *Ch. Salmasius* e vet. libris recensuit et Casauboni notas atque emendatt. cum suis reddidit. Paris. 1620. fol. — rec. Londin. 1652. fol. — Hist. Aug. scriptor. sex, cum integris notis *Jf. Casauboni*, *Claudii Salmasii* et *Iani Gruteri*, Lugd. Bat. ex off. Hackiana. 1671. mai. 8. II. tom. — Idem, cum notis *Vlrici Obrichti*, Argent. 1677. 8. — sine notis, ex ed. Hackiana, curante *Iq. Petr. Schmid*, qui adiecit indicem latinitatis; cum praef. *Püttmanni*, Lips. 1774. 8. — ad optimas editt. collati. Biponti, 1787. 8. — Germanice illos vertit notisque illustravit *Oftertag*, Francof. ad M. 1790. 8.

38. Eiusdem cum *Spartiano* aetatis *Statio* in On. I. p. 379 sqq. videntur esse tres reliqui *rerum Caesariarum* auctores, *Julius Capitolinus*, *Trebellius Pollio*, et *Flavius Vopiscus*, Syracusanus, qui a. 291. Iunii Tiberiani, Praefecti urbi, suasa hortatuque, Aureliani imper. vitam descripsit. add. Not. br. p. 571 sq. p. 557. et 559 sq.

39. *Eumenius*, Augustodano, (hodie Autun,) oppido Aeduarum ortus, rhetor celebris, magister sacrae memoriae in palatio Constantii Chlorig, adhuc Caesaris, postea ab eodem imperatore scholae cum amplissimo salario praefectus est Augustodunensi, cuius etiam florem famamque singulari diligentia, nominisque auctoritate restituit et vero amplificavit. Reliquit quatuor orationes, e quibus elucet satis eloquentiae ac multum acuminis et iudicii in laudandis principibus: exempla tamen perfectarum orationum vel propter temporis illius rationem ac laborem et aetate senescentis ingenium esse non possunt. Sunt vero 1) pro restaurandis scholis Augustodunensibus, or. a. 297. habita, 2) panegyric. Constantio Caes. Treuiris Augustodunensium nomine, recepta Britannia, dictus a. 297. 3) panegyric. Constantino Aug. dictus circ. a. 297. Treuiris; 4) Gratianum actio Flauensium, s. Augustodunensium Constantino Augusto dicta Treuiris circ. a. 311. Illae cum Plinii et reliquorum panegyricis iunctim edi solent: Separatim vero orat. habita — pro Augustodunensium scholis instaurandis. Paris. 1605. 4. et panegyricus Constantio Caes. recepta Britannia dictus, cum vita rhetoris (notisque C. G. Schwanzi.) Altdorf. 1716. 8. v. Not. br. p. 557 sqq. Suppl. II. p. 200 sq. et *Saxium* in Onom. I. p. 381 sq. qui etiam docet, statuam Eumenio positam, una cum inscriptione esse recentioris fabricae monumentum adulterinum,

num, atque narrationem de Eumenio, Cimonum rhetore, esse fabulam.

40. *Arnobius*, Siccensis Afer, cum adplausu in patria docuerat Rhetoricam atque ea, postquam, eiurata idolorum superstitione, ad castra Christianorum transferat, ad oppugnandas prauas religiones feliciter usus est eiusque scientiam testatam fecit a. Chr. 298. aut sequenti in opere docto quidem, at aspere tumideque, nec, quum rebus sacris nondum esset rite initiatus, satis curate solideque scripto, *disputationum aduersus gentes*, siue, vt est in MSSis, *aduersus nationes*, libri VII. In edd. quidem primis numerantur octo libri: at octauum pertinere ad Minucium Felicem, huiusque esse dialogum, *Octauum*, supra iam monitum est. — Princeps edit. est: *Arnobii disp.* — libri octo. Romae ap. Franc. Priscianen. Florentinum. 1542. fol. de qua ed. multus est *Hamberger*. Z. Nachr. II. p. 652 sqq. — Multa ex coniectura intemperanter mutauit atque interpolauit *Sigism. Gelenius*. Basl. 1546. 8. — *Theodor. Canterus*, qui (aut sec. alios *Hadrianus Iunius*,) primus vindicauit librum octauum vero suo auctori, melius versatus est in restituendo Arnobio, notasque addidit Antwerp. ex offic. Plantin. 1582. 8. — Secretum quoque librum octauum, et VII. libros Arnobii emendatius edidit *Fuluius Ursinus*, Romae 1583. 4. — *Gebh. Elmenhorst* Arnobii libros VII. et Minucium Fel. reconsult, notisque illustrauit, Hanov. typis Wechel. 1603. 8. dein idem iterum reconsult *Arnobii* libros, collatis codd. et obf. illustrauit. Hamburgi 1610. et 1612. fol. — Arnob. cura *Godeschalet Stewechii*, cum Electis. Antwerp. 1604. 8. Critica et praestans Arnobii et Min. Felicis est edit. *Des. Heraldii*. Paris. 1605. 8. — et recens. *C. Salmasii*, cum integris omnium

rum commentariis, Lugd. Bat. 1651. 4. —
 Diuersus est *Arnobius minor*, Gallus natione et.
 Semipelagianus circ. a. 460. auctor *commentarii*
in Psalmos, editi ex recognit. *Desid. Erasmi*,
 Basil. Froben. 1522. fol. Eidem tribuitur *Prae-*
destinatus siue *praedestinatorum haeresis*, ed. a
Jac. Sirmondo. Paris. 1643. 8. v. *Saxii* Onom. I.
 p. 382 sq. de priore f. maiore Arnobio; de mi-
 nore autem, p. 516 sq. Notit. br. p. 552 sqq. et
 Suppl. II. p. 199 sq.

41. *Victorinus*, Petanionensis Pannoniae
 episcopus, martyrium passus a. C. 303. Super-
 est eius *commentar. in Apocalypsin*, et carmina:
 diuersus est *Fabius Marius Victorinus*, Afer.
 Theologus, rhetor et grammaticus, circ. a. 355.
 Vtriusque reliquias *D. Andr. Riuinus* notis illu-
 strauit et suis sumtibus edidit. Gothae, sub prelo
 Reyheriano. 1652. 8. v. *Saxii* Onom. I. p. 383.
 et 407. sq. cui dubium videtur, num *Victor*. Afer
 idem sit, qui *Maximus Victorinus* vocatur et
 Grammaticus, atque auctor *expositionis in libros*
duo Ciceronis de inuentione, et aliorum scripto-
 rum fuit. Plura adnotati in Notit. br. p. 582
 sqq. et 667 fin. Suppl. II. p. 232 sqq. vbi etiam
 de *Claudio Mario Victore*, qui olim *Victorinus*
 dicebatur, rhetore Massiliensi et carminum scrip-
 tore christiano, vita defuncto a. 445. egi.

42. *L. Coelius* s. potius *Caecilius Lactantius*
Firmianus, rhetor et theologorum christianorum
 Cicero, *Arnobii* discipulus. Floruit initio saeculi
 IV. Vt vero elegantia, puritate summeque
 orationis omnes scriptores ecclesiasticos vicit;
 ita vel a multis eorum perspicacia et sapientia
 doctrinae salutaris atque subtilitate et acumine
 iudicii in tradenda et confirmanda Christianorum
 veritate est superatus. Tribuuntur illi 1) *divina-*
rum institutionum libri VII. ante a. 319. non
 editi,

editi, *Pagio* et *Saxio*, (cuius Onom. I. p. 386. consules) iudicibus; secundum *Hamberger* Z. N. II. p. 677. a. 324 scripti. 2) *de ira dei ad Donatum* liber I. 3) *de opificio dei ad Demetrium* liber I. scriptus ante Institutiones editas; 4) *Epitome institutionum diuinarum ad Pentadium fratrem*; 5) *de mortibus persecutorum ad Donatum confessorum* *). 6) *Symposium* **). siue centum epigrammata tristicha aenigmatica: quam collectionem ab aliis tribui Lactantio, ita ut *Symposium* sit libri titulus; ab aliis vero *Symposium* pro nomine cuiusdam poetae esse habitum, in nota animaduertimus; add. *Wernsdorf*. l. c. p. 293 sqq. et p. 338 sq. de *Symposii* carminibus, et p. 386 sqq. dco *Coelii Firmi*. *Symposii* carmina reposuit atque explicuit: idem tom. VI. part. I. p. 410 sqq. de *Symposii* aenigmatibus atque editt. etc. multus fuit et p. 473 sqq. reddidit illa atque exposuit. 7) *Carmen de Phoenice*, opus Lactantii iuuenile: et illi id adserunt plerique, nouissime *Wernsdorf*. l. c. p. 283 sqq. (de editt. P 4 p. 291

*) *Nic. le Nourry* illum librum abiudicare Lactantio, et *Lucio Cecilio* vindicare studuit in docta quidem diss. praemissa editioni, inscriptae: *Lucii Ceciliii liber ad Donatum Confessorem de mortibus persecutorum*, haetenus *Lucio Coello Firmiano Lactantio* adscriptus, ad Colbertin. cod. denus emendatus. Accessit diss. in qua de huius libri auctore disputatur, et omnia illius loca dubia, difficilia, obscura, variaeque auctoris opiniones examinantur, explicantur, illustrantur etc. Paris. 1710. 8. Sed paucis persue sit suam sententiam. v. Cellar. et Bunem. not.

**) *Christoph. Aug. Heumannus*, qui illud cum suis aliorumque notis edidit, Hannouer. 1722. 8. in longa praefat. id vindicare studuit Lactantio, et de huius nomine patriaque; et codd. atque editt. *Symposii* egit: atque adiensit *Saxius*. Contra alii, et nouissime *Wernsdorf*. in *Poet. lat. min.* III. p. 294 sq. addocent, contendunt, illorum epigr. fuisse *Coelium Firmianum Symposium*, poetam.

p. 291 sqq. earm. dedit ipsum, c. not. p. 298 sqq.) *Barth.* vero *Venantii Fortunati* aut antiquiori cuidam poetae: alii aliter sentiunt. 8) et 9) *carmina de Pascha et de passione domini* non, Lactantii, sed Venantii Fortunati esse, evicerunt plures critici. — Editiones opp. quae admodum multae sunt*), vel principes singularum classium, quae sex numerantur, vel rariores melioresque tantum paucis indicare vacat. Princeps omnium; *Lact.* de institut. et libri de ira atque opificio dei, in monasterio Sublacensi, 1465. fol. — additis in fine Lact. poematibus de Phoenice et Paschate, Romae per C. Schweynh. et Arn. Panuartz. 1468. fol. — ibid. e rec. Io. *Andreae* episc. Aler. 1470. fol. — sine nota loci (Venet.) per Adam. 1471. fol. — ex emendat. A. *Cucii Sabini* etc. Romae per Vdair, Gallum etc. (in qua ed. loca graeca citata litteris gr. sunt excusa.) 1474. fol. — Adjuncta *epitome div. instit.* Venet. per Vindelin. de Spira, 1472. fol. et saepius Venetiis illo saeculo. — Aetas II. auctior existit, adhibitis codd. MSS. — cum *Egidii Delphi* adnotamentis, Paris. ap. Nic. de pratis, 1500. 4. repet. 1509. et 1513. — correctore Io. *Petra Valeriano Bolzanio*, siue Io. *Pietro* Bellunensi, Venet. diligentia Io. de Tridino, cognom. Tacuini. 1502. fol. — Opera nuper per *Ian. Parrhasium* castigata, graeco integro adiuncto etc. cum *Tertulliani* Apologetico, Venet. 1509. fol. Haec ed. habet plures mutationes Parrhasian. quas recentiores vel *Tuccio*, correct.

*) v. longos catalogos in *Schoenmanni* bibl. histor. litter. poetar. latin. tom. I. p. 120 sqq. *Bäncmann.* praefat. in Norit. litter. editioni Bipontinae praefatam, et ego permultas, interdum copiosius, aliaque scripta de Lactantio recensui in Not. br. p. 361 sqq. et in Suppl. M. p. 201 sqq.

rectori *Florentinae* Iuntinae 1513. 8. vel *Egnatio* in ed. Ald. Venet. 1515. 8. adscribunt. Ex Aldina sed correct. cum V. L. marg. ducta est Basil. sp. Andr. Cratand. 1521. 4. et 1524. 1532. 4. Ex prima Aldina et altera Ald. per *Honoratum Fasitellum*, tertius aetatis auctorem, Venet. 1535. 8. pleraeque edd. sunt prognatae usque ad *Xyllum Betuleium*, qui ex cod. et edd. atque ingenio textum subinde correxit et commentariis operosis, post eius mortem in lucem prolatis, illustravit: Basil. per Henr. Petri 1563. fol. — *Quartam* aetatem auspicatus est *Mich. Thomaeus*, qui, codd. usus, textum emendavit, aut in notis lectt. novas, margini adscriptas, defendit, Antwerp. ex offic. Chistph. Plantin. 1579. et 1587. 8. — Criticae correctaeque ex libris scriptis editt. sunt Lugdun. per Io. Tornaes. adiuuvante *Iac. Cuiacio*, 1587. 8. min. f. 12. ac saepius, in primis *Iosephi Isaei*, Caesen. classis V. ducis. Caesena 1646. fol. — et, mutato tantum titulo, Romae 1650. fol. — it. cum varr. lectt. notisque varior. selectis opera *Servatii Gallasi*, Lugd. B. 1660. mai. 8. — ex recensione et cum notis *Thomae Spark*, eclecticam concinnantis edit, qui addidit L. de mort. persequat. sed carmina omnia exclusit. Oxon. 1684. 8. — c. varr. lectt. codd. Cantabrig. et edd. Cantabr. 1685. 8. — Aetas VI. bene inchoata est a *Christph. Cellario*, e codd. et edd. emendante, o. not. propriis atque alior. Lips. 1698. 8. — cuius edit. textum ut plurimum servavit *Chr. Aug. Heumann*. at ex codd. atque sex edd. antiq. enotavit lectiones, et ipse multas protulit coniecturas, addiditque adnotatt. criticas Mich. Thomaeii et Chistph. Cellarii, Gottingae. 1736. 8. — Optima tamen est edit. quam multorum annorum labore, adhibitis 52. MSS. et 62 edd. *Io. Ludolph. Blüemannus* cum notis suis criticis, Cellarii integris aliorum.

que selectis aut excerptis, curavit; addiditque ad *epitomen integram* denuo cum MS. Taurin. a C. Matth. Pfaffio *) collatam, eiusdem varr. lectt. notasque item varr. lectt. libri de mort. perfec. Lipsiae, 1739. mai. 8. — Opp. ad LXXX. et amplius MSS. codd. editosque XL. collata atque emendata, atque notis vberioribus illustrata, cui manum primam admonit *Le-Brun*, extremam imposuit *Nic. Lenglet Dufresnoy* Lutet. Paris. 1748. 4. II. voll. — e qua ed. ductae sunt edd. *Andr. Gallandii* in tomo IV. Biblioth. vett. P. P. p. 229 sqq. Venet. 1768. et *Oberthür*, cum varr. lectt. Wirceb. 1783 — 1784. II. tom. 8. — Opp. recensuit, varr. lectt. adnotatt. castigatt. ac diffettatt. illustravit *F. Eduard a S. Xaveria* Romae 1755 — 1760. 8. XIII. voll. — Parabiles sunt edd. notis destitutae, Hal. Sax. 1764 et 1765. 12. II. voll. et Bipont. 1786. 8. II. tom. — Singulorum opusculorum edd. memorare non vacat.

43. *Nazarius*, Burdegalenis, Rhetor, a. C. 321. dixit *panegyricum* Constantino Aug. et filiis Caesaribus, reliquis veterum panegyricis iunctum, v. Not. br. p. 561.

44. *Publius Optatianus Porphyrius*, poetae christianus, carmine inepto et ludicro s. *panegyrico*, *Constantini M. vicennalia* a. 326 celebravit effectoque, vt circ. a. 328. ab exilio revocaretur. Is panegyricus primum editus est inter *P. Pithoei* epigramm. et poemata vett. Paris. 1590. 12. — tum e cod. *Pauli Valseri*. Augst. Vindel. 1595. fol. et cum spicilegio crit. *Christi. Daumii* in calce Oppi *Marci Velerii*, accu-

*) Qui primus ex eod. Taurin. integram edidit epitomen cum tribus aliorum opusc., Paris. 1712. 8. conf. Suppl. II. p. 215 sq.

accurante *Christoph. Arnoldo*. Norib. 1682. fol. — Plene diligenterque egit de Porphyrio nostro, eius panegyri. et reliquis carminibus, editt. etc. *Io. Chr. Wernsdorf* in Poet. lat. minor. tom. II. p. 365 sqq. ediditque cum adnotatt. *Publii Optatiani Porphyrii idylla figurata*, (partt. pahegyici in Velferi opp.) *Aram Pythiam, Syringa et Organon*: aliaque adnotavit in *Addendis*, tom. IV. 2. p. 822 sqq. et tom. V. 3. p. 1455 sqq. conf. Not. br. p. 711 sq. Suppl. II. p. 348.

45. C. Aquilinus Vettius, al. Vestius, Iuvenicus, presbyter Hispaniensis, *Historiam evangelicam* in libris IV. secundum Matthaeum, et ex interpolatis codd. a. circ. 330. versibus explicuit heroicis, edit. saec. XV. sine loco et anno, in 4. — cum *Sedulio* et *P. Barri* Paeanibus quinque festorum B. Marlae. Paris. 1499. 4. — in altero tomo *Aldinae* collectionis patrum christianor. Venet. 1502. 4. — ex nova recensione *Theodori Poelmanni* cum *Sedulio*, *Aratore*, et *Venantio Honorio Fortunato*, Basl. 1551. 8. etc. *Magnus Dan. Omeisius* inchoavit et *Erh. Rensch.* absolvit ed. pleniss. tum notis aliorum partim integris, partim selectioribus. Francof. et Lips. 1710. 8. Idem *Iuvenicus* pari ratione concinnavit *Librum in Genesim*, e vetusto cod. Corbelesi editum in *Edm. Martene* nova collect. vett. monumentorum, tom. IV. p. 15 sqq. v. Not. br. p. 711 sqq. Suppl. II. p. 348 sq.

46. *Julius Rustianus*, rhetor circ. a. C. 330. et auctor libellorum exilium de *figuris sententiarum et elocutionis*, a *Ruhnkenio* cum *Rutilio Lupō* etc. editorum. Lugd. B. 1768. 8. p. 225 sq. conf. *Ruhnk.* praef. p. 25 sqq.

47. *Codex Gregorius* et *Hermogenianus* circ. a. 336. et *Aur. Arcadius Charisius*, Ictus et

et Sythiae praefes. v. Not. dr. p. 372. Saub. On. L. p. 399 sq.

48. *Iulius Aquila*, Ictus, cuius aetas num ad eadem, an ad antiquiora tempora sit referenda, disceptari solet. v. Sax. l. c.

49. *Iulius Firmicus Maternus*, Siculus, mathematicus et theologus doctus et disertus. Nisi *Firm. Maternus* mathematicus alius est ad theologus, (atque haud pauci VV. DD. existimant, illos esse discernendos,) scripsit, adhuc idolorum cultor, libros VIII. *matheseos*, in quibus de astrorum significatione egit et quos circ. a. 337. absoluisse videtur. Illi primum editi sunt — *Materni de naturis libri VII.* Venet. 1497. fol. — tum, postquam *Pescennius Franc. Niger* ex oris scythicis exemplar correctius, et longo prooemio auctius, (quod forsitan inscriptum fuerit *liber I.*) adtulerat, *Venetius* comparuerunt *Astronomicorum libri octo integri et emendati*, in Aldina Astronomicorum lat. et graec. collect. 1499. fol. rec. ad verbum *Rhegi* Lingobardiae 1503. fol. — per *Nicol. Prucknerum* ab innumeris mendis vindicati, cum aliis astrologicis et astronom. libris. Basil. ap. Heruag. 1551. fol. — *Maternus*, posteaquam disciplinam christianam sectari coepit, magna animi ardore causam Christianorum a superstitionis idolorum cultoribus defendit in libro *de errore profanarum religionum*, primum in lucem edito studio *Matthiae Flacci*, Illyrici, Argent. 1562. 8. — tum recens. Jo. a Wower, ex bibliopolio Froben. 1603. 8. et saepe cum Minucio Fel. ac Cypriano. — cum not. varr. Rotterod. 1743. 8. v. Not. dr. p. 574 sqq. imprimis Suppl. II. p. 224 sqq.

50. *Hilarus Pictaviensis*, erroribus paganorum repudiatis, ubi salutarem amplexus est Chri.

Christianorum disciplinam, propter eruditionem aliasque virtutes in patria circ. a. 350. nactus est summam in sacris prouinciā. Contra Arianos acriter constanterque defendit puriorem doctrinam; etiam factione Saturnini, Arelatenſis epiſcopi, in exilium pulſus, a. 360. aduerſus Conſtantinum librum exarauit: et in Gallias reuertens a. 367. aut ſec. alios d. XIII. Ian. a. 368. vita deceſſit. Vir fuit doctus, graecae linguae haud expertus, ſed hebraicae rudis: vehemens contra aduerſarios; neque tamen allegoriciſ acque indulſit ac Origenes, cuius quidem comment. in Pſalmos, nomine tamen illius diſſimulato, maximam partem in latinum tranſtulit ſermonem. Varia enim ſcripſit ſtilo obſcuro horridoque. At quatenam eius adhuc ſuperſint genuina opera horumque editiones, quatenam falſo illi tribuantur, et quae iniuria temporis perierint, poſt alios *Schoenemann* in bibl. patrum lat. hiſtor. litteraria. tom. I. p. 273 ſqq. vberius indicauit. Meliores plenioresque editt. ſunt *Erasmi Rotrod.* Baſil. ex off. Froben. 1523. fol. et auct. ib. 1526. 1535. et e recognit. D. *Mart. Lipſii* 1550 atque 1570. — Monachi ord. Benedict. e congreg. S. Mauri, (*Petri Conſtant.*) ed. caſtigatior et aliquot aucta opuſculis. Pariſ. 1693. fol. — repetita, libris tamen de Trinitate et commentariis in Pſalmos ad II. codd. Veronens. diligenter exactis, atque octo maxime variantium tractatum adiectione locupletatis, (curante March. *Scipione Maſſeto.*) Veronae 1730. fol. II. voll. — vitioſe rec. Venetiis 1740. fol. II. voll. — Interpretatio aliquot Pſalmorum (XV. XXXI. et XLI.) quae in nouis editt. deſideratur, ex Mſto Aquicinctenſi, in *Edm. Maſſet* vet. ſcriptor. collect. ampliſſ. tom. IX. p. 55. Pariſ. 1733. fol. — rec. in *Andr. Gallandi* Bibl. vet. P. P. tom. V. p. 85 ſqq. — Opera, cur. D.

D. *Franc. Oberthur*. Wirceburgi 1785—88. 8. IIII. tom. siue tom. VIII—XI. Opp. omnium SS. PP. latin. Plura v. in Not. br. p. 586 sqq. Suppl. II. p. 234 sqq. — Diuersus est ab *Hilario*, Arelatenſi.

51. *Lucifer*, Caralitanus Sardiniae episcopus; homo asper et durus oratione ac moribus; *Luciferianorum* parens et summus Arianorum, quorum opera a Constantio a. 354. exilio multatus est, aduersarius; sed a. 363. restitutus, vita decessit a. 371. Opuscula eius edita sunt a *Io. Tilio*. Paris. 1568. 8. in Biblioth. PP. maxima; correctius, additis *Luciferi* aliorumque epp. a *Gallando* in tom. VI. Bibl. PP. p. 153 sqq. et, codd. adhibitis, a *Io. Dominico* et *Iacobo Calesio*. Venetiis 1778. fol. v. *Schoenemann*. in Bibl. cit. I. p. 297 sqq. Not. br. I. p. 592 sqq. et Suppl. II. p. 238.

52. *Eusebius*, ortu Sardinus, Vercellenſis episcopus, aequalis *Luciferi*, huiusque consiliorum, laborum factorumque particeps. nat. a. 283. et supplicio martyr. adfectus a. 371. — *Eusebii epistolae* in Bibl. PP. maxima tom. V. p. 1227. et in Surii AA. ad 1. Aug. v. *Saxii* On. I. p. 405. et de cod. euangeliorum ex versione *Italica* Vercellenſi, qui manu *Eusebii* exaratus dicitur, p. 220. *Hamberger* Z. N. II. p. 776 sqq.

53. *Aelius Donatus*, rhetor et grammaticus romanus celebris, Hieronymi praeceptor: vixit. circ. a. 355. Ad nostram aetatem peruenerunt *de litteris syllabisque, pedibus et tonis ars*, siue *editio prima*; *de octo partibus orationis, editio secunda*. Praeterea *Donato* adscribi solent lib. *de barbarismo et soloecismo, schematibus et tropis*, atque commentaria in V. comoedias *Terentii*: *Donatus de octo partibus orationis* etiam saec.

saec. XV. et XVI. saepe exercuerunt. prela, (v. Panzer A. T. vol. V. f. indic. p. 186. sq. fac tom. X. f. ind. p. 296 sq. De ed. *Harlemensi*. tabulis ligneis incisa, aliisque *Harlemensibus* ac *Moguntinis* copiosus est *Maermann* in *Originibus* typographic. Hagae Comit. 1765. 4. II. tom. a me iam in Not. br. p. 578. laudatis, interdum tamen refutatus a *Gottself Fischer* qui in: *Essai sur les monumens typographiques de Jean Gutenberg, Mayençais, Inventeur de l'Imprimerie, à Mayence l'an. X. p. 57 sq. not. 68 sqq. 75. et 84. not. de edd. Donati antiquissimis diligenter agit. add. Not. br. p. 577 sqq. et Suppl. II. p. 229 sqq. Hamberger Z. N. II. p. 727 sqq. — Diuersus est *Tib. Claudius Donatus*, grammaticus recentioris, sed incertae aetatis, qui vitam Virgilii et scholia in Virgilium argumentaque in libros *Metamorphos. Ovidianarum* confarcinasse dicitur.*

54. *Gregorius*, Baeticus, episcopus Eluirae in Hispaniis, in conciliis Sirmienti a. 357. et Arimineni a. 359. forti animo se opposuit Arianis, et scripsit libell. *de fide* ad Gallam Placidiam, sed qui sub eius nomine editus est, alii adferitur. v. Not. br. p. 531.

55. *Phoebadius*, Agenni in Aquitania episcopus, adhuc a. 392. in viuis fuit: formulam concilii Sirmienensis ab Arianis a. 368. ad Gallos missam damnauit in libro *contra Arianos*, edito a *Theodoro Beza* cum *Athanasii* dialogis de S. Trinitate etc. ap. H. Steph. 1570. 8. — a *Casp. Barthio* cum animaduersis libro, Francof. typ. Wechel. 1623. 8. etc. v. Not. br. p. 628 sq. Suppl. II. p. 265 sq.

56. *S. Aurelius Victor*, Afer, idologum cultor, propter historiae rom. studium aliaque merita

rita a Iuliano Imper. circa a. 361. Pannothias Secundae, et ab imp. Theodosio post a. 379. urbi Romae praefectus est. Sub eius nomine circumferuntur 1) *origo gentis Romanar*, (cuius quidem auctor diuersus esse quibusdam videbatur ab eo, qui de Caesaribus scripsit, dissentiente tamen *Hambergero* Z. N. II. p. 813 sq.) 2) *de viris illustribus urbis Romae*, (qui liber et in multis eodd. et in edit. antiquis Plinii nomen prae se fert, ab aliis Suetonio Tranquillo, ab aliis, sed aequè perperam; Cornelio Nepoti, ex cuius forsitan opere de viris illustribus; ab recentiore quodam nescio, quo? homine fuerit concinnatus, tributus est;) 3) *de Caesaribus* lib. a. C. 358. scriptus, cuius verus auctor habetur noster Aurel. Victor. 4) *Epitome de Caesaribus*, ab homine serioris et incertae aetatis confecta, iudicibus *Saxio* Onom. I. p. 410. *Arntzenio* in praef. stell. xxx. 2. aliisque. Quoniam igitur diuersi fuerunt libellorum parentes, diuersa illa ingrataque scribendi ac harrandi ratio inde debuit oriri: interpretatio tamen illorum libellorum ad historiam romanam discendam utilis esse potest inuentuti, duce perito doctore. Cum aliis historicis huius raro iunctim editi sunt illi libelli: separatim tamen cum castigatt. *Elias Vineti* ex biblioth. et c. notis *Andreae Schotti*, Antwerp. 1579. 1582. 8. *) cum notis variorum etc.

*) Notari debet edit. ex cuius inscriptione non cognoscitur, in priore parte contineri *Aur. Viâ*. Inscriptio autem haec est: *Cornelii Nepotis opera quae quidem exstant historica* — explicata pridem studio *Andr. Schotti*; — Nunc denuo doctorum hominum access. locupletata. Francof. 1619. fol. In priore parte sunt *A. Schott.* de scriptore viror. illustr. *origo gentis rom.* et not. *A. Schotti.* — *de viris illustribus*, cum breuius et vberioribus notis *Schotti* et addendis etc.

etc. curante *Samuele Pitifco*, Traiecti ad Rh. 1696. 8. sed multo diligentius a *Io. Arutzenio* eodd. vfo, & cuius noua recensione et cum notis illius ac variorum partim integris partim excerptis prœdiit *S. Aur. Victoris historia romana*, Amstel. et Traiecti Bat. 1733. 4. — Haec basis facta est; quibusdam tamen hinc inde in textu mutatis, editionis vtilis: — ex recensione et cum animaduersionibus criticis atque historicis *Io. Frid. Gruneri*, (adiuti in Epitome II. codicibus Guelferbytanis,) Coburgi, 1757. 8. — Atque huius recensionem vt plurimum sequutus edidi *Victor*. cum animaduersis. Erlangae 1787. 8. et postea V. D. Bipontin. in edit. inscripta: *Historiae romanae scriptores minores, Sex. Aur. Victor, Sex. Rufus, Eutropius, Messala Cornianus*. — praemittitur notitia litter. (in qua reperies magnam singulorum libell. editorum cateruam,) Bipont. 1789. 8. — *Aur. Vict. de Romanis illustribus vrbis Romae*; acc. index latinitatis: adcurante *M. Lud. Wachler*. Lemgou. 1792. 8. — germ. versus est ille libellus, cum notis, Curiae Regnit. 1784. 8. — et *Victor's römische Geschichte* ueberfetzt vnd mit Anmerkungen erläutert von *Hildebrand* Lips. 1795. 8. Plura scripsi in Not. br. p. 605 sqq. et Suppl. II. p. 546 sqq.

§7. *Itinerarium*, quod vulgo sub Antonini Aug. nomine circumfertur, cuius tamen auctor non omnino certus est; sed ad a. circ. 360 referendus videtur *Saxio On. I. p. 414 sq.* quem conferes. Optima edit. est: *Vetera Romanorum Itineraria, sive Antonini Aug. Itinerarium*, cum integris notis *Ios. Simleri*, *Hier. Suritae* et *Andr. Schottii*. *Itinerarium Hierosolymitanum* et *Hieroclis Grammatici Synecdemus*: cur. *Petr. Wesseling*. qui et suas addidit annotationes. Amstel.

1735. 4. conf. Not. br. 580. ar. 7 et 794. Suppl. II. p. 232. — De itinerariis vet. et scriptis et pictis, et de tabula Peutingeriana, sub imp. Seuera facta, agit *Mannert* in noua Geograph. antiqua Graec. et Romanor. Noriberg. 1799. 8. p. 201 — 205, sed omisit opinionis Gattereriae mentionem.

58. *Claudius Mamertinus* minor, circ. a. 362. Superest eius *Panegyricus* in Iulian. imp. qui cum reliquorum panegyricis edi solet. Not. br. p. 585.

59. *Eutropius*, circa a. Ch. 364. Quae de eius origine, patria, religione, muneribus atque aetate varie traduntur, ea vel in coniecturis vel etiam in errore versantur. Iussu Valentis Aug. concinnauit *Breuiarium historiarum romanarum*, stilo sicco quidem et tenui, at perspicuo nec omnino ineleganti; ex suae tamen aetatis labe quaedam traxit adpersa. Cf. cl. *Tzschucke* diss. de vita et scriptis Eutropii, praem. illius editioni, praecipue cap. VIII. de interpolationibus *Pauli Warnefridi*, *Diaconi* Aquileiensis et *historia miscella*, quae Eutropii historiam non solum hisdem verbis, etsi alia multa adsuat vel intertexat, reddit, sed et ab initio auget, et ad vltiora tempora persequitur; it. cap. IX. de graecis Eutropii interpretibus, maxime *Pacanio*; denique de codd. et editt. Eutropii, quarum quatuor familias constituit. *Primae*, quae Eutropium multis accessionibus auctum et conturbatum exhibet, quasi mater est *Romana*: *Eutropius historiographus* et post eum *Paulus Diaconus de historiis prouinciae ac Romanorum* etc. Romae (probabiliter ap. Georg. Lauer.) 1471. mai. 4. f. min. fol. — Tum *I. B. Egnatius* Pauli Diaconi interpolationes separauit, qui ad calcem Suetonii cum *Sexti Aur. Victoris* a Caesare vsque ad Theo-

Theodof. excerptis dedit *Eutropii* libros X. et *Pauli Diaconi* libros VIII. ad Eutropii historiam additos. Venet. 1516. 8. repet. Florent. in offic. Iunt. 1517. 8. et, quibusdam mutatis, Venet. ap. Ald. 1521. 8. At *Ant. Schönhouius*, secundae classis dux, ex cod. Gandauensi *Eutropium*, ad huc misere ex Pauli Longobardi additamentis contaminatum, primus reddidit integriorem, et adiunxit libellum vetustum locorum vrbis et provinciarum, circ. a. Chr. 390 scriptum. Basil. ap. Oporin. 1546. 8. — Proximam Schönhouio laudem tulit *Elias Vinetus*, qui Eutropium ex MSB. Burdegalensi emendauit, notisque adiectis illustrauit, Pictauii 1553. 8. — Bona censetur editio cum notis *H. Glareani*, Friburgi in Brisgauia, 1554. 8. — *Brid. Sylburgius*, tertiae classis antesignanus, primum in Scriptorum historiae lat. minorum tom. I. p. 559 sqq. Francof. 1588. fol. reddidit Eutropium ex ed. Vineti, collata ad ed. Schönhouii, dein in domo tertio eiusd. collectionis, 1590. graecam *Paeonii* metaphrasin cum textu latino e regione posito, et Eutropium denuo contulit cum edd. eumque castigauit atque emendauit ex cod. Fuldensi. Basis facta est multarum editt. — *Paul. Merula* ex ed. Schönhou. sed cod. Nansiano vsus, dedit Eutrop. cum Paulo Diacono Lugd. B. 1592. 8. et, additis integris Vineti ac Glareani obseruatt. ib. 1594. 8. — *Quartam* classem duxit *Christoph. Cellarius*, qui superiorum editorum aliisque subsidiis temperanter vsus, *Eutropium* castigationem cum *Paeonii* metaphrasi gr. varr. lectt. notisque vtilibus edidit Cizae 1678. 8. — secundis curis auct. Ienae 1698. 8. 1716. 8. — auct. (opera forsitan viri cuiusd. docti) ib. 1726. 8. et 1741. 8. — e. recens. Sylburgii, cum VII. codd. lectionibus variis et adnotatt. add. *Paeonii* metaphr. gr. *Messala Coruino*, *Inlio Obsequente* etc. cura *Th. Hearne*.

Oxon. 1703. 8. — Hearnii recensione ut plurimum sequutus, ex codd. tamen Leidenſibus hinc inde diſceſſione facta edidit *Eutrop.* cum Paeanii met. gr. Sig. *Hauercampius* cum ſuis et Chr. Aug. Heumannii, tum variorum partim integris partim ſelectis notis: acc. *Sexti Ruſi* breuiar. et *Meſſala Coruinus*. Lugd. Bat. 1729. 8. — Ex Hauerc. ed. ducta eſt nitida van *Hoven* edit. cum eius et aliorum coniecturis margini adpoſitis. Amſtel. 1738. 8. — item cum ſelectis lectionibus, Fabriſque notis Lutet. Pariſ. 1746. 8. — Commoda eſt ed. e recensione et cum notis Io. Frid. Gruneri, Coburg. 1752. 8. rec. et auct. ib. 1768. 8. — c. notis germanicis Em. Sinceri, Francof. 1758. 8. — *Hauercamp.* ed. recudi fecit, ſed ex cod. Leid. interdum reſinxit textum: varias codd. Leid. lectt. ſuasque notas addidit Henr. Verheyk. Lugd. Bat. 1762. 8. — Laur. Reinhard. tunc Gymnaſii Vinar. ſubcorrect. ediderat *Eutrop.* in uſum ſcholarum cum breuius obſeruatt. grammat. Hamburgi 1729. 8. quae ſaepius eſt recuſa, et, ſagitante bibliopola, a me, textu tamen ad edd. Verheykii ac Gruneri multis in locis informato et notis criticis auctior, edita eſt Noribergae 1778. 8. Gruneri reſenſio fundus eſt ed. Bipont. inter Hiſtoriae rom. ſcriptores minor. 1789. 8. — *Eutrop.* cum not. german. (*Ioerdens*) Berol. 1791. 8. — ed. a Meinelcke Lemgou. 1798. 8. — Optimam et ampliffimo tam critico quam hiſtorico adparatu ſtipatam ed. curauit Car. Henr. Tzſchutke. Lipſ. 1796. mai. 8. — Germanice verſa eſt *Eutropii* hiſt. ab Hauſa Mogunt. 1790. 8. et, melius, a Io. Dan. Buchling, Lipſ. 1794. 8. Conf. Not. br. p. 595 ſqq. Suppl. II. p. 238 ſqq.

60. *Damaſus*, ortu Hiſpanus, dignitate epifcopus romanus ab a. 365 — 384 quo paene octogenarius deceſſit. Superſunt quaedam *epiſto-*
lar

lae et carmina sacra. — Opera quae exstant et vita ex codd. c. notis Martii Milesii Sarazani. Romae typis Vatican. 1638. 4. — Opp. aucta cum codd. collata et illustrata, (ab Anton. Maria Merenda) Romae 1754. fol. De aliis edd. epistolarum et carminum v. Not. br. p. 611 sqq. et Suppl. II. p. 280 sqq.

61. *Sophron, Eusebius, Hieronymus, Striden-*
pens, nat. a. Chr. 331. denat. a. 420. Presbyter, sedulus graecorum latinorumque auctorum lector, hebraicae linguae, quam didicit a Iudaeo Baranina, gnarus, diligens pandectarum sacrarum interpres, multaue fecit in diuersas orbis partes itinera; tandem secessit Bethlehemum, ibique vsque ad obitum permansit. Vir fuit omnino doctus et facundus theologus, rhetor et philologus clarissimus, multaue, nec, more illius aevi, barbare ineleganterque scripsit. Asper vero erat moribus et vehemens atque iracundus in oratione aduersus eos, a quibus laesum se esse arbitrabatur. Quod vero nec omnia, quae chartae mandauit, nec omnes, quae multae sunt, editiones illorum enumerare vacat, in paucorum et scriptorum ab illis et editorum librorum commemoratione acquiescendum erit. Prae ceteris igitur commendantur *epistolae CXVI* in quibus nonnullae sunt criticae; *liber de uiris illustribus* **); scriptus a. 392. in quo do-

Q 3

cet,

*) v. *Hamberger* Z. N. III. p. 65 sqq. *Dehnenmann* Bibl. parrum. lat. I. p. 426 — 536. Not. br. p. 640 sqq. et Suppl. II. p. 278 — 290. etiam de edit. singulorum Operum.

**) Editus cum aliis, et illustratus a *Suffride Petro*: *de illustribus ecclesiae scriptoribus, auctores praecipue veteres*: 1) *Dia. Hieronym: Striden. presbyter*; 2) *Gennadius Massiliensis*, etc. Colon. 1580. 8. cum iisdem commendationibus etiam ab *Andreo Miraeo* in *Bibl. ecclesiastica*. Antwerp. 1639. fol. — quam bibli.

oet, inter christianos etiam fuisse viros eruditos: *Sophronius* eum ex latino sermone in graecum transtulit; *liber de situ et nominibus locorum hebraicorum*, quae libera est Eusebiani opusculi versio; *liber quaestionum hebraicarum in Genesin*, ubi latinam versionem cum hebraico et graeco textu comparat; *Chronicum Eusebii*, latine redditum, cum *Hieronymi* continuatione *): *Sacrae Scripturae* versio, quam senex e textu tam hebraico, quam graeco concinnavit; quae tamen non est *Pulgata*, a Pontificis rom. adflectis tamquam authentica celebrata. — Principes editt. sunt: Hier. epp. II. voll. fol. sine l. et a. Schoemannio iudice (p. 483 fqq.) Romae per *Vlr. Han.* secus sentit, et Venet. per *Iac. Rubeum* (Cht. 1473 — 1476) prodisse cum aliis putat *Panzer. A. T. IV. p. 139* — *S. Hieronymi tractatus et epistolae* ex recogn. *Io. Andreae* episc. Alex. volumina II. priora Romae 1468. fol. tum ibid. 1470. fol. per *Conr. Schweynheym* et *Pandartus*: utramque edition. esse valde diverfam, docuit *Andisfredus* cat. edd. roman. saec. XV. p. 52 fqq. — At enim ab *Desiderij Erasmi* aetate et plures criticae recensione et pleniores editt. e MSSis enatae sunt. Ille igitur *Hieronymi* Opp. e pluribus codd. recensuit, emendavit, atque illustravit et spuria diligenter secrevit a ger.

bibl. reddidit locupletiore, et suis aliorumque notis instructam. *I. A. Fabricius* in *Bibl. eccles.* in qua continentur de scriptoribus ecclesiast. *S. Hieron.* eadem ver. versione gr. *Sophronii* etc. Hamburgi 1718. fol. v. Suppl. I. p. 35 fqq.

*) *Cohf. Petasiani latinorum scriptorum chronica* — notis illustrata, in vnum corpus collecta: praemisso *Eusebii Chronico* a *D. Hieronymo* e graeco versa et multis auct. Collegit *D. Thom. Roncallus*. Paravii ep. I. Baptist. et filios Penada. Paviae 1787. 4 II. voll.

germanis, Basil. ap. Froben. tom. VIII. 1516. fol. accessit *operum index* cum interpretatione nominum graec. et ebraeorum per Io. Oecolampadium in ordinem digestus. Basil. in aed. Froben. 1520. fol. Haec ed. Erasmiiana saepius est recusa. — Erasmi edit. atque correctiones, suae, vt scil. habentur, deprauationes acriter impugnauit *Marianus Victorinus, Reatinus*, dum edidit *Hieron. Opera* ex MSS. codd. (vltra XX) multo labore emendata, et ab innumeris erroribus vindicata, Romae ap. Pauli Manut. 1566. fol. IX. tom. Antwerp. ex offic. Plantin. 1579. fol. IX. voll. et saepius repet. Edition. tamen *Parisi.* 1608. fol. IV. tom, cum indice, separatim excuso, et ib. 1643. IX. tom. fol. multa habent singularia et Sophronij gr. interpret. aliaque. — Ex *Erasmi* receptione opera cum notis ac scholiis Des. Erasmi, Mariani Victorini Reatini et aliorum (cur. *Ad. Tribbeckio*.) Francos. ad M. et Lepf. 1684. fol. XII. voll. sed vol. XII. complectitur indices nouos quadruplici serie distinctos. — Critica opp. edit. Benedictinor. (*Io. Martenay* et *Ant. Pouget*.) Paris. 1693 — 1706. tomi V. (orta est lis cum *Io. Clerico*, qui scripsit *Quaestiones Hieronymianas*, in quibus expenditur Hieron. nupera edit. Parisina. Amstel. 1700. 12.) — Praestans, neo tamen omnibus numeris absoluta est edit. *Operum* ad codd. vet. edd. priores castigata, quibusdam ineditis monumentis aucta, cum notis et obs. studio *Dominici Vallarsi*, etc. Veronae, 1734 — 42. XI. tom. fol. tom. XI. continet scripta supposita etc. — Edit. altera ab ipso Veronensi editore posterioribus curis aucta, Venet. 1766. mai. 4. tom. XI.

62. *S. Optatus*, Afer, Mileuitanus in Numid. episcopus, sub Valentiniano et Valente imperatt.

p. 433. rationes ducente ex illius *epistola ad Valentinianum imp.* superstitite. add. Not. br. p. 584.

68. *Ambrosius*, Treuiris ortus, et natus circ. a. 340. ab a. 374. episcopus Mediolanensis, et denatus a. 397. Varia scripsit, aut sub eius nomine circumferuntur; sed 35. scripta tantum censentur germana; ad supposititia autem referuntur quoque *missa Ambrosiana*, et hymnus, *Te deum laudamus*. Primum non omnia opera (quotum et singulorum et plurium iunctorum permultae exstant editt.) prelis exierunt: Plenior collectio facta est, Basil. per *M. Io. de Amerbach*. 1492. fol. part. III. — auctior et correctior ex codd. et coniectura (iusto liberaliore,) *Erasmi Rotterod.* Basil. ap. Io. Froben. 1527. fol. IV. tom. (2. voll.) — castigatio, et e codd. emendatio studio *Io. Gillotii*. Paris. 1569. fol. quae editio laudatur et praefertur valde mutatae in textu et famosae, mater tamen allarum factae, *Romanas*, cura *Io. Felicis Cardinalis de Monte alto*, 1579 — 1587. fol. tom. VI. etc. — Nouissima, hucusque optima, et ad codd. atque edd. vet. emendata ed. est studio et labore Monach. ord. S. Benedicti e congreg. S. Mauri, (*Jac. du Frisck* et *Nic. le Nouxi*.) Paris. 1686 — 1690. tom. II. fol. — Inter scripta Ambrosii notandi sunt *de Officiis libri tres*, in quibus Ciceronis libr. ita imitatus est, ut eos Heusinger, in sua Cic. de Officiis ed. ad loca quaedam corrigenda, aut, quae recte edita sunt, confirmanda vtiliter adhiberet. Illi autem Ambrosii libri de Offic. aliquoties separatim exierunt prelis; recens ed. *Michael Foertschi* cum commentatione, quae quinque constat dissertationibus. Stuttgart. 1698. 8. — Plures excitauit edd. aliisque adtuli in Not. br. p. 635. sqq. et Suppl.

Suppl. II. p. 268 sqq. add. *Schoonman*. Bibl. cit. I. p. 361 — 419.

69. *Iosippus*, siue personatus *Egesippus* aut *Hegeſippus*; interpres latinus et epitomator belli iudaici a *Iosepho* descripti, circ. a. 374. v. Suppl. II. p. 271 sq. *Saxii* On. I. p. 434 sq.

70. *S. Martinus*, Sabariae in Pannonia natus, ab a. 374. episcop. *Turonensis*, mortuus a. 400. auctor *professionis fidei de S. Trinitate*. Multas de eo narrantor fabulae, v. Suppl. II. p. 315 et 317.

71. *Seuerus Sanctus Endeleichius*, Aquitanicus, rhetor et verſificator christianus, forſan circ. a. 376. auctor carminis ſaepe editi *de moribus hominum*, v. Suppl. II. p. 370 sqq.

72. *Theodorus Priscianus*, archiater, circ. a. 378. *rerum medicarum libr.* IV. concinnauit, quos primus editor, *Hermann. Comes a Neuenar*, ſub nomine *Octauii Horatiani*, Argentor. 1532. fol. in lucem produxit. Theodoro Priſc. adſcribitur quoque liber *Diaeta* ſ. de rebus ſalubribus, v. Not. br. p. 600 sqq. et Suppl. II. p. 244 sq.

73. *Decimus Magnus Ausonius*, Burdegalenſis (hod. Bourdeaux) Gallus, natus circ. a. Ch. 309. conſul a. 379. deceſſit ſub finem a. Ch. 394. orator et poeta, ingenio quidem atque literis abundans; ſed in deligendo exornandoque argumento et formanda oratione ſaepe deſciuit a maioribus ſuperſioris aevi exemplis, et a praeceptis puri caſtisque ſermomis, elegantiae, humanitatis et vero verecundiae. In otio autem praeſeipue ſenectutis plurima, quae ſuperſunt, ſcripta, nempe *orationem panegyricam ad Gratianum imper.* (cum XII. panegyricis lat. ſaepius editam,) et varia poemata ſcripſit. Princeps poematum, cum *Probas Falconias* centone Virgil.

Cal.

Calpurnii bucolico etc. edit. cui praefuit, *Barthol. Girardinus*, prodit Venet. 1472. fol. — Plurior et critica curata est a *Thadaco Vgoletto*. Parmae 1498. 4. *Secundae* aetatis et duplicis editionum familiae parentes extiterunt *El. Vinetus* et *Ios. Scaliger*. Ex prioris castigatione, curante *Iac. Gupilo*, Pictone. 1551. 8. Postea ipse *Vinetus*, praeclaram curavit edit. *Burdegabae* 1575. 4. vna cum commentariis 1589. 4. excusis. — iterum post eius obitum, 1590. 4. ad codd. emendatus est textus, et access. Scaligeri animadvers. et Turnebi, Iunii, Canteri Lipsique notae, it. typis *Iac. Stoer*. 1595. 12. II. tom. etc. — *Ios. Scaliger* edidit libros II. *Ausoniarum lectio- num* ad *El. Vinetum* Lugd. 1573. 12. Postea prodierunt *Ausonii* opp. recognita a *Ios. Scaligero* cum eiusd. lection. *Auson.* Lugd. ap. Ant. Gryph. 1575. 12. Heidelberg. ap. Commelin. 1588. 8. et frequentius. — *Quarta* aetas, e Scaligeriana enata. accepit ornamenta et firmitatem partim a *Iac. Tollio*, e cuius recensione et cum eius variorumque tam integris, quam selectis not. prodierunt *Ausonii* opp. Amstel. 1671. 8. quae venusta ed. incipit rarefcere: partim in edit. in ysum Delph. — *Opera*, interpretat. et notis illustravit *Julian. Floridus*. Recensuit, supplevit, emendavit, dissert. de vita et scriptis *Ausonii* suasque animadu. adiecit *Io. Baptista Souhay*. Paris. 1730. 4. — Nouissimae edd. sunt Basil. 1781. 8. et Bipont. 1785. 8. — Quaedam carmina sunt seorsim edita illustrataque; ex. gr. *Mossella* cum comment. *Marguardi Freheri*, Heidelberg. 1619. fol. — c. notis *Wernsdorfii* poetia lat. min. tom. I. p. 190 sqq. — et in tom. II. p. 229. *Cupido cruci adfixus*, et sic alia *Ausonii* poemata a *Wernsdorf*. edita et illustrata sunt in tom. I. III. IV. V. et VI. v. Not. br. 714 sqq. Suppl. II. p. 349 sqq.

74. *Ammianus Marcellinus*, Antiochiae natus et parentibus claris ortus, idolorum cultor, floruit circ. a. 379. et vixit adhuc a. 390. miles doctus, rerum usu versatus et prudens, artifex in moribus designandis passim egregius, historicus non arte, sed fide atque auctoritate grauissimus. In historia enim *rerum gestarum* libror. XXXI. (quorum tamen XIII. priores perierunt,) ea, quae sub imperatoribus a Nerva principatu ad Valentis interitum eueverunt, fideliter et sine vilo partium studio enarrauit, sed desiderantur tamen dictionis elegantia et facilitas, maior sermonis simplicitas ac puritas, iustus rerum delectus, et ordo ac breuitas in narrationibus. Princeps edit. quae continet libros XIV—XXVI. ducta est e cod. naeporum atque lacunarum plenior, Romae ex recognit. *Angeli Sabini*, per Georg. Sachsel de Reichenhal et Barthol. Golsch de Hohenbart; 1474. fol. — *Mariangelus Accursius*, secundae classis dux, Marcellinum libris quinque, (a libr. 27 — 31.) auxit, et, quod quidem iactitat, quinque millibus mendis purgavit. Augustae Vindelic. 1533. fol. — e cod. Hirschfeldensi, libros 27—30. correct, addidit, et lineas integras siue ex cod. siue ex ingenio inseruit et folia, male transposita, locis suis reddidit *Sigismund. Gelenius*. Basfl. ap. Hier. Frobenium. 1533. fol. — *Tertiam* aetatem firmavit et Marcell. e codd. atque edd. bene correxit ac perpetuis obfl. illustravit *Fr. Lindenbrogius* Hamburg. ex bibliopol. Froben. 1609. 4. — deinde *Jan. Gruter* textum e codd. Gallic. et Vatican. castigavit et in capita secuit, addiditque *Scriptorib. hist. augustae*. Hannou. 1611. fol. — Vltimam aetatem stabilivit *Henr. Valesius*, qui textum e codd. pluribus dedit emendatiorem et illustravit. add. excerpta auctoris ignoti de Constantino Chloro, Constantino M. et aliis imperat.

ratt. Paris. 1636. 4. iterum, collato cod. Colbertin. cum auctioribus et *Lindenbrogii* et *Henr. Valesii*, suisque notis, *Hadrian. Valesius*. Paris. 1681. fol. — Multa tamen vitia, quae adimiserat *Hadr. Valesius*, sustulit *Iac. Gronov.* et optimam paravit edit. cum suis, *Lindenbrogii* et *Valesiorum* obs. atque cum multis nummis ac figg. aeri incis. Lugd. Bat. 1693. fol. — Commodam curavit ed. e recens. *Valesio-Gronouiana*, (sine notis.) atque indicem dignitatum nec non glossarium latinitatis adiecit *Aug. Guil. Ernesti*. Lips. 1773. mai. 8. — Nouissima est Bipont. 1785. 8. v. Not. br. p. 621 sqq. Suppl. II. p. 263 sqq. add. cel. *Heynii* progr. suae censura ingenij et historiarum *Ammiani Marcellini* nonnullaque ex iis memorabilia. Gottingae. 1802. fol.

75. *Falconia Proba*, ciuis Hortana, circ. a. 379. iudice *Saxio* in *Onom.* I. p. 438 sq. E *Virgilio* consuit *Centonem*, historiam V. et N. T. complectentem, editum primum s. l. a. et ty. progr. nota min. fol. (Basil. typis *Wensler* et *Biel. v. Panzer. A. T. IV. p. 240 sq.*) Nouissime e rec. et t. notis *Io. Henr. Kromayeri*. Halae Sax. 1719. 8. et a *Lud. Henr. Teuchtro* subiunct. *Homocentris* in quaedam historiae sacrae gr. ac lat. Lips. 1793. 8. v. Not. br. p. 721 sqq. Suppl. II. p. 352 sq.

76. *S. Philastrius*, Presbyter, dein ab a. 380. Brixienfis episcopus. Nimis prodigus in enumerandis haeresibus in lib. *de haeresibus*, qui hodie aut nullam aut exiguam habet auctoritatem: edit. (a *Io. Sichardo*) Basil. 1528. 8. — cum *Io. Alb. Fabricii* emendatt. et notis. Hamburgi 1721. 8. — auct. cum *I. A. Fabricii* notis postumis, variis lectt. ex cod. Corbeienfi et *Pauli Galeardi* spicilegio etc. in *Ang. Mar. Quirini* collect. vet. patr. Brixienf. 1738. p. 1 sqq. auct. e recognitione *Galani*.

Galendi in Bibl. P. P. etc. tom. VII. p. 480 sqq. v. Not. br. p. 620 sqq. et Suppl. II. p. 261 sqq.

77. *Plinius Valerianus*, medicus empiricus, circ. a. 380. Nomen eius mentuntur libri V. s. farrago trium quatuorve hominum *de re medica*. v. Not. br. p. 385 sqq. *Saxii* On. I. p. 439 sq.

78. *Marcellus*, Burdegalenſis, Medicus empiricus, (quod tamen, sunt, qui in dubium vocent,) circ. a. 381. compilavit *librum de medicamentis empiricis, physicis et rationalibus*. editum cum Galeni libris IX, latine factis a *Iano Cornario*. Basil. 1536. fol. v. Not. br. p. 585.

79. *Flav. Vegetius Renatus*, vir illustris et Comes, scripsit post mortem Gratiani imp. circ. a. 384. *de re militari* libros V. qui edi. solent cum Frontino, Modesto aliisque vet. de re militari scriptoribus. v. Not. br. p. 613 sqq. et Suppl. II. p. 253 sqq. praesertim de primis ed. — Recentissimae sunt: *Vegetii* libri V. cura Abbat. *Valartii*. Paris. 1762. 8. et, eaque optima, cum selectis Godesch. Stewechii et Petri Scriverii; nec non ad codd. MSS. fidem notis perpetuis criticis emendati, addita versione gallica, cura *M. Nic. Schugebelii*, (codd. Guelserbyti trium variis lectt. vfi,) Norimberg, 1767. 4. cum agg. nen. — Distinguendus est ab alio *Vegetio Renato*, auctore *artis veterinariae sine mulomedicinae libror. VI.* (vulgo IV.) qui optime editi atque illustrati sunt a. cl. *Io. Gottlob. Schneider* in tomo quarto scriptor. rei rusticae latinor. Lips. 1797. mai. 8. add. *Saxii* Onom. I. p. 442 sqq.

80. *Q. Aurelius Symmachus*, cultor idolorum religiosus; vrbi praefectus a. 384. et consul a. 391. (v. *Relandi* factos consular. p. 500 sqq.)

tum

tum Proconsul prouinciam Africam tam bene administravit, ut statua ei poneretur. Vir fuit multiplicis eruditionis; magnus cultor Plinii iunioris, huiusque tam virtutum quam stili imitator, hinc adfectat breuitatem atque concinnitatem et argutum ac sententiosum dicendi genus: nec immunis est ratio scribendi ab aliis vitiis illius tempestatis. Superfunt X. libri *epistolarum*, ab eius filio collecti et publicati *). Princeps edit. est *Symmachi epp. familiares*, — per Bartholomaeum Cyniscum Amerinum ab inferis penitus reuocatae, — sedente Iulio II. P. M. (ergo intra annos 1503 — 1513.) f. l. et a. 4. — Olim prima habebatur ed. Argentor. ex offic. Io. Schotti, impensis Georgii Maxilli (alias *Vbelli*, I. V. D. qui forsitan ipse curauit hanc edit.) Argent. 1510. 4. — Plenior edit: *Symmachi epistolarum libri II. D. Ambrosii epistolae II.* in Symmachum etc. Basil. Froben. 1549. 8. — Postea Iuretus, Lectius et Scioppius e codd. nouas instituerunt retentiones, multas epistolas et notas addiderunt. Iureti igitur cura et studio *Symm. epistolar. ad diuersos libros decem* e cod. Diuionensi magna parte in integrum restituti sunt; Paris. 1580. 4. quae editio, auctior et decem libris Miscellaneorum locupletata, est repetita Paris. 1604. 4. — *Lectius* ope codd. P. Coluii et Iac. Culacii multa emendauit et suppleuit. Lugd. 1587. 8. auct. et emendat. ex tribus codd. et coniect. Ian. Gruteri, Io. Merceri, Casp. Scioppii ad Io. a Woweren, access. Iureti notae. 1598. (et 1599). 8. et Geneu. 1601. 12. — e recens. et cum notis *Casp. Scioppii*. Mogunt. 1608. 4. — e recens. Io. Phil. Parei. Neapoli. Nemet.

*) Libri decimi epist. LXI. est celebris illa *relatio* pro ara Victoriae in curia retinenda.

Nemet. 1617. 8. — Francof. 1642. 8. et auct. 1651. 8. Nitida est ed. *Symm. rpp. libri X.* cum *Ambrosii nonnullis*. Lugd. B. 1653. 12. — *Symmachi* carmen de Baulis, ex libro I. ep. 1. reddidit et explicuit *Wernsdorf.* in *Poet. lat. min.* tom. V. part. III. p. 1374 sqq. pari modo ibid. p. 1377 sqq. ex epistola VIII. libr. 1. *Symon.* carm. de litore lacus Lucrini et Baiani. conf. Not. br. p. 629 sqq. et Suppl. II. p. 266 sq. add. cel. *Heynii* progr. f. censura ingenii et morum Q. Aur. Symmachi, cum memorabil. ex eius epistolarum libris. Gottingae 1801. fol.

81. *Faustinus et Marcellinus*, presbyteri Luciferiani, obtulerunt a. Chr. 384. Valentiniano II. Theodosio I. et Arcadio, impp. *libellum precum*: Faustinus quoque confecisse dicitur libr. *de fide contra Arianos.* v. Not. br. p. 618 sq. et Suppl. II. p. 258 sq.

82. *S. Aurelius Augustinus*, Tagastinus Afer, in lucem editus a. C. 354. et potissimum florere coepit ab a. 384. post varios casus fataque tandem circ. a. 396. apud Hipponenses munus episcopi obtinuit: animam vero efflavit a. C. 430. Multa fuit in eo facundia orisque suauitas, ingenii acumen et iudicii sagacitas, et, exactis adolescentiae annis, multis splenduit virtutibus, quae christianum, in primis praesulem sacrorum ornant et commendant. At propter mediocrem eruditionem, linguarum graecae atque hebraeae incitiam, deceptus praeterea philosophiae platonicae recentioris fallaciis magnus exstitit in rebus sacris opinator, et distinctiones argutiasque venatus est. Hinc in interpretando sacro codice parum feliciter versatus, et sensum mysticum atque allegoricum lubentius subtiliusque sectatus, viam inter latinos scriptores eorum primus eoque facilius munivit ad theologiam scholasti-

laticam, quo maiore auctoritate tam propter vitae sanctitatem, quam librorum multitudinem vel post mortem inter suos floruit. Nam, quos conscripsit libros maioris minorisque molis, ii sunt permulti et eorum edd. propemodum innumerae *). Quare potiores tantum opp. collectiones memorabo. Prima plenior operum collectio prodit Basileae, (iuuante *Augustino Dodone*), ap. Io. Amerbach. 1506. fol. XI. partt. rec. Paris. 1515. fol. IX. tom. — ex emendat. *Desiderii Erasmi*. Basil. ap. Froben. 1528. 1529. fol. X. voll. saepius iterata, et identidem aucta, (in quibus praecipue notanda est ed. Basil. per Ambros. et Aurel. Frobenios, Basil. 1569. fol. XI. tom.) aut in edd. singulorum quorundam lib. basis facta est. — Noua lux orta est *Augustino* cura Theologor. Louaniensium: Opp. — tomis XI. comprehensa, ex codd. (ducentis) emendata, aucta et illustrata, Antwerp. ex off. Plant. 1577. fol. haec ed. est certatim expressa, et plerumque cum aliqua accessione. — Optima, et ad codd. editionesque antiquiores castigata et auctior est ed. ex noua recensione Monachor. ordinis S. Benedicti e congreg. S. Mauri, (*Franc. Delfau, Th. Blampin, Petri Coustant et Claudii Guesnè*), Paris. 1679—1700. tom. I—IX. Illa exemplaria huius edit. sunt valde rara, in quorum decimo tomo August.

*) v. *Schoenemann*. Bibl. patrum latin. tom. II. pag. 8—363. et tamen quarundam editr. mentionem omisit. Multas edd. operum ac versionum praecipue rariore antiquissimasque recenset *Clement* in Bibl. curieuse, historique etc. tom. II. p. 260 sqq. incipit a primis operis *de ciuitate dei* editr. *Romanis* 1467. in monast. Sublac. fol. — 1468—1470. fol. per Contr. Schweynh. et Arn. Pannartz. etc. add. *Hamberger*. Z. N. III. p. 102 sqq. *Pinelli* cat. I. p. 86 sqq. ibique not. cel. *Morelli*. Not. br. p. 652 sqq. et Suppl. II. p. 293 sqq.

August. opusculo de correctione et gratia *Ant. Arnaldi* analysi praefixa legitur, quoniam *Harley*, archiepisc. Paris. eam prohibuerat et D. Blampin exemplaria, quae reliqua fuerunt, aut is recuperare potuit, combussit. — rec. Antwerp. (vel potius Amstelod.) 1700 — 1703. fol. *Io. Phereponus*, (*Io. Clericus*,) addidit vol. XIII. siue adpendic. Augustinianam. — Paris. ed. est recusa per I. Bapt. Albrizzi. Venet. 1729. 1735. — Sermones inediti, admixtis quibusdam dubiis e codd. caesar. descripsit, illustravit, indicibus instruxit *Mich. Denis*. Vindobonae 1729. med. fol. — In *Gottlieb Fischer* Essai sur les monumens typogr. de Jean Gutenberg. — Mayence a. X. 4. p. 89. agitur de *August.* lib. de arte praedicandi, Mogunt. typis Fust et Schoeffer, f. a. et l. min. fol. ante a. 1465. idem *Fischer* p. 82. tabulae aeneae incidendos curavit characteres ed. August. de vita christiana, Mogunt. 1465. typis *Io. Fusti*, et libri, *Catholicon* a *Io. de Balbis* dicti, (*Io. Guttenberg* vindicati,) Mogunt. 1460. refutatque alios; add. p. 90. ibid. de edit. Augustini de verae vitae cognitione, typis P. Schoeffer. 1474. 4. et p. 92. de ed. Mogunt. de civitate dei, iisdem typis 1473. fol. — Ab aliis omisae sunt edd.: *Liber beati Augustini* de disciplina christiana, f. l. et a. probabiliter ex off. Vlrici Zell. 4. — *Aur. Augustini* *Iponensium* praefatis dignissimi lib. de XII. Abusibus (sic) seculi incipit feliciter, f. l. a. et typogr. 4. — de edit. *August.* de consensu Evangelistarum, Lavinae, 1473. sine nomine typographi, fol. v. I. C. Freiherrn von Aretin von den aeltesten Denkmälern der Buchdruckerkunst in Baiern. München. 1801. 4.

83. *Aurelius*, episcopus Carthaginiensis, a. C. 392. cuius *epistola* scripta a. 419. ad omnes
R 2 epij.

episcopos — de damnatione Pelagii atque Coelestii haereticorum etc. nouissime edita est in *Andr. Gallandii Bibl. patr. voll. VIII. p. 129 sq. v. Suppl. II. p. 311.*

84. *Gaudensius*, episcopus Brixienſis, a. 386. Philastrii ſucceſſor. v. Suppl. II. p. 262 ſq.

85. *Latinus Pacatus Drepanius*, orator-fatis eloquens, felix Plinii imitator, et eminet inter reliquos oratores panegyricos vett. lat. Theodoſio Aug. victoriam de Maximo, Anti-Caeſare, reportanti, a. 388. vel initio ſeq. nomine Galliarum gratulatus eſt in orat. quae ſupereſt, et cum panegyricis ſiſtimedi ſolet; ſeparatim verò curante *Io. Arntzenio*, cum eius et varioſum adnotatt. Amſtel. 1753. 4: Plura v. in Not. br. p. 626 ſq. et Suppl. p. 264 ſq. *P. Viſtor*, circ. a. 389. auctor libelli *de regionibus urbis Romae* an idem ſit, qui ſcriptor libelli *provinciarum roman.* haud decernit *Saxius* in Onom. I. p. 449 ſq.

86. *Vibius Sequeſter*, auctor libelli vilioris, *de fluminibus, fontibus, lacubus, nemoribus, paludibus, montibus, gentibus, quorum apud poetas mentio ſit*: ſuſpicante *Saxio* I. p. 450. vixit circ. a. 389. ſed nouiſſimus libelli editor cl. *Ier. Iaſ. Oberlin.* qui integras doctorum commentatt. adiecit et ſuas, Argentor. 1778. 8. *Vibium* vixiſſe, putat, poſt euerſum imperium occidentis romanum, quinto, aut ſexto aut demum ſeptimo ſaeculo. v. Not. br. p. 625 ſq. nr. 7. et Suppl. p. 264.

87. *Flau. Lucius Dexter*, praefectus praetorio, cui S. Hieronymus a. 392. dedicauit catal. de SS. eccleſiaſt. de cuius vita et *chronico* ſpurio v. *I. A. Fabric.* bibl. med. et inf. latin. II. p. 25 ſq. ed. Maſſi, et *Saxii* Onom. I. p. 453.

88. *S. Meropius Pontius Anicius Paulinus*, Burdegalenſis Aquitanus, Auſonii diſcipulus, natus circ. a. C. 353. aut 354. circ. a. 378. conſul ſuffectus, dein conſularis Campaniae, poſtea ſacris chriſtianis initiatus a. C. 409. epiſcopus Noſanus, et vita deceſſit a. 431. carminum ſcriptor haud omnino contemnendus quidem neque tamen inſignis. Superſunt *epiſtolae LI et carmina XXXIV*. Optima eſt edit. Operum digeſtorum in II. tomos etc. (curante *Io. Bapt. le Brun.*) Paris. 1685. 4. In tomo II. ſunt opp. tum dubia, tum ſuppoſititia, Paullini vita, et notae tam editoris, quam variorum. — rec. Veronae 1736. ſol. auctior quatuor integris poematibus, a *Lud. Anton. Muratorio*, in *Anecdotis lat.* tom. I. Mediol. 1697. 4. e codd. bibl. Ambros. pridem eruptis, quae IV. poemata caſtigatiora et integriora prodierunt in *Io. Aloyſii Mingarelli* anecdotorum ſaſcic. Romae 1756. mal. 4. V. Not. br. p. 741 ſq. Suppl. II. p. 364 ſqq. *Saxii* On. I. p. 453 ſqq.

89. *Claud. Claudianus*, Alexandrinus, armis carminibusque clarus, a. Ch. 395. conſulatum Olybrii et Probrini carmine celebravit: poeta ſui temporis praeſtans; vir alti ſpiritus multique et phantaſmatum capacis ingenii, quod quidem non ſemper cauebat ſibi; ac in ſatira praecipue exceſſit; et vitia, quae multa ſunt, poetica compenſantur haud paucis virtutibus. Hinc culpatur ab his, laudatur ab illis. Carminum, inter quae acriter ſcripti in *Rufinum libri* ſeu potius ſatirae II. et totidem in *Eutropium* palam et plaufum eruditorum tulerunt, editiones multae ſunt et in quatuor diſpeſci poſſunt claſſes. Miſſis vero pluribus et operum et vero ſingulorum editionibus, potiores excitabo. Prima eſt *Barnabae Ceſſani*, Vicentiae, typis Iac. Duſen-

fis. 1482. fol. Sed maiora carmina desiderantur,
 quae accesserunt e codd. editioni criticae et vere
 principi *Thadaei Vgoleti*, Parmae per Angelum
 Vgolet. 1493. fol. — Vicent. 1496. fol. Venet.
 1500. 4. — *Altera aetas* orditur a *Io. Camerte*,
 qui *Claudianum*, additis quibusdam cartis. at
 dubiis partim, e codd. correctum, insertis indici
 erratorum typographic. coniecturis et emendatt.
 e codd. edidit Viennae, ap. Hier. Vietor. et Io.
 Singren. 1510. 4. quae ed. ignota fuit et *Anton.*
Franc. Varchienfi, curanti ed. Florent. per he-
 red. Phil. Iuntae 1519. 8. et *Franc. Asulan*o,
 cuius studio *Claudiani* opp. prodierunt Venet.
 ex off. Ald. 1523. 8. — Laudanda est ed. rara
 critica, c. varr. lectt. in margine positis, (casti-
 gata studio *Mich. Bentini*, et, illo mortuo, *Io.*
Honteri.) cum praef. *Mich. Isingrimii*, Basil. cum
 palma Bebelii, 1534. 8. Haec basis facta edd.
 Gryphian. Lugd. 1535. 8. et saepius. — *Tertia*
aetas illustrior facta ingenio operaque *Theodori*
Pulmanni, Antwerp. 1571. 16. — acco. in vlti-
 mo folio *Mart. Antonii Del-Rio* notae, epistola
 scripta est a. 572. etc. — *Claud.* opera emendata
 et aucta, ex fide codd. cum adnotatt. perpetuis
St. Claverii etc. Paris. 1602. 4. *) — ex emen-
 dat. virorum doctorum, (e rec. Scaligeri, cuius
 coniecturas hic illic in contextum admiserat ty-
 pographus, postea ab Heinsio partim sublatae,) per
 Rapheling. ex offic. Plantin. 1603. et 1607.
 16. — *Casp. Bartheius* primum retinuit Pulmann.
 recensionem ex ed. 1596. et copiosas addidit
 animadu. in ed. Hanou. 1612. 8. — Postea ex-
 empl. Rapheling. basin fecit idem *Barth.* et ex
 XVII. MSS. restituere studuit contextum *Cla-*
udiani

*) De Claverio eiusque scribendi et commentandi
 ratione multus est Burmann. II. in sua ad *Claudian.*
 praefat. p. VI sqq.

Clauian atque commentario docto et valde operoso instruxit. Francof. 1650. 4. sed haec ed. praecipue in graecis, statet mendis: — *Nic. Heinsius*, quartae aetatis parens et sospitator existit *Claudiani*, cuius contextum collatione XXVIII. MSS. veterumque edit. emendauit, in edit. per Heinsii absentiam curata a *Io. Fr. Gronovio*, c. n. *Heinsii*. Lugd. B. ap. Elzeu. 1650. 12. quae ed. quantum ad emendationis *ἀκρίβειαν*, Gesnero praeferenda videbatur alteri, ab Heinsio, iterum ex aliis decem codd. et ingenio emendatae notisque altera fere parte auctioribus instructae, accitante *Corn. Schreuelio*, c. not. variorum. Amstel. ex off. Elzeu. 1665. 8. — Ex priorē Heinsii ed. maximam partem ducta est Gesneriana, *varietate lectionis et perpetua adnotatione*, (quae potissimum facit ad poetae intelligentiam) egregie illustrata a *Io. Matth. Gesnero*. Lips. 1759. 8. — *Nic. Heinsius* tertium accesserat ad Claudianum e libris scriptis editisque ingenio recensendum et interpretandum. Tertias illas curas Burmann. I. ex Heinsii schedis in lucem producere et multis aliis subsidiis adhibitis, suisque notis addendis, Claudian. edere voluit: sed, illo mortuo, id demum perfecit et absoluit *Petr. Burm.* II. profligando plenissimam ed. cum notis variorum, auctioribus *Nic. Heinsii* et ineditis *P. Burmanni*. Acc. sylloge varr. lection. — subiungitur *Lactantii* elegia de Phoenice, valga Claudiano adscripta, cum curis secundis *N. Heinsii* et adnot. *P. Burmanni* II. Amstel. 1760. 4. — Eclectica edit. est Bipont. 1784. 8. — *Claudianus Gedicht wider den Rusin*. Uebersetzt und erläutert von *I. F. Ratfchky*, nebst dem latein. Text. Vindob. 1801. mai. 8. De aliis huc pertinentibus rebus et edd. v. Not. br. p. 723 sqq. et Suppl. II. p. 353 sqq. vbi quoque p. 356. egi de *Alain*, ex

vrbe Lille orto, qui scripsit *Anticlaudianum*, poema allegoricum, add. *Saxii* On. I. p. 455 sqq.

90. *Palladius Rutilius Taurus Aemilianus*, Romanus, rei rusticae scriptor, Columellae imitator aut compiler, sec. *Valesium* et *Saxium* (Onom. I. p. 458) circ. a. Chr. 395. secundum alios, sub Traiano imp. Eius libri XIII. *de re rustica* edi solent cum reliquis scriptoribus rei rusticae, nouissime a cel. *Schneidero* c. commentar. in tomo III, Script. R. R. v. Not. br. p. 367 sq. Suppl. I p. 33. II. p. 19 sq.

91. *Licentius*, Tagastinus Numida, S. Augustini discipulus, versificator christianus, — et *Fauonius Eulogius*, S. Augustini discipulus, rhetor Carthaginiensis, Somnii Scipionis Ciceroniani interpres, circ. a. 396. v. *Saxii* Onom. I. p. 459.

92. *Q. Iulius Hilario*, s. *Hilarianus*, theologus et chronologus, foras dedit a. 397. librum *de Paschali circulo*. v. *Saxium* l. cit.

93. *Possidius*, ab a. Chr. 397, episcop. Calamensis, Numidiae; S. Augustini familiaris eiusque enarrauit *vitam*, optime editam notisque illustratam studio *D. Io. Salinas*, Romae 1731. 8. — rec. cum accessionibus quibusdam, August. Vindel. 1764. 8. v. *Saxii* On. I. pag. 460. Not. br. p. 662. cum primis Suppl. II. p. 534 sqq.

94. *Paulinus*, Diaconus Mediolanensis circ. a. Chr. 397. Ambrosii discipulus et biographus. Eius libell. *de benedictionibus patriarcharum* e cod. Bononi. edidit *Io. Aloys. Mingarellius* in *Io. Chrysost. Trombelli* opusc. Cypriani, Hilarii etc. p. 199 sqq. v. Not. br. p. 743.

95. *Tyrannius Rufinus*, Concordiae in Italia natus, et sacris christianis initiatus, primum mona-

monachus, dein presbyter factus varia fecit itinera, tandem senio et morbo confectus, in Sicilia a. Ch. 409. vel initio a. 410. animam efflavit. Multa vel ipse scripsit*), vel plures graecos libros latine vertit. Sic a. 398. Origenis *κατὰ ἀρχαίαν* versionem Romae publicavit et deinceps alia Origenis scripta, unde ipsi, quia Origenem defendit, acerbae lites cum Hieronymo, amico quondam, ortae sunt. In vertendis tamen e graeco sermone scriptis pessimae fidei arguitur. — Sub falso Rufini nomine libri haud pauci circumferuntur. Plura adnotavi et collegi in Not. br. p. 665 sqq. et Suppl. II. p. 311 sqq. — A superiore Rufino diuersus est *Rufinus*, rhetor et grammaticus *Antiocheus*, ab Hieronymo Romam et Mediolanum missus, v. Not. br. p. 667 sqq. et Suppl. II. p. 314. *Saxii* On. I. p. 462 sqq.

96. *Sext. al. Iulius Pompeius Festus*, exeunte forsan saeculo quarto *Verrii Flaccum* excerptis et in compendium redegit in libris XX. vtilibus *de verborum significatione*, quos deinde *Paulus Diaconus* iterum excerpterat. Ex vnico autem codicē, in Illyria reperto, omnes editt. ortae sunt et concinnatae. Sed multae restant lacunae. Editur *Festus* cum Varrone de L. L. Nonio Marcello et reliquis Grammaticis f. auctori- bus L. L. aut cum Perotti cornu copiae, etc. etiam in *A. Augustini*, archiep. Tarace. Opp. vol. VII. Lucae. 1772. fol. (v. supra p. 58 sq.) Separatim aliquoties in Italia saec. XV. et primum quidem Mediolani (typis Antonii Zarotti) 1471. fol. prodit. — Notanda est ed. inscripta: *M. Verrii Flacci quae exstant, Sex. Pompei Festi*
R 5 de

*) conf. *Iusti Pontanini* histor. litter. Aquileiensem libr. IV. et V. Romae 1742. 4. p. 149 — 140. et p. 438 sqq. est index scriptorum Rufini.

de verborum significatione libri XX. et in eos *Iosephi Scaligeri, Jul. Caesaris filii castigationes nunc primum publicatas.* ap. Petr. Santandrea. 1575. 8. de qua ed. v. Suppl. I. p. 328 sq. — Novissima recensio est: *Festi et Verri Fl. — libri XX.* cum notis et emendatt. *Andr. Dacerii* (qui vero notas suas omnes debere arguitur Scaligero ac Vossio,) Lutet. Paris. 1681. 4. rec. (opera Clerici,) acc. *Ios. Scaligeri, Fulvii Vrsini, et Ant. Augustini* notae integrae, c. fragm. et schedis, atque indice nouo. Amstel. 1699. 4. v. Not. br. pag. 576 sqq. 579 sqq. Suppl. II. p. 227 sqq.

97. *Fl. Manlius, vel Mallius Theodorus*, grammaticus, consul a 399. Eius librum de *metris* edidit *Iac. Fridr. Henfinger*. Guelpherbyti. 1755. 4. — iterum idem recognouit ad fidem codd. Paris. vberiores animaduersi. et *scriptorum aliquot veterum apostasia* addidit. Lugd. B. 1766. 8. v. Not. br. p. 664.

98. *Suærus Sulpicius*, patria Gallus ex provincia Aquitania; natum eum esse circ. a. 363. aliqui suspicantur. Primum in foro cum laude versatus; amissa vxore, a. circ. 392. solitariae ac seueræ viuendi rationi, more paene Monachorum, se, indignante quidem patre, consecrauit, et postea se adiunxit amicitiae S. Martini Turonensis. Num autem naturæ debitum reddiderit a. 410. aut aliquanto post, vt Hieron. de Prato euincere studuit, an a. 420. secundum Pagii ratiocinationem, aut 422. discernere non audeo. Scripsit vero 1) *vitam S. Martini Turonensis*, post eius mortem, circ. a. 400. primum editam a *Bontno Mombrizio* in secundo vol. *vitætarum Satorum*, secundum alphabetum digestarum f. a. l. et typogr. (Mediol. ante an. 1480.) fol.

fol. tum inter *Postas christianos* ab Aldo collectos, Venetiis, 1502. 4. etc. 2) *Epistolas*, quarum duas ad Claudiam sororem suam prius edidit Steph. Baluzius in Miscell. tom. I. p. 329 sq. et quinque L. d' Achery in spicilegio vet. SS. tom. V. p. 532 sqq. ed. Paris. 1661. 4. ed. nou. tom. 3. p. 300. sed quinta ad Paulinum scripta est, Hier. de Prato et Gallandio indicibus, *epistola plebis Circensis ad S. Augustinum*. — 3) *Historiae sacrae* II. libros a mundi initio vsque ad a. 400. perductos et perspicue breuiterque atque elegantius, quam ab homine illius tempestatis expectari potuit, scriptos, ita vt a criticis *Salustius christianus* diceretur. Primum edita est *historia sacra* cum adpendice de re liturgica a M. F. (h. e. *Matthia Flacco*.) Basil. ex offic. Oporini 1556. 8. 4) *Dialogos tres*, seu rectius *duo*. — *Operum* edd. quae praeferunt *histor. sacrae* haud paucae sunt *), potiores habentur, *Vittoris Gisellini*, cum not. Antwerp. ex off. Chr. Plantini 1574. 8. — Lugd. Bat. ex off. Elzeu. 1643. 12. 1656. 12. — *Io. Vorstii*, cod. vfi, cum notis, Berol. 1668. 12. (8.) — repet. Lipsiae 1703. 8. — *Schoettgenii*, qui Sulp. opera in duo tomos distribuit, quorum prior continet antehac edita cum notis Io. Vorstii; alter epistolas, antea cum reliquis opp. nondum editas, ex recensione et c. notis Io. Clerici, Lips. 1709. 8. — *Hieron. de Prato*, qui Sulp. opp. ad MSS. codd. emendauit, notisque obseruat. et dissertat. illustrauit, Veronae. 1741. et 1754. II. tom. mai. 4. — denique *Anst. Gallandii*, qui addidit *epistolas* VII. quae in Veronensi ed. desiderantur, in bibl. P. P.

*) conf. Schoenemannii Bibl. patrum latinor. tom. II. p. 366 — 410. atque p. 397 sqq. est longa recensio ed. Hier. de Prato.

P. P. et S. S. eccles. tom. VIII. p. 355 sqq. v. Not. br. p. 668 sqq. Suppl. II. p. 314 sqq. vbi p. 314. in Not. egi de *Martino Turonensi*.

99. *Seruius Maurus* vel *Marius Honoratus*, Grammaticus, tempora Honorii, circ. a. 400. scripsit *centimetrum*, a Laur. Santenio e vetustiss. exemplaribus correctum et separatim editum Lugd. Batav. 1788, tum commentarios in *Virgilium*; in secundam Donati edit. etc. conf. Not. br. p. 603 sqq. Suppl. II. p. 245 sq.

100. *Iunius Philargyrius*, an eiusdem aetatis? quaerit *Saxius* On. I. p. 471. Concinnauit scholia in *Bucolica* et *Georgica* *Virgilii*. v. Not. br. p. 600.

101. *Ioannes Cassianus*, Gallus, a. 404. ex oriente Romam missus esse dicitur, post varia itinera fatigae tandem euasit monasterii apud Massiliensis abbas, et mortuus est a. Chr. 444. Sectae Semi-Pelagianae auctor habetur. Per eum quidem ac Nilum Sinaitam disciplina monachorumque doctrina monastica firmitatem suam et perpetuam constitutionem accepit. Scripsit *instituta coenobiorum*, libri XII. *collationes patrum* XXIV. et *de incarnatione Christi* libr. VII. — *Opera Omnia* cum comment. D. *Alardi Gazaei*, Duaci 1616. 8. II. tom. — correct. et multo auct. additis Cuyck. et Ciacconii notis, ex noua Gazaei recognitione, Atrebat. 1628. fol. rec. Paris. 1642. (sec. al. a. 1647.) fol. — Lips. 1722. et 1733. fol. Plura leges in Not. br. p. 687 sqq. et Suppl. II. p. 321 sqq. aliisque ibi citatis libris.

102. *Aurelius Prudentius Clemens*, gente Hispanus, natus a. C. 348. Iuuentutem in literis, at quoque in lasciuia proteruitate ac luxu petulanti transegit; tum in foro et militia cum laude

laude versatus, tandem ad meliorem rediit mentem, sacrisque meditationibus et ab anno aetatis LVII. hymnis canendis vacavit: a. C. 405. eum adhuc fuisse in viuis, constat; sed quo anno vita decesserit, incertum est. Scripsit contra *Symmachum* libros II. *κατὰ ὁμοίαν* de coronis libr. siue XIV. hymnos, et alia poemata, si virtutes spectes poeticas, leuiores et mediocria, sin vero res et historiam veteris ecclesiae consideres, laudibus haud defraudanda. Atque opera cuncta et quaedam singula saeculis superioribus haud raro manus DD. VV. prelaque exercuerunt. Meliores autem plenioresque et criticae opp. editt. sunt 1) *Io. Sichardi* sex codd. vñ, cum scholiis, Basil. ap. Cratandr. 1527. 1537. 8. — praeterea cum comm. *Aelii Anton. Nabrissensis*, Antwerp. 1540. 8. 2) e cod. Boerner. emendata a *Georg. Fabricio*, in huius Poetis vett. eccl. Basil. 1562. 4. p. 1 fqq. 3) e rec. et cum animaduers. *Nic. Heinsii*, qui praestantem ed. ex vetust. exemplaribus correctam curauit. Amstel. ap. Dan. Elzeu. 1667. 12. 4) ex hac ducta est ed. *Christ. Cellar.* cum adnotatt. Halae, 1703. 8. — 5) Heinsiana recensio basis est, collatis XVI. codd. Vatic. splendidae edit. cum varr. lectt. notisque, (curante *Teoli*,) Parmae, typis Bodon. 1788. mai. 4. II. voll. — 6) nouissima ex libris scriptis editisque correctae, prolegg. commentariis et lectt. varr. illustrata a *Faustino Arevallo*, prodiit Romae tom. I. et II. 1788. et 1789. 4. v. Not. br. p. 731 fqq. et Suppl. II. p. 357 fqq. vbi p. 362 fqq. iam in not. animaduerti, diuersum esse *Prudentium Tricassinum* s. *Trecensem*, Hispanum, Trecentum in Galliis episcopum, theologum, historicum et versificatorem, nec paucorum scriptorum auctorem; qui

qui obiit a. Chr. 861. v. *Saxii* Onom. II. p. 116.

103. *Pelagius*, Britannus, haereseos Pelagianae et quorundam librorum auctor, circa a. 410. v. Not. br. p. 650 sqq. Suppl. II. p. 290 sqq. et *Saxii* Onom. I. p. 477.

104. *Aur. Macrobius Ambrosius Theodosius*, circa a. 410. (v. *Saxii* Onom. I. p. 478 sq.) De eius patria et honoribus certi aliquid dici non potest. Sed ipse fatetur in praef. in Saturn., se *sub alio* ortum *coelo* linguae latinae vena non adiuuari et in suo sermone nativam oris romani elegantiam desiderari. Atque posteritis verum esse, patet ex eius, qui supersunt, libris, alioquin ad intelligentiam historiae, philologiae atque philosophiae veterum valde vtilibus. Sunt autem 1) *commentariorum in somnium Scipionis a Cicerone descriptum libri II.* — 2) *Saturnalia conviviatorum libri VII.* 3) *de differentiis et societatibus graeci et latini verbi* liber, siue potius epitome maioris operis Macrobiani, facta a *Iohanne*, quem Pontan. in not. p. 754. ed. Zeun. fuisse putabat *Ioannem Scotum*, dictum *Erigenam*, a. Ch. 850. florentem. — Princeps edit. habetur ab edit. Bipont., in indice editionum Macrobii in III. aetates digestarum praemisso, *Romana* ante an. 1468. cura Jo. *Andreas*, episc. Aler. — Vulgo censetur ed. princ. *Opp.* (de somnio Scipionis et Saturnalia,) Venet. per Nicol. Ienson. 1472. fol. Io. *Rivius* deum in ed. Veneta IV. criticam adhibuit et primus *Macrob.* integrum suoque nitori restituere studuit, Venet. per Augustin. de Zannis de Portesio, 1513. fol. Basil. 1519. fol. etc. — Notandae sunt edd. criticae Florent. cura *Nicoh. Angelii*, sumtu Phil. Iuntae 1515. 8. — Colon. cura *Arnoldi Vefaliensis*, qui se

ex ingenio lacunas suppluisse, Graeca addidisse et innumera emendasse proficitur, ap. Ed-
char. Ceruicorum, 1521. rec. 1526. fol. —
Venet. cura *Donati Veronenfis*, cum *Censorino*.
in aed. Aldi. 1528. 8. — Sed *secunda* aetas
fuit. felicior, singulari cura *Ioach. Camerarii*,
qui ex codd. insignibus *Macrobi* opp. ita
emendauit et suppleuit, vt notum daret *Mac-*
robium, Basil. 1535. fol. — Tum *Ludou.*
Carrion, collato Pithoei cod. castigauit *Macr.*
opp. at saepius discessit a *Camerarii* lectione,
Paris. ap. Henr. Stephan. 1585. 8. Steph. an-
tea in lucem protulit *Macrobi* libellum *de dif-*
ferentiis etc. 1583. 8. — *Tertia* aetas orditur
a recensione *Io. Iſuaci Pontani*, qui *Saturnal.*
libros ope MSS. auxit, adiecitque suas et *Io.*
Meursii notas et libell. *de differentiis*, Lugd.
B. ex off. Plantin. 1597. 8. auct. ibid. 1628.
8. — rec. Oxon. 1665. 8. — Haec basis facta
est edit. a *Iac. Gronouio* curatae et e codd.
locis quibusdam correctae cum illius et *Pon-*
tani ac *Io. Meursii*-notis. Lugd. B. 1670. 8. —
rec. Londini, 1694. 8. — et cura *Hier. Val-*
pieri, qui contulit edd. Aldinam et Stephan. no-
tasque addidit *Pontani* atque *Opsopaei Patavi*.
1736. 8. — *Gronou.* ed. non satis accurate est
rec. sed, quae praecipua dos est, in fine no-
tis *Io. Car. Zeunii* ornata, Lips. 1774. mai.
8. — conf. Not. br. p. 677 sqq. Suppl. II. p.
319 sqq.

105. *Rufus Festus Auienus*, circ. a. 410. e
graeco sermone in latinum transtulit *Aratea*
phaenomena et *Dionysii Periegesin* versibus he-
roicis; tum composuit *descriptionem orae ma-*
ritimae, versibus iambicis, cuius fragmentum
reſtat; breue carmen ad *Flauium Murmeci*um
V. C. de cantu *Sirenum* seu *Sirenium allegoriam*
et

et ad amicos de agro suo *epigramma* etc. Princeps ed. est: *Rufi Festi Auieni Opp.* i. e. Arati phaenomena, versibus reddita, et orbis terrae descriptio; adiunctis Arati phaenom. per Germanicum et Ciceronem latine versis et *Q. Ser. Sammonici* lib. de medicina. Venet. ap. Anton. de Strata. 1488. 4. — Plemior est ed. quae etiam sub nomine *Auieni* continet *fabularum librum*, editore Don *Petro Melian*, Madridi 1634. 4. — *Auieni descriptio orbis terrae*, cum coniecturis Schraderi, adnotationibusque Heinsii, Barthii, Salmasii aliorumque et *H. Friesemannii*. Amstel. 1786. 8. — Eadem cum varietate lectionis, et ineditis Io. Schraderi, excerptis aliorum, et perpetuis animaduersion. *Io. Christi. Wernsdorfi*, in hulus Poet. lat. min. tom. V. part. II. qui in prolegom. de Rufo Festo Auieno, et de eius carminibus eorumque editoribus, nec non de *Flauiano Myrmecio*, ad quem Auienus poemation *de malis Punicis* scripsit, copiosissime disputat. Idem V. D. reddidit atque exposuit ib. in parte tertia *Auieni* lib. descr. orae maritimae atque carmina minora; atque in tomo IV. p. 545 sqq. poema, inscriptum: *Incerti auctoris, fortasse Rufi Festi Auieni epitome Iliados Homeri, nunc primum a plurimis, quae insidebant, mendis repurgata et perpetuis animaduers.* illustrata, atque in prooemio multus est de illa *epitome* lat. eiusque auctore. v. Not. br. p. 696. Suppl. II. p. 339 sqq. — Diuersus est

106. *Flavius Auianus*, olim *Auenus* in edd. antiquioribus dictus, *fabularum* 42. auctor; Antoninis imperantibus circ. a. Ch. 160. opitante Saxio in Onom. I. p. 480. in primis latius id demonstrare adnissus est *Henr. Cannegieter* in diss. de aetate *Flauii Auiani*, praemissa eius editioni, cum commentariis selectis *Albini* scholasticae veteris

teris, notisque *Jf. Nic. Nemeleti, Caspar. Barthii* et *Henr. Cannegieteri*. Amstel. 1731. 8. A Canneg. tamen sententia valde discedit *Wernsdorf*. in *Poet. lat. min.* tom. V. p. 663 sqq. et censet cum multis aliis VV. DD. *Flavius* sine potius *Flavianus Aianus* fuisse *Festo Aiano* aetate supparem et *Theodosium*, cui dedicatae sunt fabulae, non alium esse, ac *Macrobius Theodosius*, *Saturnal.* auctorem. Idem p. 664 sqq. agit de *Julio Titiano*, qui *Babrius*, graecum fabulatore, prosa vertit latine, et p. 669. not. b. de *Laeto Aiano*, nostro *Aiano*, apologorum scriptore, iuniore, cuius epigramma ex *Barthii* aduersariis XVIII. cap. ult. repetit *Burmans*, in *Addend.* ad tom. I. *Anthol. lat.* p. 738. — *Critica edit.*: *Fl. Aiani* fabulae ad MSS. codd. collatae etc. cura *Io. Ad. Nodell*. Amstel. 1787. m. 8. — Commoda est edit. — in vsum scholar. cum not. ex rec. *H. Cannegieteri*, et in fine adiectae sunt *Nodellianae* edit. lectiones, (inscripta quoque est: Auctores lat. minores, tom. I. vol. 1.) *Misena*. 1790. 12. De ipso *Aiano*, et controuersia de eius aetate atque de edd. plura adnotavi in *Not. br.* p. 693 sqq. in primis in *Suppl. II.* p. 333 sqq. add. *Hamberger. Z. N.* II. p. 324 sqq.

107. *Caelius Aurelianus*, *Siceensis Afer*, medicus methodicus celebris; secundum *Hamberger*. in *Z. N.* II. p. 438 sqq. aliosque floruit ante a. Ch. 200. sed, praeeunte *Reinesio*, *Saxius* in *On.* I. p. 480 adligat eius aetatem initio saec. V. Superfunt eius libri V. *tardarum* s. *chronicarum passionum*, editi primum cum *Oribasio* a *Io. Sichardo*. *Basil.* 1529. fol. atque libri III. *celerum* sive *acutarum passionum*, primum euulgati cura *Io. Guinterii*, *Paris.* 1533. 8. Vtrumque opus, ad fidem codd. castigatum et adnotatt.

illustratum, (editor *Jac. Dalechampius* esse dicitur,) Lugd. 1567. 8. quam edit. parum laudat *Ip. Conr. Amman*, qui libros VIII. de morbis acutis et chronicis recensuit, emaculavit et not. adiecit. Accedunt seorsim *Thèod. Iansff. ab Almeloveen* in Cael. Aurelian. notae et animaduersi. tam propriae, quam aliorum et Lexicon Caelianum. Amstel. 1709. 4. rec. ibid. 1722. et 1755. v. Not. br. p. 513 sq. et Suppl. II. p. 172.

108. *Flavius Sospater Charisius*, et *Diomedes*, Grammatici, ipitio saec. V. secundum *Saxium* in Onom. I. p. 481 sq. v. Not. br. p. 755. Suppl. II. p. 380 sq.

109. *Paulus Orosius*, interdum in antiquis libris *Horosius*, Presbyter Hispanus, iam ab a. 396. clarus, an. 415. reliquit Hispaniam et ad Augustinum se contulit; a. autem 417. absoluit aut ad illum an. perduxisse videtur opus haud contemnendum, in quo tamen praeter alios errores ordo temporis non accurate sequutus est, *historiarum aduersus paganos libros VII.* frequenter separatim editos, (quod opus quoniam in MSS. interdum vitiose dicitur *Hormesta*, inde Heumannus *Orosio* tertium nomen *Hormisdas* male conatus est reddere.) Tum conscripsit *apologeticum contra Pelagium de arbitrii libertate*, aliquoties seorsum editum, et primum quidem cum Hieronymi epistola aduersus Pelagium, ex ed. Io. Costerii 1558. 8. aliquoties *Historiarum* libris est adiunctus. Sic quoque iunctim in novissima optimaque edit. *Sigeberti Haerercampi*, cum illius ac Franc. Fabricii Marcodurani et Lud. Lauthi notis, etc. Lugd. B. 1738. 4. *Apologias* autem nullas *Hau.* subiecit notas. Tertium Orosii opusc. *Commonitorium ad Augustinum*, hucusque inter Augustini Opera edi. conuenit. De *Orosio*, eius libris atque edition. copiosus est *Schoenemann* in Bibl. patrum lat. etc. tom.

tom. II. p. 481 sqq. add. Not. br. p. 672 sqq. et Suppl. II. p. 318 sq.

110. *Claudius Rutilius Numatianus* s. *Minutianus*, Gallus, idolorum cultor, Magister officiorum vrbique praefectus: scripsit circa a. Ch. 417. carmen supra eius aetatem elegans atque ornatum, de reditu suo *Itinerarium*, libr. II. versibus elegiacis. *Prima* eaque certa edit. est cura Io. Baptistae Pii, Bonon. 1520. 4. Nouae recensiones et criticae aut recentiores sunt edd. *Ios. Simler* post Aethici *Cosmographiam* etc. Basil. 1575. 12. — *Ios. Castalionis*, qui primus Rutilium curatius recensuit, emendauit et adnotat rerum illustrandarum instruxit, Romae. 1582. 8. — *Theodori Sitzmanni*, cum V. L. et animaduers. Lugduni 1618. 8. — cum notis variorum et Graeuii ineditis, ex museo *Th. Iansf. ab Almeloucen.* Amstel. 1687. 12. — *Christi. Fridr. Schmidii*, sine notis. Lüneburg. 1721. 8. — c. notis variorum et *P. Burmanni*, inter eius Poetas lat. minores, tom. II. Leidae 1731. 4. — ex noua recensione *Christi. Tob. Damm*, Brandenbargi, 1760. 8. addita est *Paraphrasis perpetua carminum Cl. Rutilii de reditu suo.* curauit *C. T. Damm* ibid. et eod. anno. — *Io. Christi. Kappii* cum lectionis varietate etc. Erlangae 1786. 8. — *Io. Christph. Wernsdorffii*, ad fidem priscarum editt. castigat. c. V. L. eruditisque notis, in eius Poet. lat. min. tom. V. P. 1. Altenb. 1788. 8. cum docto prooemio de Rutilio eiusque editoribus atque interpretibus: idemque dedit supplementa in tom. V. part. 3. et in praef. ad tom. VI. part. II. v. Not. br. p. 737 sq. Suppl. I. p. 363 sqq.

111. *Iulianus*, ortu Apulus, episcopus Eclarenensis, sectae Pelagianae defensor, fed. a. 418. exauctoratus. v. Suppl. II. p. 307 sq.

112. *Marius Mercator*, Afer theologus, priuatam degit vitam. A. C. 429. videtur Theo-

dofio II. Aug. obtulisse *Commonitorium* suum ad-
versus Pelagium et Coelestium: quod et reliqua
eius opuscula recentissime optimeque cum suis
et *Steph. Baluzii* notis edidit *Andr. Galland.* in
Bibl. PP. scriptorumque 'eccles. tom. VIII. p.
615 sqq. v. Not. br. p. 687 et Suppl. II, p. 325.

113. *Legis Salicae et Ripuariorum* origines
num circa a. 423. ponendae sint, quaerit *Saxius*
On. I. p. 490 sq.

114. *Tiro Prosper Aquitanus*, Leoni, P. R.
ab epistolis f. eius notarius aut amanuensis, ab a.
circ. 449. fuit chronographus, verficator atque
theologus et acerrimus doctrinae Augustini de
praedestinatione ac gratia defensor contra Semi-
pelagianos. Multa scripsit; et, quae supersunt,
diuiduntur in opp. genuina, dubia et omnino sup-
posititia, de quibus eorumque editionibus v. *Ham-
berger* in Z. N. III. p. 210 sqq. cum primis
Schoenemann in Bibl. patrum lat. etc. II. p. 1012
sqq. Praecipue notandum est eius *Chronicon*,
quibus partibus constans, ab orbe condito ad
mortem Valentiniiani III. et Romam a Genferico
captam, h. e. ad an. 455. de quo vid. eosdem VV.
DD. et quos laudant, atque *Saxium* in On. I.
p. 492. add. Not. br. 691 sq. ac Suppl. II. p.
330 sqq.

115. Auctorem *notitiae dignitatum utriusque
imperii*, a. circ. 426. cum aliis *Saxius* in On. II.
p. 492. adsignat.

116. *S. Hilarius*, natus a. Chr. 401. ab a.
429. episcopus Arelatensis, vir familiae splen-
dore, litteris atque eloquentia clarus, debati a.
Ch. 449. — Eius opera, (tam genuina, quam
dubia falsaque) ad MSS. codd. insignioresque
editt. recognita ac notis observationibusque illu-
strata a *Io. Salinas*, cum operibus *Vincentii Li-
rini*

rini prodierunt Romae 1731. 8. v. Not. br. p. 685 fqq. in primis *Schoemannii* Bibl. saepe citatam, II. p. 721 fqq.

117. *Coelius Sedulius*, Presbyter Hibernus, vel Scotus, floruit circ. a. Ch. 430. Cecinit *mirabilem diuinorum* libr. IV. f. *carmen paschale* *) et alia carmina pia, perspicua, et optimis Christianorum poematibus adnumeranda. — *Carmen paschale*, per *Io. Honorium Cubitensem*, et *exhortatorium ad fideles*, (f. collatio V. et N. T.) Lipsiae per Iac. Thanner, 1499. 4. — *carmen paschale* et hymni II. f. I. et a. saec. XV. 4. Recentiores melioresque edd. sunt *Christoph. Cellarii*, qui *carmen paschale* et hymnos II. ex V. codd. recensuit et adnotatt. illustrauit. Halae Magdeb. 1704. 8. — *Io. Frid. Gruneri*, cum V. L. et obseruat, Lips. 1747. 8. — *Henr. Io. Arntzenii*, cum adnotatt. et observationum specimine et not. variorum. Leonard. 1761. 8: et *Faustini Arenalli*, qui *Sedulii* Opp. omnia. ad codd. veteresque edd. prolegomenis, scholiis et adpendiciis illustrauit, Romae 1794. m. 4. p. 71. inserta est disp. de *Asterio*, quem consulem a. 449 fuisse cum aliis putabat. v. Not. br. p. 743 fqq. Suppl. II. p. 366 fq.

118. *S. Patricius*, Hibernorum, vt ferunt, apostolus; denatus circ. a. 491. vel 492. v. Suppl. II. p. 324 fq.

§ 3

119:

*) *Saxius* in On. I. p. 494 fqq. id *carmen* post *Sedulii* mortem anno Chr. demum 495. in lucem protractum et emendatum fuisse cura *Turci Rusti Aproniani Asterii*, qui similem operam quoque *Virgilii* Opp. impendit, quum Exconsul esset, contra alios lata ostendit, de *Asterio* agit, et argumenta aliter sententium examinat. Add. Not. br. p. 233 fq. et Suppl. I. p. 358.

119. *Dracontius*; Toletanus, Presbyter Hispanus, circ. a. 431. v. *Saxii* On. II. p. 497 sq. poeta christianus. Carmina eius ex MSS. duplo auctiora edidit, cum prolegomenis, varr. lectt. et not. *Fausinus Areubellus*. Romae 1791. 4. — *Dracontii* carmen epicum *Hexameron* — et *elegiam* — denovo edidit et notis illustravit *Io. Bened. Carpzou*. Helmstad. 1794. 8. v. Not. br. p. 749 sq. et Suppl. II. p. 369 sq.

120. *Petrus Chrysologus*, episcopus Rauen-
natis ab a. Ch. 433. Eius *sermones* (qui
aurei vocantur,) opera et labore *R. P. Fr. Mar-
tini del Castillo*. Lugd. 1676. fol. — Opera om-
nia ad MSS. recensita a *Petro Sebastiano Pauli,
Clerico* etc. Venet. I. 750. fol. v. Suppl. II. p. 374.
et *Saxii* On. I. p. 498 sq.

121. *Vincentius Lirinensis* vel *Lerinensis*, Pres-
byter, floruit circ. a. C. 434. et vita decessit
ante a. 450. Semipelagianismi adousatur. Eius
Commonitorium aduersus haereses, saepius edi-
tum est. v. Not. br. p. 689 sq. et Suppl. II. p.
329 sq.

122. *Eucherius*, episcopus Lugdunensis ab
a. 434. denatus circ. a. 454. v. Suppl. II.
p. 373.

123. *Codex legum Theodosianus*, a. 438.
Antiochi potissimum Icti opera enulgatus, cuius
optima est editio *Io. Dan. Ritteri*, VI. tom. Lipf.
1736. — tom. VI. pars altera, continens *No-
titiam dignitatum* et alia. ib. 1745. fol. His
addi debent *Imperatorum Theodosii iunioris et Va-
lentiniani III. Nouellae leges* etc. ex Ottoboniano
sod. illustrat, ex eodemque codice alia profert
Anton. Zirardius, Ict. Faentinae 1766. 8. —
et *Leges nouellae* V. etc. opera et cum notis *I.
Christ. Amadutii*, Romae 1767. fol. De cod.
Theo.

Theodosiano et de Antiocho v. Not. br. p. 683 sq. (vbi p. 685. quaedam notati de auctore *Collationis* circ. a. 456. et de *Vittorio Aquitanico*, qui q. Ch. 457. edidit *Cyclum paschalem* annorum DXXXII. et add. *Saxii* On. I. p. 514 sq.) Suppl. II. p. 324. et quos utroque loco laudavi.

124. S. Priscus Valerianus, episcopus Ceme-
liensis, circ. a. C. 439. Eius *Homiliae* accesserunt edit. D. *Petri Chrysologi* Homiliis sacris, ed. *Dominici Mitae* recusae. Venet ap. Aug. Sauoli 1742. fol. v. *Hamberger* Z. N. III. p. 181. not. et Suppl. II. p. 374.

125. Leo I. s. Magnus, episcopus roman. ab. a. C. 440. mortuus a. C. 461. docili atque subtili ingenio praeditus, vir haud ineloquens, atque insignis dominationis ac potentiae pont. rom. firmadae et amplificandae patronus atque architectus. Scripta eius quae ad nostram peruenerunt aetatem, et genuina sunt, constant *epistolis* CLXXIII. et *sermonibus* XCVI. *Opera* omnia — acc. cod. canonum ecclesiae rom. — et *sermons*. et *homiliae* S. *Maximi*, episcopi Taurenensis, curante *Andr. Pojetti*, itidem typographo, Venet. 1748. fol. II. tom. — Opp. emendata, nouis monumentis aucta, notis et obseruat. adornata studio F. *Petri Thom. Cacciari*, Carmelitae, Venet. 1753 — 55. — auct. cum adnotatt. et admonitionibus: curantibus *Petro* et *Hieronyma Fratribus Balleriniis*, Presbyt. Veronens. 1755 — 57. fol. III. tom. De his aliisque bene multis edit. versionibus, codd. et de *Leone* ipso v. *Hamberger* Z. N. III. p. 200 sqq. praecipue *Schoenemann*. *Bibl. patr. lat.* II. p. 861 — 1012. add. *Not. br.* p. 751 sq. et *Suppl. II.* p. 374 sq. *Saxii* On. II. p. 505 sq.

126. *Saluianus*, presbyter Massiliensis, qui num circ. a. 485. vt *Hamberger* Z. N. III. p. 240

sq. censet, an circa a. 496. diem obierit supremum, ut alii colligunt, definire non audeo. Opera eius, quae supersunt, *aduersus auaritiam libri IV. de gubernatione dei et de iusto dei praesentique iudicio, libr. VIII. atque IX. epistolae*, optime edita sunt a *Stéph. Baluzia*, cum *Vincutio Lirin.* Paris, 1663. 8. iterum ex noua eius recognitione cum notis auctioribus etc. ibid. 1669. 8. tertium nouisque curis. ib. 1684. 8. — rec. ex II. ed. Baluz. cum notis variorum, *Bremae* 1688. 4. — et ex tertia Baluz. edit. in *Andr. Gallandii Bibl. PP. et SS. vet. eccl. tom. X.* p. 1 — 102. v. Not. br. p. 688 sq. et Suppl. II. p. 325 sqq.

127. *Agroetius* s. *Agraeus*, Grammaticus latinus, circ. a. Ch. 440. v. *Saxii* On. II. p. 508. Suppl. II. p. 230. et 231.

128. *Aruflannus Messus*, vel *Messius*, rhetor, circ. a. Ch. 450. v. *Saxii* On. II. p. 511. et ibid. de *P. Consentio*, Grammatico, eiusd. forte aetatis.

129. *Julianus*, cognomine *Pomerius*, rhetor et presbyter Arelatensis. — *Salonius, Eucherii* *) Lugdunensis episcopi a. 434. filius, episcopus Genenensis. — *Faustus*, Anglo-Britannus, primum monasterii insulae Lerinensis abbas ab a. C. 433. dein episcopus Reiensis vel Regiensis, circ. a. 453 sqq. v. Not. br. p. 754. Suppl. II. p. 374. de *Salonio Saxii* On. I. p. 512 sq.

130. *C. Solius Apollinaris Modestus Sidonius*, rhetor et carminum scriptor haud ignobilis; natus a. C. 428. primum Comes urbique praefectus, postea ab a. 473. Claromontanus Auernorum

*) v. paullo ante, §. 129.

rum (*Clermont*) episcopus: denatus circ. a. 484. scripsit novem *libros epistolarum*, quae historiam illius temporis bene illustrant, *orationem* et XXIV. *carmina*, Optima opp. *Sid.* est edit. *Iac. Sirmondi.* Paris. 1614. — secunda ed. emendatior, cum notis, curante post Sirmondi mortem *Phil. Labbeo* Paris. 1652. 4. et in *Sirmondi* Opp. vol. I. nr. 9. v. Not. br. p. 746 sqq. Suppl. II. p. 368 sq.

131. *S. Remigius*, episcopus Remensis ab a. 457. vel 459. v. *Saxii* On. I. p. 515 sq.

132. *Claudianus Ecdicius Mamertus*, Presbyter Viennensis, frater *Mamerti* episcopi Viennensis, vir multarum litterarum artiumque mortuus circ. a. 470. scripsit inprimis *de statu animae libr. III.* primum a *Petro Mosellano*, Basil. 1520. 4. — optime et plenissime editos a *Casp. Barthio* cum V. L. animaduersionibus et glossario, et cum *Andr. Schotti* notis etc. Cygneae 1655. 8. v. Suppl. II. p. 377 sqq.

133. *Benedictus Paulinus Petracorius*, Aquitanus, versificator christianus, v. Not. breu. p. 742 sq. vbi quoque de alio *Paulino*, poeta christiano, Pellae nato a. 376. et de alio *Paulino*, diacono Mediolanensi, circ. a. 397. agitur.

134. *Martianus Minus Felix Capella*, Maurensis vel, secundum alios, Carthaginienensis, philosophus et grammaticus, homo ingeniosus, sed aspero dicendi genere usus, circ. a. C. 461. vixisse videtur *Saxio* in On. II. pag. 517 sqq. vbi multus est de Capella eiusque interpretibus. Scripsit *Satyricon*, siue Encyclopaediam, modo ligato, modo soluto sermone conscriptam; constat autem novem libris, quorum priores duo fabulam enarrant *nuptiarum Philologiae et Mercurii*; reliqui septem continent laudem ac principia Grammatices, Dialectices,

Rhetorices, Geometriae, Arithmetices; Astronomiae et Musices. Princeps edit. curata est a *Francisco Vitali Badiano*, Vicentiae per *Henric. de Scto Vrfo.* 1499. fol. (v. *Panzer A. T.* III. p. 521. — *Capellae*. — *libri nouem optime castigati.* Lugduni 1592. 8. habeo exemplar, cuius margini adscriptae sunt manu variae lectiones cõdicis MS. membran., qui vero duo duntaxat libros priores Capellae continebat. — Inprimis notanda est ed. et praeclara et rara *Capellae* — librorum et emendatorum et notis sive *Februis Hug. Grotii* (tunc XIV. ann. nati,) *illustratorum.* Lugd. Bat. ex offic. Plantin. apud Chlph. Rapheleng. 1599. 8. — Nitida est ed. cura *L. Walthardi*; (in calce adiectae sunt *Iac. Bongarsii*, ex ed. Capellae Basileensi 1532. fol. sumtae, et aliorum variae lectr. ex bibl. Bern.) Bernae, 1763. 8. — recentissima autem cum varietate lectionis et animadu. *Io. Ad. Goetzii*, Norimbergae, 1794. 8. v. Not. br. p. 752 sq. et Suppl. II. p. 376 sq.

135. *Idatius*, Lemouicensis, s. Lemicensis, in Gallacia episcopus; *chronici*, (quod a. C. 467. absoluisse videtur,) et *fastorum* auctor. v. Not. br. p. 752. et Suppl. II. p. 376.

136. *Iulius Seuerianus*, Afer, Rhetor, circ. a. C. 467. auctor libelli *de arte dicendi*, Celfo olim tribut. v. Not. breu. p. 337. et Suppl. I. p. 522 sqq. *Saxii Onom.* I. p. 521.

Addam scriptores saec. V. exeuntis potiores; in occidente regnante *Odouacro*, Herulorum rege a. 476—493. v. *Saxii Onom.* II. p. 3 sq.

137. *Ambrosius* quidam *Merlinus*, qui tempore *Vortigerni*, regis Britannici, Anglorum Saxonumque in Britanniam aduentum populorumque suorum interitum praedixisse fertur, circ.

circ. a. 480. v. *Hambtger*. Z. N. p. 230 sqq.
et *Brüggenmans* View etc. p. 768 sq.

138. *Vigilius*, Tapfenſis in Africa epiſcopus circ. a. 484. Scripſit libros aduerſus Arium, Sabellium, Eutychen et Photinum v. *Hamberg*. Z. N. III. p. 232 ſqq. — Dinerſus a *Vigilio* Romano, circ. a. C. 537. de quo v. *Saxii* On. II. p. 40 ſq.

139. *Ruricius*, epiſcopus Lemouicenſis ab a. C. 484. v. *Hamberger* l. c. p. 299 ſq.

140. *Cerealiſ*, Caſtulenſis, ſ. Caſtellanus in Mauretania Caefareenſi epiſcopus, a. 487. ſcripſiſſe dicitur libell. de fide S. Trinitatis contra *Maximinum* epiſcopum.

141. *Victor*, Vitenſis epiſcopus, conſcripſit a. C. 488. aut ſequenti *Hiſtoriam perſequentionis Vandalicae*. v. *Hamberg*. l. c. pag. 257 ſqq.

142. *S. Honoratus*, epiſcopus Maſſilienſis circ. a. 490. enarrauit *vitam S. Hilarii Arela- tenſis*. v. Not. br. p. 686.

143. *Alcimus Ecdicius Auitus*, carminum ſcriptor chriſtianus, ſaec. V. exeunte et initio ſequentis clarus, ab a. 490. epiſcopus Vienneniſis, et Arianorum vindex. v. Not. br. p. 755. inprimis Suppl. II. p. 381 ſq.

144. *Gennadius*, Presbyter Maſſilienſis, confecit circ. a. 492. librum memorabilem et vtilem de ſcriptoribus eccleſiaſticis; optime editum cum notis varior. in *L. A. Fabricii* Biblioth. eccleſiaſtica, Hamburg. 1718. fol. v. Not. br. p. 754. Suppl. II. p. 379 ſq.

145. *Gelaſius*, Afer, ab a. 499. epiſcopus romanus, et mortuus a. 496. Varia ſub eius nomine circumferuntur ſcripta. v. Not. br. p. 753 ſq. et Suppl. II. p. 378.

146. *Codex legum Burgundicarum*, auctoritate Gundobadae, vel Gundobaldi, Burgundiorum regis, a. 501. confectus.

At, ne extra oleas vagari videamur, et quum barbaries linguae lat. magis magisque ingrauesceret, hic subsistamus in auctoribus latinis paullo vberius recensendis, et nominabimus eos praecipue, qui a saeculo VI. vel praeceteris emiuerunt, vel disciplinam quamdam lingua Latina conati sunt, varia quidem fortuna, illustrare, vel res gestas memoriae prodiderunt. Copiosius persequuti sunt illorum vitam scriptaque et horum fata atque editt. *Hamberger* in zuverläss. Nachr. part. III. et IV. *Polyc. Leyser* in Historia poetarum et poematum medii aevi, Halae 1721. 8. imprimis I. *A. Fabric.* in Bibl. mediae. et infimae aetatis, cuius optimam edit, curauit *Io. Dominic. Mansi*, Patav. 1754. 4. tom. VI. (ex quo praeclato opere ne nuda quidem omnium, qui sui memoriam cum agendo tum in primis scribendo conseruauerunt, nomina repeteré vacat iuuatque.) Add. *Saxii* Onom. part. II. sqq. Quaedam quoque notauimus de illis in Not. br. pag. 755. sqq. et Suppl. II. p. 383. sqq.

Saeculo igitur sexto prae ceteris emiuerunt.

S. Caesarius, nat. a. 470. episcopus Arelatensis ab a. 502. Scripsit *de gratia et libero arbitrio* aduersus Faustum non ante an. 523. Obiit diem supremum a. 542. — *Franc. Anton. Zacharias* in Itinere litterar. per Italiam etc. tom. I. p. 47. sqq. duo Homiliarum Caesarii Arelat. codd. praecipue cod. membr. saec. X. percensuit, et *Admonitiones* siue *homil.* codicibus cum editis comparauit, et, ut, inquit, *si quis nouam illarum edi-*

editionem adgrederetur, inuari facilius eius heinc labor possit.

Magnus Felix Ennodius, primum Diaconus, dein episcopus Ticinensis in Italia; vita decessit a. Ch. 521. Poemata, panegyricum Theodorico regi dictum, vitam b. Epiphanii ep. Ticin. (quae ob rationem scribendi et argumenti gravitatem praecipue laudatur,) aliaque conscripsit. Meliores plenioresque operum editt. cum notis sunt *Andr. Schotti*, Tornaci. 1610. 8. et *Iac. Sirmondi*, Paris. 1611. 8. et in Sirmondi Opp. tom. I. v. Not. br. p. 755. et Suppl. II. p. 382.

S. Fulgentius, nat. a. 468. Ruspensis in Africa ab a. 505. episcopus: mortuus a. 533. v. *Hamberg*. l. c. III. pag. 335. sqq. Suppl. II. p. 394. sq. Non miscendus est cum *Fabio Furio Planciade Fulgentio*, Grammatico et mythographo, circ. a. 515. (nath error typogr. a. 335. in *Sax.* On. II. p. 19. correctus ib. est in *Anal.* p. 531.) v. Not. br. p. 761. et Suppl. II. p. 395. nec eum superioris discipulo *Fulgentio Ferrando*, circ. a. Ch. 547. nec cum *Fabio Claudio Gordiano Fulgentio*, libri *de aetatibus mundi* auctore. v. *Hamberg*. l. c. p. 335. sqq. in not. de duobus posterioribus *Fulgentiis*, et p. 340. in not. de *Ioanne Maxentio*, monacho Scythopolitano, circ. a. 520. conf. *Saxii* On. II. p. 22. sq. et p. 27.

Anianus, Alarico minori, regi Visigothorum, a consiliis. v. *Sax.* l. c. pag. 14. sq.

Anicius Manlius Torquatus Severinus Boethius, a. Chr. 510. consul, philosophus, mathematicus et poeta, litterarum vindex, bonus civis, regique suo, Theodorico, fidus et carus, et tamen iussu eius, invidorum malignorumque hominum calumniis abrepti, re non cognita, a. 524. securi percussus periit. Multa varii generis scripta confecit. In summa autem semper fuerunt existimatione et saepe sudarunt sub prelo de consolatione
philoso-

philosophias libri V. qui a *Maximo Planude* in linguam graecam translatus, atque a multis antiquioribus non minus quam recentioribus illustrati sunt. Atque ego nubem editionum atque interpretum tam illorum, quam aliorum librorum iam excitaui in Not. br. p. 756. sqq. et in Suppl. II. p. 382. sqq. De antiquioribus cum Operam tum singulorum opuscul. inprimis libror. *de consolatione philosophias*, v. *Panzer A. T.* in indicibus vol. V. p. 100. sqq. et X. p. 180. sq. et *Clement* in Bibl. curieuse etc. tom. IV. p. 428. sqq. Rarissima est *Operum* edit. cum commentar. Venet. 1536. fol. — Meliores et criticae add. libror. *de consolat.* etc. sunt ex recensione et cum commentario *Io. Bernartii*, Autverp. ap. *Io. Moretum*. 1607. 8. — nunc denno variis lection. et notis illustrati a *Theodoro Sitzmanno*, quibus subiunctus est Theodori Pulmanni de metris Boethianis libellus, Hanov. typis Wechel. 1607. 8. — *Boethii Consol. philos.* libri V. eiusd. opuscula sacra auctiora, *Renatus Vallinus*, (pluribus MSS. vñs.) recensuit, et notis variisque codd. lection. (post indicem separatim positis,) illustravit, Lugd. Bat. 1656. 8. — Idem libri cum integris notis *Io. Bernartii*, *Theod. Sitzmanni* et *Ren. Vallini*: acc. *Petri Bernartii* praef. Lugd. B. 1671. 8. rec. Lips. 1753. 8. — curante *Io. Anton. Kulpio*, Patav. 1721. 8. 1744. 8. — sine notis, Lips. 1753. 8. — Glasguae 1751. 4 et 8. Paris. 1783. 16. III. tom. — German. versi a *Io. Iusto Falsio*, Goslar. 1724. 8. — a *Io. Gottfr. Richter*, Lips. 1753. 8. — a *Frid. Car. Freytag*, cum animadu. Rigae 1794. 8.

Ruficus Elpidius, circ. a. 510. Theodori-
ci regis medicus carminumque scriptor.

Egippius, Abbas Lucullanensis, circ. a.
511. enarrasse dicitur vitam *S. Severini*, Abba-
tis

tis et Noricorum episcopi, primum editam cum scholiis, curante *Marco Velfero*, August. Vin-
del. ad insigne pinus 1595. 4. — cum comment.
praeuio et notis *Ioanni Bollandi*, in Aëtis SS.
Antwerp. lan. tom. I. p. 483. conf. *Hamberger*.
Z. N. III. p. 300. fqq.

Magnus Aurelius Cassiodorus, siue, vt
Maffeo *) placet, *Cassiodorius Senator*, natus
circ. a. Ch. 470. viuere desit post a. 563. post va-
rios honores a. 514. consul absque collega.
Postea secessit in coenobium a. 539. atque in
otio multa scripsit ad thelogiam, historiam et
grammaticam pertinentia, e. g. *Chronicon bre-
ue* s. *Chronicon consulare* ab orbe condito vsque
ad a. 519. at in ordine temporis saepe vitiosum;
computum paschalem; *institutionum ad diuinas
lectiones* librum; *complexiones* etc. a *Maffeo*
primum editas, vt modo in priore nota animad-
verti**); librum *de orthographia*, a Cassiod. an-
nim aetatis nonagesimum tertium agente ex vet-
t. grammaticis collectum, et alia. Cum primis
memorandi sunt *variatarum libri XII* ad historiam
illi.

*) v. eum in praef. ad *Cassiod. Complexiones in epistolas
et acta apostolorum et apocalypsin* e vetustissimis Cano-
nicorum Veronens. membr. a *Maff.* primum eruras.
Florēt. 1721. 8. pag. XXXXV. item in *Osservazioni*
letterarie tom. II. Veronae 1738. 8. p. 290 fqq. praeci-
pue ib. p. 299 fqq. artic. VIII. in peculiari diss. latine
scripta, *de senatoris nominibus*, qua de iis, quae
in Cassiodorianae editionis fronte immutata sunt, ra-
tio redditur, et romanorum nominum argumentum
animaduersionibus pluribus illustratur.

**) Rec. opera et cura *Samuel. Chandleri*, Londini 1722.
8. ac Rotterod. 1723. 8. Quia Chandler in praef.
quaedam monuit contra *Maffei*um, vindictiae *Maffei*
huiusque edit. recensio scriptae sunt in *Osservaz. li-
terar.* citatis, tom. I. art. II. p. 41. fqq. Veronae,
1737. 8. et *Maffei* iterum edidit libr. in opusculis
ecclesiasticis.

illius temporis cognoscendam vtilis, editi primum a *Mariangelo Accursio*, August. Vind. 1533. fol. — emendatores, adiunctis aliis opuscul. Lugd. 1595. 8. — Optima omnium operum edit. est studio *Io. Garetii*, monachi, etc. Rotomagi 1679. fol. II. vol. — rec. Venet. 1729. fol. — *Cassiodori Chronicon* nouissime edidit *Christi. Fried. Rosler* cum aliis in Opere: *Chronica mediæ æui* etc. Tubingæ, tom. I. 1798. 8. v. Not. br. p. 766. sqq. Suppl. II. p. 403. sqq. et p. 406. sq. de *Curio* vel *Chirio Fortunatiano*, rhetore, quem *Chapmann* ibi cit. paullo ante *Cassiodorum* vixisse contendit, et distinguit a *Fortunatiano historico*, a. Ch. 340. quos tamen *Vossius*, et *Saxius* (Onom. I. p. 365.) haud diuersos fuisse opinantur.

Priscianus Caesariensis, Grammaticus, carminum scriptor, et Rhetor, multorum librorum, qui potissimum ad grammaticam pertinent, auctor, circ. a. 514. De eo multisque, præsertim grammaticorum librorum, edd. v. Not. br. p. 759. sq. et Suppl. II. p. 389. sqq. quibus addes *Prisciani volumen maius et minus*; et alia cum expositione de *Aingré*, Venet. 1500 et 1509. fol. v. *Panzer*. A. T. III. p. 475. et vol. VIII. p. 396.

Eutyches, Prisciani discipulus et Grammaticus.

Orientius f. *Orentius*, versificator christianus, interfuit synodo Tarraconensi a. Chr. 516. v. Not. br. p. 770. Suppl. II. p. 413.

Petrus, Diaconus, ortu Graecus, Romam a. 519. venit et latine scripsit libros de incarnatione, et gratia ac libero arbitrio; *Fausli*, Semi-pelagiani, aduersarius.

Epiphanius, cognomine Scholasticus, Cassiodori amicus, cuius monitu quosdam graec. libros

libros lat. vertit. v. *Hambergeri* Z. N. III. p. 354. sqq.

Tribonianus, gente Pamphilius, Magister officiorum, Exquaestor sacri palatii, Ictus et primarius *Corporis iuris Iustiniani*, ab a. 528. vsque ad a. 534. confecti, conditor. De *Triboniano*, *codice iuris civilis*, *Institutionibus*, *Pandectis* et *Novellis* multa collegi in Not. br. p. 761. sqq. et Suppl. II. p. 396. sqq. add. *Saxium* in Onom. II. p. 28. sqq. et 35. atque in *Analect.* p. 532. ac 534. atque p. 35. sqq. de *Theophilo*, Icto CPolitano, Magistro scrinii libellorum, Institutionum Iustin. graeco interprete, et Triboniani in digerendo legum corpore collega — nec non *Hambergeri* Z. N. III. p. 364. sqq. — *Philocalia Papirii Massoni*, Ibi, siue de pulcra rectaque iuris explicandi ratione ex Pandectis libellus, ad Scaevolam et Aloysium Sammarthanos. Paris. 1605. 8. —, In antiquis edit. omissa sunt XII. loca graeca, quae restituit primum Io. Chappuis in sua edit. Institutt. imper. Paris. per Gering et Rembolt. 1505. forsitan iam in ed. *Institution.* iuris Iustin. cum glossis, Paris. per Vdair. Gering et magistr. Berchtold. Reubolt. a. 1499. 4*). v. Lips. Allg. Litter. Anzeig. a. 1801. no. 178. p. 1715.

S

*) v. Thesaur. bibliothecal. tom. III. Norimb. 1739. 4. p. 73. nr. X. vbi praeterea nonnullae aliae Institution. edit. recensentur: pag. aurem 81. sqq. vberius agitur de Corpore iuris civilis *Halaandrino*, edit. *Digestorum* I. *Pandectar. libr. quinquaginta*, Norimb. a. 1529. in ed. 4. III. voll. et *Codici Iustiniani* ex repta praelectione libr. XII. etc. ibid. ap. Io. Petreum 1530. fol. ac p. 86. *Novellarum Constitut. Iustiniani*. ib. gr. ac lat. 1531. fol.

T

S. Benedictus, Nursinus Vmber, Benedicti-
norum ordinis auctor, natus a. Chr. 480. et
mortuus a. 543. v. Suppl. II. p. 395.

Luxurius s. *Luxorius*, epigrammatum scrip-
tor, circ. a. 530. v. quos laudat *Saxius* in Onom.
II. p. 32.

Dionysius Exiguus, monachus, auctor aerae
vulgaris christianae, a. 532. *Cyclus* suum euul-
gasse videtur *Saxio* On. II. p. 38. add. Not. br.
p. 761.

Marcellinus, Comes Illyrici, *Chronicon*, a
Sirmondo in Opp. tom. II. nr. 2. editum, ad a.
534. usque scripsit.

Arator, primum in republica versatus, deia
subdiaconus ecclesiae romanae, et mortuus a.
C. 556. scripsit *libros II. de Actibus apostolorum*,
(h. e. Acta Apostolorum in hexametros lat. ver-
sus transtulit,) quos cum *tribus Aratoris episto-
lis* edidit suasque et aliorum observatt. adiecit
H. nr. 10. Arnizen, Zülpheus 1769. 8. v. Not. br.
p. 765. et Suppl. II. p. 403.

Facundus, Hermianensis in Africa episco-
pus, interfuit a. 547. concilio CPolitano.

Iornandes siue *Iordanus*, circ. a. 550. scrip-
sit *de Getarum s. Gothorum origine et rebus ge-
stis*; et ex Floro compilauit opusc. *de regnorum
et temporum successione*: novissime edita eius opp.
sunt a *Narratorio* in Scriptor. rerum italic. tom.
1. p. 187. 199. v. Not. br. p. 765. Suppl. II. p.
403. *Sax.* On. II. p. 44.

Victor, episcopus Capuanus, theologus et
chronologus, circ. a. 550.

Lustatius s. *Lutatius*, s. *Laſtantiſ Placi-
dus*, Statii grammaticus, circ. idem tempus: et
Mutianus s. *Mucianus*, Scholasticus. v. *Saxii*
Onom. II. p. 45. et supra p. 164.

S. Mar-

S. Martinus, primum circ. ab a. 550. Damienf. Abbas et episcopus, postea Braccarenfis in Gallicia episcopus, poëta et *canonum ecclesiasticor.* confarcinator.

Liberatus, archidiaconus ecclesiae Carthaginiensis circ. a. 553. Haud male confecit *Byzvarium causae Nestorianorum et Eutychianorum*, correctus editum et illustratum a Io. Garnerio, Paris. 1675. 8.

Primasius, episcopus Adrumetinus in Africa, circ. a. 553.

Gildas Badonicus, cognomine *sapiens*, denatus circ. a. 595. Saxio in On. II. p. 51. videtur is a. C. 564. scripsisse eximium librum *de excidio Britanniae*, editum cum duobus aliis et illustratum in opere, inscripto: *Britannicarum gentium historiae antiquae Scriptores tres etc.* a Carolo Bertramo. Hafniae 1758. 8. v. Not. br. p. 768.

Vitor, Tununenfis in Africa episcopus, finit a. 566. *Chronicon* suum; v. *Hamburg. Z. N.* III. p. 426 sqq.

Flavius Cresconius Corippus, Afer, circ. a. 565. Grammaticus, atque inuerecundus imperatoris laudator in poemate: *de laudibus Iustini Augusti minoris, heroico carmine*, libr. III. primum e cod. mendoso edit. a Mich. Ruizio, Antwerp. ex off. Plantin. 1581. 8. — emendat. a Nic. Rittershusio, Altdorf. 1664. 4. repet. ab Andr. Goetzio, Altdorf. 1743. 8. — et correct. a Wolfg. Jaegero cum notis etc. in tom. II. p. 379sq. Panegyricor. vett. Norib. 1779. 8. — Diuersus est *Cresconius* f. *Crisconius*, episc. African. a. C. 696. De vtroque v. Saxii On. II. p. 52. sq. Not. br. p. 768. et Suppl. II. p. 407. sq.

Venantius Honorius Clementianus Fortunatus, nat. a. C. 530. episcopus Pictauiensis, poëta

ta christiannus. v. Suppl. II. p. 410. *Sax.* in On. II. p. 55 sq. et quos ille laudat.

Julianus, Antecessor CPolitannus, *Nonellorum* interpres latinus, circ. a. 570. v. Not. br. p. 769. et Suppl. II. p. 408.

Georgius Florentinus Gregorius, theologus et historicus, ab a. 572. archipraeful, *Turonensis*: mortuus a. 595. v. Not. br. p. 769. inprimis Suppl. II. p. 408. fqq.

Marius, Auenticensis (Avanche) in Helvetia episcopus, natus circ. a. 532. obiit circ. a. 596. *Chronicon* suum ab a. 455. quo Prosper suum terminauerat, absoluit a. 581. v. *Saxii* On. II. p. 59.

Dinamius vel *Dynamius*, Grammaticus. v. *Sax.* I. c. p. 61.

Gregorius Magnus, ab anno 590. Pontifex romanus, hostis litterarum antiquarum: parens tamen multorum scriptorum, denatus a. 604. v. Not. br. p. 770. et Suppl. II. p. 410. fqq. et ibidem p. 412 sq. de *Gregorio VII.* (proprio nomine *Hildebrand*, v. *Sax.* On. II. p. 189.) et *Gregorio VIII.* (cuius *Decretalium libr. V.* saepe sunt editi) episcopis romanis.

Iohannes, ortu Gothus, monasterii Biclariensis abbas, continuauit *Chronicon* Victoris Tununensis ab a. 566. vsque ad a. 590.

S. Columbanus, relicta patria Hibernia, a. 585. venit in Franciam, et a. 590. exstruxit Luxouii, (Luxeu) monasterium, primusque exstitit abbas Luxouiensis, mortuus a. 615. Theologus, epistolarum et carminum scriptor. v. *Saxii* On. II. p. 62. sq. et 540. *Brüggemann* View etc. p. 780. Cum hoc *S. Gallus*, *Confessor*, et auctor monasterii *S. Galli* in Heluetiis, mort. a. 627. vel 628. prouinciam doctrinae christianae latius propagandae a. circ. 612. summisse sibi dicitur. v. *Sax.* I. c. p. 69.

Sep.

Septimo saeculo praecipue clari fuerunt:

S. Isidorus, ab a. 600. episcopus Hispalensis, denatus a. 636. Theologus, praecipue bonus Grammaticus et Historicus*). Multa scripsit: imprimis adhuc laudem merentur, *Originum* siue *etymologiarum libri XX. de differentiis*, siue *proprietas verborum libri III. Synonymorum* s. *soliloquiorum libri II. Liber glossarum*; *Chronicon ab origine rerum usque ad annum quintum Heraclii*; *Historia* s. *chronicon Gothorum* etc. ab a. 176 — 628. *Chronicon breue Wisigothorum*; *Liber proemiorum de libris V. et N. Testamenti* etc. His, quas in Not. br. p. 771. sq. et Suppl. II. p. 413. sqq. tradidi, addi possunt: *Isidori Hispalensis Etymologiarum libri* s. I. et a. fol. de qua ed. cl. Panzer A. T. I. p. 74. sq. (qui iam vidit, eam Argentorati typis Mentelii esse excusam,) et cl. Oberlin in Magas. Encyclop. nr. 23. a. IX. p. 339. sq. qui illam edit, Argentorati ex offic. Mentel. a. 1472. aut 1473. prodisse suspicatur, atque alias editt. veteres ac fragment. mst. vetustissimum recenset. Illa ed. est quoque in bibl. Gymnasii Gothani, et diligenter describitur a Lenzio in Lips. Allg. litter. Anz. a. 1801. nr. 179. p. 1726. — Franc. Anton. Zacharias in itinere litterar. per Italiam, tom. I. (in quo varias Isidori opp. codd. commemoravit.) iam promissit novam Isidori Hispal. operum editionem. — Joseph Maria Mucciolo in catal. codd. MSS. tor. Mattheisianae Caesenaes bibl. Caesenaes tom. II. 1784. fol. p. 141. sqq. late recenset cod. vetustissimum saec. VII. aut IX. qui et alius eiusd. bibl. cod. saec. XI. vberimam variarum ab editis exemplis lectionum segetem suppeditare di-

T. 3.

cum

*) Subscripsit concilio Tolerano. v. Franc. Anton. Zachariae iter litterarium per Italiam. Venet. 1762. 4. p. 15.

cuntur. In utroque cod. notandum esse indicat V. D. *Isidori chronicon*. Continet autem prior cod. S. *Isidori ep. Hispal. Etimologiarum libros XXV*, (reuera tamen XXIV.) praemissis V. epistolis, n. tribus Isidori ad Braulionem et duabus Braulionis ad Isidorum: Etymol. libros excipiunt alia. In fine codicis sunt *Interrogationes et Responsiones* ecclesiasticae de libris V. et N. Test. quas Mucciolo ib. p. 249. sqq. excipit et p. 251. in not. a quaedam de iis obseruat. — In tom. I. (ibid. 1780.) p. 57. recensetur cod. qui *Isidori* chronica aliaque Isidori opp. comprehendit: inter haec *indiculum Hieronymi*, (aut potius cuiusdam, qui ex fontibus Hier. hauserit,) *de haeresibus Iudaeorum*, a Mucciolo l. c. pag. 173. sqq. publicatum. — Ab hoc diuersus est *Isidorus*, Pacensis in Lusitania episcopus, qui a. C. 754. *chronicon* suum absoluit. v. Sax. On. II. p. 86 sq.

Marcus, Casinensis monachus, verficator: vitam S. *Benedicti* enarrauit.

Nennius s. *Nennius*, Anglo-Britannus, circ. a. 620. scripsit *Eulogiam Britanniae* s. *historiam Britonum* a Bertramo edit. cum *Gilda*, de quo paulo ante egimus. v. *Brüggemann*. View etc. p. 780.

S. Desiderius, ab a. 629. episcopus Cadurcensis: vita decessit a. 654. supersunt eius XVI. epistolae et aliorum ad illum scriptae quaedam, ad historiam illius temporis cognoscendam vtiliter.

S. Eligius, Nouiomenfis (Nojon) in Francia episcopus ab a. 640. vsque ad a. 658. — et *S. Audoenus* s. *Daido*, ab a. 640. episc. Rothomagensis: mort. circ. 684.

Fredegarius, cognomine *Scholasticus*, auctor celebris *Chronici* memoratur digni ab O. C. usque ad an. secundum *Clodouei II. a. Chr.* 641. — De hoc et *Eugenio* II. episcopo Toletano. ab a. 646.

646—657. v. Suppl. II. p. 416. — Fredegarii *continuator* circ. a. 736. vixisse videtur *Saxio* On. II. p. 85.

Marculfus f. *Marculphus*, monachus, *Formularum* auctor, circ. a. 654.

Hldefonsus f. *Hildefonsus*, f. *Alfonfus*, episc. Toletanus in Hispaniis ab a. 657 — 667.

Ionas, abbas Luxouienſis, historicus circ. a. 664.

Aldhelmus f. *Adelhelmus*, f. *Aldelmus*, f. *Adelmus*, Anglo Britannus, ab a. 666, abbas Malmesburienſis; tum ab a. 705. episc. Schireburnienſis: denatus a. 709. pro ſui temporis ratione vir doctus, bonus philoſophus, theologus et verſificator, et primus fuit Saxonum, qui latino ſermone uſus ſcriberet. v. Not. br. p. 769.

S. Iulianus, theologus, historicus et verſificator, episcopus Toletanus ab a. 681 — 690.

S. Willebrordus vel *Willibrordus*, Anglo-Britannus, primus Rheno-Traiectinorum episcopus ab a. 696 — 739.

Saeculo octauo prae reliquis inclaruerunt:

Beda f. *Bedas*, cognomine *Venerabilis*, Anglo-Saxo: natus a. C. 672. Presbyter monasterii Wirimundensis: mort. a. 735. vir ſingularis pietatis, immenſae ſedulitatis, rariae eruditionis, et multorum varii generis librorum parens. Iis, quae adnotaui in Not. br. p. 772. et Suppl. II. p. 416—421. add. *Io. Err. Chriſti. Schmidt* Beiträge zur Geſchichte des Mittelalters, part. I. Gießae 1796. 8. — *Zacharias*, qui in Itinere litterar. per Italiam; ſupra laudato, nonnullos Bedae opp. codd. In aliquot biblioth. Ital. ſeruatos paſſim memorat, tom. I. p. 4 ſqq. ex cod. quodam Lucenſi excerptit *Martyrologium Bedae presbyteri*, ſed mancum ac lacerum; in ſine autem tomi II. ex cod. alio, (quem p. 369. re-

cenſet,) *Bedae martyrologium* plenum et, ut ait, antiquitate ac ſtilo praeſtantius.

S. Bonifacius, proprio nomine *Winſſidus*, ortu Anglo-Britannus, apoſtolus Francorum, Haſſorum, Thuringorum ac Friſonum, ab a. 745. epifcopus Moguntinus, et ab a. 753. epifcopus Rheno-Traieſtenſium; a Friſonibus cultui dedum addiſtis a. 755. interfectus. Scripſit *EpiftoLAS* (edit, a *Wüſtwein*, Mogunt. 1789. fol. v. indic. ad Not. breu. v. *Bonifacius*,) *ſermones* et *ſtatuta* XXXVI. Puſilli ingenii homo, ut ait *Saxius* in On. II. p. 86. et *Zachariae*, pontificis rom. mancipium, v. Not. br. p. 772. et Suppl. II. p. 421 ſq. — Eius vitam compoſuit *Willibaldus*, Anglo-Britannus, epifc. Traieſtinus circ. a. 760. De editt. illius vitae v. *Hamöberg*. Z. N. III. p. 526. qui illum *Willibaldum* fuiſſe, ſcribit in nota, primum Eichſtadienſem epifcopum; ſed hunc *Willibaldum* diuerſum eſſe a *Willibaldo*, Bonifacii biographo, alii ſtatuunt. v. Not. br. p. 773. et *Saxium* Onom. II. pag. 597. in Analectis.

Flaccus Alwinus, vel *Alcuinus*, vel *Albinus*, Anglo-Britannus, Caroli M. magiſter et amicus, multarum litterarum artiumque peritus, qui litterarum ſtudium ſumma cum diligentia curaſque adiuuit, et cuius conſilio circ. a. 802. *ſchola Pariſienſis* condita eſſe dicitur, (v. *Saxii* On. II. p. 98 ſqq.) fatis interceptus a. 804. v. Not. br. p. 773. ſq. et Suppl. II. p. 422 ſq.

Adrianus ſ. *Hadrianus*, Caroli M. amicus, epifcop. rom. ab a. 772 — 795.

Paulus, Warneſridi F. *Winſſridus*, Longobardus, *Diaconus* Aquileienſis circ. a. 774. mort. circ. a. 799. auctor *Hiſtoriae miſcellae*, et aliorum librorum, de quibus conſules *Hamberger*. Z. N. III. p. 535. ſqq. v. Not. br. p. 773. et Suppl. II. p. 422.

S. Li-

S. Lindgerus vel *Ludgerus*, gentis Frisius, circ. a. 776. Alcuini discipulus et a. 802 — 809. episcopus Monasteriensis. v. *Saxii* Onom. II. p. 91 sq.

S. Paulinus, episcopus Aquileiensis, mort. a. 802.

Carolus M. Rex Franciae et Italiae, ab a. 800. Imperator romanus; de litteris immortaliter meritis, natus a. Ch. 742. denat. a. 814. v. Not. br. p. 774. et Suppl. II. p. 423 — 426. Hic princeps est hominum, qui ingenio et litterarum copia valuerunt, atque

Saeculum novum illustravit.

Memorandi igitur sunt:

Eginhardus vel *Einhardus* circ. a. 810. archicapellanus Caroli M. et historicus, vita defunctus a. 839. v. Not. br. p. 777. et Suppl. II. p. 426 sq.

Smaragdus, abbas S. Michaelis, Theologus ac Grammaticus, circ. a. 810. et *Amalarius Fortunatus*, archiepisc. Treuirensis, mort. a. 814. de quibus v. *Saxii* On. II. p. 102.

S. Benedictus, primus Anianensis monasterii, quod condidit, abbas, natus a. 751. clarus fuit sub Carolo M. et Ludouico Pio, qui eius opera vti sunt: obiit diem supremum a. 821. auctor *Codici regularum* et *concordiae regularum*, atque emendator ordinis Benedictinorum.

Circ. a. 815. et sqq. claruerunt *S. Agobardus*, archiepisc. Lugdunensis, (v. Not. br. p. 777.) — *Claudius*, Hispanus, primum presbyter, postea episcopus Taurinensis, imaginum cultus reprehensor, et eius adversarius, *Ionas*, episcop. Aurelianensis. — *Freculfus*, episcopus Lexouiensis, chronographus. — *Ermoldus Nigellus*, abbas, res gestas Ludouici Pii imper. ad a. 826. carmine descripsit.

Angelus, abbas Luxouienſis et Fontanellenſis, mort. a. 833. auctor celebriſ *Capitularium Caroli M. et Ludouici Pii*, circ. a. 827. quam ſyllogen deinceps auxit *Benedictus Leuita*, diaconus Moguntinenſis. Plura ſcripſi in Not. br. p. 774 ſqq. et in Suppl. II. p. 426.

S. Philippus Cellenſis, Anglo-Saxo; diuerſus a *Petro*, abbate *Cellenſi*, mortuo a. 1187. v. Not. br. p. 776 ſq. et Suppl. II. p. 426.

Pafchaſius Radbertus vel *Ruthbertus*, monachus et ab a. 831. abbas Corbeienſis. v. Not. br. p. 779. et Suppl. II. p. 429 ſqq.

Rhabanus, vel *Irabanus Magnentius*, cognomine *Maurus*, litteris egregie conſuluit, quum ab a. 822. abbas Fuldentiſ, et ab a. 847. archiepiſc. Moguntinus eſſet. Vita deceſſit a. 856. v. Not. br. p. 778. et Suppl. II. p. 428 ſq.

Hilduinus, abbas S. Dionyſii, circ. a. 834.

Theganus, chorepiſcopus Treuirenſis, chronographus, circ. a. 837.

Alfridus vel *Altfridus*, ab a. 389. epicoſpus tertius Mimigardefordenſis.

Haimo vel *Haymo*, ab a. 841. vſque ad a. 853. epicoſpus Halberſtadienſis, hitoricus et theologus. v. Suppl. II. p. 428.

Amolo ſ. *Amulo*, theologus, ab a. 841 epicoſc. Lugdunenſis.

Lupus Seruatiſ, homo doctiſſimus atque elegantiſſimus, preſhyter et ab a. 842. abbas coenobii Ferrarieniſ in dioceſi Senonenſi. v. Not. br. p. 778.

Walafridus Strabo vel *Strabus*, natus a. 807. circ. a. 842. abbas Augienſis, theologus, grammaticus et verſificator, ingenio ſcriptiſque clarus: mortuus a. 849. v. *Saxii On.* II. p. 111 ſqq. *Hamberg. Z. N.* III. p. 587 ſqq.

Andre.

Andreas Agnellus, historicus, presbyter et abbas Rauennatensis, natus circ. a. 805. mortuus a. 874. v. Not. br. p. 780. Suppl. II. p. 433.

Nithardus, abbas Ambianensis, historicus, circ. a. 843. v. Not. br. p. 778. et p. 777. fin.

Hincmarus, ab a. 845. archiepiscopus. *Remensis*: obiit a. 882. Theologus, historicus et versificator, et multorum librorum auctor: vir summae inter Franco-Gallos auctoritatis, v. Not. br. p. 777. In collectione illius operum sunt etiam quaedam scripta *Hincmari Laudunensis*, ab a. 858. episcopi, ex forore Hincmari Remensis nati. v. *Hamberg*. Z. N. III. p. 639. not.

Pseudo-*Isidorus Mercator* s. *Peccator*, canonum ecclesiasticorum, uti volent, architectus, et *Magno*, notarum iuridicarum auctor, num. ad a. circ. 845. sint referendi, quaerit *Saxius* in On. II. p. 114 sq.

Ratramnus vel *Bertamus*, monachus, Corbeienlis, circ. a. 846. v. Suppl. II. p. 431. et p. 430 de ed. quadam.

Gotheschalkus, monachus, propter doctrinam suam de praedestinatione, quam a. 848. primum spargere coepit, fataque acerba notus. v. Not. br. p. 779.

Vdalricus, vel *Viricus*, vel *Huldericus*, ab a. 848, ut quidam contendunt, episcopus Augustanus: diuersus a iuniore *S. Vdalrico*, itidem episcopo Augustano ab a. 923. v. Sax. II. p. 117 sq.

Christianus Drutmarus, monachus Corbeienlis, grammaticus et theologus, circ. a. 850. et circa idem tempus vixerunt *Anglornus*, monachus Luxouienlis in Burgundia, et *Iso*, Magister, monachus S. Galli, grammaticus, atque historicus: de quo v. Suppl. II. p. 432.

Joan-

Ioannes, Sæctus, cognomine *Erigena*, grammaticus, philosophus ac theologus, a. 851. scripsit librum aduersus *Gotheschalcum*. v. Not. br. p. 780. et Suppl. II. p. 433 sq.

Remigius, ab a. 852. archipraeful Lugdunensis: diuersus a *Remigio*, monacho, circ. a. 888. (v. Sax. II. p. 130.)

Drepanius Florus, qui idem esse videtur, atque *Florus*, Magister, f. Diaconus Lugdunensis, theologus et poeta. circ. a. 852. v. Saxii On. II. p. 120 et 574.

Anastasius, bibliothecarius, (Cardinalis.) *Historia* eius *Pontificum* desit in Nicolao I. mortuo a. 867. v. Not. br. p. 781. et Suppl. II. p. 434.

Alfredus f. *Aelfridus* ab a. 871. rex Anglo-Saxonum, doctrinarum et virorum doctorum amans: mort. a. 900. v. Not. br. p. 781 ac Suppl. II. p. 434 sq.

Wuardus, monachus Paris. S. Germani, auctor *Martyrologii*, circ. a. 871. v. Suppl. II. p. 435.

Hericus f. *Ericus*, monachus Antissiodorensis circ. a. 880. carminis scriptor, v. Saxii On. II. p. 128.

S. Notkerus, f. *Notgerus*, cognomine *Balbulus*, Monach. Benedict. scripsit circ. a. 880. *Martyrologium*; denat. a. 912. v. Sax. l. c. p. 129. ibid. de auctore *Annalium Bertinorum*.

Tutilo, monachus S. Galli et versificator, circ. a. 882.

Abbo, cognomine *Cernuus*, monachus et versificator historicus; diuersus ab *Abbone*, abbate Floriacensi, circ. a. 971.

Erchembertus f. *Hexembertus*, Longobardus, monachus Casinensis, *Historiam Longobardorum Beneuenti*, et illius *epitomen*, (quae superest,) ab

ab a. 774. vsque ad a. 889. confecit. v. *Hamberger* Z. N. III. p. 651 sqq.

Salomon al. *Solomon*, *Baro u Ramschwag*, episcop. Constantiensis, grammatista et versificator, cuius *Lexicon* ex variis variorum scriptorum glossis confarcinatum est.

Regino f. *Rhegino*, ab a. 892. abbas Prumiensis; tum a. 899. illo gradu deiectus, monachus S. Maximini Treuirensis. Scripsit 1) *Chronicon* a Christo nato vsque ad a. 907. quod ab alio vsque ad a. 967. continuatum est; 2) *de disciplinis ecclesiasticis* (veterum praecipue Germanorum,) et *religione christiana libros II.* v. *Hamberger* Z. N. III. p. 677 sqq.

Decimo saeculo floruerunt:

Afferus, episcopus eius nominis secundus *Schireburnensis*, circ. a. 900. non confundendus cum duobus aliis *Afferis*, vti post Pagium monuit *Saxius* in On. II. p. 134.

Geographus, siue, vt vulgo dicitur, *anonymus Rauennas*, circ. a. 904. v. Not. br. p. 782. et Suppl. II. p. 436.

S. Odo, ab a. 927. abbas Cluniacensis, denatus a. 937.

Ratherius ab a. 932. f. 931. Veronensium episcopus; at paullo post illo munere priuatus, varias deinceps expertus est fortunae vicissitudines: mort. a. 974. v. Not. br. p. 782.

Luitbrandus, vel *Luitprandus*, primum diaconus Ticinensis; tum episcopus Cremonensis, sed tantum aliquot annos ei licuit munere illo aliisque deinceps honoribus fungi. Vixit adhuc post a. 968. In sua *Historia rerum in Europa gestarum*, non quidem omnibus numeris absoluta et turgidioris stili vitiis inquinata; ostendit iudicium ysu subactum et multis aliis praestitit histo-

historicia. Composuit quoque *chronicon* ab a. 606. ad 960. et alii ei, partim perperam, adscribuntur libri. v. Not. br. p. 782.

Flodoardus s. *Frodoardus*, Presbyter et canonicus S. Remigii Remensis, nat. a. 894. vita decessit a. 966. Versificator, inprimis historicus haud improbus, qui in conscribenda *Historia ecclesiae Remensis* etc. publicis vsus est documentis. v. Not. br. p. 782. et Suppl. II. p. 436.

Theodulus, versificator et *Eclogae* auctor, circ. a. 950. v. Not. br. p. 780. et Suppl. II. p. 432.

Roswida s. *Hroswitha*, *Helena a Rossow*, monialis *Gandersheimensis*, sub Ottonè II. imp. circ. a. 980. virgo ingenio et pietate clarissima. v. Not. br. p. 782 sq. Suppl. II. p. 436.

Witichindus s. *Witikindus*, gente Saxo, monachus Corbeiensis, circ. a. 980. est primus et antiquissimus inter Saxones historicus. v. *Hamberger*. Z. N. III. p. 819 sqq. et *Saxii* On. II. p. 158 sq.

Herigerius, s. *Harigerus* ab a. 990. abbas Lobienfis in Belgio: mort. a. 1007. historicus, cuius ingenium et prudentia ciuilis laudantur.

S. Odilo, nat. a. 963. ab a. 994. vsque ad a. 1048. abbas Cluniacensis, ob pietatem, animi submissionem, et eruditionem ab omnibus sui temporis hominibus magni aestimatus.

Eugraphius, Terentii interpres circ. a. 998.

Ex reliquis saeculis usque ad renatas litteras potiores, ne libelli moles augeatur, adhuc possunt nominari: (v. Saxii On. II. p. 165 sqq.)

Aimoinus, monachus Floriacensis, auctor *historiae Francorum* circ. a. 1005. clarus. v. Not. br. p. 783. et de pluribus sequentibus pag. 784 sqq.

Fulbertus, ab a. 1007. (vti perhibetur,) episcopus *Carnotensis*, (*Chartres*,) versificator, rhetor et historicus, denatus a. 1028.

Burchardus s. *Brocardus*, *Hallus*, ab a. 1008. episcopus *Wormatiensis*, conditor *iuris ecclesiastici*. Collegit primus haud diligenter nec considerate concilia aut, vti inscripta est illa collectio, *magnum canonum volumen*, (cuius XX. libri supersunt,) quod quia etiam ab auctoris nomine vocatur *Brocardica*, aut *Brocardicorum opus*, factum est, vt inde eiusmodi breuia iuris praecepta, sententiae atque adagia dici solerent *Brocardica*. mort. 1026. v. Not. br. p. 784. et Suppl. II. p. 437.

Berno, abbas *Augiensis*, (*Reichenau*) ab a. 1008. musicus, historicus, versificator. ac theologus; (v. *Io. Nic. Forkel* Allgemeine Litteratur der Musik. Lips. 1792. mai. 8. p. 106.) — et ab eod. a. *Adelboldus*, episcopus *Ultraieffensis*. — Ab eodem anno *Dithmarus* s. *Ditmarus*, episcopus *Merseburgensis*, nat. a. 976. mort. a. 1018. auctor operis grauissimi et cel. vulgo dicti *Chronicon Martisburgense*.

Albertus s. *Alpertus*, monachus *Metensis*, librum *de diuersitate temporum* vsque ad a. 1018. perduxisse dicitur.

Guido, *Aretinus*, monachus *Benedictinus*, et ab a. 1022. abbas *S. Crucis Auellanae* prope *Aretium*: formularum elementarium, *vt, rs, mi, fa, sol, la* inuentor. v. Not. br. p. 785. et Suppl. II. p. 437. sqq. vbi plures *Guidones* enumerantur, et *Io. Nic. Forkel* Allg. Litteratur der Musik. p. 105 sqq.

Ademarus, monachus *Engolismensis*, *Chronici Aquitanici* auctor, circ. a. 1028.

Odoranus, auctor *chronici* ab a. 675 — 1032. artiumque mechanicarum scientissimus.

S. Bru-

S. Bruno, filius *Conradi*, ducis Carnthiae, ab a. 1033. episcopus Herbipolitanus, vita defunctus a. 1045. scripsit *commentar. in Psalterium, in cantica V. ac N. Testamenti*, etc. — Ab hoc sunt diuersi *Bruno*, comes Dagsburgenfis, ab a. 1026. episcop. Tullenfis, et ab a. 1049. vsque ad a. mortis 1054. pontifex romanus, sub nomine *Leonis IX.* (v. Sax. On. II. p. 177.) — *Bruno* monachus, qui *Historiam belli Saxonici* ab a. 1073 — 1082. persequutus, Henricum IV. imper. acerbe perstrinxit. — et *S. Bruno*, Astenfis primum monachus, tum ab a. 1110. episcopus Signienfis, versificator, homileta et theologus clarus, mort. a. 1125. v. Not. br. p. 787. et Suppl. II. 446.

Ioannis de Garlandia, grammaticus et versificator, circ. a. 1040. et eod. tempore *Eccardus*, s. *Ekkehardus*, monachus S. Galli, historicus.

Radulphus Fontanellenfis abbas, a. 1031. de quo et aliis *Radulphis* v. Suppl. II. p. 436 sq.

Berengarius, Turonensis, archidiaconus Andegauenfis, acerrimus doctrinae *Transubstantiationis* oppugnator: natus 1005. mortuus a. 1088. v. Not. br. p. 786. et Suppl. II. p. 442 sq. vbi quoque *Adelmanni*, s. *Almanni*, episcopi Brixienfis, (circ. a. 1045.) epistolae fit mentio. — Berengarii aduersarius fuit *B. Lanfrancus*, ab a. 1070. archiepisc. Cantuariensis. nat. 1005. mort. a. 1089.

S. Petrus de Honestis, vulgo *Damianus* aut *Damiani* frater, episcopus Ostienfis et Cardinalis, epistolographus historicus: floruit circ. a. 1046. obiit diem supremum a. 1072. v. Not. br. p. 785.

Wipo, s. *Wippo*, biographus *Conradi II.* s. *Salici*, circ. a. 1046.

Her.

Hermannus Contractus, genere et doctrina egregius, Comes Veringensis, chronographus, grammaticus et musicus, denatus a. 1054. conf. *Forkel* Litteratur der Musik. p. 106 sq. Eius *chronici* continuator et discipulus fuit *Bertholdus* al. *Bertoldus*, s. *Bernoldus*, presbyter Constantiensis, circ. a. 1090. v. de utroque Suppl. II. p. 439 sqq.

Anselmus, Legiensis s. Leodiensis canonicus et historiographus: v. Not. br. p. 786. vbi plures *Anselmi* excitantur, et Suppl. II. p. 443 sq.

Humbertus, primum monachus Tullensis, tum Siluæ Candidæ episcopus et Cardinalis, obiit a. 1063. v. *Hamberger*. Z. N. III. p. 764 sqq.

Lambertus, a patria *Schafnaburgensis* vel *Afshenburgeris*, presbyter a. 1058, dein monachus Hirschfeldensis: vita excessit post a. 1077. auctor celebris *Chronici* s. Historiæ Germanorum. v. Not. br. p. 785. et Suppl. II. p. 439.

Arnulphus, Mediolanensis, theologus et historicus: mortuus post a. 1076.

Willeramus, abbas Merseburgeris Sæuiæ, s. Eberspergensis in Bauaria. v. *Hamberg*. Z. N. III. p. 785 sqq. et eod. tempore, *Gariopontus*, s. *Garimontus*, medicus, atque circ. a. 1072. *Hepidannus* siue *Heppidamnus*, etiam *Hepidannus* monachus S. Galli et chronographus.

Adamus, Bremensis, circ. a. 1076. *Historiæ ecclesiasticæ* a Carolo M. vsque ad Henricum IV. optimæ fidei scriptor; sed aberrat sæpius ab ordine temporis.

Guimundus s. *Guimundus*, gente Normannus, circ. a. 1079. scripsit tres libros contra Berengarium: v. *Sax. On.* II. p. 192. — Circa idem tempus noti fuerunt *Guilelmus Hirsaugiensis* in dioecesi Spirensi abbas, mathematicus et philosophus, (mortuus a. 1091.) — *Guilielmus Apulus* s. Apuliensis, qui versibus latinis composuit

V. libros de rebus Normannorum in Sicilia, Apulia et Calabria gestis, usque ad a. 1085. f. mortem Roberti Guiscardi, Ducis. —

Ethelwerdus f. Elwerdus, chronographus Anglo-Britannus: — Marianus, Scotus, monachus Euldenis, natus a. 1028. denat. a. 1088. auctor Chronici notatu digni, quod Dodechinus ab a. 1084 — 1200. continuauit: (v. Nat. br. p. 786.) — Benno, Cardinalis, exeunte saec. XI. qui in libris II. de vita et rebus gestis Hildebrandi, f. Gregorii. pontif. rom. VII. hunc atris depinxit coloribus. — S. Bruno, Colonienis. nat. a. 1040. ordinem Carthusianorum a. 1086. condidit et vitam finiuit a. 1101. — Desiderius, abbas Casinensis, f. Victor III. a. 1086. pontifex creatus, et anno sq. mortuus, historicus. — Waltramus seu Waltramus siue rectius Walleramus, episc. Numburgensis, iurisdictionis, (ut ait Saxius On. II. p. 198.) sacrae et ciuilis, i. e. sacerdotii et imperii velut pacificator.

Iuo vel Tuo, episcop. Carnotensis ab a. 1092. e vita migravit a. 1115. — Petrus Helias f. Elias, grammaticus et versificator. — Ioannes Roscelinus, f. Roselinus, etiam Rucelinus, Brito Aremoricus, sectae Nominalium praecursor et Petri Abaelardi magister, circiter ab a. 1050 — 1108. — et Marbodus f. Marbodeus, f. Merobaudes, natus circ. a. 1035, ab a. 1096. episcop. Redonenis Franciae, et in monasterio Albini Andegau, (Angers) animam efflauit: de his et Hildeperto, nat. a. 1057. episcopo a. 1097. archipraefule a. 1125. mort. circ. a. 1131. qui inter Scholasticos excelluit et primus usus est voc. Transubstantiationis, pluribus egi in Suppl. II. p. 144. 199.

Baldericus, cognomine Rubeus, obiit diem supremum a. 1112. cuius Chronicon Cameracense (Cambray) et Atrebatense, (Arras) f. historia utriusque ecclesiae, libri III. usque ad mortem
Lut-

Lietberti f. a. 1076. hodie adhuc celebratur. — Confunditur interdum cum *Balderico*, Aurelianensi, archipraefule *Dolensi*, historico et versificatore, e vitaeque migrante a. 1131. auctore *Historiae Hierosolymitanæ* ab a. 1095 — 1098.

Robertus, monachus S. Remigii Remensis, expeditionis cruciatæ historiam litteris consignavit, et in victoria, apud Alcalonam a. 1099. a Christianis reportata, defuit, teste Saxio in On. II. p. 204. et eodem ibid. testante, *Gaufridus* f. *Gaufridus* de Malaterra, e Normannia Franciæ ortus, monachus, *libros IV. de rebus Roberti Visconti et Normannorum principum* vsque ad a. 1099. perduxisse videtur.

Iohannes de Mediolano, insignis versificator scholæ *Salernitanæ*, cuius quidem nomine scripsit opusculum de *conseruanda bona valetudine*, versibus Leoninis. v. Saxii On. II. p. 205 sq. et *Regimen Sanitatis Salerni*, siue scholæ *Salernitanæ* de conseruanda bona valetudine præcepta, edidit, studii medici *Salernitani* historia præmissa, Io. Christi. Gottlieb Ackermann (Professor quondam Altdorf.) Stendal. 1790. mai. 8.

Anselmus, cognomine *Scholasticus*, Canonici et Decani *Laudunensis*, mort. a. 1117. magister Petri Abaelardi, qui minus benigne de eo iudicauit, quam reliqui illius ætatis fecerant. Scripsit commentaria in quosdam Scripturæ S. libros et interlinearem V. ac N. Test. glossam. v. *Hamburg. Z. N. IV. p. 76* sqq.

Sigebertus, *Gemblacensis* in Brabantia monachus, denat. a. 1113. *Chronici* ab a. 381 — 1112: (fabularum quidem et errorum chronologicorum pleni, at tamen ad historiam illius temporis cognoscendam utilis atque necessarii,) et aliorum opusculorum auctor diligens. v. Not. br. p. 787. — *Chronicon* Sigeberti continuauit vsque ad a. 1136. *Anselmus*, ab a. 1113. abbas *Gemblacensis* et *Robertus de Torinatio* vulgo de

Monte vsque ad a. 1154. forte. v. *Sax.* On. II. p. 234 sq. et 250. — Initio saec. XII. vixerunt *Leo*, *Maricanus*; — *Lupus Protospatharius*; *Hugo*, *Flauiniacensis*, auctor *chronici Viridunensis* ab a. Christi vsque ad a. 1102. — *Guibertus*, vel *Guilbertus*, denatus a. 1124. — *Otbertus*, episcopus *Leodiensis*, et alii, de quibus v. *Saxii* On. II. p. 208 sqq.

Rupertus, monasterii *Tuitiensis* abbas, theologus, verficator et historicus, oppugnator doctrinae *transubstantiationis*, mort. a. 1135. de quo pluribus egi in Suppl. II. p. 447 sqq. — *Petrus Abaelardus* siue *Abelardus*, Gallus, abbas *Ruyensis*, nat. a. 1074. denat. a. 1142. vir propter vim ingenii, eruditionem, fataque tristia, et quod scholasticorum sui aetui philosophorum fuit fere princeps, memoria dignissimus; theologus, per eminentiam *Dialecticus* dictus, et verficator *Parisiensis*, cuius cel. vxor *Heloise*, posthaec prima fuit coenobii *Paracletensis* Abbatissa. v. Not. breu. pag. 788 sq. et Suppl. II. p. 450 sq.

S. Bernardus, domo *Burgundus*, a. 1091. natus, ab a. 1115. abbas *Claraeuallensis*; mortuus a. 1153. theologus, epistolographus et historicus celebris, et propter sanctitatis atque eruditionis opinionem maxima, etiam apud Principes, valuit auctoritate. Librorum et genuinorum et supposititiorum, quos scripserat, fertur, atque editionum insignis copia est. Animam efflauit a. 1142. v. Not. br. p. 789 sq. Suppl. II. p. 451 sqq.

Irnerius, s. *Wernerus*, s. *Guarnerius*, s. *Varnerius*, Germanus, circ. a. 1116. denat. ante a. circ. 1150. iuris ciuilis scholas *Bononiae* post *Peponem* aperuit, primusque fuit iuris ciuilis instaurator, et tantam nominis celebritatem est adeptus, vt *Lucerna iuris* vocaretur. v. Not. br. p. 790. et Suppl. II. p. 454.

Alge-

Algerius f. *Adelgerus*, ex Leodiensis ecclesiae Scholastico monachus Cluniacensis.

Albertus f. *Albericus*, Aqueusis, ecclesiae canonicus et Sacrista. *Historiam expeditionis cruciatae* ab initio usque ad a. 1120. libr. XII optime persequutus esse dicitur.

Circa idem tempus et postea famam quamdam adepti sunt *Sugerius*, abbas Dionysianus, chronographus; *S. Petrus Venerabilis*, abbas Cluniacensis; *Edmerus* siue *Edmerus*, episcopus S. Andreae in Scotia; *Vdalricus*, Babenbergensis, qui a. 1125. ex actis publicis s. tabulario Babenbergensi memorabilem *codicem epistolarem* s. variarum epistolarum confarinasse dicitur. — *Anselmus*, ab. a. 1126. episcopus Havelbergensis. — *Guilelmus*, monachus *Malmesburienfis*, qui summa floruit auctoritate, princeps Anglorum historicorum mediae aetatis; mort. post a. 1143. — *Petrus*, diaconus *Offensis*, historicus et grammaticus; — *Falco*, iudex Beneventanus, chronographus et alii, v. *Saxii*, On. II. p. 220 — 236.

Honorius, presbyter et Scholasticus Augustodunensis circ. a. 1130. v. Not. br. p. 788. et Suppl. H. p. 449 sq.

Richardus de S. Victore, Scotus, canonicus *S. Victoris*, prope Lutetiam, theologus scholasticus et chronographus: mort. a. 1173.

Ordericus f. *Oldericus*, s. *Odericus*, etiam (quod nomen in monasterio accepit,) *Vitalis*, nat. a. 1075. et adhuc vixit a. 1142. Scripsit *historiae ecclesiasticae libros XIII.* a Christo nato usque ad a. 1140.

Arnulphus f. *Arnulfus*, ab an. 1141. episcopus Lexouienfis in Normannia; historicus, et versificator.

Robertus Pullus, f. *Pulleus*, *Pulleyn*, *Polemius*, Anglo-Britannus, postea Cardinalis, circ. a. 1142. Theologus Scholasticus summae au-

storitatis apud populares suos non minus, quam exteris.

Otto, Frisingensis ab an. 1137. episcopus: mortuus a. 1158. *Chronicon* libr. VIII. ab orbe condito vsque ad a. 1146. et *de gestis Frederici* libr. II. sine partium studio, diligenter prudenterque scripsit. v. *Hamburg. Z. N. IV.* p. 212 sqq. — *Ottonis* amplifactor: egregius fuit *Radenius*, Frisingensis: circ. a. 1160. et *Otto de S. Blasio*, s. *Santblasianus* *chronicon* *Ottonis* Frising. continuauit vsque ad a. 1209.

Herneus, monachus et theologus, circ. a. 1149. v. *Hamburg. l. c.* p. 44 sq. not.

Gratianus, monachus Bononiensis, iuris canonici parens et confarcinator, circ. a. 1151. v. *Not. br.* p. 791. et *Suppl. II.* p. 461 sq.

Petrus Lombardus, ab a. 1159. episcopus Parisiensis: *Sententiarum magister*: mort. an. 1164. *Libri* IV. *Sententiarum* quoties iam saec. XV. et XVI. e prelis exierint, vel cognosces ex cel. *Panzeri A. T. indd.* sua vol. V. pag. 286 sq. et vol. X. p. 467. — Discernendus ab alio *Lombardo*, Subdiacono S. Thomae Cantuariensi, eius aequali.

Alanus de Insulis s. *Insulanus*, nat. circ. a. 1114. vita exiit a. 1202. versificator et theologus, *Doctor vniuersalis* dictus. v. *Suppl. II.* p. 454. De codice Gœrlitz. qui continet *Alani Anticlaudianum* et *de planctu naturae* vid. *Io. Frid. Aug. Kinderling* in *Lips. Allg. litter. Anz.* a. 1801. nr. 78. p. 753 sqq. De cod. Ferrar. v. *Frans. Ant. Zacharias* in *Itinere litter.* per Ital. I. p. 158. vbi etiam prodit, se in *Anticlaudianum* librum I. varias dedisse lectt. in tom. I. Speciminis critici hodiernae *Transalpinorum* litteraturae.

Henricus, archidiaconus *Huntingtonensis*, s. *Huntingtonensis*, auctor *Historiae Anglorum*, ab horum

horum ortu vsque ad mortem regis Stephani, f. ad a. 1153.

Irimbertus, ab a. 1160. abbas S. Michaelis Bambergensis, dein abbas Admontensis, mort. a. 1177. Eius commentarios in quosdam V. T. libros primus e codd. eruit *Bern. Pez* in The-
sauro anecdotor. nouiss. tom. II. et IV. et in Biblioth. ascetica antiquo-noua, tom. VII.

Echebertus, veb *Eghertus*, vel *Echertus*, theolo-
logus, et ab a. 1165—1185. abbas Schonau-
gientis.

Placentinus, Montispeliensis, circa a. 1166. primus Gallorum in patria sua scholas iuris ro-
mani cum laude fructuque aperuisse dicitur, et
e vita migravit a. 1192.

Petrus Blesensis, mort. a. 1200. de quo co-
piolus est *Hamberger* IV. p. 301 sq.

Helboldus, Lubecensis canonicus, presby-
ter Buzouienſis, scripsit lectu dignum *Chroni-
con Slauarum*, libr. II. a Carolo M. vsque ad a.
1170. quod *Arnoldus*, abbas Lubecensis ab a.
1171—1209. libr. VI. continuauit. v. *Ham-
berg*. I. c. p. 252 sqq.

Petrus Comestor f. *Manducator*, ab a. 1170.
Cancellarius academiae Parisiensis: mort. an.
1179. (apud *Hamburg*. I. c. pag. 163. a. 1178.)
philosophus scholasticus, theologus et versifi-
cator.

Ioannes Sarisberiensis, f. *Salisburgensis*, ab
a. 1176. episcopus Carnotensis, mort. a. 1180.
vir sui temporis doctissimus. v. Not. breu. p.
787. et Suppl. II. p. 449.

Guilielmus Tyrius, vel *Tyrensis*, ab a. 1175.
episcopus, belli sacri scriptor: atque in bibl.
Citzenſi ſeruatur *Casp. Barthii* commentarius
mstus ad eius historiam belli sacri. conf. *Ham-
berg*. IV. p. 286 sqq. A *Thoma* autem *Dempſte-
ro* in praef. ad *Benedicti Accolti* (ſcſti et histo-
rici, nati a. 1415. mort. a. 1466) libros IV. de
V 4 bello

bello a Christianis contra barbaros gesto pro Christi sepulcro etc. p. 12. ed. *Henr. Hofsnider*, Groningae 1731. 8. vocatur *Guillelmus Tyri archiepiscopus*.

Philippus Gualterus siue *Waltherus*, de *Castellione*, (hodie Chatillon,) Insulanus, circ. a. 1176. clarus imprimis carmine de rebus gestis Alexandri M. heroico, inscripto: *Alexandris* siue gesta Alexandri M. libris X. comprehensa. v. Suppl. II. p. 456-499. — Diuersi sunt *Gualtherus Mapes* s. *Mapaeus*, Anglus, archidiaconus Oxoniensis circ. a. 1210. et *Gualterus Calenius*, itidem archidiaconus Oxoniens. v. ibid. pag. 458.

Saxo, *Grammaticus* cognomine, Danus, nobilis historicus, qui in suae *Historiae Danicae* libr. XVI. vsque ad a. 1186. diligens fuit *Valerii Maximi*, *Iustini* et *Martiani Capellae* imitator. v. Not. br. p. 788.

Guntherus, monachus, circ. a. 1190. clarus carmine heroico, inscripto *Ligatinus*, s. de rebus Friderici I. Barbarossae, in *Liguria* potissimum aduersus Mediolanenses gestis. v. Not. breu. p. 791.

Ioannes Boffianus, Cremonensis, mort. an. 1197. et eius discipulus, *Portius Azzo*, siue *Azzo*, Bononiensis *); denat. a. 1200. Isti, tantam famam consequuti sunt, vt prior *Lucerna* et *Speculum mundi*; posterior, qui *Glossatorum* iuris propemodum princeps habetur, *Fons legum*, *vas electionis*, *Istorum lumen* et *tuba veritatis* subinde adpellarentur.

Iosephus Iscanus, *Deuonius*, Iscae natus et Devonshire educatus, vixit circ. a. 1190. Daretē Phrygio duce scripsit *VI. libros de bello Troiano*, carmine heroico, quod in antiquior. editt.

*) *Hamburg*, tamen in *Z. N. IIII.* p. 358 sqq. negat, Bononiam eius fuisse solum natale.

editt. *Cornelio Nepoti* adscriptum est: e. gr. *Daretis Phrygii de bello Troiano libri sex*, a *Cornelio Nepote* latino carmine heroico donati etc. Basl. 1541. 8. sed *Samuel Dresenius* eos libros restituit suo auctori, et sub *Iosephi Iscani* nomine edidit notisque explicuit. Francof. 1620.

4. — rec. est illa ed. in fine operis inscripti: *Diety Cretense et Dares Phrygius de bello et excidio Troiae* — cum interpretatione *Amae Dacervae*. Acced. in hac nova edit. notae variorum integræ: neo non *Iosephus Iscanus*, cum notis *Sam. Dresenii*. Namismatibus et geminis historiam illustrantibus exorbavit *Lud. Smids*, M. D. Dissert. de Dietye Creteni præfixit: *Iac. Perizonius*. Amstel. 1702. 4. — Optima editio habetur: *Daretis Phrygii de bello Troiano libri VI.* latino carmine a *Iosepho Exoniensi* redditi, ex recensione *Io. Mori*, Londin. 1675: 8. v. *Brüggemann View* etc. p. 480. et Introduct. I. p. 389 sqq.

Henricus, Septimellensis a patria, Settimello, pago agri Florentini, dictus etiam *Samaritanus, Sangelinus*, nec non *Henricus Pauper*, circ. a. 1192. philosophus et versificator. v. Suppl. II. pag. 458 sqq.

Petrus d'Ebulo, versificator historicus, circ. a. 1195. cuius carmen de motibus Siculis et rebus inter *Hepricum VI.* imperator. et *Tandredum* saeculo XII. gestis, a *Sam. Engel.* primum e cod. Bernensi editum notisque illustratum Basl. 1746. 4. non ob cultam latinitatem, sed rerum illo tempore gestarum causa commendatur.

De *Gerardo Cremonensi*, exeunte saec. XII. qui Cremonae in Italia sepultus est, et *Gerardo, Carmona* in Hispaniis orto, et *Toleti* a. 1184. aut 1187. mortuo, vid. *Scheibel* in *Lipst Allg. litt. Anz.* a. 1801. nr. 196, p. 1887 sq. e.

Conradus a Lichtenau, ab a. 1213. vsque ad a. mortis 1240. abbas *Vespergerensis*, de historia et suo cōenōbio bene meritus. *Chronici*, quod sub eius nomine ab Nino Assyriorum rege, vsque ad tempora Friderici II. imp. extat, pars prior alium aut plures auctores habuisse videtur; posterior autem ab a. demum 1126. vsque ad a. 1229. a *Conrado nostro* est addita. vid. *Hamburg.* III. p. 370 sqq. Not. br. p. 791. et Suppl. II. p. 462. et ibid. ac p. 463. de *Burcharde Biberacensi*, denato circ. a. 1226. qui scripsit *Historiam Friderici imper. ducis Sueonum* vsque ad illum annum; quae ab alio vsque ad a. 1239. est continuata: quod opusculum maximam partem in *Chronicon Vespergerense* fuit receptum.

Alexander Alejus f. de Hales f. de Ales, Claudiocestrensis Anglus, den. a. 1245. inter theologos et philosophos illius aevi scholasticos magnam nominis famam nactus et *Doctor irrefragabilis* dictus est.

Raymundus de Pennaforti, Barcinonensis, varia gessit munera: natus a. 1175: mort. a. 1275. *Decretalium* pontificiorum circ. a. 1230. nouis consarcinator. v. *Hamburg.* IV. p. 436 sqq. *Ioannes de Sacro Bosco*, vel *Sacroboscus*, Eboracensis, astrologus adeo celebris, vt eius liber *de Sphaera mundi* per quatuor saecula in scholis explicaretur: hinc ille liber et a multis est illustratus et quam saepissime sub prelis fadauit. Obiit a. 1296.

Albertus ab a. 1232. abbas Stadenfis, auctor haud contemnendus *Chronici* ab orbe condito vsque ad a. 1256: mort. a. 1260.

Robertus Capito, Anglo-Britannus, vulgo *Grossthead*, ab a. 1239. vsque ad a. mort. 1259. episcopus Lincolnienfis: philosophus et theologus, et grauis atque constans morum pontificiorum reprobator. Quoniam subtilitate ingenii

genii copiaque litterarum excellit et plurimos aevi sui rudis superavit, accidit, vt in suspitionem magiae incurreret.

Albertus Magnus, episcopus Ratisbonensis ab a. 1240. den. 1280. praecipuus philosophiae scholasticae auctor, et multorum, quorum infinita paene exstat editionum copia, operum architectus. v. Not. br. p. 792. et Suppl. II. p. 467.

Vincentius, monachus *Bellouacensis*, philosophus et chronographus, auctor *speculi historialis*, ideo etiam memorabilis, quod multa veterum auctorum loca repetiit, ideoque ad comparanda corrigendaque illa loca opus egregie potest coducere, est enim quoddam Florilegium. it. *specul. naturalis doctrinalis, moralis* auctor: hinc etiam opus dicitur *speculum quadruplex*. Speculum tamen morale, ex *Summa Thomae Aquinat.* desumptum, ab alio potius est posthaec additum. v. Not. br. p. 792. et Suppl. II. p. 467.

Innocentius IV. ab a. 1243. pontifex romanus, epistolographus et interpres Decretalium Gregorii IX.

S. Thomas de Aquino, (scil. castro,) vel *Aquinas*, sacerdos Dominicani ordinis nat. a. 1224. mort. a. 1274. Quod multos sui temporis homines ingenio et philosophiae scholasticae ac theologiae scientia laudeque vicit: stolidi quidem ratione cognominatus est *Doctor angelicus*, *Angelus scholae*, *Doctor communis*, *Doctor Cherubinus* et *Euangelicus*, atque scriptae eius numero multa manus librariorum aequae ac prela nimium quantum exercuerunt. v. Not. br. p. 792 sq. et Suppl. II. p. 468. sq.

Robertus de Sorbona, presbyter Parisiensis, collegii *Sorbonici* a. 1252. auctor: nat. 1201. mort. 1274. Eius familiaris *Magister Guillelmus de S. Amore*, theologus Parisiensis, fuit Dominicorum aduersarius. v. Not. br. p. 793. et Suppl. II. p. 469. vbi praeterea alii *Roberti* nominantur.

S. Bo-

S. Bonaventura, antea, *Ioannes Fidanza*, Etruscus; theologus, philosophus et versificator: *Doct̃or Seraphicus*; pietatis fideique famati, annos XXXIV. demum nato; honorem *Generalis* s. summi moderatoris ordinis Franciscanorum; et postea *Cardinalis* dignitatem paravit. Natus a. 1221. denat. a. 1274. v. *Hamburg*. IV. p. 432. sqq. et p. 458. sqq. de *Rogero Bacon*, Anglo, theologo et insigni mathematico, circ. a. 1260. viro splendidissimi ingenti; qui iure vocabatur *Doct̃or mirabilis* vel *admirabilis*, hinc etiam pro stupore et ignorantia hominum illius tempestatis *magiae* arguebatur. — Idem *Hamburg*. ib. p. 473. sqq. agit de *Iacobo de Voragine*, alius de *Varagine*, aut *Viragens* ab a. 1292. praefule *Ianuenf* s. *Genuenf*.

Martinus Strepus, cognomine *Polonus*, proprie ortu *Silefius*, mort. a. 1278. cuius praecipuum opus est *Chronicon summorum pontificum atque imperatorum romanorum per annos quinquagenas*, ab anno autem 1277. ab alio continuatum.

Guilelmus Durandus. s. *Duranti* ab a. 1286. episcopus *Mimatensis*, theologus et lectus, auctor *speculi iuris*. — Diversus a *Guilalmo Durando*, de *Sſo Porciano*, philosophastro. circ. 1320. v. *Not. br.* p. 793. et *Suppl. II.* p. 469 sq.

Ioannes Ianuenfis s. *Ianna de Balbis*, nobilis *Genuenfis*, cuius *Catholicon* s. *Lexicon* olim in magna fuit auctoritate.

Raymundus Lullus, artis *Lullisticae* s. *Luthanae* auctor. nat. a. 1235. mort. 1315. v. *Not. br.* p. 793.

Petrus Crescentius, s. *de Crescentiis*, *Bononiensis*, circ. a. 1290. rei *rufficae* auctor. v. *Not. br. I. c.* et *Suppl. II.* p. 470.

Arnaldus de villa nova, s. *Villanovanus*, mort. circ. 1312. medicus et physicus. v. *Hamberger. Z. N. IV.* p. 490 sqq.

Nico.

Nicolaus de Lyra s. *Liranus*, bibliothecarius-
terpres notissimus, mort. a. 1340. — *Ioannes*
Dunstonensis, vulgo *Ioannes Duns* s. *Scotus*, *Rea-*
lium auctor, circa a. 1304. — et eius aduersa-
rius, *Guilelmus Octavius*, *Nominalium* parens,
— et *Gualterus Burleus*, *Oxonienfis*, circ. a.
1340. *Nominalium* princeps et *Sootistarum* ad-
versarius, de quibus v. *Not. br.* p. 794. et *Suppl.*
II. p. 470. et p. 471 fqq. de *Ioanne Marchesino*,
Italo, forsan circ. a. 1300. qui auctor esse dici-
tur libri, inscripti: *Mamotrectus*, s. *Mamu-*
tractus s. *Mammetrectus*; s. *Mammothreptus*, ex-
positor vocabulorum totius S. S.

Guilelmus de Nangis s. *de Nangriaco*, mo-
nachus *Parisiensis*, cuius *chronicon* ab orbe con-
dito vsque ad a. 1300. ex aliis operibus maxi-
mam partem est compilatum.

Ad *historicos* ineuntis saeculi XIV. perti-
nent adhuc *Ptolemaeus de Vindonibus*, patria
Lucensis, vulgo *Ptolemaeus Lucensis*, (nat. 1236.
den. 1327) in cuius *Historia ecclesiastica* a nato
Christo vsque ad a. 1312. reperitur narratio de
Ioanna Papissa; — *Gernasius Ricobaldus*, *Fer-*
rariensis; *Pomarii* sive *chronici totius orbis* scrip-
tor; — *Henricus Siero*, monachus *Altahensis*,
in *Bauaria* inferiore; — *Matthaeus*, *Westmo-*
nasteriensis, vulgo *Florilegus*; — *Eberhardus*,
Altahensis, ordinis *Benedictini* sacerdos, —
Sifridus, coenobit *Misenensis* monachus. — *Ni-*
colaus Triuetus, *Londinensis* et *Adamus Muri-*
mutensis, (de quibus duobus v. *Hamberger* Z.
N. IV. pag. 523 fqq.) — *Albertinus Mussatus*
vel *Muxatus*, *Patavinus*, — *Landolphus Sa-*
gax, idem qui *Landolphus de Columna*, *Roma-*
nus, et pauci alii, quibus addendus est *Marsili-*
us Patavinus s. *de Padua*, cognomine *Menan-*
drinus, Ictus, nobilis ille amicus et acer defen-
sor *Lodouici IV.* *Bauari* et imperii iuris vindex
aduersus *Ioannem XXII.* pontificem rom. circ. a.

1320. mort. a. 1328. v. *Hamberger*. l. c. p. 520 sqq. — Huc quoque refer *Itineraria Simsonis et Wilhelmi de Wonesstre*, atque *Viridarium Gregorium*, l. Biblia Gregoriana, collectore *Jacobo Falquerii*, eremita Augustiniano. v. Not. br. p. 794. et Suppl. II. p. 437.

Tandem effulgere coepit in Italia aurora; litteris tam mansuetioribus quam seuerioribus admodum benigna; et mox fugatis tenebris, maius lumen per totum occidentem est diffusum, quum, direpta Constantinopoli, multi Graeci in Italia quaererent et inuenirent securitatem ac maiorum finem, ibique docerent litteras. Atque fausto sidere a. 1304. in lucem editus est *Franciscus Petrarca*, Aretino - Florentinus, vir splendidi ingenii, egregius orator et poeta, atque de litteris elegantioribus immortaliter meritus: mort. circ. a. 1374. A tempore enim illius litterae reuiuiscere et robur ac splendorem accipere videntur. Aperiebantur quasi puri fontes ad bonarum litterarum florem alendum, quum studio et diligentia *Io. Franc. Poggii*, Florentini, nat. 1380. den. 1459. hominis quidem litigiosi, at grammatici atque oratoris insignis, multi veterum auctorum mssci codices passim e tenebris producti luce publica donarentur. Atque, inventa arte typographica, mox multi docti peritque exstiterunt veterum auctorum classicorum editores atque interpretes. — Litterarum per Germaniam instaurator factus est *Rudolphus Agricola*, Frisius, (vulgo Rudolf a Groeningen) Io. Wessellii discipulus, grammaticus, rhetor ac philosophus, nat. a. 1442. obiit diem supremum a. 1485. non confundendus cum alio *Rudolpho Agricola*, Rhaeto, circ. a. 1512. vid. Not. br. p. 795 sq. et Suppl. II. p. 473.

INDEX.

A.

- Abbasardus* (Petrus) p. 308.
Abbo 300. *Cernuus* ib.
Accius (L.) v. *Attius*.
Accursius 315.
Acro (Helenius) 82.
Adamus *Bremensis* 305. *Murimathensis* 319.
Adelmannus f. *Almannus* 304.
Ademarus 303.
Adrianus f. *Hadrianus* 296.
Aegidius 314.
Aethicus 132.
Aetna, carmen, 77. 121.
Agnellus (Andreas) 299.
Agobardus 297.
Agricola (Rudolphus) 320.
Agroetius, grammaticus 290.
Arimoinus 302.
Alamus de Insulis 310.
Albertus f. *Alpertus* 303.
Albertus 309. *Abbas* 316.
Magnus 317.
Albinus v. *Alcinus*.
Albricus f. *Alfricus* 314.
Alcinus v. *Auitus*.
Alcinus 296.
Aldhelmus f. *Adelmas* 295.
Alefius (Alexander) 316.
Alexander de villa dei 314.—
de Altes v. *Alefius* 316.
Alsenus (P.) f. *Alphenus Varus* ictus 64.
Alsenus Rufus, ictus 64.
Alfredus 300.
Alfridus l. *Alfridus* 298.
Algerius f. *Adelgarnus* 309.
Ambrosius 250.

- Ambrosius Merlinus* 282.
Ammianus Marcellinus 253.
Amolo f. *Anulo* 298.
Ampelius (L.) 249.
Anastasius 300.
Andronicus (T. Linius) 15.
Angelomus 299.
Angelus 298.
Anianus 212. 216. 235.
Anselmi plures 305. 307. 309.
Antiochus 279.
Antigater (Luc. Coelius) 27.
Antonini Itinerarium 241.
Antonius de Padua 315.
Apicius (Coelius) 316.
Apollinaris v. *Sidenius*.
Apronianus v. *Asterius*.
Apuleius (L.) 204. edit. 205.
Aquila Romanus, rhetor 222.
Aquila (Iulius) ictus 236.
Aquino (Thomas de) 317.
Arator 290. vide quoque *Innencus*.
Arnobius, rhetor 229. minor 230.
Arnoldus 311.
Arnulphus 305. 309.
Arsenius Messus rhetor 280.
Astconius Pedianus 138.
Astilio (Sempronius) 27.
Asternus, plures 301.
Astias, Franciscus 314.
Asterius 277. not.
Attius (L.) f. *Accius* 16.
Auctores rei venaticae antiqui 101.
Audernus (S.) 294.

X

Aug.

Index

- Augustinus* (S. Aurelius) p. 257.
Augustus (C. Iul. Caesar Octavianus) 78.
Anianus (Flau.) 272.
Anienus (Rufus Feltus) 101. 271.
Anitus (Alcimus Ecdicius) 283.
Aurelianus (Caelius) 273.
Aurelius epilc. 259.
Aurelius (Arcadius Chari-
 sius) 235.
Aurelius Victor 183. 240.
Ausonius (D. Magnus) 251.
Azo (Fortius) Ictus 312.
 B.
Baco (Roger) 318.
Baldericus Rubens 306.
Beda 295.
Benedictus (S.) 290. alius
 297.
Berno 306.
Bernardus 308.
Berengarius 304.
Berno 303.
Bertamus v. *Ratramnus*.
Bertboldus 305.
Boethius (Anicius Manlius
 Torquatus) 285.
Bonaventura (S.) 318.
Bonifacius (S.) 296.
Bosianus (Ioan.) Ictus 312.
Brito (Guil.) 315.
Bruno (S.) 304. plures. ib.
 306.
Brutus (M. Iunius) p. 64.
Burchardus s. *Brocardus*. 303.
 — *Biberacensis* 316.
Burlagus (Gualterus) 319.
 C.
Caecilius (Starius). 22. —
Sext. Caecilius Africanus
 Ictus 198.
Caesar (C. Iulius) 60. Editt.
 61. iis adiungi solent libri
 de B. Alexandrino, de B.
 Africano et B. Hispanienfi
 64.
Caesarinus (S.) 284.
Caius s. *Gaius* Ictus 198.
Callistratus Ictus 214.
Calpurnius Rufus rhetor 198.
Calpurnius (Tirus Iulius)
 224. v. Praef. VI. not.
Capella (Mart. Min. Felix)
 281.
Capito (C. Ateius) Ictus. 110.
 — *Robertus* 316.
Capitolinus (Iul.) 228.
Capitularia 298.
Carolus M. 297.
Cassianus (Io.) 268.
Cassiodorus (Magn. Aurel.)
 287.
Catalecta Virgiliana 77.
Cato (Dionysius) 207.
Cato (M. Porcius) 17. edd.
 18.
Cato (Valerius) 78.
Catulus (C. Valerius) 31. —
 Petrus ib.
Celleus (Philippus) 298.
Celsus (C. Cornelius) 127.
Celsus (P. Iuuentius) Ictus 198.
Censorinus grammaticus 218.
Centones Virgiliani 254.
Cerealis 283.
Cethegus (M. Cornelius) 16.
Charsius (Aur. Arcadius)
 Ictus. 235. — Flau. Sopi-
 pater 274.
Chronicon Vrspergenfe 316.
Chrysologus (Petrus) 278.
Cicero (M. T.) 42. edd. opp.
 — 44. Rhetoricorum 45. rhe-
 tor. ad Herengium num
 auctor sit 46. Editt. lib. de
 oratore 46. Brutus, s. de
 claris oratoribus 47. Ora-
 tionum ib. Epistolarum 50.
 Philosophicorum 51. Tus-
 culan. quaestio. 52. de di-
 uinatione, de legibus, de
 officiis 53. v. quoque Praef.
 p. VI. not. Cice-

I n d e x

- Cicero* (Q. T.) p. 56.
Cincius (L.) *Alimentus* 16.
Ciris, carm. v. *Virgilius*,
Catullus et *Gallus*.
Claudianus (Claud.) 261.
Claudianus 297.
Codex legum Theodosianus
 278. *Gregorianus* et *Het-*
mogenianus 235. v. quo-
 que *Leger*.
Codex legum Burgundicarum
 284.
Coelius Apicius 216.
Collationis auctor 279.
Colaphianus (S.) 292.
Colamella (L. Iun. *Moder-*
atus) 137.
Columna rostrata C. *Duisii*,
 antiquissimum latinisatis
 monumentum 12. 196. not.
Commodianus 222.
Conradus Schirensis 315.
Conradus de Lichtenau 316.
Consentius (P.) grammaticus
 280.
Copa, carmen, v. *Virgilius*.
 77.
Corippus (Flavius *Cresconius*)
 291.
Cornelius (M.) *Cethegus* 16.
Cornelius Nepos 39.
Cornutus 139.
Corpus iuris Iustiniani 289.
Cornutus (Messala) 80.
Crescentius (Petrus) 318.
Cresconius Corippus (Flau.)
 291.
Culex, carmen 77.
Curcius Rufus (Q.) 148.
Cynegeticon, carmen 100.
Cyprianus (Thascius *Caeci-*
lius) 220.
 D.
Dado v. *Andoennus*.
Damasus 244.
Damianus 304.
Dares Phrygius 101.
Desiderius (S.) 294. — P. M.
 306.
Dinamius l. *Dynamius* 292.
Diomedes grammaticus 274.
Dionysius (Cato) vid. *Cato*
Dionys.
Dionysius Exiguus 290.
Dirae, carmen, 78. 79.
Dodechinus 306.
Domitius Marsus 78.
Donatus (Aelius) 238. eius
 non sunt Obsl. in *Virgiliū*
 239. *Donatus* alius ib.
Dracontius 278.
Drepanius (Latinus *Pacatus*)
 260. *Flavus* 300.
Druthmarus 299.
Duns (Ioan.) 319.
Durandus (Guilielmus) 318.
 E.
Eadmerus s. *Edmerus* 309.
Eberhardus Bethunenſis 314.
 — *Alrahebiſſe* 319.
Ebulb, *Petrus* d. 313.
Eccardus l. *Eckehardus* 304.
Eckebertus s. *Egbertus* 311.
Egesippus v. *Iosippus*.
Eginhardus l. *Einhardus* 297.
Eligius (S.) 294.
Elpidius (Rattacus) 286.
Endeleichius (Severus *San-*
ctus) 451.
Ennius (Q.) 16.
Ennodius (Magn. *Felix*) 284.
Epiphanius scholasticus 288.
Exchembertus 302.
Ericus v. *Herions*.
Erigena (Ioannes) 300.
Ethelwerdus s. *Elwardus* 306.
Eucherius 278.
Eugenius III. 294.
Eugippius 286.
Eugraphius 302.
Eulogius (Fauon.) 264.
Eumenius, rhetor 228.
Eusebius 238.
Eutropius 242.
Eutyche 288.
Exsuperantius (Iulius) 70.
 F.

I n d e x

F.

- Fabius* (Q. Fab. Pictor) p. 16.
Facundus 290.
Falco, chronographus 309.
Falconia Proba 254.
Fakti anni romani 91.
Fauonius Enlogius 264.
Faustinus 257.
Fausus 280. v. *Hilarius*.
Fenestella (Lucius) 91.
Festus (Sext. Pompeius) 265.
Fidanza (Ioannes) v. *Bong-ventura*.
Figulus (P. Nigidius) 60.
Firmicus (Iul. Firm. Mater-nus) 236.
Floccus (Andr.) auctor libell. de sacerdotiis et magistrati-bus rom. 91.
Floedeardus 302.
Florentinus lectus 216.
Florilegus 319.
Florus (L. Annaeus) 139. editt. 194. *Drepan. Flor.* 300.
Fortunatianus (Curius) rhe-tor 219.
Fortunatus (Venant. Honor. Clement.) 291. — *Amala-rius* 297.
Franciscus Affissas 314. — *de Paulia* 314.
Freculfus 297.
Fredegarus, scholasticus 294.
Friedericus, imperator 314.
Frodoardus 302.
Frontinus (Sext. Iulius) 181.
Fronto (M. Cornelius) 201.
Fulbertus 303.
Fulgentii plures 285.

G.

- Gallicanus* (Vulcatius) 226.
Gallus (Cornelius) 34.
Gariopontus s. *Garimponus* 305.
Garlandia Ioannes de 304.
Gaudentinus 260.

- Gensfredus* 307.
Gelasius 283.
Gellius (A.) 201.
Gennadius 283. de viris illustr. ed. 245. not.
Gerardus Cremonensis 313.
Germanicus (Caesar) 109.
Gernasus 314.
Gildas Badonicus 291.
Giraldus (Silvester) 314.
Goteschalas 299.
Gratianus 310.
Gratius Faliscus 100.
Gregorianus codex 235.
Gregorius Baeticus 239. — *Georg. Florentinus* 292. — *Magnus* 292.
Grosfhead 316.
Gualterus (Ph.) 312. alii ib.
Guthbertus 308.
Guido Arerinus 303.
Gulielmus Brito 315. *Du-randus* 318. de S. Amore 317. *Malmesburienensis* 309. — *Tyrius* 311. — de *Nan-gis* s. *Nangaco* 319. *Occu-mus* 319.
Güntherus 312.
Gutmundus s. *Gismundus* 305.

H.

- Haimo* s. *Haymo* 298.
Haliecticon, Ouidio adtribui-tur 94.
Hegeppus v. *Iosippus*.
Helias (Petrus) 306.
Helius Melissus 203.
Helmoldus 311.
Hemina (L. Cassius) 27.
Henricus Huntingtonensis 310. — *Septimellenis* 313.
Hepidannus s. *Heppidannus* 305.
Hericus s. *Ericus* 300.
Herigerius s. *Harigerius* 302.
Hermannus Contractus 305.
Hermogenianus codex 235.

Hii

Index

- Hermens** pag. 310.
Hirabanus v. **Rabanus**.
Hieronymus (Sophron. Euseb.) 245. edit. 246.
Hilario s. **Hilarianns** (Q. Iul.) 264.
Hilarius Arelatensis 276. P. Gauiens. 236.
Hildebertus scholasticus 306.
Hilduinus 298.
Hincmarus (Remensis) 299. Laudunensis ib.
Hirtius (A.) an confecerit lib. de B. Alexandrino, B. Africano et B. Hispaniensis 64.
Historiae augustae scriptores 226. romanae scriptores 241. Historia miscella 242. 296.
Honorius 309.
Honoratus (S.) 283.
Horatius Flaccus (Q.) 81. commentatores 82. edit. 83. et Praef. pag. VI. not.
Hormesta 224.
Hroswitha 101.
Hugo Flauiniacens. 308.
Huldéricus v. **Vadricus**.
Humbertus 305.
Hyginus (C. Iulius) 113. tres Hygini sunt discernendi 114.
- I.
- Iabolennus** s. **Ianolennus** Priscus, Iotus 187.
Ianuenfis (Ioannes) 318.
Ibis carm. 100.
Idatius 282.
Idelphonsus 295.
Innocentius III. 314. — IV. 317.
Institutiones Iustinian. 289.
Ioannes Gorthus 292. — Erigena 300. de Mediolano 307. — Sarisberiensis 311. de sacro Rosco 316. — Ianuenfis. s. Ianna de Balbis 318.
Ionas, historicus 295. alius 297.
Iordanes s. **Iordanns** 290.
Iosippus 251.
Iribertus 311.
Irenaeus 308.
Iscannus (Ioseph.) 312.
Isidorus (S.) 293.
Iso 299.
Itinerarii auctor incertus 241. alia ib. 320.
Iulianus (Saluius) Ictus 198. episc. 275. — Pomerius 280. — Antecessor Cpolitanus 292. — historicus 295.
Iulius Aquila 236.
Iulius Honoratus 132.
Iuris ciuilis codex 289.
Iustinus Frontinus 108. 198. edd. cum Floro 199.
Iuuenalis (Decimus Iunius) 166.
Iuuenius (C. Vettius Aquilius) 235.
- L.
- Labes** (M. Antistius) Ictus 110.
Labrius (Decimus) 64.
Laborans (Magister) 314.
Lactantius (L. Coelius s. Caecilius) **Firmianus**, rhetor 230. edd. 232. 263. v. quoque **Luciatius**.
Laenius, poeta 64.
Lambertus Schafnaburg. 305.
Lampridius (Ael.) 226.
Landolphus Segax 319.
Landfrancus 304.
Latro (M. Porcius) 67. 70.
Laureolum, poema, Catullo attribuitur 34.
Leges Numaec &c. 11.
Leges XII tabularum 11. leges nouellae anecdotae 278.
Salicas et **Ripuariorum** 276.
Liberatus 291.
Licentius 264.

I n d e x.

Leo M. pag. 279. *Opera v. Hilarius.*

Leo Marficanus 308.

Licinius Porcius 23. — *Clo-*
dus, annalium fcriptor 27.
— *Macer* 27.

Lindgerus f. *Ludgerus* 297.

Linus (Titus) 102. Editiones
103.

Lombardus (P.) 310.

Lucanus (M. Annaeus) 101.

141. num fcripferit carmen
ad Pifonem 143. not.

Luceius (L.) 60.

Lucifer 238.

Lucilius (C.) poeta 27. ed. 169.

Lucilius (iunior,) carminis,
Aetna, habetur auctor 77.

Lucius Calpurnius Pifo 27.

Lucius (Flau.) *Dexter* 260.

Lucretius (T. Lucr. Carus) 28.

Luftianus f. *Laffantius Placidus*
164. 290.

Luitprandus 301.

Lullus (Raymundus) 318.

Lupus Seruatiuf 298. — *Pro-*
topatharius 308.

Luxurius f. *Luxorius* 290.

Lyranus (Nicolaus) 319.

M.

Macer (Aemilius) 80. 216. —
Licinius 27.

Macrobius (Aurel. Macrobr.)

Ambrosius Theodof. 270.

Maecenas (C. Cilnius) 78.

Maecianus v. *Volufius*.

Magno 299.

Mallius (Flau. Mall. Theodor-

us) 266.

Mamertinus (Claud.) 225. iu-

nior 226. 242.

Mamertus (Claud. Ecdicius)
281.

Mamotrectus 319.

Mandilius (Marcius) 110. edd.
111.

Manlius (Theodorus) 266.

Marbodius f. *Microbandes* 306.

Marcellinus (Ammianus) 253.

Comes Illyrici 290. *Pras-*
byter 257.

Marcellus medicus 255.

Marcefinus (Ioa.) 319.

Marcianus (Aelius) *Ictus* 216.

Marcus 295.

Marcus 294.

Marianus *Scotus* 306.

Marius 292.

Marfilius Patavinus 319.

Marfus (Domitius) 78. 79.

Martialis (Marc. Valer.) 171.

— (Gargilius) 216.

Martinus (S.) 251. — *Strepu-*
us 318.

Martinus Braccarenfis 291.

Maternus (Iul. Firmicus) 236.

Matthaeus 319.

Mattius (Cn.) 23. 64. ed. cum
Laberio 65.

Maxentius (Ioannes) 285.

Maximianus (Cornel.) *Gallus*,
auctor elegiarum, *Gallo*
edtributarum, habetur 35.

Mela (Pomponius) 131.

Meliffus v. *Helius*.

Menander (Arrius) *Ictus* 214.

Menandrinks 319.

Mercator (Marius) 275.

Meffala *Coruinus* 80.

Meffus (Arufianus) 280.

Metius Voconius, rhetor 223.

Minucius Felix (M.) 217.

Modestinus (Herennius) *Ictus*
220.

Modestus 222. edd. 223.

Monumentum ancyranum 78.

Moratun, carmen 78.

Mufa (Antonius) 81.

Muffatus (Albertinus) 319.

N.

Natusius 15.

Naxarius, rhetor 234.

Ninefianus (M. Aur. Olym-

pius) 223. edd. 224.

Nenius

Index

- Nemius* f. *Nennius* pag. 294.
Nepos (Cornelius) 39.
Nervatius Priscus, Ictus 198.
Nicomachus (M. F.) 213.
Nigellus (Ermoldus) 297. —
 de Wireker 314.
Nithardus 299.
Notinus Marcellus 209.
Notitia dignitarum utriusque
 imperii 276.
Notherus, *Balbulus* 300.
Novatianus, auctor sectae 220.
Novellae leges 278. 289.
Nux, elegia, *Ovidio* adtri-
 buitur 94.

O

- Obsequens* (Iulius) 192.
Occamus (Gualter.) 319.
Odo (S.) 302.
Odo (S.) 301.
Oderannus 303.
Olimarius f. *Olinarius* 315.
Oppius (C.) 64.
Optatus (S.) 247.
Ordarius f. *Oldericus* 309.
Orientius f. *Orentius* 288.
Orosius (Paullus) 274.
Othbertus 308.
Otto *Friſingenſis* 310. — de
S. Blasio 310.
Ovidius Nalo (P.) 92. poe-
 mata 92. 93. Edit. opo-
 rum 94. singulorum poe-
 matum 99. supposita 78. 94.

P

- Pacatus Drepanius* (Lat.) 260.
Pacianus (M.) 23. 248.
Pacuvius 23.
Paeonii metaphraſis graeca
Eutropii 243.
Palaeon v. *Rheunius* et *Sam-*
monicus.
Palladius (Rutilius Taurus Ae-
 milianus) 264.
Panegyrici veteres 225.
Pandectae 289.
Papinianus (Aemil.) Ictus 209.
Papirius 11. 289.
Paschasius Rathbertus 298.
Paternus (Taruntinus) Ictus
 207.
Patricius (S.) 277.
Paulinus (Meropius Pontius
 Anicius) 261. *Paulini* plu-
 res 264. 281. 297.
Paulus Diaconus interpolavit
Eutropium 242.
Paulus (Iulius) Ictus 215.
Pegasus, Ictus 154.
Pelagius 270.
Persius Flaccus (A.) 138. edd.
 139. v. quoque Praef. p. VI.
 not.
Peruigilium Veneris, Catullo
 adtribuitur 34.
Petrarcha (Franciscus) 320.
Petronius (T.) Arbiter 133.
 num *Satyricon* librum scrip-
 ſerit. ib. — de quodam
 eius Fragmento 134.
Petrus, diaconus 288. — d'E-
 bulo 313. *Cellensis* 298. de
Honestis 304. de *Vineis*
 315. — S. *Petrus Venerabi-*
lis 309. — *Ostiensis* 309. —
Riſſenſis 311. — *Comestor* f.
Manducator 311.
Pbaedrus (T.) 128. v. quoque
 Praef. p. VI. not.
Phaſina, carmen 34.
Philargyrus (Iun.) 268.
Philastrius (S.) 254.
Philippus Cellensis 298.
Phaedrius 239.
Pisq (L. Calpurnius) 27.
Placentinus 311.
Placidus Lutatius f. *Lactantius*
 164. 290.
Plancus (Munatius) 64.
Plautus (M. Accius) 19. iudi-
 cium de eo 22.
Plinius (C.) Secundus Maior
 154.
Plinius (C.) Caecilius Secun-
 dus, Iunior 182. auctor
 olim

Index

- olim habebatur libri de vi-
ris illustribus 183. edit.
184.
Plinius Valerianus, falso tri-
buuntur illi libri V. de re
medica 255.
Plotius Tucca 81.
Poetae latini minores, 102.
Pollio (C. Asinius) 64.
Pompeius (Trogus) 108.
Pomponius (Sextus) Ictus 198.
Poggins (Io. Franc.) 320.
Porphyrio (Pomponius) 82.
Porphyrius (Publius Opatia-
nus) 234.
Possidius 264.
Priapeia 78.
Primafius 291.
Priscianus (Theodorus) 251.
Priscianus Caesariensis 288.
Priscus Valerianus (S.) 279.
Proculus (Sempronius) Ictus
124.
Propertius (S. Aurel.) 37. edd.
38. cum Catullo 32.
Prosper Aquitanus (Firo) 276.
Prudentius (Aurel. Prud. Cle-
mens) 268. alius 269.
Pseudo-Isidorus Mercator 299.
Ptolemaeus de Vindonibus 319.
Publius Victor 260.
Pullus s. *Pulley*, s. *Polenius*
(Robertus) 309.
- Q.
Quadrigarius (Q. Claudius)
27.
Quintilianus (M. Fabius) 158.
num auctor sit dialogi de
causis corruptae eloquen-
tiae 159. edit. 159 sq.
- R.
Radenicus 310.
Rhadolphus, plures 304. — de
Dieto 314.
Ramschwag (Salomo Baron a)
301.
- Ratherius* 301.
Ratramnus 299.
Rauennas geographus 301.
Raymundus de Pennaforti 316.
Regino f. *Rhegino* 301.
Remigius (S.) 281. alius 300.
Rhabannus Maurus 298.
Rhabertus (Palschafius) 298.
Rhegino 301.
Rhemnius (Q.) Fannius Palae-
mon 136.
Richardus de S. Victore 309.
Ricobaldus (Geruafius) 319.
Robertus 307. de Monte 308.
de Sorbona 317.
Roscelinus f. *Rosetinus* 306.
Roswitha 302.
Rubens Baldericus 306.
Rufinianus (Iulius) 91. 235.
Rufinus (Lic.) 216. — Tyran-
nius 264. — Grammati-
cus 265.
Rufus (Sextus) 249.
Rupertus 308.
Ruricius 283.
Rutilius (P.) Lupus 91. — Cl.
Rutilius Numatianus 275.
— P. — *Rufus*, Ictus 27.
Rusticae rei scriptores 19.
- S.
Sabinus (Masurius) Ictus 124.
Sacroboscus (Ioan.) 316.
Salatius Bassus auctor dicitur
catminis ad Pisonem, 143.
not.
Sallustius (C.) *Crispus* 66. ed.
67. v. quoque Praef. p. VI.
not.
Salomon Baro a Ramschwag
301.
Salonius 280.
Salutianus 279.
Sammonicus (Q. Serenus) 213.
Sarisberiensis (Io.) 311.
Saxo grammaticus 312.
Saturnini tres, Icti 216.
Scaenola (P. Mucius) 27. —
Q.

I n d e x

- Q. Mucius ib. — Q. Cerebidius, lct. 207.*
Scribenius Largus Designationus, medicus 137.
Sedultus (Coel.) 277. 236. v. Iuuenius.
*Senarusconsultum adversus Bacchanalia 19. fragmen-
 rum eius, quo Vespasiano imperium decernitur 151.*
Seneca (Ioannes) lctus 315.
Seneca (M. Annaeus) 118.
Seneca (Luc. Annaeus) 118. edd. 119.
Septimius (Titius) 81.
Serenus (A. Septimius) auctor Moreti 78.
Servius Maurus 268.
Seuerianus (Iul.) auctor libri de arte dicendi 282.
Seuerus (C. Cassius) 64. Cornelius Seuerus 77.
Seuerus Sanctus Endeichius 251.
Servatius Lupus 298.
Sextus Rufus 249.
Sidonius (C. Sollius Apollinaris) 280.
Sifridus 319.
Sigebertus Gemblacensis 307.
Silius (C.) Italicus 144.
Sisenna (L. Cornelius) 27. ed. cum Sallustio 69.
Smaragdus 297.
Solinus (Caius Iul.) 214.
Spartianus (Aet. Lamprid.) 226.
Spurius (Vestritius) 101. 187.
Statius (Publ. Papin.) 164.
Stero (Henricus) 319.
Strabus s. Strabo 298.
Streps (Marrinus) 318.
Suetonius (C.) Tranquillus 188. ei olim tribuebatur lib. de viris illustribus, ib. editt. 188. sq.
Sngerius 308.
Sulpicia 37. 174. edd. 169.
*Sulpicius (Seruius) 64. — Se-
 verus 266.*
Symmachus (Q. Aurel.) 255.
*Symphusius (Cocius Firmianus) auctor habetur collectionis epigr. ab aliis Laetitia tri-
 butae. 231. not.*
*Syrus (Publius). 65. v. quo-
 que Praef. p. VI. not.*
- T.
- Tacitus (Cornel.) 175. quum auctor fuerit lib. de Orato-
 re 176. editt. 176 sq. v. quo-
 que Praef. p. VI. not.*
Terentianus Maurus 174.
Terentius (P.) Afer 23. edd. ib. et sqq. v. quoque Praef. p. VI. not.
Tereus, tragoedia 81.
Tertullianus s. Terzillianus, lctus 212.
Tertullianus (Q. Septimius Florens) 210.
Theganus 298.
Theodosianus codex 278.
Theodulus 302.
Theophilus lctus 289.
Thomas Aquinas 317.
Tibullus (Albius) 35. editt. 36.
Tiro (M. Tullius) 60.
Trabea (Q.) 23.
Traianus, imperator 187.
Trebatius (C.) Testa, lctus 27.
Trebellius Pollio 228. 226.
Tribonianus 289.
Trinetus (Nicol.) 319.
Tryphoninus (Claud.) 289.
Tabero (Luc. Aelius) 60.
Tucca (Plorius) 81.
Turpillius (Sext.) 23.
Tutilo 300.
Tyrannius Rufinus 264.
- V.
- Valerianus (S. Priscus) 279.*
Valerius Antias 27.
Valerius (C.) Flaccus 152.
Val-

Index

- Valerius Maximus* pag. 125.
Valerius (M.) Probus 138.
Valerius Rufus 81.
Varas (L.) 81.
Varro Atacinus 60.
Varro (M. T.) 57. edikt. 58.
 num artem sciverit, aeri
 linagines hominum inscul-
 pendt 59.
Valtricus l. Vlticus 299. 309.
Vegetius (Flau.) Renatus 255.
 Diuersus est *Vegetius*, Scri-
 ptor Veterinariae ib.
Velleius (C.) Paterculus 115.
 edd. 116.
Venaticae rei scriptores 102.
Verrins (M.) Flaccus 91.
Vibius Sequester 260.
Vistor. (Aurel.) auctor libri
de viris illustribus 183. 240.
 (Publius) auctor lib. de re-
 gionibus urb. rom. 260. —
Vissar III. F. M. 306.
Vissar episcopus 283. alius
 290. 291.
Victorinus (Fabius Mar.) 230.
 plures ib.
Victorius Aquitanicus 279.
Vigilius 283.
Vilhadens (Alexander) 314.
Villanovanus f. de villa nova
 (Arnoldus) 318.
Vincentius Eritensis 278. v.
 quoque *Saluianus*. — *Mo-*
nachus Bellouacensis 317.
Vindeis (Petrus de) 315.
Vindicianus 249.
Virgilius (P. Virg. Maro) 71.
 commentatores veteres 71.
 Editiones operum 72 sq.
Georgicorum et Bucolico-
rum 76. *Catalecta* 77.
Viridarium Gregorium 320.
Vitruvius (M.) Pollio 79.
Vipianus (Domitius) 212.
Vipius Marcellus Idus 204.
Voconius (Merius) 223.
Volsius (L.) Maecianus, 12
 204.
Vopiscus (Flavius) 228.
Voragine, Iacob de 318.
Vsuarius 300.
 W.
Walafridus Strabus 298.
Wallramus 306.
Wernerus v. Irnerius.
Wilhelmus de Worcester. 320.
Willeramus 305.
Willibaldus 296.
Willibrordus f. Willibrordus
 295.
Winfridus (Paullus) 296.
Wipe f. Wippe 304.
Wirkern 314.
Wrichindus f. Witikindus 302.
 Y.
Yuo 306.
 Z.
Zeno 248.

**LIBRI SEQUENTES VENDUNTUR
LIPSIÆ IN LIBRARIA
WEIDMANNIANA.**

Cæsaris, C. Iulii, Commentarii de bello gallico et civili, accedunt libri de bello Alexandrino, Africano et Hispaniensi, e recensione Francisci *Oudendorpii* post S. F. N. *Morunt* denuo curauit Ier. Iacob. *Oberlinus*. 8. mai. *Sub prelo*.

Ciceronis, M. Tullii, Epistolarum libri XVI. cum notis criticis Traug. Frid. *Henedict*. II. Tomi. 8. 1790. 2 thlr. 12 gr.

Cornelii Nepotis vitæ excellentium Imperatorum ex recensione atque cum animaduersionibus I. A. Bosii. Libellum variarum lectionum et præfat. addidit Ioh. Frid. Fischerus. Editio noua. 8. *Sub prelo*.

Gellii, Auli, Noctium Atticarum libri XX. sic ut supersunt. Editio Gronouiana. Præfatus est et excursus operi adiecit Io. Ludou. Conradi. 2 Tomi. 8. mai. 1762. 4 thlr.

Q. Horatii Flacci ex recensione et cum notis atque emendationibus Richardi Bentleji. 2. Tomi. 8. mai. 1764. 4 thlr.

Iustini Historiæ Philippicæ, ex recensione Io. Georg. Graeuii cum eiusdem et Io. Frid. Gronouii animaduersionibus, curant Io. Frid. Fischerus. 8. 1757. 20 gr.

T. Liuii Patauini Historiarum libri qui supersunt omnes, ex recensione Arn. Drakenborchii cum indice rerum locupletissimo. Accessit præter varietatem lectionis Gronouianæ et Creuerianæ glossarium Liuianum curante Aug. Guil. Ernesti. Editio noua emendatior. Tomus I—IV. 8. 1801. 4 rthlr.

— — Idem Liber, charta belgica. 7 thlr. 12 gr.

— — Idem liber, charta belg. opt. 8 thlr. 12 gr.

Manu-

- Manutii, Pauli, Commentarius in M. Tullii
Ciceronis Orationes. Curavit C. G. Richter.
8. maj. 1783. 3 thlr. 8 gr.
- Ovidii, P., Nasonis, Opera ex recensione Nic.
Heinsii, cum eiusd. notis integris, praefatus
est Io. Aug. Ernesti. Curavit indicemque ver-
borum copiosissimum adiecit Io. Frid. Fische-
rus. 8. 1773. 1 thlr.
- Plauti, M. Accii, quae supersunt Comoediae,
cum commentario ex variorum notis et obser-
vationibus ex recensione Io. Frid. Gronovii,
accessere ex eiusdem lectionibus Plantinis no-
tulae alteris notatae cum praefatione Io.
Aug. Ernesti. 2 Tomi 8 maj. 1760. 4 thlr.
- Taciti, C. Corn. Opera. Ex recensione Io. Aug.
Ernesti denuo curavit Ier. Iac. Oberlinus. 2
Tomi 8. maj. 1801. 5 thlr.
- — Idem Liber, charta scriptoria. 7 thlr. 12 gr.
- — Idem Liber, charta belgica. 12 thlr.
- — C. Corn., Opera. Ex recensione Io. Aug.
Ernesti denuo curavit I. I. Oberlinus, *in usum*
Scholarum. 8. 1801. 1 thlr. 12 gr.
- — Idem liber, charta scriptoria. 2 thlr.
- Seneca, L. Annaei, Philosophi, Opera omnia,
quae supersunt, recognovit et illustravit D.
Frid. Ernesti. Ruhkopf. Vol. I. et II. 8 maj.
1797. et 1800. 3 thlr. 2 gr.
- — Idem Liber, charta script. 4 thlr. 8 gr.
- — Idem Liber, charta belgica, 6 thlr.
- Sillii, Caji, Italici, Punicorum libri XVII. va-
rietate lect. et commentario perpetuo illustra-
vit I. C. T. Ernesti. Accedit Index uberri-
mus. Vol. I. et II. 8 maj. 1791. 92.
- — Idem Liber, charta scriptoria. 2 thlr. 20 gr.
- — Idem Liber, charta scriptoria. 4 thlr.

